

Tidningsurklipp i urval från Kåge Bergmans tid på Aguélimuseet och i Sala Konstförening och Aguélimuseets Vänner

SA Sala Allehanda

SP Sala-Posten

VLT Vestmanlands Läns Tidning

SvD Svenska Dagbladet

DN Dagens Nyheter

EP Enköpings Posten

UNT Upsala Nya Tidning

Sala Posten 22/4 -49

Sala konstförenings styrelse fick många nyval vid årsmötet

Fru Karin Karsberg avgick som intendent och vice ordförande.

Sala konstförening höll på onsdagskvällen årsmöte på Samrealskolan under fru Karin Karsbergs ordförandeskap. Till föreningens ordförande omvaldes doktor Carl Friberg. I övrigt blev det många nyvalda till styrelsen och som intendent utsågs assistent Kåge Bergman. Föreningens utgifter har uppgått till kr. 2.843:17 och inkomsterna till kr. 2.770:11.

Fru Karin Karsberg valdes att leda kvällens förhandlingar och hon hälsade de närvarande välkomna. I föreningens årsberättelse märkes främst den minnesutställning som hölls över konstnären Isaac Grünewald den 11 september. Denna exposé var öppen en vecka och besöktes av 200 äldre och 600 skolbarn. Anslaget till konstinköp har oförändrart utgått med 1.000 kr.

Bland de tavlor som utlottades märkes "Blomsterterassen" av Gösta Bohm, "Björkliden" av Leonie Pileviska-Carlsson, "Vårafton" av Gösta

Widerbäck, en reproduktion av Isaac Grünewalds "Italienskt landskap" samt ett koppartryck "Venus triumf" och en bok om Van Gogh av C. Nordenfalk. Föreningens medlemsantal uppgår till 191.

Fru Karin Karsberg hade av sagt sig uppdraget som intendent och vice ordförande och hon avtackades av häradssekrivare G. Ahlin. Han ansåg att fru Karsberg varit den drivande själen i föreningens verksamhet och beklagade att hon måste lämna styrelsen på grund av uppgifter på annat håll. Fru Karsberg valdes till hedersledamot i konstföreningens styrelse och avtackades till yttermera visso med blommor.

Till ordförande valdes dr C. Friberg, omvald, v. ordf. rektor G. Flodström, nyvald, sekr. frk. G. Högberg, omvald, skattmästare kontorist F. Östlund, nyvald, ledamöter utan särskilt funktion blev: häradssekrivare G. Ahlin, H. Collin, C. G. Ahlgren samt L. Lindberg. Till intendent utsågs assistent Kåge Bergman och som hans medhjälpare valdes fru Greta Ringström. Till suppl. i styrelsen omvaldes stadsträdgårdsmästare J. E. Lantz samt nyvaldes bibliotekarie Ulla Reuterborg och hr Henry Johansson. Revisorer: frisör J. Fredriksson, bankkamrer Ö. Petrusson. Rev.-suppl.: cykelhandl. O. Eriksson. Till inköpsnämnd utsågs doktorerna C. Friberg, L. Nordquist och häradssekrivare G. Ahlin. De av Konstföreningen ägda 11 tavlorna har ett sammanlagt värde av 6.000 kronor.

Ledningsskifte för ^{SA.} ^{22/4} ⁴⁹ Sala konstförening

Ny intendent, amatörerna rycka fram.

Sala konstförening hade på torsdagskvällen sammanträde och fick därvid aytacka sin intendent, fru Karin Karsberg, Uppsala, som svarat för intendentskapet sedan föreningens bildande men på grund av flyttning från Sala till annan ort icke längre ansett sig kunna fortsätta med uppdraget. Till hennes efterträdare utsåg styrelsen vid sitt sammanträde efter årsmötet assistent K. G. Bergman. Även flera andra av de nyligen utställande Sala-amatörerna ryckte in i ledningen.

För första gången på länge närvar vid årsmötet föreningens ordförande och allt i allo, dr Carl Friberg. Årsmötet, som hölls i samrealskolan, öppnades emellertid av v. ordf. intendenten fru Karin Karsberg, som också utsågs att leda förhandlingarna. Därefter genomgicko ärendena i rask följd. Verksamhetsberättelsen för föregående år, i sina huvuddrag redan offentliggjord av Sala Allehanda, föredrogs av sekr. tekningslärarinnan fr. Gerda Högberg. Kassaförvaltaren häradskrivare G. Ahlin, lämnade en muntlig redogörelse för föreningens ekonomiska ställning. Av denna framgick, att föreningens inkomster utgjort kr. 2,843:17, därav i årsavgifter från 191 medlemmar 955 kr., inkomst av konstföreläsningar 391:50, provisioner 23:29, bankkuttig 1,327:88, ink. av utställningar 145:50. Utgifterna ha uppgått till kr. 2,770:11, därav inköp av konstverk 532:75, utgifter för utställningar 342:92, d:o konstföreläsningar 729:35, d:o för intendenten 122:40, bankinsättning 824:51. Kapitalbehållningen utgjorde vid årets början kr. 927:92 samt vid årets slut 501:22. Värdet av de egna konstverken beräknas till närmare 4,000 kr. De hade under året brandförsäkrats. Berättelserna godkändes, likaså revisionsberättelsen, varefter ansvarsfrihet beviljades.

Fru Karin Karsberg.

I styrelsen hade vid förra sammanträdet för två år valts dr Carl Friberg, fr. Gerda Högberg, dr Lars Nordquist samt fru Karin Karsberg. Den senare anhöll nu om befrielse från uppdraget, varefter till hennes efterträdare i styrelsen för ett år valdes rektor Gunnar Flodström. Till ledamöter för två år i styrelsen valdes häradskrivare G. Ahlin, glasmäst. C. G. Ahlgren, överlärare H. Collin, kont. Folke Östlund och metallarb. Lennart Lindberg. Till suppl. utsågos stadsträdgårdsmäst. J. Lantz och musikhandl. Henry Johansson samt bibliotekarie Ulla Reuterborg. Revisorer blevo bankkamrer Osten Petrusson och frisör John Fredriksson med cykelrep. Olle Eriksson som suppl.

Då ärendena därefter genomgåtts tog häradskrivare Ahlin till orda och erinrade om föreningens förlust genom att fru Karsberg lämnat såväl styrelsen som intendentskapet, vilket fru K. innehåft sedan föreningens bildande. Det var vid starten en svår tid för föreningen — även den då tillträdande intendenten hade givit sig i kast med något nytt. Med intresse och kunnighet växte emellertid fru K. snabbt in i sin uppgift. Då man blickade tillbaka på föreningens ganska betydande verksamhet under de gångna åren fick man också lägga förtjänsten härför på föreningens ordförande och intendent. Inte minst uttalade tal. sin beundran för fru K:s sätt att vinna konstnärer för Sala och hennes förmåga att vinna kontakter åt alla håll. Såsom ett bevis för tacksamheten bad tal. å dr Fribergs vägnar få föreslå fru K. till hedersledamot, vilket genast bifölls. Fru Karsberg tackade till sist för den tid som varit och rikade sig särskilt till hr Ahlgren, samt förklarade därmed sammanträdet avslutat.

Styrelsen samlades därefter till konstituerande sammanträde och utsåg därvid till intendent utanför styrelsen ass. K. G. Bergman, samt till biträdande intendent fru Greta Ringström. Till ordf. omvaldes dr Friberg, till v. ordf. nyvaldes rektor Flodström, till sekr. fr. Högberg och till kassör hr Folke Östlund. Till inköpsnämnd valdes dr Friberg, Nordquist och häradskrivare Ahlin. Vidare diskuterade styrelsen planerna för det kommande årets föreläsningar och utställningar, varvid intendenten fick i uppdrag att inkomma med förslag.

Röster i Radio, maj 1949

Mitt program

K. G. Bergman, assistent, Sala:

Konsert med minnen.

Jag skall lyssna när Göteborgs radioorkester på fredag spelar Tjajkovskij. Den serenaden har speciella skönhetsvärden för mig. Jag hörde den nämligen första gången i Örebro där Gewandhausorkestern spelade den och blev mycket förtjust och fästad vid den. Det var också den första svit jag skaffade för grammofon och det berodde nog på minnet av Gewandhausorkesterns framförande. För övrigt lyssnar jag alltid med stort nöje på konserter från Göteborg därför att det är så förnämlig akustik där.

— SA 7/5-49

TJAJKOVSKIJ-BEUNDRARE

I SALA.

I veckans nummer av Röster i radio har en salabo, assistent Kåge Bergman, intervjuats om, vilket av veckans program han väntar sig mest av. Hr Bergman, känd amatörmålare och nyvald intendent i Konstföreningen, avslöjar avancerad smak även i fråga om musik. Så här formulerar han sitt uttalande:

"Jag skall lyssna när Göteborgs radioorkester på fredag spelar Tjajkovskij. Den serenaden har speciella skönhetsvärden för mig. Jag hörde den nämligen första gången i Örebro där Gewandhaus-orkestern spelade den och blev mycket förtjust och fästad vid den. Det var också den första svit jag skaffade för grammofon och det berodde nog på minnet av Gewandhaus-orkesterns framförande. För övrigt lyssnar jag alltid med stort nöje på konserter från Göteborg därför att det är så förnämlig akustik där".

SA 9/9
49

Uppsalautflykt står först på konstprogrammet

Planerna för höstens utställningsarrangemang för Sala konstförenings vidkommande är ännu inte fast utformade, upp-lyser intendenten, hr Kåge Bergman, men vi funderar på en barnteckningsutställning och någon exposition av grafik och keramik i vinter. Det är ju relativt god tid ännu att ordna för utställningssäsongen, som vi beräknar kunna starta i slutet av nästa månad.

Ett säkerligen populärt arrangemang i konstföreningens regi anordnas dock söndagen d. 18 sept., då man med buss ger sig i väg syd-österut för att besöka Härkeberga kyrka och studera de gamla målningarna där. Kantor Öhlund har lovat att svara för ciceronskapet. Därifrån är det meningen att fortsätta till Litslena och se på denna församlings kyrka och dess målningar, som visas av kantor Ramström.

Uppsala, där dess konstförening dagen före öppnat en utställning benämnd "Svensk naivism", blir utflyktens nästa mål. I Fyris-staden tänker man göra några timmars uppehåll, varför färddelegarna gott och väl hinner slinka in på något näringsställe för att även tillfredsställa de timliga behoven. Priset för färden blir 7 kr. och anmälningar kan göras före 15 sept. till hr Bergman, tel. 1197.

SA 17/9 49

Sala konstförening

anordnar bussresa på söndag med avresa från St. Torget kl. 10.30. Se annons.

SA
5:-

Sala Konstförenings

Bussresa

sönd. 18 sept. 1949 från St. Torget kl. 10.30 till Litslena—Härkeberga—Uppsala.

Pris: 7:— pers.

Anmälan senast torsd. d. 15 sept. till intendenten. Tel. 1197.

Även icke medl. välkomna.

SP 9/9 49
49

Studier av kyrkor och annan konst

Sala konstförening arrangerar utflykt söndagen den 18 september.

Sala konstförening har förarbetat vintersäsongen en hel del och bl. a. blir det en utställning av Uppsala-målare i månadsskiftet oktober-november. Även en utställning någon gång på eftervintern är planerad och man har bl. a. tänkt kombinera den med utställning av skolbarnsteckningar. Närmast i tiden ligger emellertid en planerad utflykt för medlemmarna.

Vi har tänkt oss en busstur söndagen den 18 september, med besök i Härkeberga och Litslena kyrkor, säger förening-

ens intendent, hr Kåge Bergman. Båda dessa har en hel del intressant att uppvisa, bl. a. vackra målningar. Avresan från Sala skulle ske kl. 10.30 och efter besöken i de nämnda kyrkorna ställes färdan till Uppsala och därvarande konstförenings utställning »Svensk naivism». Det kan bli tid över för även en del annat i Uppsala, ty vi beräknar inte hemkomsten till Sala förrän kl. 18 à 19 på kvällen. Vi måste emellertid bli ett 30-tal deltagare, och de som önskar bli med bör svarast, senast den 15 september anmäla sig, vilket kan ske per tel. 1197. Priset för resan är beräknat till endast 7 kr. och däri ingår även visningarna av de två kyrkorna.

Beträffande vårens utställning har vi inte riktigt klart för oss hur vi skall ha den, säger hr Bergman. Kanske blir det en utställning av grafik och keramik. Kanske blir det någon av Riksförbundets utställningar. Lånjerna är inte klara. Vi har också talat om en barnteckningsutställning, där salatraktens skolor i så fall skulle få tillfälle att medverka.

SA
5:-

Till Litslena, Härkeberga och Uppsala

anordnar Sala Konstförening söndagen den 18 sept. utflykt med buss som avgår från St. Torget kl. 10.30. Litslena och Härkeberga kyrkor med sina berömda målningar kommer att beses under sakkunnig ledning. Priset för färden är 7:— person o. anmälan göres till intendenten, tel. 1197, senast torsdagen den 15 sept. Även icke medlemmar är välkomna.

SA. 28/9-49

Croquisklubben en handfull ambitiösa amatörmålare.

Det finns, som de flesta sannolikt väl känner till vid det här laget, en litet verksam croquisklubb i Söda. De som inte tidigare kände till den hade ett utmärkt tillfälle att i våras vid den utställning, som arrangerades i HSB-lokalen, stifta bekantskap med såvitt amatörmålarna själva som resultatet av deras konstnärliga ambitioner. Och det föreföll som de flesta skulle ha blivit synnerligen glatt överraskade av vad som där visades. Experter, som föresten hjälpte klubbens medlemmar att söra bland konstverken till denna utställning, förklarade att det över lag visades en mycket god amatörmålarsstandard.

Det var med en viss nyfikenhet man tackade ja till en inbjudan att närvara vid en av klubbens sammankomster, s. å, den första för höstakongen, som hölls på

Forts. fr. sid. 2, spalt 2.

Från Croquisklubbens måndagsmöte, där man arbetade i tecken-grupper. På övre bilden fr. v. föreläsare G. Söderqvist, fru Greta Ringström, musikhandl. Henry Johansson och hr Käge Bergman. På den undre bilden fr. v. föreläsare John Fredriksson, "modellens" konstnären Edv. Cederling, kontorist Folke Ostlund samt hr Bertil Andersson.

Forts. fr. sid. 1

CROQUISKLUBBEN

— Forts. fr. sid. 1.

måndagskvällen med en tillställning av 20-talet medlemmar. Och det var minns ingen syjsunda utan damp ned i utan en sanding intensivt arbetande, allvarliga o. sammanbitna klubbmedlemmar, som man till en början knappast vågade tilltala i rädsla att bli betraktad som en sådan där obehägligt talträngd journalist. Det visade sig dock snabbt att stundens allvar till gav vila för ett lustigt — stundtals ironiskt och mycket ofta självironiskt — skämt och att det inte alls var någon avräkthet att komma till tals med damnen och herrarna i sällskapet. Tystlåtenheten var endast diktad av den arbetstve som präglade medlemmarna — kinnatone denna första höstkvällen.

— Vi samlas så här — precis så här enkelt — en gång i veckan hemma hos någon av medlemmarna, såde en av föreläsarna hr Käge Bergman, som på måndagskvällen hade något av målar-entusiasterna i sitt hem. Under ett par tre timmar målades eller tecknades det ganska intensivt. Vi diskuterar gärna våra dukar stannemellan och jag kan säga att detta knappast är någon förening för inbördes beundran. Vi köper nödligt tavlor av varandra. Ett skämtecent utbydande av en tavla leder ofta till ett svar som: Tack, jag målar själv. Men vi byter mycket gärna tavlor med varandra. För det händer faktiskt att man kan bli förtjust även i andra konstverk än sina egna, skämtar hr Bergman.

— Vi samlas till dessa målar-kyllor i första hand för att roa oss själva, säger musikhandlaren Henry Johansson, som också är mycket duktig amatörmålare och säkert har möjlighet att även i stor utsträckning glädja andra med sin komat. Vi målar utan tanke på att förtjäna pengar. Det är ingalunda meningen att amatörmåleriet på något sätt skall konkurrera med yrkesmaleriet och vi vill ingalunda i något avseende försöka ta upp konkurrensen med våra yrkesbröder.

UTSTÄLLNINGEN

som hölls i våras och blev en sådan publik framgång var alltså inte arrangerad i försåtjningaryf-

te, utan anordnad dels för att vi själva skulle ha ett bestämt mål att arbeta fram emot, dels därför att vi i någon mån ville visa den stora allmänheten hur trevligt det kan vara att ha en hobby som målning och vidare vilket resultat man kan uppnå av en angenäm fritidsysselsättning. Frånblif en ankan av klubbens medlemmar i en kaffepaus, då tungtjänat koshade på allvar.

— Lokalfrågan är den ett problem för croquisklubben, liksom för praktiskt taget varje annan sammanslutning?

— Jag vet inte riktigt vad jag skall säga. Det är givet att det skulle vara roligt ha en ateljé, och då skulle vi även kunna låna emot fler. Inträskade än det darsintal, som klubben nu består utav, säger hr Bergman. Vi har ännu knappast reflekterat på att göra någon samhällsorganiserande gärning och bibrätta någon slags offentlig fritidsklubb, även om man gjort så på många andra håll. An så länge håller vi oss nog till en blygsammare skala, där vi bara tar reda på vår egen fritid på ett som vi tycker förtäffligt sätt, som möjligen kan mana till efterföljd.

Det var mot slutet av kriget,

som klubben kom till. De flesta som då sögt sig samman hade redan länge sysslat med måleri i en eller annan form och en del hade t. o. m. i någon utsträckning skolats. Någon fast organisation finns inte. Vi redor oss utan ordförande, sekreterare och kassör, låter det. Det gemensamma intresset håller oss så bra tillsammans ändå.

Förutom croquisteckning sysslar man med olje-, pastell- och akvarellmålning. Alla prövar på allt. Man befinner sig i ett ständigt sökande och har man funnit ett genit som fångar en särskilt och där man tycker att man kanske har vissa förutsättningar att lyckas, så fortsätter man med ett brinnande intresse i ett långt sökande efter att skapa sig en stil. Men alla har ännu inte funnit ett genit, påstår de åtminstone själva.

Anlaget för målning eller teckning har legat latent hos de flesta. En del har känt med sig själva att de nog hade försökt sig på att odla sin talang, medan andra först genom påverkan utifrån — t. o. m. en teckningslärare har entusiastiskt en av klubbmedlemmarna — fått upp ögonen för vad de själva kan och vilket värde det ligger i att utöva en hobby som amatörmåleri. Inte minst viktigt är måleriet i det avseendet att dess utövare får en vidgad blick och ett fördjupat intresse för konst i allmänhet.

Åke J.

SP 24/10 49

11 Uppsalamålare, bl. a. G. Thorsell, utställer i Sala

Sala Konstförenings sedvanliga höstutställning hålles i år 30 okt.—6 nov. och bjuder på elva representativa Uppsalamålare, bland dem salasonen Gustaf Thorsell, vilken som bekant numera räknas till våra främsta porträttmålare.

Hängningen kommer att omfatta 68 nummer, samtliga målningar, och bjuder på skilda stilarter och motivval. Nestor i Uppsalagruppern är 74-åriga John Östlund. De övriga utställarna blir: Gustaf Thorsell, Erik Ekman, Gunnar Fångström, Lars Kemner, Harald Markson, Sven Ståhlberg, Anna-Lisa Thomson, Carl Wettervik, Gust. Widerbäck och Richard Öster.

Vi återkommer utförligare till utställningen, som erbjuder ett gott tillfälle för salapubliken att förvärva god konst i rimliga prislägen. Utställningen anordnas som vanligt i folkskolans samlingshall och hålles öppen vardagar kl. 12—15 och 18—20 samt söndagar 13—16 och 18—20.

Teckningsläraren Berg, Upsala, kommer att demonstrera utställningen på söndag. Vernissagen blir kl. 14.

SP 24/10 49

Konstutställning i Sala nästa vecka

11 Uppsala-konstnärer utställer i Sala konstförenings regi.

Under tiden 30 oktober — 6 november blir det konstutställning i Sala — det är den enda utställningen i Sala konstförenings regi under höstsäsongen. Det är inte mindre än 11 Uppsala-konstnärer som kommer att delta i utställningen, bl. a. före detta Sala-bon Gustaf Thorsell.

De övriga utställarna blir Erik Ekman, Gustaf Fångström, Lars Kemner, Harald Markson, Sven Ståhlberg, Anna-Lisa Thomson, Carl-Herman Wettervik, Gustaf Widerbäck, Richard Öster och John Östlund. Samtliga dessa har tidigare varit med på utställningar och en del är även representerade på Nationalmuseum.

Utställningen kommer att omfatta sammanlagt 84 nummer, allt i olika, och eftersom det är både äldre och yngre konstnärer som kommer att utställa kan man vänta sig en synnerligen intressant utställning.

SP 28/10 49

Elva Uppsalakonstnärer utställer i Sala

Lars Kemner: September, Bohuslän.

Höstens enda konstutställning i Sala konstförenings regi inledes, som tidigare nämnts, på söndag. Utställningen, som anordnas i folkskolans samlingshall, öppnas kl. 13 och omkring kl. 14 blir vernissagen, då teckningslärare Bernhard Berg, Upsala, kommer att demonstrera de 68 tavlor som skall utställas av elva Uppsalakonstnärer. Vernissagekort kommer icke att utsändas denna gång, men konstföreningens intendent hr K. G. Bergman, hoppas ändå att föreningens medlemmar och vänner skall sluta upp i stor skala.

Av de 11 konstnärerna är en f. d. Sala-bo, nämligen Gustaf Thorsell.

som deltar med sex tavlor. Han kommer också att svara för hängningen av tavlorna, som sker under morgondagen.

John Österlund, en annan av utställarna, är också en gammal bekant för konstlärarna i Sala. Österlund deltog nämligen i en utställning tillsammans med två andra Uppsalakonstnärer här i Sala 1944, och det är säkert mer än en som kommer låg honom från detta tillfälle. Österlund är representerad på Nationalmuseum, där även Lars Kemner har en sak, samt på Hudiksvalls museum.

De 11 konstnärerna representerar fått skilda åldersgrupper och man har därför all anledning att vänta sig en omväxlande utställning, som bör kunna intressera alla smakriktningar.

På tal om utställningen vill hr Bergman även passa på att göra lite reklam för Sala konstförening. Nya medlemmar är hjärtligt välkomna. Medlemsavgiften är 5 kr., och medlemskortet berättigar till gratis entré på utställningarna. Vidare får man som medlem delta i det lotteri som varje år anordnas av konstföreningen. I år blir dragningen i detta lotteri i mitten av december månad, och ett par av vinsterna en skulptur och en oljemålning, liksom f. n. utställda på stadsbiblioteket.

Och så till sist erinrar vi om att den utställning som börjar på söndag vägar till och med söndagen den 6 november. Tiderna för öppethållandet blir söndagar kl. 13—16 och 18—20 samt vardagar kl. 12—15 och 18—20.

I folkskolans samlingshall kommer utställningen att anordnas, och den öppnas på söndag kl. 13. Vernissagen blir sedan kl. 14, då teckningslärare Bernhard Berg, Upsala, kommer att demonstrera utställningen. Tiderna för öppethållandet blir söndagar kl. 13—16 och 18—20 samt vardagar kl. 12—15 och 18—20.

SA 28/10 49

God konst i bra prislägen, Vernissage söndag kl 14

Som tidigare meddelats öppnas på söndag en förnämlig konstutställning på folkskolans samlingsal, då 11 uppsala-konstnärer presenterar sammanlagt 68 dukar. Utställningen, som pågår hela veckan och är öppen vardagar mellan kl. 12 och 15 samt 18 och 20 samt söndagar mellan kl. 13 och 16 samt 18 och 20, arrangeras av Sala Konstförening. Utställningen öppnas för allmänheten på söndag kl. 13 men först omkring kl. 14 torde vernissagen börja, då teckningsläraren och konstnären **Bernh. Berg**, Uppsala, berättar om tavlorna och männen bakom dem.

Redan i kväll kommer tavel-sändningen, säger konstföreningens intendent **Kåge Bergman** och på lördagen börjar hängningen, som kommer att skötas av en av deltagarna, salafödde konstnären **Gustaf Thorsell** och mig själv.

— Jag skulle tro, säger hr Bergman vidare, att de 11 utställarna som representerar skilda riktningar, skall kunna tillfredsställa de flestas smak och beträffande priserna kan de knappast anses som avskräckande. Här kommer att finnas god konst från 150 kr. upp till 1.200 kr. De flesta tavlorna torde dock befinna sig i prislägen omkring 250—300 kr. Några av utställar-

Ett av konstnären **Gustaf Thorsell** nyligen målat porträtt i olja av möbelhandl. **K. A. Andersson**, Sala.

na finns förresten representerade på Nationalmuseum, däribland **Gusten Widerbäck** och **John Österlund**. Av ett speciellt intresse bör det också vara att se **Gustaf Thorsells** tavlor. En katalog över tavlorna och konstnärerna kommer att tillhandahållas och man kan bara rekommendera alla salabor ett besök på denna förnämliga utställning, varigenom de även ger sitt stöd till Sala Konstförening. Medlemmar i föreningen har gratis entré. Medlemskapet kostar 5 kr. per år, och medlemskortet tjänar även som lott i konstföreningens lotteri.

fyllt. De skall väcka intresse för konsten, odla detta intresse och fördjupa det. Allmänhetens intresse mottas därför med glädje, då föreningarna är väl medvetna om att deras existens ytterst också beror av detta intresse. När det gäller att göra allmänheten konstminded måste man efter vad jag erfart gå mycket försiktigt fram för att först så småningom nå fram till den exklusivare konsten.

Så har jag också en vädjan. Se upp för de s. k. hötorgskonstnärerna; dom där herrarna som så ofta reser omkring i flotta bilar och bjuder ut tavlor med en fruktansvärd prutmån. Bara den detaljen borde väcka misstankar om kvaliteten.

En verklig konstnärs verksamhet är helt dikterad av en inre drift som måste få sin utlösning på ett eller annat sätt, sade teckningslärare **Berg** vidare. Ingen är direkt slav under naturen även om en del står naturen mycket nära. För många kan naturen vara som en sensation i färg och form och dessa konstnärers verk bedöms ofta hårt av en oförstående allmänhet. Här behövs fostran till förståelse. Smaken kan och bör odlas innan man faller ett omdöme, sade talaren.

11 sevärda konstnärer.

De mest lättfattliga konstverken är signerade av **Gusten Widerbäck** och **John Österlund**, som tillhör en äldre skola. Den förre torde vara en av landets främsta släktbygds-kildrare och hans och **Österlunds** tavlor borde i sin lättillgänglighet vinna många bevägenhet. **Anna Lisa Thomson** representerar den förfinaade romantiken. Hennes tavlor har ett sagoskimmer, som vittnar om en rikt flödande fantasi och i tekniken kanske man spårar något av hennes dagliga gärning som keramiker. I alla händelser en mycket intressant bekantskap. **Harald Marksson** är navisten i sällskapet och **Carl H. Wetterik** med sitt måleri, som liknar pastellmålning med olja, dokumenterar sig som en synnerligen förnämlig färgkonst-

31/10 49

God tillslutning till söndagens vernissage

Man kan tryggt påstå att **Sala Konstförening** gjorde ett lyckokast, när den vidtalade uppsala-konstnärerna för en samlingsutställning i Sala. Vernissagen på folkskolan på söndagen gav belägg för den saken. Säkert hundralet konstintresserade hade slutit upp för att höra teckningslärare **Bernh. Bergs** introducerande anförande och tillströmningen på eftermiddagen och kvällen var vad man skulle kunna säga fullt tillfredsställande.

Den yttre ramen kring utställningen var tilltalande — de gamla bänkarna som tidigare vid många tillfällen utgjort ett allt annat än estetiskt tilltalande inslag hade försvunnit och i stället hade man arrangerat en trevlig möbelgrupp i centrum av salen. Konstföreningens intendent **Kåge Bergman** och konstnären **Gustaf Thorsell** hade verkligen bemödat sig om att göra det bästa möjliga av en lokal som knappast är

idealisk för utställning av skön konst.

På konstföreningens vägnar hälsade rektor **Gunnar Flodström** de av konstnärerna som var närvarande — **Lars Kemner**, **Gustaf Thorsell**, **Carl Wetterwik**, **Harald Marksson** och **John Österlund** — samt den överraskande talrika publiken välkomna.

— Följande den tradition, som dr **Carl Friberg** skapat, är det **Sala Konstförenings** angelägna intresse att söka vidga och höja intresset för konsten och erbjuda medlemmarna i föreningen samt den stora allmänheten god konst genom dylika utställningar. Jag hälsar en ytterst representativ grupp av uppsalamålare välkommen till Sala, sade rektor **Flodström**. Det kan låta som uppsalagruppen utgjorde en enhetlig fraktion av konstnärer, men en blick runt väggarna tar en snart ur den villfarelsen. Varje målare här är en personlighet för sig.

Varning för hötorgskonst.

Det var sedan meningens att teckningsläraren och konstnären **Bernhard Berg** från Uppsala skulle demonstrera utställningen. Han föredrog dock på grund av den stora publiktillströmningen att ge ett orienterande anförande om konsten i allmänhet och konstföreningens verksamhet i synnerhet samt en kort presentation av de 11 deltagande konstnärerna.

— Konstföreningarna har en stor uppgift att fylla, sade teckningslärare **Berg** bl. a. Deras fostragärning är synnerligen ansvarig. Forts. 5:te sidan spält 1.

^{SP}
"Skall detta kallas ^{28/11}
konst?" ämne för ⁴⁹
Sala - föreläsning

Föreläsningsföreningen och konstföreningen anordnar.

— Hur skall man kunna begära att banktjänstemannen ska köpa god konst, när banken själv hänger upp slätstrukna konfektionsporträtt av sina styrelseledamöter? Hur ska man kunna begära att en arbetare ska ha begrepp om konst, när arbetarrörelsen står likgiltig inför konstens värden?

Dessa båda retoriska frågor var ett par av de många, som studieledaren för Nationalmuseum, Carlo Derkert, slungade ut häromkvällen då man i den ärevärdiga konsthelgedomen diskuterade ämnet "Skall detta kallas konst?"

I morgon, tisdag, kommer Carlo Derkert till Sala o. han skall då hålla en föreläsning över ovannämnda ämne. Föreläsningen, som kommer att illustreras med skioptikonbilder, hålles i godtemplarlokalen och tar sin början kl. 20,10. Det är Sala föreläsningsförening och Sala konstförening som står för arrangemanget.

I en kommentar till ovan berörda diskussion betonar Sv. D. att "det kan knappast råda någon tvekan om att Carlo Derkert är vårt lands för närvarande främste populärföreläsare i konstfrågor, om man därmed avser förmåga att "ta ett auditorium och att samtidigt sakligt och med djupt engagemang förklara konstens elementära problem på ett sätt som allmänheten kan tänkas förstå".

Att det blir något extra föreläsningsföreningen och konstföreningen kommer att bjuda på i morgon kväll, den saken står klar.

^{SP}
Konstföreningen ^{19/12-49}
har fått många
nya medlemmar

Vinster för 1.000 kr. utlottas om lördag bland medlemmarna.

Intresset för Sala Konstförening är synnerligen påtagligt, säger föreningens intendent, hr K ä g e B e r g m a n vid ett samtal med Sala-Posten. Vid årsmötet hade vi 191 medlemmar och nu är antalet 269. Ökningen är alltså hela 78, vilket får anses vara mycket bra.

Orsaken till att hr Bergman stöter på är egentligen att det om lördag blir dragning i det årligen återkommande konstlotteriet. Det blir borgmästare Ivar Hedman som drar årets vinster, och samtliga medlemmar har som bekant samma chans. Fyra konstverk har föreningen inköpt för utlottningen och priset är sammanlagt 997:50 för att vara nog. Dessutom skall en del bokverk för c:a 50 kr. inköpas.

De konstverk som skall utlottas finns för närvarande utställda i K. A. Anderssons Möbelaffär, meddelar hr Bergman, som också framhåller att medlemskort i föreningen tillhandahållas där. Och den som köper medlemskort före lördagens dragning får automatiskt en lott i lotteriet. Som vanligt blir det så att vinnarna själva i nummerordning får välja sina vinster.

I Sala Konstförenings sedvanliga

lotteri ^{SP}
^{19/12-49}

har dragning verkställt inför borgmästaren. Följande medlemsnummer utföllo med vinst:

- 712 Fru Anna Liljeqvist
- 744 Fröken Elsie Larsson
- 729 Banktjänsteman Stig Lundborg
- 489 Fru Ella Karlsson
- 409 Intendent H. Billman, Västerås
- 488 Häradshövding Otto Karlsson
- 529 Ingenjör Hugo Pettersson.

Unik konstutställning i Sala i början av maj

Framlidne dr Carl Fribergs samlingar visas. —

Sala konstförening arrangerar SP 28/4 50

I början av nästa månad bjuder Sala konstförening på ett evenemang, som säkerligen kommer att tilldra sig det allra största intresse bland de konstintresserade, inte bara i Sala utan även annorstädes i landet. Under tiden 4—17 maj blir nämligen konstföreningen

i tillfälle att för allmänheten visa framlidne dr Carl Fribergs omfattande konstsamlingar, som bl. a. inrymmer Sveriges största Ivan Agueli-samling i privat ägo. Utställningen kommer att ordnas i villan vid Smedbroplan 1, och de förnämliga konstverken får alltså beskådas i den miljö dr Friberg en gång placerade dem.

— Vi är mycket glada över att vi lyckats få till stånd en visning av detta slag, säger konstföreningens intendent, assistent K ä g e B e r g m a n, och vi väntar oss också mycket av utställningen. I första hand har vi givetvis tänkt på Sala-borna — vi har velat ge dem ett tillfälle att se de förnämliga samlingarna. Men vi räknar också med att denna utställning skall tilldra sig ett stort intresse även utanför stadens gränser och väntar och hoppas på stor publiktillslutning.

De samlingar som här ställts till konstföreningens förfogande för visning omfattar tillsammans över 100-talet nummer, och där finns både tavlor och skulpturer. Ett stort intresse för konsten var ju utmärkande för dr Friberg, och det är med stor omsorg han valde ut sina samlingar.

Där återfinner man, som sagt, den största privatägda Agueli-samlingen i Sverige, och den omfattar inte mindre än 33 tavlor. Bara dessa bör ju kunna locka skaror av konstintresserade till den stundande utställningen. Bland de målade konstnärerna återfinner man vidare Karl Nordström, I. Arosenius, Karl Isakson, Carl Kylberg och Helmer Osslund, för att nu bara nämna en del av de mera kända. Skulptörerna representeras av så framstående konstnärer som Carl Milles, J. T. Sergel och Carl Eldh.

Det blir, som redan nämnts, under tiden 7—14 maj som utställningen kommer att pågå, och vi får säkert anledning återkomma till evenemanget.

VF 28/4 50
Dr Fribergs konstsamling visas:

Agueli och Renoir bland klenoderna i utställningen

Lördag i nästa vecka öppnas en konstutställning i Sala, som säkert kommer att låta tala om sig i landet över. Det är doktor Carl Fribergs rika konstsamling som då kommer att visas för allmänheten.

Samlingen rymmer den rikaste kollektionen av salafödde konstnären Ivan Aguelis produktion som finns på en hand och omfattar inte mindre än 44 nummer, varl ingår en portfölj med 11 teckningar. Karl Nordström är representerad med nio oljemålningar och 11 kolteckningar, Helmer Osslund med två och X:et med tre oljemålningar. Vidare är bl. a. representerade Ehrenstrahl med ett porträtt, Arosenius, Karl Isakson, Karl Kylberg, Artur C:son Percy, Helene Schjerfbeck samt grafik av Edvard Munch och Renior. En vacker samling skulptur kommer även att visas, däribland en replik av Milles "Europa och tjuren". VI-

dare är Carl Eld och Sergel representerade.

Vid vernissagen kommer fil. lic. Folke Holmér från Nationalmuseum att demonstrera utställningen.

Fribergiska konstsamlingen visas under en vecka i maj

Framlidne stadsläkaren dr Carl Fribergs villa vid Smedbergsgatan kommer veckan 7—14 maj att öppnas för allmänheten, som då ges tillfälle att bland annat bese landets största, pri-

vata samling Aguéli-tavlor. Det är Sala konstförening, som står för anordnandet av denna unika visning, sedan dr Fribergs efterlevande välvilligt givit sitt tillstånd.

Dr Friberg avled den 17 juli i fjol. Han var som bekant en varm konstvän, en framstående kännare och samlare av såväl målningar som skulpturer, initiativtagare till Sala konstförening och under många år dess självskrivne ordförande. Efter hans bortgång har många förfrågningar gjorts, huruvida det vore möjligt för allmänheten att få se hans med rätta berömda konstsamlingar. Sala konstförening tog genast fasta på uppslaget och hade glädjen att möta förståelse hos den bortgångnes barn, som förklarade sig villiga att upplåta föräldrabemmet, där konstverken bäst bör komma till sin rätt med den placering i miljön, som samlaren själv givit dem. Samtidigt blir utställningen en konstföreningens hyllning till sin framlidne ordförandes minne.

33 tavlor av Ivan Aguéli.

Konstföreningens intendent, assistent Kåge Bergman, berättar att en tryckt katalog, om-

fattande över 100 nummer, håller på att upprättas inför minnesutställningen. Bl. a. var dr Friberg ägare av 33 tavlor signerade av salazonen Ivan Aguéli, som vann världsråd och blivit föremål för en biografi av f. intendenten vid Nationalmuseum C. Gauffin, vari förf. i flera sammanhang hänvisar till salaläkarens Aguéli-samling, som är Sveriges största i privat ägo.

En annan känd målare, som är talrikt representerad i det fribergiska hemmet, är Carl Nordström (1855—1923), kanske mest bekant för sina havsmotiv. Vidare finns enstaka nummer av sådana namn som Helmer Osslund, Sven Erixson, Carl Isaksson, den finske målaren Hele- ne Scherfbeck och porträttören Arosenius.

Bland den rika samlingen skulpturer lägger man främst märke till en replik av Milles "Europa och tjuren" samt ett par saker av Carl Eldh.

Vernissagen

äger rum söndagen 7 maj kl. 13 och senare samma dag kommer

bl. ic. Folke Holmér från Nationalmuseum att hålla ett demonstrerande föredrag. Under den vecka utställningen pågår, får allmänheten tillträde varje dag kl. 12 till 20.30. Då dr Fribergs samlingar är bekanta långt utanför salatrakten, väntar man att även långväga konstlänkare kommer att begagna sig av det unika tillfället. Avbränningarna, icke minst för försäkringar, blir stora, meddelar hr Bergman, men konstföreningen räknar med att evenemanget kommer att gå ihop och kanske även lämna ett gott netto till föreningens verksamhet.

S. A.
28.4.50

Dr Carl Fribergs konstsamling donerad till Nationalmuseum men kvar i Sala

65.000 kr. till fond för inköp av konst

Inköp av Fribergs fastighet för bibliotek ifrågasättes.

Dr Carl Friberg, som avled i juli förra året, har enligt vad Sala Allehanda inhämtat, i sitt testamente bl. a. förordnat, att hans förnämliga konstsamling skall övergå i Nationalmuseets ägo, dock med det förbehållet, att den skall deponeras i Sala, slutgiltigt i det planerade medborgarhuset. Med konstgåvan följer 170 aktier i St. Kopparbergs Bergslags AB, med ett dagsvärde av sammanlagt c:a 65.000 kr. Av avkastningen skall 1/10 tillfalla Sala Konstförening och 9/10 skall användas för inköp av ytterligare konstverk. Enligt bouppteckningen uppgår behållningen i boet till c:a 226.700 kr. Donationens värde uppskattas till c:a 100.700 kr.

Dr Carl Friberg.

Enär den av dr Friberg genom ovanstående donation disponerade delen av bostadsbehållning högst betydligt överstiger den del han lagenligt ägde att testamentariskt förordna om, sammanlagt 1/4, beror donationens storlek på de efterlevande arvingarnas ställningstagande. Om dessa göra sina lagliga anspråk gällande, skulle donationen till Nationalmuseum komma att aktualiseras inom den närmaste tiden. I dess ursprungliga utformning har Nationalmuseum tacksaamt accepterat donationen.

Donationen ett tack till styrande och enskilda.

I testamentet, av vilket här nedan återges ett koncentrat förordnar dr Friberg, att Nationalmuseum med äganderätt skall

Av ovanstående framgår bl. a. att donationen till Nationalmuseum värderats till omkring 100.700 kr. Aktiernas dagsvärde är c:a 65.000 kr. och även om kursvinsten varit mer än 10 proc. under det senaste halvåret, så skulle konstsamlingen i bo-

SALA, vilket måste anses vara av den allra största betydelse.

Bibliotek i fribergiska fastigheten?

Beträffande fastigheten har inga bestämmelser införts i testamentet. Då ingen av dr Fribergs arvingar har sin verksamhet förlagd till Sala, torde den komma att försälgas. Bland spekulanterna återfinnes Sala stad, som närmast intresserar sig för fastighetens möjligheter att omändras till bibliotek. Det nuvarande biblioteket är mycket trångt och byggandet av medborgarhuset, där det är meningen att inrymma bibliotekslokaler, kan knappast bli högaktuellt inom den närmaste framtiden, även om förverkligandet ryckt något närmare genom att staden förvärvat det s. k. Åkra-området, där medborgarhuset är tänkt att placeras.

116 konstverk, varav 32 Aguélitavlor utställes

Konstföreningens intendent Kåge Bergman i stilln. begrunder inför en vägg med Aguéli-tavlor.

Hel den exklusiva friberg-ska konstsamlingen kommer som nämnt att visas för den stora allmänheten under nästa vecka, då dr Fribergs hem vid Smedbroplan genom de anhörigas välvillighet öppnas. De 116 konstverken — omfattande såväl måleri som skulptur — kommer att återfinnas just på de platser, som konstvännen,

samlaren och konässören dr Carl Friberg själy funnit lämpligt att placera dem.

Konstföreningens intendent K. Bergman, fröken Gunhild Friberg och medlemmar i Sala konstförening har den senaste tiden skött om numreringen och ordnat för tryckning av en katalog över samtliga konstverk. På vinjetten kommer att återfinnas en Aguélitavla och katalogen försäljs givetvis under utställningen. Det som måhända kommer att tilldra sig största uppmärksamheten är den unika samling av Ivan Aguéli-tavlor, en kollektion, som inte har sin like annat än möjligen på Nationalmuseum. Sammanlagt är det 32 av Aguélis oljemålningar och dessutom finns här 12 blyertsteckningar av samme konstnär.

Att räkna upp alla de stora konstnärer, som här finns representerade skulle vara till mycket liten nytta, det räcker måhända med att konstatera att vad som kommer att visas är endast utsökt konst. Några namn skadar det dock inte att nämna: Karl Nordström — såväl oljemålningar som kolteckningar —, Helene Schjerfbeck, Karl Isaacsson, Ivan Arosenius, Rickard Berg, Edvard Munch, Karl Kylberg o. bland äldre stora mästare Jacob Jordaens, som levde under 1500

Forts. 6:te sidan spalt 6.

S. A. 5. 5. 1950.

o-o-o-o-o-o-o-o-o-o

115 KONSTVERK...

o-o-o-o Forts. fr. sid. 1.

och 1600-talen samt 1600-tals målaren David Ehrenstrahl.

Bland skulptörerna är endas de främsta representerade. Här finns verk av Carl Milles, Carl Eld, Christian Eriksson och det för Salas vidkommande så aktuella John Lundqvist, för att nämna några.

Konstföreningens egna medlemmar har gratis tillträde hela veckan. De som önskar lös medlemskort i föreningen kan göra det vid entrén. Övriga besökare får betala 1:— kr. och katalogen kommer att beting ett pris av 50 öre. Utställningen öppnas, som nämnts på söndag kl. 13 och pågår t. o. m. söndagen den 14. Söndagarna är de öppna mellan kl. 13 och 20,30 och vardagar mellan 12—15 och 18—20,30.

Vernissagedagen demonstrerar utställningen kl. 16,30 av fil. lic. Folke Holmér från Nationalmuseum. Det finns all anledning för den stora allmänheten att inte låta ett så utsökt tillfälle gå se förnämlig konst gå sig ur händerna.

S. A. 5. 5. 1950.

o-o-o-o-o-o-o-o-o-o

Succévecka för konstföreningen

SP 15.5.50

1.400 besökare på utställning

Rekord i går — nära 300 betalande. — Fribergiska samlingarna har väckt beundran

Då Sala konstförening på söndagskvällen stängde den utställning som sedan förra söndagen varit anordnad i fribergiska villan vid Smedbroplan 1, där framlidne dr Carl Fribergs konstsamlingar visats, kunde man samtidigt inregistrera en strålande succévecka. De åtta dagar utställningen varit öppen har den besökts av inte mindre än i runt tal 1,400 personer, av vilka 908 varit betalande. Övriga har utgjorts av föreningens medlemmar samt gäster.

Det har varit en jämn ström av besökare hela veckan, och det är endast en dag som det varit under 50 personer, berättar konstföreningens intendent, assistent Kåge Bergman. Det var i måndags, då det var 41 betalande besökare. Rekordsiffran noterade vi i går, då det var 294 betalande besökare, d. v. s. nära 100-talet flera än öppningsdagen.

Vi har alltså all anledning att vara nöjda med veckan, säger hr Bergman vidare. Vädret har ju varit det bästa tänkbara. — det har lockat till utflykter och vi har haft besökare från långt avlägsna orter. I går hade vi sålunda besök ända från Värmland och tidigare under veckan har vi haft gäster från Dalarna, Uppland

och Södermanland, och så förstås från de mest skilda platser inom vårt eget landskap.

Och alla som kommit på besök har uttryckt sin oreserverade beundran inför de förnämliga samlingarna och de har varit mycket tacksamma för att de beretts tillfälle att se dem. Alldeles speciellt har det slagit an att det lyckats oss att ordna utställningen i de rum där samlingarnas upphovsman en gång placerade sina konstverk omtalar hr Bergman.

Detta var den tredje utställningen i Sala konstförenings regi denna säsong, som i och med denna utställning fick en värdig avslutning. Att detta var den största och förnämligaste konstutställning som någonsin varit anordnad i Sala är nämligen fastslaget.

Men Sala konstförening vilar inte på lagrarna — förutom den stora publiktillströmningen har man under den gångna veckan även kunnat glädja sig åt ett 30-tal nya medlemmar — någon längre tid. Två utställningar skall det bli i höst också, det är redan bestämt, framhåller hr Bergman, och den första blir redan i början av september. Då kommer nämligen vandringsutställningen "Konsten och vi", sammanställd av Riksförbundet för bildande konst.

SA
4/5 51

Konstföreningen:

Fribergsexpon höjdpunkten i Sala under 1950

Sala konstförening håller sitt årsmöte på folkskolans samlings sal söndagen den 6 maj kl. 13 och har nu framlagt sin verksamhetsberättelse.

Av denna framgår bl. a. att styrelsen utgjorts av rektor G. Flodström, ordf., häradsskrivare G. Ahlin v. ordf., bibliotekarie Ulla Reutherborg sekr., tjänsteman Folke Östlund kassör, dr. Lars Nordquist, glasmäst. C. G. Ahlgren, överlärare H. Collin, musikhandl. Henry Johansson och metallarb. Lennart Länberg. Suppl. ha varit stadsträdgårdsmäst. J. Lantz, fröknarna Anna-Maja Norlander o. Anna-Karin Friberg. Intendent har varit assistent Kåge Bergman. Inköpsnämnden har utgjorts av intendenten, herr G. Ahlin, L. Nordquist och H. Johansson. Revisorer ha varit frisörmäst. John Fredriksson och guldsmed R. Johannesson och cykelhandl. Olle Eriksson som suppl.

Forts. 6:te sidan spalt 7.

o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o- |

KONSTFÖRENINGEN

o-o-o-o-o Forts. fr. sid. 1.

Medlemsantalet har under 1950 ökat från 269 till 312 eller med 43. Årets första utställning "Akvareller och goucher I" anordnades i samarbete med Riksförbundet för bildande mars i folkskolans samlings sal. Det främsta evenemanget i konstföreningens regi under 1950 ägde rum veckan 7-14 maj då genom de efterlevandes tillförtjäna framlidne l:e stads-läkaren dr. Carl Fribergs förnämliga konstsamling visades för allmänheten. Staden hade för täckande av omkostnaderna anslagit 300 kr. Konstverken var iallges 125. Konstföreningen hade låtit trycka en katalog till utställningen. Utställningen blev en stor framgång och besöktes av drygt 1000 personer. Konstföreningen fick 30 nya medlemmar. "Konsten och vi" hette en av Riksförbundet för bildande konst anordnad utställning som gästade Sala d. 3-10 sept.

Styrelsen kan med tillfredsställelse konstatera att föreningens verksamhet under det gångna året varit mycket livlig och att salabornas intresse för god konst varit glädjande stort.

SA
4/5 51

SALA KONSTFÖRENING

Sigrid Hjerténs

minnesutställning i Folkskolans samlings sal den 6-14 maj.

Vernissage söndagen den 6 maj kl. 14. Fil. lic. Hans Eklund, Stockholm, demonstrerar utställningen.

Utställningen öppen helgdagar kl. 14-20. Måndagen den 7 o. tisdagen den 8 maj kl. 18-20. övriga vardagar 14-16 och 18-20. Inträde 1:- kr. Medlemmar fritt men ombedes lösa sina årskort.

SA
4/5 51

Sigrid Hjerténs minnesutställning

i Folkskolans samlings sal den 6-14 maj. Vernissage sönd. den 6 maj kl. 14. Fil. lic. Hans Eklund, Stockholm, demonstrerar utställningen.

Utställningen öppen:

Helgdagar kl. 14-20, mänd. den 7 och tisd. den 8 maj kl. 18-20, övriga vardagar kl. 14-16 och 18-20.

Entré 1 kr. Medlemmar fritt, men ombedes lösa årskort.

SALA KONSTFÖRENING.

SA
4/551

Fribergs-utställningen fjolårets toppunkt för konstföreningen i Sala

Som det främsta evenemanget i Sala konstförenings regi under 1950 betecknar styrelsen visningen av framlidne dr Carl Fribergs konstsamling. Detta framhålls i den årsberättelse som avgivits inför årsmötet på söndag, och i denna berättelse talas även om andra framgångar. Bl. a. har medlemsantalet under året stigit till över 300. Årsmötet hålles i folkskolans samlingsaal på söndag kl. 13.

Styrelsen har under året utgjorts av rektor Gunnar Floåström, ordf., häradsskrivare Gustav Alin, v. ordf., bibliotekarie Ulla Reutherborg, sekr., tjänsteman Folke Östlund, kassör, doktor Lars Nordquist, glasmästare C. G. Ahlgren, överlärare H. Collin, musikhandlare Henry Johansson och metallarbetare Lennart Lindberg. Suppleanter ha varit: stadsträdgårdsmästare J. Lantz, fröknarna Anna-Maja Norlander och Anna-Karin Friberg. Intendent har varit assistent Kåge Bergman. Inköpsnämnden har utgjorts av intendenten, hrr G. Alin, L. Nordquist och H. Johansson. Revisorer ha varit frörmästare John Fredriksson och

(Forts. på tredje sid.)

Fribergs-utställningen . .

(Forts. från första sid.)

guldsmid R. Johannesson med cykelhandlare Olle Eriksson som suppl.

Medlemsantalet har under 1950 ökat från 269 till 312 eller med 43.

Årets första utställning "Akvareller och gouacher I" anordnades i samarbete med Riksförbundet för bildande konst och ägde rum 12—19 mars. I folkskolans samlingsaal visades akvareller och gouacher av nutida svenska konstnärer. Utställningen demonstrerades av fil. kand. Einar Nilson och föreningen erhöll ett flertal nya medlemmar.

Det främsta evenemanget

i konstförenings regi under 1950 ägde rum veckan 7—14 maj då genom de efterlevandes tillmötesgående framlidne förste stadsläkaren doktor Carl Fribergs förnämliga konstsamling visades för allmänheten. Staden hade för tackande av orakostnaderna ansåg 300 kronor. Konstverken — inalles 125 nummer — hängde på sina ursprungliga platser i den Fribergska villan och konstföreningen hade låtit trycka en katalog till utställningen med ett charmerande, personligt företal av doktor Staffan Friberg. Utställningen blev en stor framgång och besöktes av ett gott stycke över 1.000 personer. Konstföreningen fick 30 nya medlemmar och ett bra överskott kunde tillföras kassan.

Vid vernissagen höll intendenten Folke Holmér ett anförande och uppehöll sig därvid i huvudsak vid den imponerande Aguelisamlingen. Vid utställningens öppnande närvarade även doktor Fribergs närmast efterlevande. Efteråt stod konstföreningen som värd vid en middag på Sala stadshotell där som främsta gäster noterades familjen Friberg samt representanter för staden.

Styrelsen uttalar sitt tack till familjen Friberg för deras förståelse och intresse för utställningens tillblivelse och för deras tillmötesgående att öppna hemmet för allmänheten under utställningsveckan.

Styrelsen riktar också ett värdigt tack till staden för deras positiva inställning och ekonomiska stöd.

"Konsten och vi" hette en av Riksförbundet för bildande konst anordnad utställning, som gästade Sala den 3—10 september. Den riktade sig i första hand till utställningsbesökare, som önskade att djupare tränga in i konstverkens kompositionsproblem. Den demonstrerades av fil. lic. Bo Lindvall och besöktes bl. a. av ett stort antal skolklasser.

För den årliga utlottningen inköptes under året: "Kväll i Montmartre", oljemålning av Erik Ejestad, "Engelskt landskap med vattentorn", akvarell av Bertil Gato, "Pojkhusvud", skulptur av David Wretling, "Bibliskt motiv", färgträsnitt av G. Jørgensen, "Stockholms slott och dess konstskatter", bok, "Landskap", etsning av N. Östergaard, "Rabock", bok. Utlottningen verkställdes i december inför borgmästare Hedman.

Tisdagen den 21 november anordnade konstföreningen i samarbete med Sala föreläsningförening en föreläsning då fil. lic. Marita Lindgren-Fridell synnerligen medryckande talade om Bo vackert, bo trevligt. Föreläsningen, som illustrerades med ljusbilder, besöktes av 125 personer.

SA 26.5/
Konstföreningen
anslog 1,200 till
inköp av konst

Rektor Gunnar Flodström,
omvald ordförande i Sala
konstförening.

Arsmötet med Sala konstförening hölls strax före vernissagen på söndagen och leddes av föreningens ordförande, rektor Gunnar Flodström.

Till konstföreningens ordförande omvaldes rektor Flodström och av de som var i tur att avgå omvaldes häradskrivare G. Alin, glasmästare G. Ahlgren, tjänsteman Folke Östlund samt metallarbet. Lennart Lindberg. Nyvald efter överlärare Holger Collin, som avflyttat, blev stads-trädgårdsmäst. J. E. Lantz. Kvarstående i styrelsen är förutom rektor Flodström provinsialläkare Lars Nordqvist, stadsbibliotekarie Ulla Reutherborg samt musikhandl. Henry Johansson. Styrelsesuppleanter blev frisörmäst. John Fredriksson, banvald Bertil Andersson och red. Åke Johanson. Till revisorer utsågs guldsmed R. Johannesson samt frisörmäst. Gösta Södergren med cykelhandl. Olle Eriksson som ersättare. Föreningens intendent är fortfarande Käge Bergman.

Frågan om anslaget till inköp av konst diskuterades. Tidigare har årligen anslagits 1,000 kr. för detta ändamål, men nu beslöt man att maximera beloppet till 1,200 kr. Arsmötet beslöt vidare uppdra åt styrelsen att ingå till stadsfullmäktige med begäran om ett anslag för 1951 om 500 kronor.

En del stadgeändringar konfirmerades även, varigenom de bestämmelserna infördes att årsmötet skall utse ordförande, men att styrelsen konstituerar sig själv för övrigt. Det blir vidare kassörens uppgift att föra medlemsmatrikel. Av revisionsberättelsen framgick bl. a. att behållningen från föregående år var kr. 559:78.

Intendent Bergman talade därefter något om årets utställningar. Förutom den som hölls i februari på Folkpartiets lokal och omfattade keramik och grafik samt den nu pågående minnesutställningen över Sigrid Hjerten, som avslutas den 14 maj planerar konstföreningen i samarbete med Riksförbundet för bildande konst en försäljningsutställning med akvareller och oljemålning t.den 25—30 sept. i höst.

Sala konstförening höjer anslaget till konstinköp

SP 25.51

Beslut vid årsmötet i går. — Praktfull minnesutställning
över Sigrid Hjertén

Konstföreningen i Sala höll på söndagen årsmöte i folkskolans samlings-sal, och efter förhandlingarna var det vernissage på minnesutställningen över Sigrid Hjertén, en utställning som konstföreningen anordnar i samarbete med Riksförbundet för bildande konst. Bland de beslut som fattades vid årsmötet kan nämnas, att anslaget till konstinköp, som tidigare varit 1.000 kr. per år, nu höjdes till 1.200 kr.

Förhandlingarna hölls i folkskolans samlings-sal och de leddes av konstföreningens ordförande rektor Gunnar Flodström. De olika berättelserna godkändes o. ansvarsfrihet beviljades. Kassatablan utvisade en behållning på 559:78 kronor. I styrelsen omvaldes för två år härads-skrivare G. Alin, glasmästare C. G. Ahlgren, tjänsteman Folke Östlund och metallarbetare Lennart Lindberg, samt nyvaldes stadssträdgårdsmästare J. E. Lantz efter överlämnare Holger Collin. Kvarstående i styrelsen är rektor Gunnar Flodström, provinsialläkare L. Nordqvist, musikhandlare H. Johansson och stadsbibliotekarie Ulla Reutherborn.

Suppleanter för en tid av ett år blev herr John Fredriksson, Bertil Andersson och Ake Johansson, samtliga nyvalda. Till revisorer valdes guldsmed R. Johannesson, omvald, och frisörmästare Gösta Södergren, nyvald, med cykelhandlare Olle Eriksson, omvald, som suppl.

Anslaget till konstinköp har tidigare varit 1.000 kr. per år, men på grund av den stora medlemsökningen i föreningen ansågs en mindre höjning vara skälig. Detta anslag fastställdes därför till högst 1.200 kr.

Föreningens intendent, assistent Käge Bergman, lämnade därefter en redogörelse för utställningarna i år. En utställning har ju redan varit anordnad, varför det är den andra som nu pågår. Vidare är det fastställt att det skall bli en utställning under tiden 23—30 september. Även den blir i samarbete med Riksförbundet för bildande konst och den heter "Akvareller och oljemålningar av nutida svenska konstnärer".

En del stadgeändringar fastställdes, varefter härads-skrivare G. Alin föreslog att konstföreningen skulle ingå till stadsfullmäktige med begäran om ett anslag på 500 kr. Konstföreningen har hittills klarat sig själv, även om det inte varit så lätt alla gånger, och alla föreningar med kulturell inriktning har ju faktiskt anslag från staden. Styrelsen fick i uppdrag att inlämna en begäran i enlighet med förslaget.

Innan årsmötet avslutades uttalade guldsmed R. Johannesson medlemmarnas tack till styrelsen för det utomordentliga arbete som nedlagts under det gångna året.

Minnesutställningen, en färgsymfoni.

Sigrid Hjerténs minnesutställning öppnades därefter, och det var en ganska talrik publik som mött upp till vernissagen. Rektor Flodström hälsade välkommen, och uttryckte därvid glädjen över att Sala blivit i tillfälle att få denna utställning.

Utställningen demonstrerades därefter av fil. lic. Hans Eklund, som inledningsvis talade om konstnärsparet Isaac Grünewald/Sigrid Hjertén. Hittills har det varit så, sade han, att Isaac Grünewald varit den mest berömda av de två, till nackdel för Sigrid Hjertén. Anledningen till detta är, att det ändå är rätt stor skillnad på dessa konstnärstyper. Isaac Grünewald var utåtriktad, Sigrid Hjertén mera tyst, och maken har fått segla i den berömda makens kölvatten. Nu, i tidsperspektivet, står det klart att Sigrid Hjertén oftast var den djärvaste av de två.

Utställningen omfattar ett 40-tal övkar o. utgör ett axplock ur Sigrid Hjerténs produktion från 1910-talets början till mitten av 1930-talet. Om man skulle få en absolut klar bild av Sigrid Hjerténs konst skulle det behövas en ännu fulligare utställning, ansåg dr Eklund, men denna ger dock en klar uppfattning om att hon måste betecknas som vårt lands främsta konstnärinna, en färgens mästarinna. Hon höll också sin stil från början till slut.

Sigrid Hjertén talar ett intensivt färgspråk och minnesutställningen formar sig också till en sprakande färgsymfoni. Man hoppas innerligt att Salaborna tar tillfället i akt och besöker denna utomordentliga utställning. Den pågår till och med annandag pingst och är öppen helgdagar kl. 14—20, i dag och i morgon kl. 18—20 samt övriga vardagar kl. 14—16 och 18—20.

SA 25/ 52

Konstföreningen anordnar teckningstävlan i skolorna

På initiativ av Sala Konstförenings ambitiösa intendent **Kåge Bergman** kommer konstföreningen att under vintern anordna en teckningspristävlan bland Sala stads skolor och skolorna runt omkring staden. Ett upprop finns f. ö. infört i dagens tidning, där bestämmelserna för arrangemanget är föremål för utförlig redogörelse.

Nu hoppas vi bara att skolornas elever skall sluta upp talrikt till denna tävling och ber samtidigt om lärarnas hjälp att förverkliga densam-

ma, säger hr Bergman. Det är emellertid viktigt att lärarnas hjälp endast inskränker sig till att redogöra för tävlingen och dess bestämmelser, läsa upp ämnena och ev. föredraga någon saga — ett av ämnena är nämligen att illustrera en saga — samt att samla ihop bidragen så att de centralt kan sändas från resp. skolor till tävlingsjuryn. I övrigt bör ungdomen få sköta sig själv.

Forts. 6:te sidan spalt 1.

Det viktiga är att deras fantasi släpps loss och att de får tillfälle att skapa något efter eget gottfinnande, betonar hr Bergman vidare.

Deltagarna här, som framgår av uppropet, indelas i tre grupper: 6—10 år, 11—15 år samt sluitligen skolungdom över 15 år. Inom varje grupp kommer trenne pristagare att koras.

Tävlingstiden utgår 5 april. Sedan kommer en särskild jury att ta hand om det inkomna materialet, granska och gallra det för att få fram de bästa teckningarna, vilka skall visas

på en utställning, som Sala Konstförening anordnar under tiden 13—20 april på folkskolans samlingsal i Sala. I samband med denna utställning anordnas också en utställning av textilier och glas. Textilkonstnärinnorna Marianne Richter, Annemarie Forsberg, Gerd Acre och Ulla Schumacher-Perey har vidtalats, avslöjar hr Bergman och de har visat sig mycket intresserade för en utställning i Sala just på ovan angivna tidpunkt. Vidare har vi vidtalat Orrefors glasbruk, som också har stort intresse av att få vara med vid detta tillfälle med en representativ samling.

Men för att återgå till teckningstävlingen. Bidragen bör helst utföras i akvarell eller pastell och helst på det format som anges i uppropet (B4). Varje teckning skall på framsidan förses med namnteckning och på baksidan skall förutom namn antecknas klass, skola och ålder.

Följande ämnen har angivits som en handledning:

- 1) Så här skulle jag vilja bo.
- 2) Illustrera en saga.
- 3) Barnens dags.

De borde kunna sätta fantasien i rörelse och skulle det visa sig svårt att följa något av dessa direktiv står det tävlande fritt att välja annat motiv, slutar intendent Bergman, som också meddelar att om någon skola behöver ytterligare upplysningar så går det bra att ringa till Sala 1197 el. efter kl. 17 1697. Skulle någon skola som ligger längre bort från staden önska delta så går det bra att höra sig för på dessa telefonnummer.

Slutligen bör kanske påpekas att det upprop, som av misstag infördes i onsdagens SA inte var fullt korrekt. Vi hänvisar till dagens upprop.

UPPROP

SP 25/1-52

Teckningspristävlan för skolungdomen i Sala-orten

En teckningspristävlan för skolungdomen i Sala och skolorna runt staden kommer att anordnas av Sala Konstförening, som också i april anordnar en utställning av de bästa bidragen.

Deltagarna uppdelas på följande grupper:

- Grupp I: 6—10 år.
- Grupp II: 11—15 år
- Grupp III: över 15 år

Som en handledning har följande ämnen angivits:

- 1) Så här skulle jag vilja bo.
- 2) Illustrera en saga.
- 3) Barnens Dag.

Skulle inte något av dessa ämnen passa så har dock deltagarna möjlighet att själva välja motiv.

Tre priser kommer att utdelas inom varje grupp och Sala konstförening förbehåller sig rätten att inköpa de teckningar den finner önskvärdt.

Teckningarna, som gärna må utföras i akvarell eller pastell och helst på format 250×353 (B4) skall i nedre högra hörnet förses med namnteckning och på baksidan av teckningen skriver bidragslämnaren namn, ålder, klass och skola.

Teckningarna insamlas sedan genom varje klassföreståndares försorg och skolans samtliga bidrag översändes till Sala Konstförenings intendent **Kåge Bergman**, Arbetsförmedlingen, Sala, senast lördagen den 5 april.

Sedan en tillsatt jury granskat bidragen kommer de bästa att visas vid en utställning, som anordnas på folkskolans samlingsal i Sala under tiden 13—20 april i år.

Med förhoppning om talrikt deltagande från skolungdomens sida och benäget bistånd från skolornas lärare vid insamlandet av bidragen inbjudas härmed alla salaskolor och landsbygdsskolorna runt staden till deltagande i denna tävling.

SALA KONSTFÖRENING.

VLT/5/4 52
Sala-utställning av
skolbarnsteckningar

Intendent K. G. Bergman studerar den teckning som 1:ste prislagaren Lars Norbelius, Sala folkskolas 7:e klass A förfärdigat.

En utställning av det mindre vanliga slaget är ordnad denna vecka i Sala folkskolas samlingshall av Sala konstförening. Det är resultatet av den nyligen avslutade teckningstävlingen som visas. Teckningstävlingen inbringade 1111 teckningar av skolbarn i Sala och landsbygden runt omkring. De bästa teckningarna har man satt på trevligt ordnade monter. I anslutning till teckningsutställningen visar man också glas och textilier förfärdigade av kända konsthantverkare i Stockholm.

Vernissagen ägde rum påskdagen och öppnades av konstföreningens v. ordf., härads-skrivare G. Ahlin. Utställningen samlade redan första dagen 150-talet besökande.

Eleverna har inte bara tecknat utan också försökt sig på att vara sagoförfattare. Nio-åriga Kerstin Pettersson i klass 3 i Sala har sålunda skrivit en mycket trevlig saga om trollet Långsvans.

Prisutdelningen förrättas på torsdag kväll i utställningslokalen.

SP 18/4-52
**Teckningstävlingen avslutades
med en gemytlig prisutdelning**

32 olika priser utdelade till tacksamma ungdomar

I går avslutades teckningstävlingen för skolungdom i Sala med en gemytlig prisutdelning, varvid de lyckliga ungdomarna fick emotta en rad fina priser ur rektor Gunnar Flodströms hand. Sammanlagt 32 priser utdelades, och av de utställda teckningarna har inte mindre än 14 köpts, bl. a. av Lions club.

Det var förvånansvärt många som i går kväll hade letat sig upp till utställningslokalen, folkskolans samlingshall, och de fick vara med om en ovanligt trevlig prisutdelning, där man inte kunde missta sig på de ungas glädje och stolthet över sina priser. Prisutdelaren, rektor Gunnar Flodström, började med att från Konstföreningen framföra ett tack, till alla de ungdomar som medverkat, samt till dem som skänkt priserna. Intresset blev betydligt större än vad vi hade trott och tävlingen blev både kvantitativt och kvalitativt bättre än vad som vågats hoppas, sade rektor Flodström innan han fördelade priserna enligt nedanstående lista:

(Förta, på sista sid.)

Grupp III (över 15 år)

Hederspris:

Lilli Grönqvist, L I:3, Sala Gymnasium; Inga Britt Johansson, L I:3, Sala Gymnasium; Inkeri Kaukaranta, L I:3, Sala Gymnasium.

Grupp II (11—15 år)

Hederspris:

Kurt Vanberg, Sala folksk. 7b; Leif Lundholm, Sala folksk. 7b; Gunnar Arbman, Samrealskolan 1e; Barbro Johansson, Samrealskolan 1:4b; Eva Andelius, Samrealskolan 1b; Mary Näsman, Samrealskolan 1a; Per Erik Pettersson, Samrealskolan; Bengt Norling, Aby skola, Saladamm; Olle Olsson, Östanbäcksk skola; Bo Pettersson, Sala folkskola; Kurt Arne Liljegren, Samrealskolan; Per Anders Lindén, Sala folkskola 4a.

Grupp I B (9—10 år)

1:a pris:

Leif Källström, Aby skola, Saladamm.

Hederspris:

William Andersson, Aby skola, Saladamm; Gunnar Elgstedt, Västra skolan, Sala; Karin Johansson, Sala folkskolor; Kerstin Pettersson, Sala folkskolor; Kerstin Bornebo, Aby skola, Saladamm; Kerstin Wallbom, Sala folkskolor; Guiborg Eriksson, Östanbäcksk skola; Laila Larsson, Aby skola, Saladamm; Yngve Ekström, Aby skola, Saladamm.

Grupp I A (6—8 år)

Hederspris:

Håkan Rudehill, S. Småskolan, Sala; Erika Hofmagel, S. småskolan, Sala; Hjördis Andersson, S. småskolan, Sala; Sylvia Carlsson, Johannisbäcksk skola; Ingegärd Carlsson, 1e, Sala; Anders Gunnée, V. skolan, Sala; Lars Lindblom, Sala,

SA 12/4-52

**Utställningen
på folkskolan
unik för Sala**

Den utställning, som Sala konstförening står i begrepp att öppna på påskdagen kl. 14 torde vara ganska unik för Salas vidkommande. Det är nämligen första gången som en barn-teckningsutställning förekommer i Sala och likaledes första gången man får se en större samling glas och textilier. På redagen började man så smått arrangera och det kan antygas att utställningen blir synnerligen sevärd.

Utställningslokalen, som är folkskolans samlingshall, är med skärmar uppdelad i två avdelningar. Först kommer man in bland barn-teckningarna och den inre avdelningen omfattar bara textilier och glas. För textilierna svarar konstnärerna Anne Marie Forsberg, Gerd Acre, Ulla Schumancher-Percy och Marianne Ritcher och glaskollektionen är Orrefors.

Utställningen är öppen vardagar kl. 14—16 och 18—20 samt sönd- och helgdagar kl. 14—20. Prisutdelningen i barn-teckningstävlingen äger rum torsdag kväll kl. 18.30.

SALA KONSTFÖRENING 1951:

Över 1.300 besökare på de tre utställningarna

Sigrid Hjerténs minnesutställning lockade mest

Sala konstförenings styrelse har nu framlagt sin verksamhetsberättelse för 1951, och av denna framgår att besökantalet på de tre utställningar som inordnades av föreningen uppgick till drygt 1.300. Den utställning som lockade mest var Sigrid Hjerténs minnesutställning. Under året har föreningen celebrerat sitt 10-årsjubileum med en utställning.

Styrelsen har under året utgjorts av rektor Gunnar Flodström ordf., härads-skrivare Gustav Alin v. ordf. och tillika sek., tjänsteman Folke Östlund skattnästare, doktor Lars Nordquist, gismästare C. G. Ahlgren bibliotekarie Ulla Reutherborg, herr Lennart Lindberg, musikhandlare Henry Johansson, stadsträdgårdsmäst. J. E. Lantz. Suppl. har varit herr Bertil Andersson, Ake Johansson samt John Fredriksson. Intendent har varit assistent Kåge Bergman. Inköpsnämnden har utgjorts av intendenten, herr G. Alin, L. Nordquist och H. Johansson. Revisorer ha varit herr R. Johannesson och G. Södergren med hr Olle Eriksson som suppl.

Medlemsantalet är 307.

Rektor Gunnar Flodström,
Sala konstförenings ordförande.

Årets första utställning ägde rum 18—25 febr. i samarbete med föreningen Grafik och skulptur samt keramikern Lalla Reutherborg. Fru Reutherborg arrangerade själv sin avdelning o. höll vid vernissagen ett kåseri om keramikerns yrke. Utställningen besöktes av c:a 150 personer. Folkpartilokalen, Magasinsgatan 4, tjänstgjorde som utställningslokal och visade sig vara mycket lämplig för utställningar av mera intum karaktär.

Den 6 maj var det vernissage på den av Riksförbundet för bildande konst sammanställda »Sigrid Hjerténs minnesutställning». Vid detta tillfälle demonstrerade fil. lic. Hans Eklund utställningen och höll även en visning på kvällen. Lokal var Folkskolans samlings-sal och utställningen, som hölls öppen till den 14 maj lockade 660 besökare.

»Ur dagens konst» hette en av Riksförbundet för bildande konst anordnad utställning, som gästade Sala den 23—30 sept. Fil. kand. Kristian Romare demonstrerade utställningen vid vernissagen. C:a 500 personer besökte utställningen, som hölls i Folkskolans samlings-sal.

Den 13 november anordnades i samarbete med Sala föreläsningförening i Samrealskolans nyrenoverade aula en föreläsning med f. d. överintendenten fil. dr. Erik Wettergren som talade över ämnet »Edouard Manet och den nya konstens födelse». Antalet besökare utgjorde c:a 150 personer.

Konstföreningen celebrerade sitt 10-årsjubileum med att den 23 sept. öppna sin tjugoförsta utställning — »Ur dagens konst», som fick namnet jubileumsutställning. Dessutom lät föreningen på ett antal av 350 medlemskort trycka 1941—1951.

Under året inköptes för den årliga utlottningen följande konstverk:

»Smedjan», etsning av Olle Hanspers,
»Landskap», etsning av Olle Hanspers,
»Grinden», etsning av Tore Ahnoff,
»Solnedgång på västkusten», teckning av Curt Burström, »Byvägen», oljemålning av Sture Svensson.

Vinsterna i årets lotteri ha utgjorts av nedanstående konstverk: »Byvägen», oljemålning av Sture Svensson (425 kr.), »Brita», skulptur i färgad gips av David Wretling (350 kr.), »Narbonne», oljemålning av Erik Ejestad (250 kr.), »Grinden», etsning av Tore Ahnoff (45 kr.) samt följande böcker: Lindblom, Sveriges konsthistoria. D 1—3 (60 kr.), Eklund, Fem Stockholmsmålare (28:50) Palmgren, Einar Jolin (22:50), Appelberg, Helena Schjerfbeck (20 kr.).

Till sist uttalar styrelsen den förhoppningen att föreningens nu tioåriga arbete måtte verksamt ha bidragit till att väcka, underhålla och utbreda intresset för bildande konst i vår stad och vår bygd.

Föreningen håller årsmöte i Folkskolans samlings-sal på söndag kl. 12.30.

Ordförandeskifte i Sala konstförening

Häradsskrivare G. Alin nyvaldes i går. — "Ung skulptur" intressant utställning

Sala konstförening höll på söndagen årsmöte, varvid det blev ordförandeposten. Rektor Gunnar Flodström, som lett föreningens arbete de senaste tre åren, hade avlagt sig omval och till hans efterträdare valdes nu häradsskrivare G. Alin, förut v. ordf. Efter årsmötet var det vernissage på vandringsutställningen "Ung skulptur", en intressant utställning, som demonstrerades av fil. lic. Lars Erik Åström, Stockholm.

Årsmötet hölls i Försäkringskassans samlingssal och det öppnades av föreningens ordförande, rektor Gunnar Flodström, som också valdes att leda

Häradsskrivare G. ALIN,
nyvald ordf. i Sala konstförening.

förhandlingarna. De olika berättelserna lades med godkännande till handlingarna. Kassan har balanserat på 2.896:09 kr.

Rektor Flodström hade avlagt sig omval i styrelsen och till hans efterträdare utsågs överlärare Fritz Ståhlberg. Övriga som var i tur att avgå omvaldes, nämligen doktor Lars Nordquist, musikhandlare Henry Johansson och stadsbibliotekarie Ulla Reutherborg. Kvarstående är häradsskrivare G. Alin, tjänsteman Folke Östlund, glasmästare C. G. Ahlgren och stadsträdgårdsm. J. E. Lönje. Till suppl. omvaldes herr Bertil Andersson, Åke Johansson och John Fredriksson. Likaså omvaldes revisorerna herr R. Johannesson och Gösta Södergren med hr E. Cederling som suppl.

Till ny ordf. efter rektor Flodström valdes enhälligt häradsskrivare G. Alin.

Föregående årsmötets beslut om

att styrelsen inom sig skall utse även kassaförvaltare konfirmerades av årsmötet. Arvodet till kassören o. intendenten fastställdes till 100 kr. vardera. Vidare beslöts att ingå till stadsfullmäktige med en begäran om anslag även för 1953.

Rektor Flodström uttalade ett tack för de tre år han fått stå i ledningen för föreningens arbete. Han tackade för ett gott samarbete och hoppades på god framgång i fortsättningen. Föreningens tack till rektor Flodström framfördes av häradsskrivare Alin, vilken betonade vilken utomordentlig kraft den avgående ordf. varit för föreningen. Vi vill betyga vår tacksamhet, och hoppas samtidigt att intresset för föreningen och dess verksamhet inte skall slappna, sade han, samt överlämnade en blomsterbukett som synligt bevis på den stora tacksamheten.

Omedelbart efter årsmötet höll styrelsen konstituerande sammanträde. Hr Alin valdes därvid även till föreningens sekreterare, v. ordf. blev dr Nordquist, kassör hr Folke Östlund. Till intendent valdes assistent Kåge Bergman och biträdande intendent blev hr Bertil Andersson.

Utställningen "Ung skulptur"

öppnades av rektor Gunnar Flodström. I sitt öppningsanförande konstaterade han, att intresset för skulptur inte är så stort som för andra konstarter. Sala konstförening ser det dock som en angelägen uppgift att också bjuda på konst av denna kategori. Han slutade med en förhoppning om att utställningen skulle väcka stort intresse bland salaborna.

Att konstpubliken är mycket måleriintresserad men däremot inte har så mycket över för de plastiska konsterna, det var en sak som också fil. lic. Lars Erik Åström underströk i sitt anförande. Vad det beror på är inte så lätt att säga. Tavlorna är billigare och lättare att placera, än vad skulpturerna är, och det ansåg han vara en av orsakerna. Måleriet är också mera lättillgängligt och diskuterades därför mera.

Efter att ha talat något om skulptur i allmänhet övergick dr Åström till att demonstrera utställningen, som har bidrag av inte mindre än tio konstnärer. De flesta hör till den allra yngsta generationen skulptörer. På akademien har de gått ungefär samtidigt och de håller ihop som goda vänner och kamrater, men det är ändå stor skillnad på dem. Alla har de sin stil — ja, samma konstnär har också flera stilar. De vill inte läsa fast sig, utan söker.

Den konstnär som tal. särskilt stannade inför var Arne Jones, som är representerad på utställningen med ett flertal saker. I ett par porträtt visar han sin skicklighet på det området. Där finns något av karrikyt, men det går inte till överdrift. Ett par abstrakta saker har han ock-

så, och visar där prov på en djärv konstruktion. Martin Holmgren heter en ung konstnär som tagit fasta på den mjuka rytmen i människokroppen, och Asmund Arle visar upp några barnskulpturer, realistiska men ändå originella. Palle Pernevi representeras av en del skisser samt något som han kallat "Liggande kvinna". Där vill man dock sätta ett stort frågetecken. Ture Johannessons arkitektoniska "Mor och barn" görs nog inte full rättvisa här — säkerligen vinner detta konstverk betydligt om man får se det i större format. Liss Erikssons "Man med höjda armar" intar en dominerande plats på utställningen, och den platsen är konstverket väl värt. Den klassiska traditionen finns också företräd i denna yngre generation, främst då av Åke Jönsson.

Ja, detta var några smakprov på vad utställningen har att bjuda. Den bör ha alla förutsättningar att tillfredsställa alla smakriktningar, och är värd ett besök.

Utställningen är öppen alla dagar i veckan kl. 14—16 och 18—20 samt på söndag, sista dagen, kl. 14—20.

SP 20.4.53

Femton Aguéli-tavlor med på Sala-utställning nästa vecka

Det är nu klart att inte mindre än femton Augéli-tavlor kommer att ingå i den konstutställning under nästa vecka som anordnas i Sala med Sala konstförening, Sala Rotaryklubb samt Sala-tidningarna som arrangörer. Nationalmuseum hade kontaktats om denna sak för en tid sedan och på fredagen kom det definitiva beskedet om att

de värdefulla tavlorna skulle ställas till förfogande.

— Vi är naturligtvis mycket glada över att få med dessa tavlor på utställningen "Konst ur Sala-hem", säger konstföreningens intendent, hr Käge Bergman. Denna förnämliga konstsamling har ju tidigare funnits i ett Sala-hem — hos framlidne doktor Carl Friberg — och dessutom är ju konstnären en Sala-son.

Även om denna Aguéli-samling kommer att utgöra kärnan i utställningen hoppas arrangörerna, att också Sala-borna i allmänhet skall ställa sina konstverk till förfogande. Att det finns en hel del värdefull konst i Sala-hemmen är man nämligen på det klara med. En sådan detalj som försäkring kommer givetvis att ordnas till betryggande belopp.

Utställningen, som ordnas i Folk-
(Forts. på tredje sid.)

• FEMTON AUGÉLI-TAVLOR . . .

----- Forts. fr. sid. 1.

skolans samlingsal, skall öppnas på söndag och pågår sedan till och med den 3 maj. Inlämningen av tavlorna kan ske i utställningslokalen på onsdag kl. 15—21, men om någon inte har tillfälle att själv avlämna sitt konstverk går det bra att ringa hr Bergman och det ordnas då med hämtning. I den händelse allt för många konstverk inlämnas förbehåller sig arrangörerna att sovra en del — för detta har en särskild jury tillsatts.

Programmet för utställningsveckan har också diskuterats och det är troligt att förste intendenten Gertrud Serner vid Nationalmuseum kommer till Sala tisdagen den 28 april för att hålla föredrag. Huruvida det blir några flera speciella arrangemang under veckan är inte klart ännu.

Att det blir en trevlig utställning kan man förutsätta, att det är glädjande att det går att ordna en sådan sak just då fyrlandsvänortsmötet går av stapeln.

SP 30/9-57.
Fyrtio år sedan Ivan Aguéli dog,
konstföreningen utger brevmärke

Det är i år fyrtio år sedan den i Sala födde konstnären Ivan Aguéli omkom genom en olyckshändelse i Barcelona. Närmare bestämt inträffade detta den 1 oktober och till dödsdagen utger Sala Konstförening ett brevmärke. Märket utgöres av en reproduktion av Fritz Lindströms målning av konstnären, och med vidhängande text har det en storlek av 3x5 cm.

— I och med utgivandet av detta brevmärke vill vi hugfästa minnet av

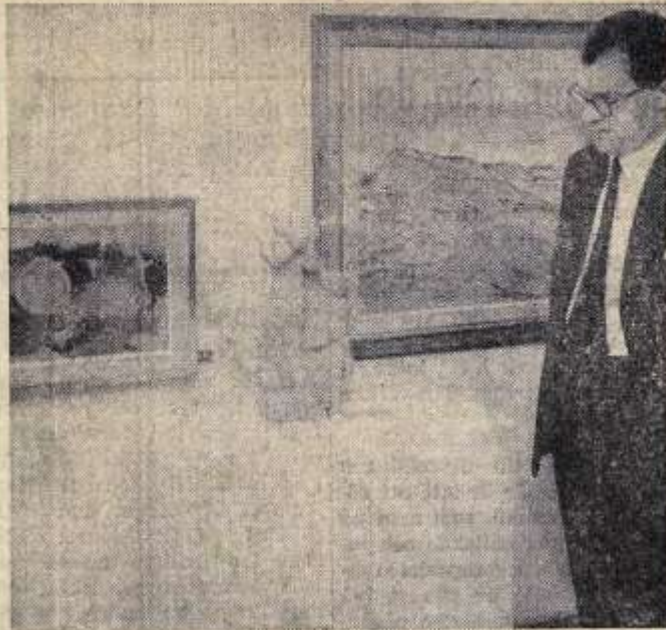
den store konstnären, säger Sala Konstförenings intendent, assistent Kåge Bergman. Anknytningen till Sala är vi också mycket angelägna om att få fram i detta sammanhang, och födelseorten finns därför också angiven på märket.

Ivan Augéli har låtit tala om sig en hel del och han är alltid aktuell, kan man säga. Han föddes i Sala 1869. Som ung kom han till Visby och började där ägna sig åt målarkonsten. För att utbilda sig vidare for han till Paris 1890, alltså endast 21 år gammal, och sedan följde ett växlingsrikt liv. Vissa år uppehöll han sig i Indien och Egypten, men mest blev det dock Frankrike och framför allt då Paris. En tid ägnade han sig åt studier av anarkistisk litteratur, astrologi m. m., men återgick sedan till måleriet igen. 1916 kom han till Spanien o. omkom så vid en olyckshändelse i Barcelona den 1 oktober 1917.

Hans konst har Sala-borna haft rika

(Forts. på 2:a sid.)

SA 10.11.-58

Sala konstförenings intendent Kåge Bergman, som arrangerat utställningen, beundrande en skulptur av David Wretling. T. v. syns ett stilleben av Evert Duhán och t. h. "Hammars backar" av Lennart Folin.

Konstföreningens samlingar i dag värda drygt 10.000 kr.

Under innevarande vecka pågår i folkpartilokalen på Magasinsgatan i Sala en utställning, som på sitt sätt är tämligen unik. Sala konstförening visar sina samlingar, hopbragta under de 17 år, som gått sedan doktor Carl Friberg tog initiativet till föreningens bildande. Det är första gången som konstföreningens egna konstverk tillhoppa närmare 40-talet, kan beskådas som helhet. De representerar ett värde av drygt 10,000 kr.

Vid den välbesökta vernissagen på söndagseftermiddagen yttrade konstföreningens ordförande, red. Ake Johansson, bl. a. att i stadgarna anges som föreningens syftemål att väcka, vidmakthålla och utveckla intresset för bildande konst. Det har un-

der alla år varit en ärlig strävan inom föreningen att fullgöra detta värv i grundarens fina anda. Vägarna har varit många; en av dem har varit att grundlägga och utveckla en föreningens egen konstsamling, som man hoppats skulle bli till nytta och nöje, till vederkvickelse och uppbyggelse för dem som bygger och bor i Sala. Alltsedan starten har, genom gåvor och inköp, konst tillförts samlingarna, som i dag rymmer ett 40-tal verk, representerande konstnärer med skilda stilar och tekniker. Inköpsnämnden har varit angelägen att erhålla sådana verk, som kunnat anses karakteristiska för vederbörande konstnär. I allmänhet har förvärven skett i samband med utställningar i föreningens regi. Hela samlingen representerar i dag ett värde av i runt tal 10,000 kr.

Deponeringar endast provisorium.

— Tyvärr är det så att vi i Sala inte är i den lyckliga belägenheten att äga ett konstmuseum eller annan därmed jämförlig lokal, där dessa samlingar tillsammans med den storstilade Fribergiska donationen, permanent skulle kunna förvaras. För att allmänheten skall komma i åtnjutande av den har det ansetts nödvändigt, dels att på skilda håll i staden i lokaler av mer eller mindre offentlig karaktär deponera konstverken, dels att tid efter annan dra samman konstverken och visa dem under ett tak. Detta är en skyldighet, som vi har både mot konstföreningens i det närmaste 300 medlemmar och mot stadsborna i allmänhet, sade ordföranden, som även underströk att detta icke får bli annat än ett provisorium i väntan på det Aguéli-museum, som bl. a. dr Friberg hyste en så innerlig önskan om.

Förutom de egentliga samlingarna visas de konstverk, som ingår i årets medlemslotteri, sex tavlor värda i runt tal 1.300 kr.

Aterseendets glädje.

En lång rad av för salaborna kända konsträrer återses på denna utställning. Där finns det allra första förvärvet, Ferdinand Bobergs lilla akvarell över kyrkan i Sala, som bl. a. finns reproducerad på konstföreningens medlemskort. Arthur C:son Percys "Blommande äppelträd" med sin blonda kolorit och luftighet är en av samlingarnas pärlor, Edvin Ollers västkustmotiv representerar ett högklassigt landskapsmåleri. F. d. tärnsjöbon Birger Forsberg har några små etsningar, som man gärna stannar inför och den finländske konsträren Valdemar Pyysiäinens kolteckningar avslöjar en värtalig uttrycksfullhet i svart-vitt. Här finns också Lindahlsstipendiaten Stina Häfström och hennes huddungefödde make Albert Eriksson, Västerås-konstnärinnan Brita Nordencreutz som hade sådan framgång i fjol höst i Sala, salakonsträrerna Lennart H. Lindberg, Edvard Cederling, Martin Eder, Bertil Andersson och George Camitz. Konstnärsparet Torsten Hjelm och Saga Ekström, som haft två utställningar i Sala är representerade liksom den unge särlingen och romantikern Joe Hedlund. Många, många andra icke att förglömma. Det är en liten fin utställning, som det faktiskt borde ligga i varje konstmedveten salabos intresse att ta sig en titt på.

Dr Fribergs tavlor åter i Sala, Ivan Aguélímuseet invigs i maj

Förste intendenten vid Nationalmuseum, Gertrud Serner, och Sala konstförenings intendent, Käpe Bergman, beundrar en Aguéli-tavla med motiv från Visby med domkyrkan — ett av de förnämliga verken i doktor Fribergs samling.

En gammal konstdröm gick i uppfyllelse i Sala på torsdagen. Inte bara för framlidne donatorn och stadsläkaren Carl Friberg utan också för många konstvänner i staden. De fribergiska konstsamlingarna anlände till silverstaden per lastbil och hängdes efter de nyrestaurerade väggarna i gamla stadsbiblioteket, där staden och konstföreningen skapat det nya Aguéli-museet. Allt enligt donatorns önskemål. Aguéli-museets invigning väntas ske redan i maj och troligen fastnar man för den 26:e — Ivan Aguéli födelsedag.

De fribergiska samlingarna har som bekant sedan 1951 funnits på Nationalmuseum i Stockholm, den institution som fick förmånen av den förnämliga donationen med det uttryckliga önskemålet om att samlingarna skulle återföras till Sala så snart en lämplig lokal kunde ställas till förfogande. Så har nu skett och belåtenheten med det nya Aguéli-museet är allmän.

Förste intendenten vid Nationalmuseum, Gertrud Serner, var med och övervakade "hängningen". Från Nationalmuseum kommer man naturligtvis även i fortsättningen att hålla ett öga på hur donationen förvaltas även om man med största förtroende överlämnar vården i händerna på Sala Konstförening.

— Lokalerna är osedvanligt stora och fördelaktiga för ett ändamål som detta. Jag tycker att man har lyckats gott med restaureringen. En så viktig detalj som ljuset är också bra, tyckte fru Serner.

Flera stora konstnärer

Fru Serner såg alltså till att Aguéli-tavlorna sängdes som de skulle i de två rum som är speciellt avdelade. I ett av rummen har man fått plats med 25 av Aguéli's oljemålningar och i ett annat 12 teckningar. Det tredje och största rummet i museet — som också skall användas för utställningsändamål — ger gott om utrymme för den övriga delen av samlingarna. Där finns Sven Erixons — X:et — porträtt av Bror Hjort och "En turkisk by", där finns verk av Karl Nordström, av Carl Kyhberg, Helmer Osslund, Victor Forsell, Edvard Munch, Yngve Berg, där finns en litografi av Henri Toulouse-Lautrec och där finns fyra skulpturer signerade Carl Eldh, (två verk), Christian Eriksson och Hugo Elmqvist.

Nu fattas ännu en del nummer i samlingarna men dessa kommer inom kort att komplettera det övriga. Den fribergiska donationen ger fortfarande avkastning och för dessa medel skall Nationalmuseum köpa mera. Man har i det värvet siktat in sig på att komplettera med verk av Aguéli's samtida och man har som exempelvis med Toulouse-Lautrec — litografin — upplagan okänd — velat förvärva något av den franska samtidskonsten som i hög grad inspirerade Aguéli.

Från Aguéli's tidiga produktion

Och nu kommer man så snart invigningen och alla andra förberedelsearbeten är överstökade att bjuda allmänheten rika tillfällen till njutningsrika stunder med den förnämliga konsten. I förhoppningarna ligger också en uppriktig önskan om att Aguéli-museet skall bli en uppskattad samlingslokal för kulturell verk-

samhet. Dragpiåster saknas minnsann inte, läget är utmärkt och nyfikenheten på det lokala planet bör väl vara tämligen stor för de konstskatter som nu ersatt bokskatterna över det golv som är Varnbadhusets tak.

Själva Aguéli-samlingen öppnar ett vitt register och dr Friberg förvärvade under sina inköpsår såväl flera av salasonens tidigaste och något omogna produktion som några av de verk som anses som hans allra främsta.

— Såväl porträttet av hans franska väninna, Madame Hout, som bilden från Visby domkyrka kan nog sägas höra till de finaste och mest typiska Aguéli-tavlorna, säger dr Serner.

Ivan Aguéli fick aldrig under sin levnad den erkännelse för sin konst som kom den samlande produktionen till del efter hans död. Nu får man plocka fram åtskilliga tusenlappar om man vill komma över något verk med hans signum. Det är naturligtvis med både stolthet och glädje som Sala konstförening nu övertagit förvaltningen av både Aguéli-tavlor och det övriga i den fribergiska samlingen.

Här hänges en av de 25 Aguéli-tavlorna. Nationalmuseiintendenten dr Gertrud Serner och Sala konstförenings intendent K. G. Bergman tittar på, medan bankrevisor Tore Palm sätter tavlan på plats. Porträtt av Madame Hout heter den — enligt dr Serner Aguéli's intressantaste verk.

Fribergiska Aguéli-samlingen har nu återbördats till Sala

Den fribergiska samlingen med bl.a. 25 verk av Ivan Aguéli återbördades på torsdagen till Sala — den store konstnärens hemstad. Därmed fick Sala Konstförening en tolv år gammal dröm uppfylld: Att i en permanent utställningslokal samla framlidne dr Carl Fribergs till Nationalmuseum donerade konstsamling. Den värdefulla samlingen transporterades på torsdagen från Nationalmuseum till Aguéli-muséet i Sala, där tavlorna hängdes under överinseende av museiintendenten, dr Gertrud Serner, som förklarade att man från Nationalmusei sida nu är glada över att dr Fribergs idé kunnat förverkligas.

När dr Carl Friberg i sitt testamente donerade sin konstsamling till Nationalmuseum gjorde han det under förbehåll att allsammans skulle deponeras i Sala. I donationen till Nationalmuseum ingick också 170 aktier i St. Kopparbergs AB och avkastningen av dessa går i huvudsak till att utöka den fribergiska samlingen med ytterligare verk.

Efter flera års arbete att skapa ett Aguéli-museum i Sala och efter långa förhandlingar med

Nationalmuseum var det på torsdagen äntligen dags att föra över samlingen till den stad, där Ivan Aguéli föddes den 24 maj 1869. Transporten övervakades av dr Gertrud Serner, intendent på Nationalmuseum, och under hennes överinseende hängdes också tavlorna i Aguéli-muséet i stadsbibliotekets gamla lokaler. Styrelseledamöter i Sala Konstförening med dess intendent K. G. Bergman i spetsen deltog i ar-

betet med att ordna den stora samlingen. Förutom de 25 Aguéli-tavlorna omfattar den också 16 tavlor av andra kända konstnärer — av vilka Karl Nordström är rikast representerad — samt fyra skulpturer.

— Dr Fribergs ursprungliga tanke var ju att hans konstverk skulle sammanföras till en permanent offentlig utställning, om-talar dr Serner. — Av olika anledningar har inte detta lyckats förrän nu. Under tiden har samlingen funnits på Nationalmuseum. Dock inte alla tavlor eftersom en del oljemålningar av Aguéli prytt offentliga institutioner som stadsbiblioteket och läroverket i Sala. De bästa verken har emellertid varit kvar på Nationalmuseum. Från muséets sida är vi nu glada över att dr Fribergs idé kunnat förverkligas genom att dessa lokaler ställts till förfogande för ett Aguéli-museum. Jag finner lokalerna vara bra och säkra. De har renoverats på ett tilltalande sätt och är nu försedda med utmärkt belysning trots att det naturliga ljuset saknas i Aguéli-rumme.

Därmed är också sagt att de 25 Aguéli-tavlor som samlingen omfattar samlats i ett särskilt rum. Så småningom kommer det att tillkomma ytterligare något Aguéli-verk. Det är sådana tavlor, som nu är deponerade hos en dotter till dr Friberg.

Centrum för kulturarbete.

För egen del anser dr Serner att Aguéli's ur konstnärlig synpunkt bästa verk är Domkyrkan i Visby. Den intressantaste är däremot Porträtt av Madame Huot — en nära parisvän till Ivan Aguéli och liksom han anarkist och stor djurvän.

— Nu är det bara att hoppas att så många som möjligt hittar till Aguéli-muséet och speciellt glädjande vore om skolorna slöt upp kring muséet. Det borde kunna bli ett centrum för kulturellt intresserade salabor, menade dr Serner, som framhöll att denna Aguéli-samling på ett utmärkt sätt visar konstnärens utveckling under olika perioder av hans liv.

Aguéli tillbaka i Sala

D. n. 5/5-62

Sala konstförenings intendent K G Bergman och dess ordförande redaktör Ake Johansson med Ivan Aguéli's "Sittande kvinna", som nu återbördat till konstnärens födelsestad.

SALA, fredag.

□ En stor dag för Sala och dess konstintresserade invånare blir torsdagen den 24 maj. Då invigs det nya Aguéli-museet med den Fribergiska samlingen, som räknar bl a 32 verk av den berömda Salakonstnären Ivan Aguéli; de verk som hittills kunnat beundras på Nationalmuseum, men som enligt donatorns önskan skulle återbördas till Sala så snart man där kunde åstadkomma en acceptabel museilokal.

Det har Sala konstförening gjort i de gamla bibliotekslokalerna, som renoverats i ljusa färger och fått lämplig belysning. Att invigningen sker just den 24 maj beror på att det är Ivan Aguéli's födelsestad, han var född i Sala 24 maj 1869.

För en tid sedan kom en lastbil från Nationalmuseum i Stockholm med den Fribergiska konstsamlingen, en dyrbar transport, eftersom enbart Aguéli-tavlorna är värda bortåt halvmiljonen. Därtill räknar den Fribergiska samlingen 16 tavlor av andra berömda konstnärer: Karl Nordström, Helmer Osslund, Edvard Munch, Leander Engström, Sven X-et Eriksson, Carl Kylberg.

□ Ivan Aguéli räknas numera som en av de främsta i svenskt måleri. Hemstaden Sala såg inte mycket till honom, eftersom han mest var bosatt utomlands, bl a i Orienten, där han för resten övergick till islam. Hans konst var egentligen okänd fram till 1920, tre år efter hans död, då Nationalmuseum ordnade en minnesutställning.

— Vi är mycket glada över att Fribergssamlingen återbördat till Sala, säger Sala konstförenings ordförande, redaktör Ake Johansson, och dess intendent K G Bergman till Dagens Nyheter. Till invigningen hoppas vi få besök av Nationalmuseums chef, dr C A J Nordenfalk, och anhöriga till doktor Carl Friberg. Högtidstalet skall hållas av dr Gertrud Serner, intendent vid Nationalmuseum, som hjälpt Sala konstförening med överflyttningen från Stockholm och hängningen av tavlorna.

— Den Fribergiska konstsamlingen övergår dock inte i Sala konstförenings ägo utan förblir National-

ökades samlingen genom att fröken Magda Lundberg i Sala donerade två teckningar av Aguéli som hon 1918 fick i gåva av Aguéli's mor.

Aguéli dog i Barcelona 1917, och prins Eugen ordnade så att konstnärens produktion sändes hem till modern i Sala, sammanlagt 220 målningar och 80 teckningar.

□ Doktor Carl Fribergs intresse för Aguéli's konst väcktes ganska sent, och han förvärvade under årens lopp bl a de Aguéli-saker som nu ingår i konstsamlingen. Naktmåleriet tyckte inte konstnären mor om, varför hon skänkte det till dr Friberg.

Karl Nordström var efter Ivan Aguéli doktor Fribergs favoritkonstnär nummer två. Hans Nordströmsaker var 7 oljemålningar och 11 teckningar. Carl Kylbergs "Väntan" har hängt på svenska ambassaden i Oslo, men återfördes till Nationalmuseum när det blev aktuellt att flytta Fribergssamlingen åter till Sala.

□ Sala konstförening bildades 1941, och naturligtvis blev doktor Friberg dess förste ordförande, eftersom han var stiftaren. Nu har föreningen 300 medlemmar och hoppas på ett konstmuseum så småningom. Själv har föreningen i olika offentliga byggnader i staden deponerat ett 50-tal konstverk, vilka skulle bli en bra stomme. Aguéli-museet kan i väntan på ett permanent konstmuseum närmast betraktas som ett provisorium.

Hazz

Sala inviger förnämligt Aguélimuseum

"Fribergs fula flickor" guldgruva för silverstaden

SALA. (SvD:s utsända medarbetare.) Vad skall man göra med sânt? frågade Ivan Aguéli mor en dag sin läkare, dr Carl Friberg i Sala, gläntade på sin garderobsdörr och visade vad hon stuckit undan där: en av Aguélis större och allra vackraste aktstudier. Dr Friberg visste vad man skulle göra med sânt: han fick tavlan och började från den dagen samla Aguélikonst. I dag hänger tavlan på hedersplats i Sala nya Aguélimuseum tillsammans med flera andra av de kvinnliga aktstudier, som innan Aguéli blev profet i sin fädernestad var kända i staden som "Fribergs fula flickor". För tolv år sedan fick Nationalmuseum hela den Fribergska konstsamlingen med villkor att den skulle deponeras i Sala, när staden fått ett eget konstmuseum. Det har nu skett — på torsdagen öppnas museet, och från den dagen kan man i Sala se den största samling Aguélikonst som finns utanför Nationalmuseum och dessutom betydande verk av flera andra av våra främsta konstnärer.

Den gamla silvergruvestaden härigen, men det finns sakförståndiga därmed fått en guldgruva av konst — det är inte ofta man kan vandra genom en liten stads museum och på några få väggar se en sådan samling av dyrgräpar. Museet är inte stort, det består av två salar inredda i stadsbibliotekets gamla lokaler och det delar t. o. m. byggnad med stadens badhus. Men staden har lagt ned både omsorg och kostnader på att göra salarna värdiga sin uppgift. Inredning, färger och belysning samverkar till att ge konstverken den ram de förtjänar. Intendenten i Sala konstförening, Käge Bergman, döjer inte heller sin tacksambet mot staden för vad man fått — även om han påpekar, att man naturligtvis hoppas att det nya museet inte skall vara den slutliga lösningen på Sala museifråga.

JOHN BLEV IVAN
Salasonen John Aguéli, som sedan han läst Dostojevski och blivit fascinerad av Ryssland ändrade sitt förnamn till Ivan, har fått den ena salen helgt för sig själv. Här finns från donationen 25 oljemålningar och 12 teckningar av hans hand, dessutom har i samband med museets upprättande Salabor skänkt teckningar. Vidare har det målarestativ konstnären använde i Sala uppletats och skänkts till museet. Några av konstverken här har redan tidigare varit deponerade i Sala, i läroverket och stadsbiblioteket, bl. a. det intressanta porträttet av Aguélis "femme fatale", den excentriska, djurvänliga madame Huot, som också stått modell till Sager-Nelsons berömda "La dame du silence".

Nationalmuseum har visserligen den till antalet största Aguélisamling

en sådan klenod som Carl Kylbergs "Väntan", och här finns vidare bl. a. Karl Nordströms "Gamla prämar, inlopper till Stockholm" och "Landskap från Grez", X:ets tidiga "Den turkiska byn", Helmer Osslunds "Torneträsk om våren". Vidare ingick i den Fribergska samlingen flera skulpturer av berömda svenska bildhuggare, bl. a. Milles och Eldh.

MILLES OCH ELDH
Aguéli är i gott sällskap i Sala nya museum. Dr Friberg älskade färgen i konsten och samlade verk av flera färgens mästare. I "de andras sal" i Salamuseet hänger sålunda nu

Aguélis porträtt av madame Huot — konstnärens "femme fatale"

Konstföreningens sekreterare, Bengt Kebbón, visar två nyförvärvade Aguéli-teckningar i det nya museets Aguélisal. I bakgrunden en av "Fribergs fula flickor".

en sådan klenod som Carl Kylbergs "Väntan", och här finns vidare bl. a. Karl Nordströms "Gamla prämar, inlopper till Stockholm" och "Landskap från Grez", X:ets tidiga "Den turkiska byn", Helmer Osslunds "Torneträsk om våren". Vidare ingick i den Fribergska samlingen flera skulpturer av berömda svenska bildhuggare, bl. a. Milles och Eldh.

LÄRDE SIG 16 SPRÅK

För det unga geniet Aguéli blev hemstaden idel trång tryckande borgerlighet, personifierad av en tyrannisk far, som ville tvinga honom att bli student och neka honom att bli målare; senare i hans liv blev Sala för honom främst den plats, där en god mor bodde. Salaborna åter fick höra de underligaste ting om "xeteri-

nären pojke" — att han blivit anarkist, och muhammedan, djurvän som sköt på toreadorer och kom i fängelse, och att han fläckade runt värdens och lärde sig 16 språk men aldrig kunde försörja sig själv. Dagens Sala vet någonting annat om honom: att han — som en kritiker uttryckt det — blev "inledaren av hela vår moderna måleri och en av de största kolorister vår konst någonsin ägt". Men ännu finns det en och annan kvar av hans egen generation i hemstaden som inte kommit över "det där konstiga". Det kan t. ex. hända; att en gammal dam som blir ombedd att berätta vad hon minns av Aguéli svarar: "Den där Aguéli, jag förstår inte väsent kring honom, det var ju groteskt vad han målade — och så var han så förfärligt flirrig!"

Vid museeinviningen på torsdag får Salaborna höra om varför det blev väsen kring den där Aguéli. Förste intendenten vid Nationalmuseum, dr Gertrud Serner, talar då om konstnären och konstverken, medan invigningen förriktas av drätselkammarens ordförande Ivar Ohman.

ATTIS

Unikt konstmuseum invigt

EXPRESSEN. 24/5-1962

Tavelsamling för 1/2 milj

Av BERTIL GILLBERG

SALA (Expressen). Ett unikt konstmuseum invigdes på torsdagen i Sala. Det har kommit till stånd genom en donation av framlidne stadsläkaren Carl Friberg. Det värdefullaste inslaget är en samling tavlor värd en halv miljon kronor av Salakonstnären Ivan Aguéli.

Ivan Aguéli föddes 1869. Som så många andra konstnärer nådde han föga berömmelse under sin livstid. En av dem som uppskattade hans konst var stadsläkare Carl Friberg. Han köpte under årens lopp ett 40-tal tavlor. År 1917 avled Ivan Aguéli i Barcelona. Värdet på hans tavlor steg snabbt efter hans död.

Dr Friberg som avled 1949 testamenterade hela sin konstsamling till Nationalmuseum. Han gjorde förbehållet att tavlorna skulle placeras i Sala. Han donerade även en mängd värdepapper vars avkastning skulle användas till inköp av ytterligare konst.

Myndigheterna i Sala med drätselkammarens ordförande Ivar Öhman i spetsen försökte få till stånd ett konstmuseum där dr Fribergs skingrade samlingar kunde placeras. När staden i somras fick ett nytt stadsbibliotek kunde planerna äntligen förverkligas.

Efter en genomgripande renovering av det gamla biblioteket står det nya konstmuseet nu färdigt. Inredningen har utförts med hjälp av expertis från Nationalmuseum.

Vid torsdagens invigning var konstexperter från hela landet närvarande. Bland gästerna märktes även dr Fribergs anhöriga.

Museets intendent K G Bergman säger:

— Planerna på ett konstmuseum i Sala förverkligades snabbare än vi vågat hoppas. Vi hade räknat med att ha det färdigt 1969 — på 100-årsdagen av Ivan Aguéli's födelse. Genom myndigheternas välvilliga inställning kunde vi få det klart redan nu. Museet bör bli en fin turistattraktion. Aguéli'samlingen ger ett tvärsnitt av konstnärens hela produktion och är intressant för alla konstvänner i landet.

Folkbladet 25/5-62

Friberg och Aguéli ingår fostbrödraskap

SALA (Folkbladet). Det var en stor dag för Sala konstförening på torsdagen — den största i föreningens historia. Aguéli-muséets invigning blev fullt så högtidlig och stämmingsfull som man hoppats. Detta underströks även av konstföreningens intendent Kåge Bergman, när han välkomsthälsade och hade glädjen att se släktingar till både Aguéli och dr Friberg närvarande.

— Glädjen och tacksamheten är stor i dag, sade intendent Bergman. Det är naturligt nog två personer, som kommer i förgrunden, Ivan Aguéli är nog inte närmare bekant för många salabor. Han var en särting genom hela sin levnad och prövade på mycket innan hann fann sin slutliga levnadsbana. Dr. Friberg var den som först insåg Aguéli's begåvning. Den första tavlan fick han motta som gåva vid ett sjukbesök hos konstnärens mor. Det var en "ful flicka" och den grunden i den omfattande samlingen. Det är nu 13 år sedan dr Friberg avled och i dag har hans önskan om ett museum i Sala med Aguéli's konst blivit verklighet.

Aguéli och dr Friberg möttes aldrig i verkligheten, slutade Kåge Bergman, men här har de äntligen mötts och ingått fostbrödralag. Herr Bergman uttryckte konstföreningens tack till staden och överlämnade ordet till drätselkammarens ordförande Ivar Öhman.

— Staden fann det från början angeläget med tillkomsten av Aguéli-muséet, underströk Ivar Öhman. Staden insåg vikten av att dr. Fribergs vilja blev till verklighet. Därför hoppas vi nu att muséet skall bli till glädje för många människor, som vill njuta av och uppleva konst. Därefter förklarade Ivar Öhman Aguéli-muséet invigt.

Förste intendenten vid Nationalmuseum dr. Gertrud Serner lyckönskade staden och konstföreningen till det nya muséet och uttryckte den förhoppningen att närvaron av en god konstsamling skall stimulera intresset även för annan god konst. Dr Serner beskrev Aguéli's utveckling från de första trevande försöken med gotlandsmotiv fram till hans allt känsligare penseldrag och det allt större intresset för den mänskliga fysionomin. Aguéli var till en början realist, men strävade ständigt efter en helhetssyn och fäste uppmärksamheten på det väsentliga i motivvalet.

— Aguéli levde helt och fullt i sin egen tid, sade dr Serner, men det innebär inte att hans verk saknar intresse i dag. Som all god konst är hans tavlor tidlösa och engagerar lika mycket

idag som för de 70 år sedan då de första tavlorna kom till. Ingen kan ta miste på måstaren till de verk vi här i dag kan beskåda, slutade dr Serner.

De närvarande tog tillfället i akt att närmare studera samlingen innan man samlades till middag på stadshotellet. Bland de närvarande var barn till dr. Friberg nämligen tandläkare Gunhild Friberg, doktorerna Staffan och Bertil Friberg med makar. Släktingar till Ivan Aguéli representerades av kapten Sven Aguéli med maka samt hans syster fru Harriet Aguéli-Fredriksson med make. Närvarande vid invigningen var vidare stadsfullmäktiges och drätselkammarens medlemmar, representanter för konstföreningen och övriga intresserade.

Bey

VLT 28/5-62 Silversmitt

DET HAR SKETT stora saker i lilla Sala på sistone. Aguéli-muséet har dragit hela landets blickar till sig och man behöver på det lokala planet inte arbeta för konst för att gnugga händerna i förtjusning. Det gör också de krafter som arbetar för Salas genombrott som turiststad. Muséet kommer att stå öppet för allmänheten i största möjliga utsträckning och det betyder att man blivit en attraktion rikare. En attraktion som kanske till en början blir mera tilldragande än allt annat "sommarstaden" har att erbjuda. Svaret ger sig säkert om någon månad när semestrarna satt igång.

OTURSFÖRFÖLJD konstvän har i dessa "konstens" dagar, ordföranden i Sala konstförening, red. Ake Johansson, varit. När de fribergiska samlingarna gjode sitt uppmärksammade återtag till staden låg konstordföranden i kronans kläder på rep-månad. När det var dags för invigning gjorde sig blindtarmen påmind och "den största dagen i konstföreningens historia" fick han tillbringa på lasarettet. Intendent Bergman glömde inte heller att skänka honom en tanke i sitt hälsningstal.

Ivan Aguélis staffli gåva^{VLT 25/5-62} till museet på invigningen

Doktor Gertrud Serner talar vid invigningen av Aguélmuseet i Sala. Åhörarna är fru Harriet Aguéli-Fredriksson — ättling till konstnären — samt hennes make Ulf Fredriksson och en av Sala konstförenings eldsjälar, Kåge Bergman.

Salas nya Aguélmuseum har fått sin högtidliga invigning. Sala konstförening var invigningen en både enkel och värdig utformning. Närmare 100-falet personer hade samlats i den nya kulturinstitutionen på Ivan Aguélis 93-årsdag, när intendent Kåge Bergman välkomnade: Ivan Aguéli och doktor Carl Friberg träffades aldrig under sin levnad. Men i dag har de träffats i en förbrödning, som vi tror skall komma att betyda mycket för vår stad och bygd, sade hr Bergman.

Torsdagskvällens invigning blev de korta talens kväll. Kåge Bergman erinrade en del om sörplingen Ivan Augéli, som hade hade fast förankring i sitt föräldrahem i staden, men som ändå sällan vistades där. För salaborna var han därför inte stort mer känd än annorstädes.

Hr Bergman berörde också grunden för den förnämliga konstsamling som man nu invigde. Doktor Carl Friberg gjorde ett sjukbesök hos fru Aguéli som slutade med att han fick en tavla under armen med sig hem. Den första men inte den sista . . .

DK-ordföranden Ivar Ohman förklarade museet invigt, sedan han betonat att det var en för staden länge närd önskan som uppfyllts.

— Museet kan betyda att allt fler människor får njuta av konsten och kanske också förstå den. Då har kanske också doktor Fribergs högsta önskan blivit uppfyllt, sade han.

AGUÉLI. OCH FRIBERGS-ÄTTLINGAR

Förste Intendenten vid Nationalmuseum, doktor Gertrud Serner, presenterade samlingen i korta drag och lyckönskade Sala stad och konstföreningen till att det hela förts i hamn. Också hon underströk att en god konstsamling närvaro kan stimulera konsintresset.

Sedan dessa snabba inslag var avverkade fick man själv tillfälle att se allt det vackra som exponeras på väggarna.

Där var stadsfullmäktiges och och drätselkammarens ledamöter, där var Carl Fribergs söner, dok-

Framför porträttet av doktor Carl Friberg har samlats fr. v. dr Bertil Friberg, fru Gull Friberg, dr Staffan Friberg, tandläkare Gunhild Friberg och fru Margit Friberg. Bertil Staffan och Gunhild Friberg är barn till den framlidne konststälkaren och stadsläkaren Carl Friberg.

torerna Staffan och Bertil och dottern, tandläkare Gunhild, med anförvanter och där var Aguéli-ättlingarna Sven och Margareta Aguéli bl. a.

STAFFLI DONERADES

Tjänstemannen och konstnären Folke Östlund, Sala, passade på att skänka Ivan Aguélis staffli som nyligen ropades in på en auktion efter gamla fru Aguéli av konstnären Philip Mehlén.

Doktor Carl Fribergs minne ägnades en speciell hyllning. Under dagen besökte representanter för konstföreningen hans grav och nedlade en krans.

Vid en invigningsappé på Stads-hotellet senare på kvällen knep intendent Bergman dagens poäng i en fråga till stadsfullmäktige-ordföranden Bertil Elgstedt.

— Vi har en Carl Fribergsgata här i staden. När får vi en Aguéli-gata frågade han.

AGUÉLI-MUSEET

hålles fr.o.m. i dag öppet lördagar, söndagar och torsdagar kl. 14—16 samt tisdagar kl. 18—20.

Entréavgifterna blir 1 kr. för enskild besökare och 50 öre person i större grupp. Sala Konstförenings medlemmar betalar ingen avgift.

Aguéli- muséet invigt

SALA ALJEHAN'DA FREDAGEN DEN 25 MAJ 1962

Överst invigningstalar dk-ordf. Ivar Öhman. T. v. om honom konstföreningens intendent K. G. Bergman, som mellan sig och ett par släktingar till Ivan Aguéli har porträttbysten av dr Carl Friberg. På nedre bilden har de närvarande Aguéli-släktingarna, flygkapten Sven Aguéli med maka Margareta och fru Harriet Aguéli-Fredriksson med maken Ulf Fredriksson, samlats kring Fritz Lindströms porträtt av Ivan Aguéli.

“24 maj 1962 är största dagen i Sala konstförenings historia”

Att Aguéli-muséet i Sala måtte bli till glädje inte bara för en begränsad krets av uttalade konstvänner utan leda till en breddning av konstintresset och en plats, som kan bereda många människor skönhetsupplevelser och vederkvickelse var ett genomgående tema för de anföranden, som hölls vid invigningen på torsdagen. Dagen vald för att sammanfalla med Ivan Aguéli's födelsedag den 24 maj 1869.

Forts. följande sid.

AGUELIMUSEET . . .

o—o—o—o—o Forts. fr. sid. 1.

Vernissagepubliken uppgick till ett 100-tal personer, där den permanenta samlingen av tavlor, teckningar och skulpturer dagen till ära utökats med ett par tillfälliga lån, nämligen David Tägtströms porträtt i olja av dr Carl Friberg, som hängde på hedersplats och som utlånats från rådhuset, samt Fritz Lindströms porträtt av Ivan Aguéli, en raritet från Nationalmuseum, som ställts upp på ett enkelt staffli — Ivan Aguélis staffli — som till invigningen donerats till konstföreningen av tjänsteman Fölke Östlund. Mest observerade och fotograferade bland de församlade var medlemmarna av de fribergiska och agu-

éliiska släkterna, som kommit tillstädes. Sålunda närvar dottern, tandläkare Gunhild Friberg, Stockholm, och sönerna, dr Staffan Friberg, Stockholm, samt dr Bertil Friberg, Upplands-Väsby, bägge med makor, och från den aguéliiska släkten kapten Sven Aguéli med maka samt fru Harriet Aguéli-Fredriksson med make från Stockholm. Vidare deltog från Nationalmuseum förste intendenten, dr Gertrud Serner, medan stadsfullmäktige mött upp talrikt med sitt presidium i spetsen. Själva invigningen förrättades av drätselkammarordf. Ivar Öhman. Dessförinnan hade dock konstföreningens intendent, assistent Kåge Bergman i ordföranden, red. Ake Johansons frånvaro — han ligger sjuk f. n. — hållit ett välkomsttal.

Ett äreminne över två personligheter.

I sitt anförande betonade ass. Bergman, att man samlats för att fira minnet av två personligheter, som båda skulle komma att betyda mycket för kulturlivet i Sala. Efter några data ur Ivan Aguélis brokiga levnad erinrade tal. om hur dr Friberg i sin egenskap av husläkare första gången kommit i kontakt med Aguélis konst genom en tavla han erhöi som gåva av målarens mor, vilken något generat beskrev tavlan som en "ful flicka som till på köpet inte har några kläder på sig". Den aktstudie dr Friberg bar hem under armen den kvällen kan man säga var grundstenen till dagens museum. Dr Fribergs konstintresse är väl omvittnat. Under senare år inriktade han sig i hög grad på att skapa en Aguélisamling. Det som var hans vision i testamentet, som öppnades efter hans bortgång år 1949, har nu efter snart 13 år blivit till verklighet. Aguéli och Friberg möttes aldrig i livet men i dessa lokaler har de ingått ett förbund, som man vill hoppas skall betyda mycket för kulturlivet i denna stad. Den 24 maj 1962 är Sala konstförenings största dag.

Med dessa ord övergick hr Bergman till att välkomsthälsa gästerna och överlämnade därpå ordet till hr Ivar Öhman, vilken för övrigt särskilt harangerades för sitt helhjärtade stöd åt museiprojektet.

I sitt invigningsanförande

uttalade hr Öhman förhoppningen att det museum staden genom sina åtgärder medverkar till för att förverkliga donators i testamentet uttalade önskan skulle bli till glädje inte bara för uttalade konstvänner utan att även den stora allmänheten skulle hitta dit och njuta och kanske lära sig förstå. Hr Öhman tackade dr Serner från Nationalmuseum för det personliga intresse hon ägnat Sala-museet liksom allt arbete, som utträttats av konstföreningens drivande krafter. Slutligen förklarade han "Aguéli-museet i Sala" invigt.

"Det sköna det är jag".

Från talarstolen orienterade slutligen dr Serner spirituellt o. medryckande om konstsamlingen, framförallt då Aguéli-rummet, och tecknade ett levande o. färgstarkt snabbporträtt av konstnären, religionsmystikern, essäisten, politikern, djurskyddspionjären — kort sagt av den komplicerade och geniala människan Ivan Aguéli, som hade en fast punkt i livet — sin blida, allt förlåtande mor vid Bergmästaregatan i Sala. Innan dr Serner uppmanade publiken att gå runt på utställningen sände hon med ordet: "Det finns konstverk som förstummar och säger "Det sköna det är jag".

Efter invigningen intogs en subskriberad måltid på Stadshotellet.

SA 2710-62
Konstföreläsning
av Carlo Derkert
på Aguéli-muséet

Intendenten vid Moderna Mu-
séet i Stockholm, fil. lic. C a r-
l o D e r k e r t, föreläser på
måndag kväll kl. 19.30 på Agu-
éli-muséet i Sala över ämnet
"Från Zorn och Aguéli till Pa-
ul Klee". Föredraget illustreras
med färgbilder.

Carlo Derkert, som är son till
den berömda svenska konstnä-
rinnan Siri Derkert, har gjort
sig känd och uppskattad som en
mycket intresseväckande förelä-
sare om konst. Han är ofta an-
litad i TV:s konstpropåer, men
har rest land och rike runt som
en konstens apostel i många år.
Sala har han besökt som förelä-
sare vid ett par tillfällen tidigare
och då har säkert många kunnat
konstatera vilken entusiasmeran-
de talare han är.

Bakom arrangemanget står Sa-
la konstförening och Sala före-
läsningsförening.

Spisarafton på museum SA 28/2-63 modernt och klasiskt

Bach, Gerschwin och Louis Armstrong trängdes om utrymmet på Aguélimuseet på onsdagskvällen. Konstföreningen hade arrangerat en spisarkväll för den skollovslediga ungdomen, och det bjöds på både klasiskt och modernt. Konstföreningens intendent K. G. Bergman stod för spisningen, och Stig Jakobsson var honom behjälplig med bandspelare och grammofon.

Per-Olof Grundberg, Elisabet Bergman och Lena Skerdén satt skönt på sina kuddar när de spsade skivor på Aguélimuseet i Sala. Grammofonen sköttes av Stig Jakobsson och Lars-Olof Johansson hjälpte honom med skivvalet.

Skivspisning i Sala i konstnärlig miljö

Nu kan man spisa skivor på Aguélimuseet. På onsdagskvällen var det premiär. Under tre timmar lyssnade man till musik alltifrån Bach och Grieg till Louis Armstrong och Miles Davis.

Spisaraftonen inleddes med en Bachkonsert. Sedan följde en modernare tolkning av Bach i Fugan Bachs goes to town. Så var det Louis Armstrongs tur att hamna på skivtallriken. Radiokören tolkade därefter samma Armstrongstycke. I den stilen gick programmet sedan hela kvällen: klasisk musik och högklassisk jazz avlöste varandra.

Sala konstförenings intendent Kåge Bergman är mannen bakom

idén till spisaraftnarna och tillsammans med läroverkseleven Stig Jakobsson hade han utformat programmet. Ljudåtergivningen i museilokalen var god. Förutom radiogrammofonen använde man sig av bandspelare.

Att initiativet slagit väl ut bekräftades när Kåge Bergman frågade de skollediga ungdomarna om de tyckte att spisaraftonen borde upprepas. Ett enstämmigt ja blev svaret och de ställde sig också positiva till att hjälpa till att arrangera de kommande programmen. Skall Aguélimuseet måne bli den plats där salaungdomen träffas och trivs?

Nalle

Aftonen var enkelt och chosofritt ordnad — detta var nog den huvudsakliga orsaken till att den blev så lyckad och trevlig för alla deltagande. Ungdomarna fick helt enkelt komma in och slå sig ner på stolarna eller på kuddar på golvet — och så var det bara att avnjuta musiken så mycket man ville. Spisarkvällen uppskattades också mycket av ungdomarna, och enigheten om att man ville att den skulle få efterföljare var stor. Ett formulär med frågor rörande Aguéli och den Fribergiska samlingen fanns att fylla i — den bäste i den frågetävlingen kommer att belönas med en fin färglitografi.

Spisaraftonen är ett berömvärt initiativ av konstföreningen. Det gäller att få ungdomen intresserad av kultur och konst — musik likaväl som tavlor — och att göra den hemmastadd i museet. En spisarafton som denna är en estetisk upplevelse av hög klass, och greppet att blanda klasisk och modern musik ger inte upphov till sådana brytningar som man kanske skulle kunna tro. Alla de närvarande önskar säkert, att ett liknande tillfälle kommer igen — det beror också till stor del på dem själva. Tanken är, att ungdomarna skall bidra med grammofonskivor o. bandinspelningar — det finns oerhörda mängder musik i ungdomarnas skivtravar. Kan man så låna en grammofon så går det bra att arrangera en sådan här spisarafton, som ger mycket mer än en timme framför Melodira-dion.

Intresset för Aguélimuseet stimuleras med musikaftnar

Det räcker inte med att se Ivan Aguélis tavlor en gång, säger Sala konstförenings intendent, Kåge Bergman, när han tar en paus i museibestyren för att koppla av bland konstnärens verk.

Aguélimuseet i Sala, som invigdes för drygt ett år sedan, har inte direkt blivit den konstens vallfartsort som man tänkt sig. Besökssiffrorna per månad har inte under sommaren kunnat överstiga ens hundra. — Vi kommer i höst att på olika sätt försöka stimulera intresset för besök på museet och redan i nästa vecka planerar man att genomföra en musikafton, säger Sala konstförenings intendent, Kåge Bergman.

— Det finns ju musikälskare som inte är så intresserade av konst. Genom de här musikaftnarna hoppas vi kunna stimulera också dessa till besök på museet, säger intendent Bergman. Kan vi

dessutom få de som inte är musikintresserade, men väl konstälskare, att få upp ögonen för musikens värld så desto bättre.

En svaghet är att vi ännu inte fått fram någon utställningskatalog. Det är ett arbete som måste göras mycket noggrant och en kommitté inom Sala konstförening arbetar på uppgiften. Det dröjer ännu en tid innan katalogen kan bli färdig och frågan är om vi inte till dess borde låta trycka en liten folder med upplysningar om Aguélimuseet. Den kan, sedan katalogen blivit färdig, även användas för att spridas i större upplaga, än man kan göra med en katalog.

Aguélimuseet hör utan tvekan

till en av stadens förnämsta sevärdheter med den helhetsbild av den salafödde konstnären Ivan Aguélis verksamhet den ger. Dessutom finns en rad av berömda samtida konstnärer representerade i ett av rummen. Inte ens salaborna själva har besökt museet i den utsträckning de borde göra. Det vittnar gästboken om.

Dessutom är Aguélimuseet en sval oas under varma sommardagar, och det finns en hel del konstböcker uppställda i lokalen. En del tillhör konstföreningen, men Sala stadsbibliotek har deponerat ett stort antal böcker där.

Nationalmuseum hyser fortfarande ett stort intresse för den store konstnären Aguéli trots att hans tavlor inte längre finns i Stockholm utan i Sala. I början på denna vecka anlände en liten blyertsteckning, förfärdigad av konstnären Sven Kreuger till museet i Sala. Den föreställer Ivan Aguéli när han sitter och tecknar.

Den har inköpts av Nationalmuseum för pengar ur den Fribergiska fonden. — Det är inget dyrbarare konstverk, framhåller intendent Bergman, men det är trevligt att ha med i samlingarna.

Nalle

Det informella måleriet står denna vecka i centrum för det konstitresserade Sala. På söndagen öppnades konstnären John Öhmans utställning av informellt måleri på Aguélimuseet. Det är första gången Sala konstförening står som arrangör för en separatutställning med detta måleri. Föreningens ordförande redaktör Åke Johansson, utredaktör när han välkomnade till söndagens vernissage en önskan om att utställningen skall föranleda en uppfriskande konstdebatt i Sala.

Om det var nyfikenheten på vad informellt måleri är eller om det var konstföreningens aktivitet att engagera en föreläsning vid vernissagen, som lockade att trots söndagseftermiddagstrida regn så talrikta vernissagen, är svårt att säga. Intendent Kåge Bergman dock glädja sig åt att det inte räckte till närvarande och konstskribenten Eugen Wretholm, Stockholm, inleddes förändring om informellt måleri den nyöppnade utställningen åskådningmateriel.

— Det dröjde länge innan informella måleriet blev ett begrepp här hemma trots att det efter andra världskriget blev aktuellt nere i Europa. Eugen Wretholm. De tendenserna i vår tid är till och med förvirrande för konstbetraktare. Men det är vara öppen för det nya även om man inte accepterar det. Samtidigt betonar att konst inte får bli ett tetsnöje, som han tidigare såg vissa konstnärer börjat ägnas åt.

Om John Öhmans måleri, sade Eugen Wretholm att utställningen på Aguélimuseet är ett rätt fint exempel på det informella måleri som lanserats i Sverige. Han hoppades besökarna fördomsfritt och i lugn och ro skulle försöka leva sig in i tavlorna och uppleva de obestriddliga skönhetsvärden som finns i dem. Det moderna måleriet skiljer sig bara i yttre uttrycksmedel från forna tiders, slutade talaren.

Nu är det bara att hoppas att salaborna under den tid utställ-

ningen visas skall våga sig till Aguélimuseet för att lära känna konstnären John Öhman och hans måleri. Ingen bör låta sig skrämmas av uttrycket "informellt måleri". Utställningen, som innehåller 33 oljemålningar och fyra collage, pågår t.o.m. den 20 oktober.

Björn

Informellt måleri i Sala

I söndagens vernissage deltog bl. a. konstnären själv, John Öhman — här bakom staffliet — tillsammans med konstskribenten Eugen Wretholm (t. v.) och Sala konstföreningens intendent, Kåge Bergman.

SA 25.10.63

Hedemora konstförening på Aguélimuséet

Hedemora Konstförening hade på torsdagskvällen tillsammans med Södra Dalarnas Tidning arrangerat en resa till Sala för att bese Aguélimuséet och dess samlingar. 38 medlemmar hade mött upp under ledning av ordförande fru Gertrud Bagge-Johansson.

Efter en kopp kaffe på Konsumrestaurangen i Sala, där konstföreningens ordförande i Sala, red. Ake Johanson välkomnade till staden, fortsatte man till Aguélimuséet. Ordföranden lämnade en orientering om muséets tillkomst och talade något om f. stadsläkaren Carl Friberg, som under ett långt liv i Sala lade sig till med en värdefull

konstsamling, där salamålaren Ivan Aguéli var talrikast representerad. Muséet hade tillkommit genom samarbete mellan konstföreningen, Sala stad och Nationalmuseum, som en permanent hemvist för den friberg-ska tavelsamlingen. Invigningen skedde i maj 1962.

Muséets intendent Kåge Bergman kåserade därefter om konstnären, mystikern Ivan Aguéli,

hans dramatiska liv och hans måleri och slutligen följde en rundvandring i museilokalerna.

Deltagarna i resan föreföll mycket nöjda med kvällen, vilket också underströks av fru Bagge-Johansson i hennes tack till dagens värdfolk.

Bilden ovan från muséet vid Hedemorabesöket. Deltagarna lyssnar till intendent Bergmans kåseri om Aguéli.

4 december 1963

Aguéligårdens tur att skatta åt förgängelsen

Många av de gamla saneringsmogna fastigheterna i Salas centrala delar skattar åt förgängelsen i år. Inom kort är även den s.k. Aguéligården på Bergmästaregatan ett minne blott. Rivningen av gårdshuset har pågått en tid, och nu har turen kommit till huvudbyggnaden.

När rivningen är klar har man fått fram en stor tomt i hörnet Bergmästaregatan-Gruvgatan, o. de gamla kåkarna ersätts i sinom tid av ett stort hyreshus, som byggs av Byggnadsfirman And. Diös.

Att kalla den byggnad, som nu är under rivning, Aguéligården

är egentligen att de den oförtjänt ära. Den vittberömde målaren Ivan Aguéli föddes visserligen på denna plats 1869 och växte upp här men det var i en byggnad, som strök med vid branden 1880. Ivan Aguélis fader, som var stallmästare, lät uppföra den nuvarande byggnaden på samma tomt.

Aguéli-tavla på vind nära bli pappersdrake

VLT 10/264

Ett 30-tal Aguéli-målningar låg i 20 år hemma på vår vind, och jag minns att jag som pojke ämnade ge mig på dem när jag skulle göra pappersdrakar. Lyckligtvis fick min mor se mig innan jag hann klippa till min drake. Stryk fick jag för en gångs skull för tilltaget, och det var jag värd. Nu finns tavlorna i olika museer — bl.a. här i Sala!

Konstnären Ragnar Alyre berättade personliga Aguéli-minnen vid vernissagen på sin utställning i Aguéli-museet i Sala* på söndagen. Han hade den drygt 40-åriga, bizarre men så småningom geniförklarade konstnären till lärare sommaren 1912 på Gotland.

Av Aguéli fick den 17-åriga Alyre lära sig att måla utan "flugsmuts", i hela plan. Konstnärliga idéer som på den tiden var chockerande. Och lika chockerande var Aguéli's klädsel och uppträdande i turiststaden Visby!

— Han gick klädd i en fez-liknande mössa — han hade ju rest mycket och ville nog gärna demonstrera detta. På fötterna grova skor, oftast utan strumpor. En gång hade han t.o.m. fallit offer för den besynnerliga idén att bära ett svärd hängande vid ett tygskärp under ytterkläderna, berättar Ragnar Alyre för Länstidningen.

Oftast åt han endast ett franskt bröd, ett ägg och ett glas mjölk på hela dagen? Jag ville bjuda honom på flundra en dag när vi målade i Gnisvårds fiskeläge söder om Visby, men han vägrade. Han ville inte "skämma bort magen".

□ Gripen som spion

Det var inte så underligt att befolkningen betraktade honom med misstänksamma ögon. En gång blev han gripen som rysk spion. S.k. ryska sågfilare uppträdde ofta på Gotland före första världskriget. Aguéli upptäcktes en dag talande ryska med en haltisk fiskare och anmäldes för polisen. Det var inte heller enda gången han blev tagen för rysk spion.

— Aguéli var en ofta sedd gäst i mitt föräldrahem redan under sina skolpojkår i Visby 1886—1888, berättar Alyre. När han sedan återkom efter sin första Frankrikeresa och började måla på allvar bodde han bl.a. hos arkeologen Wilhelm Wennersten och målade därifrån utsikten över domkyrkan i Visby, den målning som nu finns i Salamuseet.

Efter den 20-åriga utlandsvistelsen kom han åter till Visby och gläddes åt att finna sina gamla målningar hemma hos mina föräldrar. Det var 32 målningar och skisser som förvarades i ett par kartonger på vinden. Jag var 17 år gammal och hade själv börjat måla och Aguéli var villig att sätta mig in i sitt sätt att måla.

Konstnär Ragnar Alyre, Stockholm, bredvid ett porträtt av Aguéli som han minns honom från sommaren 1912. Porträttet skall inköpas till Aguéli-museet.

□ Flugsmuts

Han höll långa föreläsningar för mig under sina vandringar. En gång sade han: — Se där borta i skogsläntan — du ser endast en grön vägg i olika nyanser. En dilettant ser "flugor" framför, som skymmer den vackra grönskan, och han målar dem också. Målningen blir full av flugsmuts istället för att vara ren och klar.

Vi målade också studiehuvuden. Han älskade på den tiden modeller med rött hår. En dag hade han funnit en sådan flicka och placerade henne framför ett gammalt tjärat plank. Under arbetet fick vi se en massa nyfikna ungar som hade klättrat upp på ett uthus och en busunge började göra narr av vår modell. Hon satte igång att gråta.

Nu blev det fart på Aguéli; han for upp som besatt av den onde och skrek och höjtade. Det tog flera dagar innan han kunde lugna sig och återgå till arbetet.

□ Ingen "turistmålare"

Aguéli uppträdde som raka motsatsen till de snobbiga "tu-

ristmålare" visbyborna var vana att se. En gammal brun manchesterkostym, grova skor och utan strumpor. På huvudet en fez-liknande mössa och vid dåligt väder ett slags skynke kastat över axlarna. Inte kunde man ana då, att han skulle bli den stora målaren Ivan Aguéli!

— Aguéli arbetade hela den sommaren som besatt, minns Alyre. Det var hans sista sommar på Gotland. Han återvände till Frankrike och Egypten och fem år senare fanns han inte längre i li...

Konstnären Ragnar Alyre med det porträtt av Ivan Aguéli, som han målade redan 1912.

En lyckostund då Aguéli återfann målningar på Gotland efter 20 år

Konstnären Ragnar Alyre, som för närvarande utställer på Aguéli-muséet i Sala, fick sina lärdomar på den konstnärliga banan av Ivan Aguéli. I samband med vernissage på söndagen, berättade Ragnar Alyre om sina personliga kontakter med och intryck av Aguéli och det blev en intressant och givande stund, där Axel Gauffins bild av "målaren, mystikern och människan" Ivan Aguéli kompletterades med ytterligare nyanser.

Hela Aguéli's liv blev från början till slut en kamp för brödfödan, men i andligt avseende mycket rikt, konstaterade Rag-

nar Alyre. Aguéli hamnade som lärjunge vid Visby högre allmänna läroverk 1886. Vistelsen blev dock denna gång kortvarig.

1888 slutade han av den anledningen, att han inte passade för ordinarie studier.

Men det var på Gotland han började sin konstutövning. Här fann han de motiv och den luft han sedan kom att älska och det var även här han lade grunden till sin vidare utveckling. Det var den ö, som han skulle så innerligt älska i hela sitt liv, sade Ragnar Alyre.

1890 reste A. första gången till Paris, kom i kontakt med och under inflytande av Emile Bernard. Han stiftade bekantskap med många av tidens banbrytande konstnärer, och fick tillfälle att utveckla sin stil och syn på konsten. Denna skulle sedan vidareutvecklas under de somrar och höstar han visades på Gotland. Han återvände från

Frankrike i mars 1891 och kom då också till Gotland.

▪ Säck och papp blev pannår.

När han nu återkom till Visby efter sin första Frankrikeresa, hade han det mycket dåligt ställt med pengar och allt. Men hans gamla vänner trädde hjälpsamt emellan. En av dessa, en

handelsträdgårdsmästare Charles May gav honom tak över huvudet. Han fick en del papp och gamla säckar, som han skar de bästa bitarna ur, bestroök dem med krita och linolja och gjorde dem till pannor och målardukar. Aguéli's bostad var ett litet förfallet gårdshus det låg i ena hörnet av trädgården, omgärdat av ett högt plank. Här innanför kunde han ostörd från yttervärlden måla sina djärva dukar. Han målade alltid utomhus. Han omtalade vidare för mig, att detta plank hade en stor betydelse för honom. Här på planket kunde han sätta upp sina utstuderade dukar, jämföra dem med varandra o. se sin utveckling. Han hade köpt en hel del konstlitteratur i Paris och läste nu ivrigt allt om den unga konsten. Här omsatte han sina franska lärdomar och teorier. Dessa dukar, han nu målade och satte upp på sitt plank, ansågs nästan av alla som något mycket diletantiskt och dåligt. Ingen förstod dem, men själv anade han något i dessa.

När hösten och kylan kom, tog han sin tillflykt till en annan av sina vänner, arkeologen doktor Vilhelm Wennersten, som bodde i en liten kåk på Klintberget ovanför domkyrkan. Det var härifrån, som Aguéli bl. a. målade "Domkyrkan, Visby" (finns på Aguéli-museet). Kvällarna upptogs ofta av diskussioner mellan vännerna om konst, teosofi och Svedenborgs läror. Min far deltog även ofta i dessa samkväm.

• En ofta sedd gäst hos Alyres.

Aguéli var en ofta sedd gäst i mitt föräldrahem. Han hade redan som skolpojke blivit bekant med min far, och kom sedan efter slutad skolgång gärna på besök. Min far var själv mycket intresserad av musik och konst och tecknade gärna och fann därigenom stort nöje av att umgås med Aguéli.

När Aguéli sedan började måla på allvar, visade han ofta sina alster och föreläste sina teorier om målning för min far och dr. Wennersten. Senare i livet blev Aguéli mera sluten och ville ej gärna visa sina målningar. Han fick mycket litet pengar hemifrån och hade det mycket knalt och behövde ett skrovsmål då och då.

När Aguéli andra gången 1892 reste ut till Frankrike och alla de andra länderna, dit hans oroliga temperament förde honom, blev han borta mycket längre än väntat.

• Ater på Gotland.

Men en vårdag 1912 alltså 20 år senare knackade det på vår dörr, och när min mor öppnade, fick hon där se en underlig figur som hon inte genast kände igen, men då han nämnde sitt namn, Aguéli, blev glädjen mycket stor. Det var inte endast återseendets glädje, min mor kände. Hon gladdes över att få återlämna till honom alla de målningar och skisser, hon nu bevarat i 20 års tid, o. ej utan mycket bekymmer. Det var ej mindre än 32 målningar och skisser, som Aguéli gjort under sin tid på Gotland och lämnat i mina föräldrars vård före sin utresa till Frankrike 1892. Min mor, som fick ta hand om dessa, förvarade dem i ett par kartonger i en låst koffert uppe på vind.

• Vile används Aguéli-pannan som drake.

När vi barn växte upp, hade hon mycket bekymmer för dessa målningar. Vi ville gärna komma ← dessa bemålade "pappkivor", som vi tycktes behöva till litet av varje. Jag minns en gång, då jag skulle göra en drake, och försökte komma åt en "pappskiva" på vinden. Min mor anade oråd, och jag fick ett kok stryk, som var brukligt på den tiden för sådana bedrifter. Jag hann ej — som väl var — klippa till min drake!

När Aguéli återfått sina kära målningar, skrev han genast och underrättade Richard Bergh och omtalade att han funnit ett tjugotal studier och målningar från sin gotlandstid hos en gammal kamrat, lasarettets systerlovan Carl Alyhr. Aguéli var nämligen inbjuden att delta i Konstnärsförbundets utställning. När han skrivit sitt brev, fick han äntligen ro att berätta om sina upplevelser i olika främmande länder. Det blev både kväll och natt innan han slutat. Jag blev

mycket fångad och intresserad av alla hans berättelser, och vi blevo snart goda vänner. Jag var 17 år och hade själv börjat måla, och Aguéli var villig att hjälpa mig förstå och sätta mig in i konstens mysterier. Så började vår samvaro.

• Noga med kompositioner.

Hans sätt att se på konst, blev för mig mycket intressant och helt revolutionerande. Jag glömmar ej den första dagen då vi tillsammans gingo ut på "Hällarna" söder om Visby och satte upp våra stafflier intill varandras och började måla. Det dröjde ej länge förrän han flyttade sitt staffli till ett annat ställe. Han var ej belåten med "grunden". Ofta målade han Jenna på ett ställe och sedan mellanpartiet på ett annat. Han kunde flytta sitt staffli 3 å 4 gånger för att få ut så mycket som möjligt av det motiv, han just höll på med. Han var mycket noga med kompositionen.

Färggrund och himmel spelade en stor roll i hans målning, och deras färger ville han först bestämma för att sedan övergå till mellanplan och horisontpartiet, som samtidigt skulle ge liv och hällning åt det hela. Först och främst ville han, att målningen skulle vara så enkel som möjligt med enklaste medel. "Man kan aldrig vara för enkel och för nära naturen", påpejade han ofta — men det fick ej bli några smådetaljer. Allt som ej behövdes skulle rensas bort. Man skulle begränsa varje stor färgenhet. På detta sätt blev målningen uppdelad i några plan, som skulle harmonisera sinsemellan. För mig som endast sett konst av äldre årgång, verkade det förbryllande. Men Aguéli höll långa föreläsningar för mig under våra vandringar. En gång sade han: "se där borta i skogsglätten — du ser endast en grön vägg i olika nyanser. En dilettant ser "flingor" framför, som skymmer den vackra grönskan, och de sätter dit dem också. Hela målningen blir full av flugsmuts i stället för att vara ren och klar". När målningen var nästan färdig och färgen torkat, lade han ofta ett tunt lager av färg, utspädd med petroleumessens och terpentin, för att på detta sätt få ytan levande.

• Rödhårig modell framför tjärat plank.

Vi målade även studiehuvuden. Han älskade på den tiden att måla modeller med rött hår. En dag hade han funnit en ung flicka med kopparfärgat hår. Hon placrades framför ett gammalt tjärat plank, som skiftade i flera färger. Då solen sken på det röda håret och det vita ansiktet, blev det hela mycket effektivt. Skuggorna blevo intensivt blå. Han hade en viss svaghet för den blåa färgen och den återkom ofta vid denna period.

Under arbetet med denna modell fingo vi plöjligt se, hur en massa beningar klättrat upp på plank och utrus för att beskåda vårt arbete. Aguéli hade ej upptäckt barnen, förrän en kusning började göra narr av vår modell, som började storgråta. Nu blev det fart på Aguéli, han för upp som besatt, började skrika och hota — att störa honom i arbetet var ej nådigt! Och det tog flera dagar, innan han kunde lugna ner sig och återgå till arbetet.

Ingen turistmålare.

De flesta av innevägnarna i turiststaden Visby hade mist sett s. k. turistmålare med snobbig utstyrel. Aguéli var motsatsen. Han gick klädd i en gammal, brun manchesterkostym, grova skor och oftast utan strumpor. På huvudet hade han en fetlignad mössa, och vid dåligt väder ett slags skytte, kastat över axlarna. Föga anade man då, att denne egendomliga gestalt, skulle bli den store målaren, Ivan Aguéli.

När vi vandrade omkring i staden och på landsbygden, värde sig alla om för att beskåda honom, där han kom knogande på sina målargrejer. Hela yaren och sommaren vandrade vi omkring och målade. Han arbetade den sommaren som en besatt, han hade funnit sig själv. Det var utan tvivel de målningar han återfått, som gjorde honom så lycklig och balanserad utan självblickar på allt annat, som annars intresserade honom. Han talade ofta om de målningar han fått tillbaka, och kunde nu visa vilken rak linje, han följt i sitt måleri.

Hans timlige häring var enkel. Det var nästan alltid densamma: ett franskt bröd, ett litet ägg och ett glas mjölk. Brödet doppades vanligen i ägget. Det var endast vid något enstaka tillfälle, han rökte.

Så förflyt sommaren 1912 alltför fort tillsammans med en sådan intressant och livrik människa, som Ivan Aguéli. Detta var hans sista sommar på Gotland och föga anade jag då, att han fem år senare ej skulle finnas mer i livet. Han var endast 48 år, då han rycktes bort, överkörd av tåget i Barcelona den 1 oktober 1917.

Ragnar Alyres föredrag höordes med stort intresse av vernissagepubliken.

Alyres Aguéli-porträtt ^{VLT} 3/3-64 inköps till Sala-museet

Ragnar Alyre vid sitt Agueliporträtt.

Nationalmuseum har nu beslutat att Ragnar Alyres porträtt av Ivan Aguéli skall inköpas för att komplettera samlingarna på

Augéli-museet i Sala. Målningen är från 1912 och målades på Gotland, då Alyre gick i lära hos Aguéli, som kommit hem från en utlandsresa. Priset för porträttet är endast 2.000 kronor och inköpet finansieras genom doktor Fribergs donationsfond, som har testamenterats till Nationalmuseum för att möjliggöra kompletteringar av Aguéli-samlingen.

— Vi är mycket glada över Nationalmuseums beslut att köpa Ragnar Alyres porträtt, säger intendent Kåge Bergman. Var vi skall hänga tavlan har ännu inte kunnat bestämmas. Nu hoppas konstföreningen, att samlingarna också skall kunna tillföras något verk av prins Eugen och Wilhelmsson, som man anser måste finnas med.

Ragnar Alyres porträtt av Aguéli var med på den mycket lyckade utställning, som avslutades förra söndagen på museet i Sala. Priset på den var då satt till 3.500 kronor. Då hade tavlan en antik ram, som Nationalmuseum dock avstod ifrån vid köpet.

SA 12.11.64

Salasalong med 13 deltagare

KONSTFÖRENINGENS intendent Kåge Bergman syns i bild med hängningen av "Sala-salongen". Här med ett spanskt landskap av Bertil Andersson.

På Augélimuséet, som är stängt för allmänheten den här veckan, förbereder man för närvarande en utställning med deltagande av i Sala verksamma konstutövare. Vernissage blir det på söndag och sedan skall utställningen pågå 14 dagar framåt. 13 deltagare visar tillsammans 45 nummer, huvudsakligast måleri men även skulptur och en del keramik.

Utställningen är på sitt sätt unik för Salas vidkommande. Det är första gången, som man gör en ordentlig inventering av konstutövningen i staden och även om en del av de deltagande tidigare är kända för ortsborna så finns här också en lång rad av nya bekantskaper, sådana som t. o. m. aldrig tidigare ställt ut, men som nu får någon eller några saker godkända.

Det är Sala konstförening, som står bakom evenemanget. Man har i ortspressen inbjudit utövare från Sala och vid inläm-

ningen på Augélimuséet i måndags kväll visade det sig att inte mindre än 13 deltagare slöt upp. De hade enligt inbjudan möjlighet att lämna in 7 arbeten vardera. De flesta hade utnyttjat maximigränsen. Sammanlagt kom det in 73 saker.

FÖR ATT FA en fullständig opartisk och auktoritativ bedömning av materialet hade konstföreningen kallat konstintendenten i Västerås S v e n H a m m a r l u n d att tjänstgöra som ensam juryman. I tis-

Forts sista sid. sp. 5

SALASALONG . . .

0—0—0—0—0 Forts. fr sid. 1.

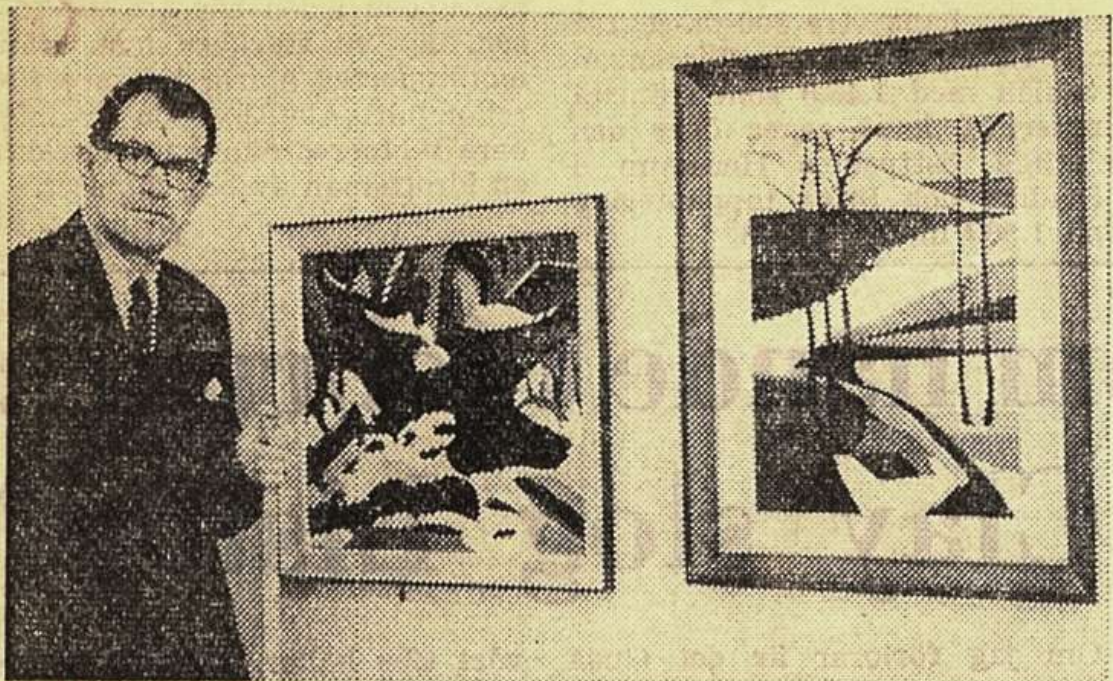
dags ägnade han sig med stort intresse åt att välja och vraka och när han var färdig visade det sig, att 45 arbeten funnit nåd inför hans blickar, medan 28 av olika anledningar ställts åt sidan. Samtliga 13, som lämnat in, blev emellertid representerade och det kan kanske på sitt sätt vara en tillfredställelse för deltagarna.

TILL ALLDELES övervägande del består bidragen av målningar, mest oljor, men även akvarell. Det förefaller att kunna bli en mycket intressant och rolig utställning med representeranter för skilda inriktningar från ren och oförfalskad naturalism till extrema moderna yttringar. Två skulpturer ingår men dessutom har konstföreningen velat visa ett urval av Bertil Anderssons keramik.

DE 13 UTSTÄLLARNA i denna "Sala-salong" är Bertil Andersson, Stig Anå, Edvard Cederling, Sixten Engberg, Olle Eriksson, Ove Gidlöf, Dick Holmér, Lennart H. Lindberg, Åge Lindbeck, Karl Otto Modin, Bertil Herlov Svensson, Gösta Södergren och Folke Östlund.

Ny utställning i Sala — enbart lokala konstnärer

VLT 12.11.64

Intendent Käge Bergman på Aguéli-museet med två verk av posttjänstemannen Ove Gidlöf. En ny intressant skapelse av Bertil Herlov Svensson skimtar.

På söndag blir det vernissage igen på Aguéli-museet i Sala, denna gång av en utställning av stort lokalt intresse. Konstföreningen har inviterat Salas egna konstutövare till en utställning medan Aguéli-tavlorna är i Lund. Det är första gången konstnärskolonin i silverstaden presenteras på en gemensam utställning. En del av de tretton utövarna har förresten aldrig tidigare visat sin konst offentligt.

Konstföreningen inbjöd för en tid sedan de lokala konstnärerna att inkomma med högst sju verk för bedömning. Sammanlagt 73 verk av de tretton Sala-konstnärerna kom in. Alla 73 kommer inte att visas — konstintendenten Sven Hammarlund från Västerås har fungerat som enväldig domare. Han rensade ut de verk som han inte ansåg hålla måttet. De 45 som blev kvar till utställning-

gen har verkligen ett konstnärligt värde, enligt intendent Hammarlunds sakkunniga bedömning.

De tretton utställarna är Gösta Södergren, Bertil Herlov Svensson, Sixten Engberg, Lennart H. Lindberg, Edvard Cederling, Olle Eriksson, Dick Holmér, Folke Östlund, Stig Anå, Bertil Andersson, Ove Gidlöf, Karl Otto Modin och Åge Lindbeck. Samtliga är verksamma i Sala, de åtta sistnämnda är dock inte konstnärer på heltid utan har fortfarande annat levebröd.

Till övervägande delen är konstverken målade på duk. Grafik och ett par akvareller förekommer emellertid också. Dessutom ingår två skulpturer och keramik.

Hängningen av tavlorna pågår som bäst i museet, som är helt stängt för allmänheten till söndag eftermiddag, då vernissage alltså sker. Utställningen kommer att pågå två veckor.

SA 30.1.65

10.000 kr.-vinnare föreläsare i Sala

Fil. stud. Ake Holmqvist, Stockholm, mer känd kanske som "Beethoven" Holmqvist med specialitet på musik och 10.000 kr.-vinnare i "Kvitt och dubbelt" eller expert i TV:s "Tärningen är kastad", kommer till Sala för att kåsera och musicera. Det är intendent Kåge Bergman vid Aguélimuseet, som kontaktat honom främst med tanke på att kunna erbjuda några trevliga musikkvällar på Aguélimuseet för i första hand salaungdomen men också för äldre med intresse för musik. Hr Holmqvist har lovat komma fredagarna den 12 och 26 mars samt fredagen den 9 april.

VLT 30.1.65

TV:s "Beethoven" kommer till Sala

Ake "Beethoven" Holmqvist, 10.000-kronorsvinnare och trekkampare i TV, kommer till Aguélimuseet i Sala i mars-april. Det är ett arrangemang som intendenten Kåge Bergman hoppas skall intressera de musikintresserade i Sala.

Holmqvist, som är hemmahörande i Stockholm, gjorde sig känd i TV för ett par år sedan för sina fenomenala kunskaper om Beethoven.

Hans musikaliska kunnande omfattar emellertid mer än så, vilket salaborna får erfara under tre kvällar på Aguélimuseet. Där skall "Beethoven" berätta om Beethoven och samtida kompositörer men också själv spela. Holmqvist är mycket skicklig pianist.

Dessa musikträffar kommer att hållas den 12 och 26 mars samt den 9 april. Överenskommelsen med "Beethoven" träffades på fredagen. Programmet är inte ännu fastställt i detalj.

15 mars Callen
1965

Succé för "Beethoven" i Sala

SALA (Folkbladet)

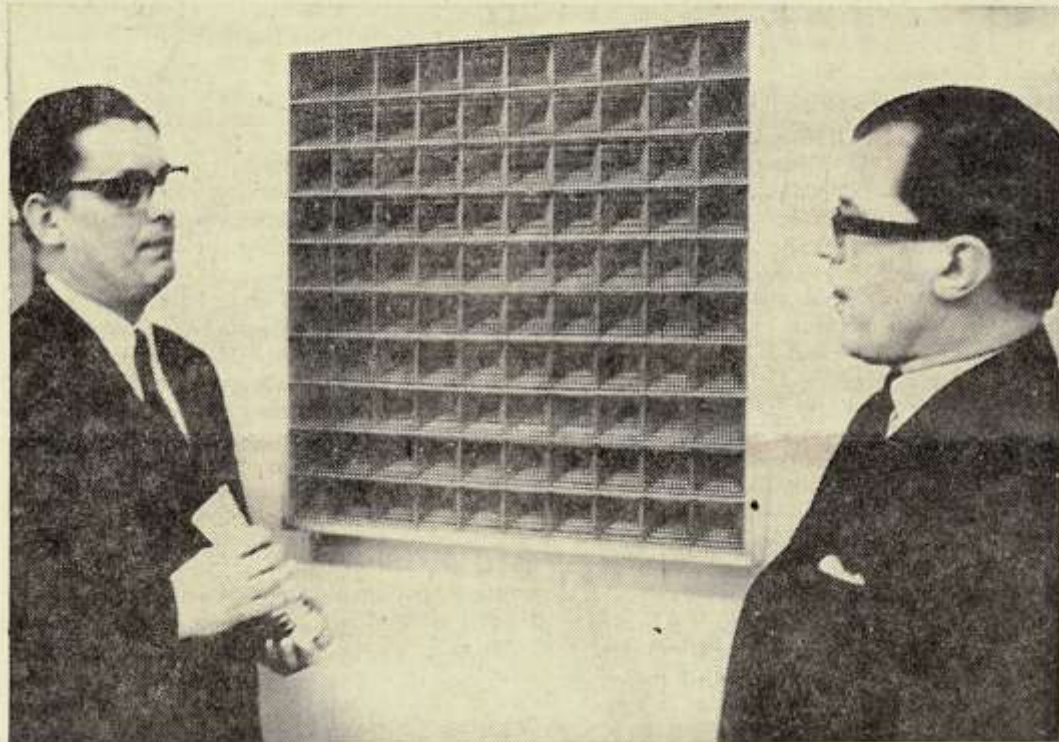
Ake "Beethoven" Holmqvist bjöd vid sitt första salabesök på fredagskvällen åhörarna på ett program rikt på både intressant musikhistoria och musikaliska upplevelser av hög klass. Att den f. d. 10.000-kronorsvinnaren från TV:s Kvitt eller dubbelt-tävling kan sitt ämne, visste väl alla förut, men att han också äger en så avsevärd begåvning som pianist, var en nyhet för de flesta av de 40-talet personer mest skolungdom, som hade samlats i Aguélimuseet. Speciellt hans framförande av den personlige favoritens — alltså Beethoven — verk var ofta glänsande och vittnar om att det inte endast är som musikforskare Ake Holmqvist har en framtid. I forskarsammanhanget kan nämnas att han just nu är i färd med att översätta konversationsböcker, som den store mästaren använde vid samtal då hans dövhet började bli besvärande.

"Det stora 1800-talet" är temat för Ake Holmqvists tre musikföreläsningar på Aguélimuseet. Denna första afton inledde han med att som en introduktion till utvecklingen under 1800-talet ta upp såväl Bach som Mozart för att sedan ägna huvuddelen av kvällen åt Beethoven under tidsperioden fram till 1815. Schubert och andra 1800-talsmästare som Chopin, Liszt, Mendelssohn och Schumann behandlas om 14 dagar alltså den 26 mars och den 7 april kommer turen till Brahms, Rachmaninov och Debussy.

För den intresserade finns seriekort att köpa till musikaftnarna. Arrangörer är Aguélimuseet, Gymnasieföreningen Klubb K och föreläsningsföreningen.

Publiksuccé i Sala för Multikonstexpon

SA
Nöyd. d.
13.2.1967

Thure Jadedstig Hallstahammar (t.v.) och konstföreningens intendent Kåge Bergman inför det enda salabidraget i "Multikonst"-utställningen, en av Bertil Herlov Svensson reliefer.

Sällan har väl en konstutställning i detta land föregåtts av en sådan publicitet som "Multikonst", som hade vernissage på 100 platser samtidigt i hela landet, däribland även på Aguélimuséet i Sala. På lördagseftermiddagen hade hundratalet personer infunnit sig till öppnandet i Sala och under söndagen var det jämn ström av besökare hela dagen.

Om det var den "TV-chock" som skådespelaren Per Oscarsson och författaren Claes Engström förorsakade, då de i tämligen oförblommerade ordalag samtalde om sexualia i konst med utgångspunkt från en liten "porrskulptur" av den senares hustru Pye, som drog folk utställningens andra dag är dock ytterst ovisst. Man hade en känsla av att de båda älskande figurerna i brons, som heten "Lek för vuxna" tilldrog sig ett ganska måttligt intresse hos utställningspubliken.

Utan att ge sig in på några spekulationer om anledningen, kan man emellertid fastslå att "Multikonst" i Sala blev en publiksuccé. Det är länge sedan man såg så mycket folk på Aguélimuséet eller någon annan utställningslokal i staden och dessutom demonstrerades en god köplust.

Vid vernissagen talade konstföreningens intendent Kåge Bergman och välkomnade de tillstädeskomna. Sedan fick utställningens amanuens konstnären Karl Otto Modin fullt arbete med att montera "röda lappar".

Av detta torde framgå, att man redan efter två dagar är på väg att nå ett av de väsentliga målen med "Multikonst", nämligen att slå ett slag för konstens demokratisering. Multikonstidén bygger ju på mångfaldigandet som i sin tur medför en relativt låg prissättning. Nu kunde man faktiskt få en bra sak för 30 kr. och ingenting kostade mer än 600 kr.

Sen har det ju också inför det här evenemanget diskuterats de eventuella nackdelarna med

att exploatera en konstnärlig idé i serier på ända upp till 500 ex., där idégivarens hand kanske själv varit helt överksam i själva multiplicerandet.

Oavsett dessa synpunkter kan man dock konstatera att utställningen inrymmer en hel del värdefulla bidrag med alla förutsättningar att tilltala t. o. m. de människor som har en ganska konventionell syn på konsten.

Samtidigt skall också erkännas att "Multikonst" givit goda möjligheter till experimenterande understundom t. o. m. med ganska tvivelaktigt resultat. Genomsnittligt är det dock god standard, men så förekommer ju också en lång rad av redan erkända konstnärer i utställningskatalogen och skänker en garanti, som torde vara ytterligt värdefull.

åkej

Aguélimuseet öppnas efter ombyggnad

S A, fred. d. 7. 4. 1967

Aguélimuseet i Sala har genomgått en ombyggnad, som innebär att den vägg, som delat museilokalerna i tvenne större hälfter har eliminerats och man har fått en sammanhängande större lokal. Det väggutrymme, som därigenom försvunnit kommer att ersättas av ett skärmsystem, som skall ge museet större flexibilitet.

Omdispositionen har närmast föranletts av de erfarenheter man dragit efter i det närmaste fem års verksamhet. Aktiviteter-

na har med tiden svällt ut och förutom visning av den permanenta Fribergssamlingen förekommer numera tillfälliga utställningar, vandringsutställningar, studietekniker i både konst och musik, föredrag och konserter samt musiklyssning. Framförallt i samband m. föredrag o. konserter var utformningen av lokalerna tidigare föga lämpliga. Publiktillströmningen blev vid vissa arrangemang — ex.vis då Carlo Derkert föreläste — sådan att man inte kunde få rum i ba-

ra den ena halvan av museet. Likadant har det varit vid konserter. Nu kan man genom omflyttning av skärmar alltså få ett enda stort rum, som säkerligen skall rymma närmare 100-talet sittplatser.

Även ut trivselsynpunkt i övrigt har museet vunnit på omändringen. Lokalerna har blivit ljusare, luftigare och fått mer rymd och det är ju ganska väsentligt, då man skall visa konst.

Det blir tillfälle för den konst-

Forts. sid. 10 sp. 4.

AGUÉLIMUSEET står åter klart att öppnas efter en ombyggnad, som innebär att den vägg, som delat museet i tvenne hälfter försvunnit. Man har som synes fått en ljusare och luftigare interiör, som nu skall kompletteras med skärmar.

intresserade allmänheten att stifta bekantskap med Aguélimuseet i dess nya skick lördagen den 15 april, då första utställningen öppnas och lokalerna alltså åter tas i bruk efter att ha varit stängda.

Ombyggnaden har skett i stadens byggnadskontors regi. Vissa detaljer, som man hoppas ytterligare skall öka trivseln och ändamålsenligheten hos museet, kommer också att vidtas. Bl.a. undersöker man möjligheterna av att installera en modern stereoanläggning med hörlurar för musiklyssningen.

Aguélimuseet i ny skepnad

En interiör av museet i sitt nya skick.

Aguélimuseet i Sala har åter öppnats efter en genomgripande renovering och ombyggnad. De förut trånga och ganska mörka rummen har förvandlats till ett enda stort och luftigt rum, där konstverken verkligen kommer till

sin rätt. Variationsmöjligheterna är nu oändligt mycket större än förut när man har rejäla ytor att hålla sig på.

Den förste konstnär som fått äran att ställa ut i den nya lokalen är Jan Hellström, Här-

bäck. Under helgen besökte Åtskilliga salabor och utsocknes utställningen och de flesta hade berömmande ord att säga om såväl lokalen som Hellströms alster. Jan Hellström presenterades helt nyligen i en artikel i VLT.

Sala Sparbanks årsredovisning 1968

OKTOBER. Ur Sala Sparbanks anslag till välgörande och allmännyttiga ändamål tilldelades Aguelimuseet 2.000:- för inredning i ett musiklyssnarrum. På bilden ses intendent Kåge Bergman i "spisarrummet".

Hundra år sen Aguéli föddes Sala sätter upp minnesplatta

På hundraårsdagen av Ivan Aguélis födelse — den 24 maj — får Nationalmuseums minnesutställning vernissage på Aguélimuseet i Sala. Intendent Gertrud Serner gör utställningen, som efter starten i konstnärens födelsestad går ut på turné i landet.

Sala konstförening planerar att samtidigt sätta upp en enkel minnesplatta vid Bergmästaregatan 29 där Aguéli föddes, berättar intendent Kåge Bergman.

Huset finns inte längre kvar. Men plattan kan i stället anbringas på det nuvarande huset eller också i kyrkogårdsmuren intill. Det är åtminstone de två alternativ som diskuterats inom konstföreningen. Man har tänkt sig en enkel minnesplatta med text.

Intendent Kåge Bergman vid Aguélimuseet hoppas också att museets samlingar på jubileumsdagen — pingsafton — skall kunna utökas med ett nytt konstverk.

— Det finns en del pengar disponibla ur dr Fribergs donation, som förvaltas av Nationalmuseum. Personligen hoppas jag på antingen en målning av prins Eugen eller en av Carl Wilhelmsson, som båda hade direkta kontakter med Ivan Aguéli, säger hr Bergman.

Jubileumsutställningen skall sammanställas av målningar från Aguélimuseet och Nationalmuseum samt ett antal ur privat ägo.

— Vi räknar också med att kunna använda material ur utställningens katalog till den katalog över museets samlingar som vi saknat hittills men som vi nu ska försöka åstadkomma, säger hr Bergman.

"Stadsbild", en målning på Aguélimuseet i Sala, som skall pryda utställningsaffischen.

Konstföreningens intendent Käge Bergman och dr Gertrud Serner tar en titt i utställningskatalogen.

Aguéliutställningen visar 100-tal verk

I morgon, lördag, kl. 12 hålls vernissage på den utställning som anordnas med anledning av hundraårsminnet av salasonen Ivan Aguélis födelse. Sammanlagt har 104 verk hängts i Sala Aguéliumuseum. Vid vernissagen kommer förste intendenten doktor Gertrud Serner, som sammanställt utställningen, att medverka. På bandinspelningar berättar konstnären Ragnar Alyre, Stockholm, som varit Aguélis elev, och Maj Bring, granne med Aguéli på Söder i Stockholm.

Utställningen blir kvar i Sala till den 10 augusti, varefter den visas på flera platser i landet.

Efter vernissagen samlas deltagarna till subscriberslunch på Stadshotellet. Med vid lunchen blir bl.a. flygkapten Sven Aguéli och hans syster Harriet Fredriksson, konstnären Ragnar Alyre, doktorerna Staffan och Bertil Friberg, båda söner till doktor Carl Friberg, donator av en mängd Aguéli-verk, Salas konstförenings förste intendent mellan 1941—49 fru Karin Karsberg, Uppsala, föreningens förste sekreterare redaktör Alan Eriksson samt representant för Sala stad. Dessutom kommer

Sala gille med ett sällskap på ett 50-tal personer från Stockholm. Sammanlagt deltar ett 100-tal personer i lunchen.

Specialstämpel för Aguélis utställning

Även Sala får en tillfällig specialstämpel. Detta med anledning av Aguéliutställningen i Sala. Stämpeln kommer att användas för vanliga brevframsändelser som den 6 och 7 juni samt alla söndagar från den 8 juni t. o. m. 10 augusti postas i en speciell uppsatt brevlåda i Aguéliumuseet.

Redan nu har posten i Sala fått brevframsändelser från filatelisterna som önskar Aguéli-stämpeln.

Specialfrimärken med anledning av hundraårsminnet av Salasonen Ivan Aguéli kommer också att ges ut.

Han donerade sin unika Aguéllisamling av tacksamhet mot Sala och stadsborna

"Såsom ett uttryck för min tacksamhet för all den välvilja, som under min långa verksamhet i Sala ständigt kommit både min hustru och mig till del från såväl styrande som enskilda och som gjort vårt liv här sällsamt lyckligt, skall i legatet till Nationalmuseum ingående konstverk — tills en gång i framtiden min förhoppning om ett särskilt konstmuseum i staden kan komma att förverkligas — förvaras i det planerade medborgarhusets teater-, föreläsning- och studielokaler".

Citatet härovan är hämtat ur framlidne förste stadsläkarens Carl Friberg testamente och avser den samling av konst han, säkerligen inte utan uppoffringar, smyckat sitt hem vid Smedbroplan i Sala med och som idag bildar grundstommen i Aguéllimuseet. Men det är också en rörande manifestation av hans stora kärlek till Sala och hans varma omtanke om människorna i staden, som kom till uttryck under hans levnad i den läkargärning han utförde.

Han hade en vision om ett konstmuseum. Något som måhända kunde anses en smula pretentiöst för en stad av Salas storlek. Men han var redan på ett tidigt stadium en av de få här i landet förutom Karl Norström, Prins Eugén och Rickard Berg som insåg Ivan Aguéllis storhet som målare och för honom var det med sannolikhet något fullt naturligt att ett bestående minnesmärke över den salafödde konstnären bäst skulle kunna utformas som ett museum, där hans konstverk fick tala. Han var villig att själv bidra till ett förverkligande av den tanken genom att testamentärriskt förordna att samlingen från Smedbroplan ställdes till förfogande.

Endast kvalitetskonst.

Han donerade samlingen till Nationalmuseum, men med förbehållet, att den skulle deponeras i Sala och dessutom ville han sörja för dess tillväxt genom att skänka aktier till ett värde av 65.000 kr., vars avkastning skulle gå till inköp av konst. Dessa medel fonderas av nationalmuseum och inköp har skett i bästa samförstånd mellan Nationalmuseum och Sala konstförenings inköpsnämnd, allt i enlighet med donators vilja.

"Ej må någon som helst vikt läggas vid antalet konstverk, som förvärfvas, utan endast vid konstverkens kvalitet. Förty behöva ej ärliga inköp göras, utan för den ärliga avkastningen samlas tills den räcker till förvärfv av en verkligt värdefull konstsak. Den rätt ansenliga konstsamling, som under årens lopp sålunda torde komma att bildas till glädje för stadens innevånare, skall benämnas Aguéllimuseet i Sala.", heter det också i dr. Fribergs testamente.

Museum verklighet 1962

Något medborgarhus har vi inte fått. Men under 1950-talet förekom depositioner här och var i staden av verk ur den s.k. fribergiska samlingen. Sala konstförening, vars förste ordförande dr. Friberg var, sökte med ljus och lykta efter en lokal som kunde anses lämplig för museiändamål. Det skulle ta 13 år, innan man fick ett Aguéllimuseum i Sala. 1962 invigdes museet, som genom välvilligt tillmötesgående ställts till förfogande i f.d. stadsbiblioteket i varmbadhuset av Sala stad. Året var 1962.

Om salabornas tacksamhet helt naturligt går till donator, som ställde sin samling till förfogande så har man också all anledning att i detta sammanhang understryka den välvilja och det stora intresse för museet, som dr. Fribergs barn har visat alltsedan museet tillkom. Denna välvilja tog sig också ett värt uttryck, då de efter faderns död gav sitt medgivande till en utställning i det fribergiska hemmet av all den konst dr. Friberg samlat. Sammanlagt omfattade den utställningen 125 nummer och däri ingick landets största privata samling av Aguéllitavlor, 32 oljor och dussinnet teckningar, men också konst av många andra framträdande svenska målare och skulptörer. Där fanns bl.a. Karl Nordström, Kylberg, Isaksson, Osslund, Leander-Engström m.fl., som nu också är representerade i Aguéllimuseet. Senare minnesutställningar på skilda håll i och utom landet, inte minst 1961 i Köpenhamn, har verksamt bidragit till att väcka salabornas intresse för Aguéll och för ett museum i staden.

Levande museum

Det har varit en ambition hos konstföreningen att vid-

Dr. Carl Friberg, som donerade Aguéllisamlingen till Nationalmuseum och såg till att den deponerades i Sala

makthålla ett levande intresse för Aguéllimuseet. Den permanenta samlingen har under årens lopp setts av åtskilliga tusen besökare både från när och fjärran. Med vid sidan om uppgiften att hålla fribergiska samlingen tillgänglig, har konstföreningen naturligtvis också velat följa med i vad som händer såväl provinsiellt som i landet i övrigt på konstfronten och arrangerar årligen ett antal tillfälliga utställningar på Aguéllimuseet, som på detta sätt blivit en naturlig samlingspunkt för konstintresset i orten. Dessutom har man också fört in musiken i museilokalerna genom att i samråd med Sala Musikråd arrangera konserter

och vidare har på sistone färdigställts ett musiklysnarrum. Lokalerna har också stått öppna för studieverksamhet, främst då sådan som rör konst och musik, och därvid har ett gott samarbete också etablerats med folkrörelserna, inte minst ABF, varigenom man successivt försökt att vidga intressesfären.

Sommarattraktion

Aguéllimuseet är under sommaren öppet för den utställning, som Nationalmuseum anordnar till minnet av Aguéllis födelse för 100 år sedan. Här ingår konst

ur den fribergiska samlingen. Från den 10 augusti kommer utställningen att gå ut på vandring över landet och det innebär, att Aguéllitavlorna, som annars är deponerade i Sala också kommer att följa med. Med sannolikhet blir alltså fribergiska samlingen i Sala inte återförd, förän om ett år eller så, men under tiden avser konstföreningen att arrangera tillfälliga utställningar samtidigt som man givetvis hoppas att vandringsutställningen skall skänka berättigad uppmärksamhet åt en stor svensk konstnär och hans verk.

Aguéllimuseet utnyttjas även för andra kulturella aktiviteter än konstatställningar. Bl. a. inrymmer museet ett modernt musiklysnarrum. På bilden provas avlyssningsanläggningen av fru Clary Redhe, styrelseledamot i konstföreningen, samt dess intendent Kåge Bergman.

Sala konstförening fick ny ordförande

Sala konstförening valde vid sitt årsmöte på tisdagskvällen i Aguelimuseet till ny ordförande hittillsvarande intendenten i föreningen, Kåge Bergman. Han har som intendent under ett par decennier skattat sig en rik erfarenhet både av förenings- och ut-

ställningsverksamheten och bör vara synnerligen väl skickad att leda den livaktiga föreningen mot vidare öden.

Kåge Bergman, nyvald ordförande i Sala konstförening.

Hans företrädare, red. Åke Johanson, som varit ordförande sedan 1958 och tidigare tillhört styrelsen i många år, hade bett att få avgå och blev föremål för avtackning från styrelsen genom Kåge Bergman och syster Ulla Johansson och dessutom blev han utsedd till hedersledamot.

Förhandlingarna leddes av den avgående ordförande, som inledde med en parentation över bortgångne sekreteraren, lektor N. A. Detlow Berg.

Till ny ordförande för två år valdes alltså Kåge Bergman. Omvald i styrelsen blev syster Ulla Johansson, fru Clary Redhe stadsträdgårdsmästare Rolf Spets samtliga två år och nyvald socialchefen Sven Olof Vikström Heby. På ett år valdes efter lektor Berg fru Ingegerd Jansson. Suppleanterna frisörmästare John Fredriksson, stadsbibliotekarie Gudrun Holmberg och antikvarie Anna-Märta Berg omvaldes på ett år. Till revisorer utsågs frisörmästare Gösta Södergren och f. stadskamrer Hilmer Nyberg med föreståndare Georg Jansson och banktjänsteman Johnny Ekman som suppleanter. Årsavgiften fastställdes till 10 kr.

Till valberedning inför nästa årsmöte utsågs bankkamrer Tore Palm, konstnären Karl-Otto Modin och föreståndare Georg Jansson.

Årsmötet hölls i Aguelimuseet, där som bekant pågår en utställning av indisk batik. Efter förhandlingar talade adjunkt Ragnar Sundkvist Uppsala om u-landsarbetet i Indien och Peru och visade stillbilder och film. Han förde också ett samtal om Indien och den konst som visas på museet med en indiska för närvarande bosatt i Uppsala, fröken Ramashandra.

TV gör program om Aguéli i Sala -73

VLT
18/9

TV-teamet som gjort inspelningar i Sala. Bakom kameran Olle Holm, knästående Urban Larsson och i bakgrunden Peter Callander.

Sala hade på måndagen besök av ett TV-team på tre personer, som filmade Aguéli-konst i museet. Resultatet kommer att visas i ett konstprogram i TV 1 någon gång under tiden december-januari. Det blir 40 minuter långt och i färg.

Urban Larsson, som gör manus, berättar för VLT att projektet ingår i en satsning på fem konstnärer, varav Ivan Aguéli alltså blir en. Övriga TV-medarbetare som arbetat i Sala är fotografen Olle Holm och Peter Sallander. De ingår i en grupp som tidigare filmat konst i TV 1 och som nu följer upp detta

arbete med nya program.

Inspelningen av Aguéli-programmet är utspridd över lång tid, då det blir ett stort pussel med målning, arkivmaterial och all källforskning. Tidigare har miljön på Gotland liksom i Paris filmats. Den konst, som nu filmas i Sala, blir de avslutande tagningarna. Det här TV-teamet har fått Aguéli på sin lott vid den fördelning som skett av de konstnärer som ingår i den satsning på konsten som TV håller på med.

— Ett spännande material att arbeta med, menade Urban Larsson. Ivan Aguéli är dock mycket svårångad eftersom han sysslar med så många olika ting.

SA 27/10 73

Ny fin målning på Aguélimuseet

Sala konstförening kan glädja sig åt ytterligare ett konstinköp till Aguélimuseet för avkastningen av de aktier som framlidne första stadsläkaren Carl Friberg donerade till Nationalmuseum.

Från Nationalmuseum kontaktades för kort tid sedan intendent Käge Bergman. Sala konstförening med en förfrågan hur föreningen skulle ställa sig till ett inköp av en landskapsmålning signerad Maj Bring. En förfrågan som givetvis besvarades jakande och köpet har nu gjorts.

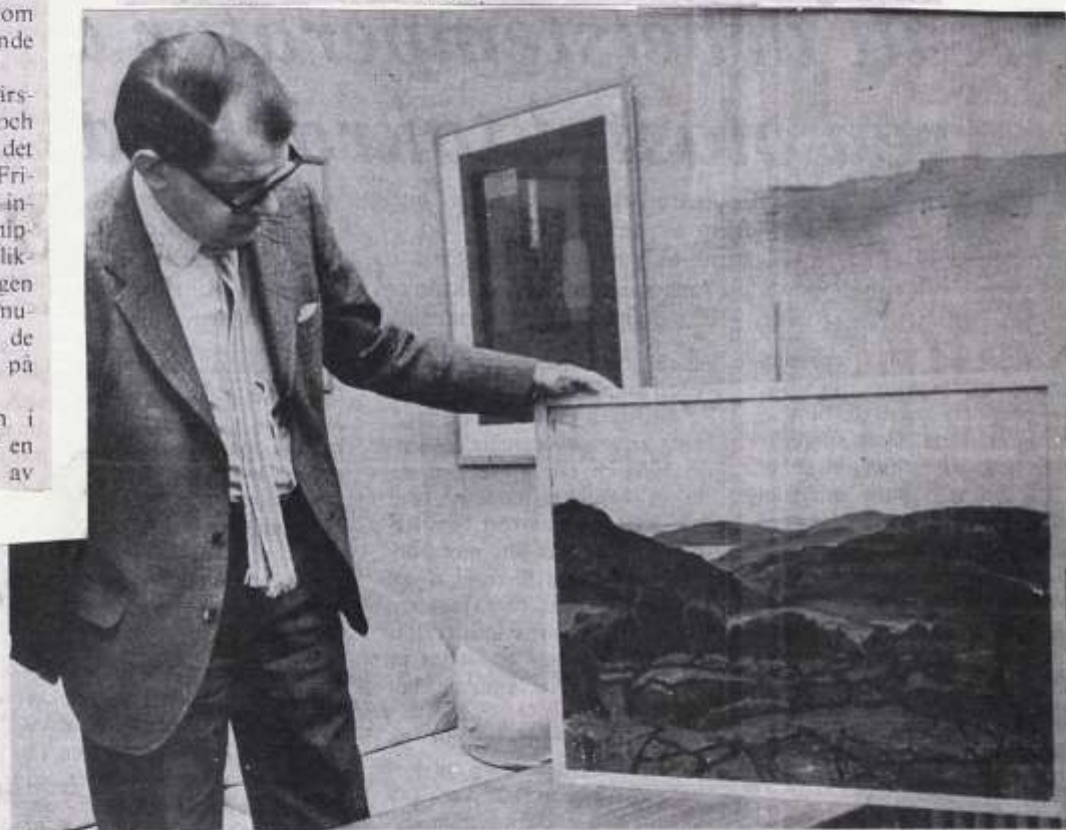
Maj Bring var konstnärskollega till Ivan Aguéli och konstföreningen har sett det som angeläget att för dr. Fribergs donationspengar inköpa konstverk som förknippas med Aguéli. Aktierna liksom den Fribergssamlingen donerades till Nationalmuseum med förbehållet att de får disponeras av och på Aguélimuseet.

Maj Bring finns redan i samlingen på museet, som en porträttmålning, utförd av

konstnärskollegan Carl Wilhelmsson. Nu blir hon alltså själv representerad med en målning.

Vissa problem innebär dock köpet, eftersom man redan nu har det ganska trångt på väggarna och behovet av större lokaler aktualiseras åter en gång.

Maj Bring-tavla till Sala

Maj Bring: "Solnedgång i Walda", som nu införlivats med fribergssamlingen på Aguélimuseet och som här visas av konstföreningens ordförande Käge Bergman.

Den fribergsska konstsamlingen, som utgör kärnan i Aguélimuseet i Sala, har fått ett tillskott, en oljemålning av en av Ivan Aguélis samtida, Maj Bring. "Solnedgång i

Walda" heter målningen från 1913, som har måtten 59x72 cm.

Den har inköpts nyligen från Galleri Doktor Glas i Stockholm och betingade ett

pris av 3.000 kr. Medel för köpet har utgått ur den fond, som disponeras av Nationalmuseum och som även den bygger på en donation av dr. Carl Friberg i Sala. Ett antal aktier testamenterades av den generöse konstsamlaren och avkastningen av dessa fonderas för inköp av konst, som skall möjliggöra nya förvärv till fribergssamlingen. Dessa inköp skall enligt testamentariskt förordnande ske i samråd mellan Nationalmuseum och inköpsnämnden i Sala konstförening.

Maj Brings målning kommer att väl fylla en plats i Aguélimuseet.

Aguélimuseets lokalsituation är för närvarande ohållbar. För att kunna ordna en utställning måste alla Aguéliverken plockas ner. Och den vanligaste frågan bland utställningsbesökarna är:

VLT 17.1.74

”Var är Aguéli-samlingen?”

– Visst är det trångt på Aguélimuseet. Varje gång vi anordnar en utställning, måste den Fribergiska samlingen tas ner. Ett sådant förfaringssätt sliter givetvis mycket på konstverken. För att undvika alltför mycket plockande, tar vi helt enkelt ner Aguéli-samlingen under längre perioder.

Det framhåller Kåge Bergman, ordförande i Sala Konstförening. Totalt hängs samlingen upp vid tre tillfällen varje år. Allmänheten har under stora delar av året ingen chans att studera salasonen Ivan Aguélis målningar. Sådan är konstsituationen i Sala idag.

Samtliga 297 medlemmar i Sala Konstförening väntar nu tillsammans med övriga konstintresserade att någonting ska hända i lokalfrågan. Närmast gäller det uppförandet av en ny simhall. När den står färdig blir det nuvarande badhuset, där Aguélimuseet disponerar en del av övervåningen, ledigt.

Det är bara att hoppas att konstföreningen kan mobilisera samma kämpaglöd och vilja i den här frågan, som den gjorde för att få till stånd det nuvarande museet. När Sala stadsbibliotek fick nya lokaler, uppläts de gamla för musealt ändamål. Det invigdes som Aguélimuseet den 24 maj 1962.

En bidragande orsak till lokalfrågans lösning den gången var en minnesutställning av Aguéliverk, arrangerad i Köpenhamn av Valby konstförening. Den resulterade i att många fick upp ögonen och insåg att i Sala fanns en konstsamling, som var värd ett museum.

Om föreningen gör en ny kraftansträngning och de styrande i kommunen inser det väsentliga i en permanent utställning av den Fribergiska

samlingen, får salaborna ett rymligt konstmuseum med 48 Aguéliverk så småningom.

DONATIONEN

Sala Konstförening startades 1941 av doktor Carl Friberg i syfte att ”uppväcka och utbreda intresse för god konst, speciellt bland stadens ungdom”.

Vid sin bortgång 1949 donerade dr Friberg en gedigen konstsamling till Nationalmuseum. Av testamentet framgick också att samlingen skulle förvaltas och vårdas av Sala Konstförening, något som den verkligen gjort efter bästa förmåga, även om omständigheterna varit besvärliga vid många tillfällen.

I donationen finns också aktier till det år 1949 nominella värdet av c:a 60.000 kr. Avkastningen är avsedd för att utöka samlingen, något som också Nationalmuseum i samråd med Sala konstförening har förverkligat.

Den Fribergiska samlingen innehåller 32 oljor och 13 teckningar av Ivan Aguéli. Dessutom finns konstnärer som Karl Nordström, Sven X:et Erixson, Karl Isakson, Leander Engström, Carl Kyllberg och Helmer Osslund m.fl. representerade.

Ett viktigt argument för att

badhuset är lämpligt som museum är dess nära anknytning till donatorn. Dr Friberg var nämligen en av de pådrivande krafterna för att få till stånd en byggnation av ett badhus i Sala.

– Inom kommunstyrelsen finns det flera som har samma uppfattning som konstföreningen i den här frågan. Så vi tror att möjligheterna är ganska stora, uppger Kåge Bergman, som för övrigt har en hel del idéer om utformningen av det framtida konstmuseet.

OREALISTISKT FÖRSLAG

Även andra lokalförslag har framförts i den här frågan. Någon anser t.ex. att nuvarande kristidskontoret d.v.s. gamla prostgården, skulle bli ett lämpligt museum. Förslaget är helt orealistiskt. Nationalmuseum skulle aldrig godkänna prostgården ur brandsäkerhetssynpunkt, eftersom den är en reviderad träfastighet.

VAR FINNS AGUÉLI?

Inom konstföreningen har man numera börjat föra statistik på de besökare som vid utställningarna efterlyser Aguélis målningar. Under en av de senaste utställningarna frågade inte mindre än 36 per-

– Det vore idealiskt om vi fick möjlighet att visa såväl den Fribergiska samlingen som Konstföreningens samling permanent, anser Kåge Bergman, ordförande i Sala Konstförening.

soner var salakonstnärernas verk fanns att se.

– Att plocka ner samlingen, som vi är tvungna till, är förenat med vissa risker. Visserligen har aldrig något allvarligt inträffat, men en del tillbud har trots allt förekommit. Vid ett tillfälle gick glaset till en kolteckning av Karl Nordström sönder och en annan gång föll en skulptur i golvet. Hade det inte varit så trångt hade förmodligen ingenting inträffat. Lyckligtvis har inga oljemålningar kommit till skada än så länge, konstaterar Kåge Bergman.

För närvarande uppgår den Fribergiska samlingen till 100-talet konstverk. Dessutom äger konstföreningen omkring 100 alster. Samtliga är för tillfället utdeponerade.

Det är onekligen på tiden att Sala erbjuder den förnämliga konstsamlingen en permanent plats i tillvaron. Vindlokalerna börjar bli för små.

GÖRAN

EN ÅTERBLICK PÅ FEMTIO ÅR

Salaregionen uppvisar oroande glesbygdsdrag

1961 spikades principerna för en ny kommunreform, alltså knappt tio år efter det att man genomfört föregående reform. Ett vikande befolkningsunderlag försvärade möjligheterna för mindre kommuner att genomföra en rad reformer, som ansågs påkallade. 1962 förelåg preliminärt förslag till indelning i Västmanland och enligt detta skulle Sala sammanläggas med Tärna, Möklinta och V. Färnebo, 1964 fastställdes Kungl. Maj:t planen för kommunindelning i Västmanlands län, som innebar att nämnda kommuner bildade block med undantag för Karbennings-delen av V. Färnebo, som hänvisades till Norberg.

En samarbetsnämnd med Ivar Öhman som ordförande tillkom 1965 och 1968 påbörjade utredningar med inriktning på sammanläggningen. 1969 lade kommunförbundets rationaliseringsavd. fram förslag till nämnd och förvaltningsorganisation och samma år rekommenderade samarbetsnämnden ett samgående från årsskiftet 1970/71, vilket också beslutades av respektive fullmäktige, om än med viss tvekan av Tärna och V. Fär-

nebo, som kunde tänka sig att man sköt på avgörandet till 1974.

Åtta månader före samgåendet började sammanläggningsdelegerade fungera med beslutanderätt i vissa av för sammanläggningen väsentliga ärenden. I november 1970 sammanträdde den nya kom-

60-talet

munens 49 fullmäktigeledamöter och utsåg till ordförande fabriksör David Färnqvist och till v. ordförande lantbr. Allan Karlsson, Skälby.

Från 1971 övertog de borgerliga styret och lantbrukare Stig Reimersson (cp) blev kommunalråd. Mandatperioden omfattade tre år och den politiska fördelningen i rådhuset blev: soc. dem. 20, centern 17, folkpartiet 7, moderaterna 4 och vpk 1 mandat.

17 december 1970 hölls sista sammanträdet med stadsfullmäktige i Sala, en institution, som då verkat i 108 år. Samtidigt upphörde Sala som stad efter 346 år.

Vid detta tillfälle harangerades särskilt Ivar Öhman och stadsfullmäktiges mångårige ordförande, kyrkoherde Bertil Elgstedt.

I länsstyrelsens länsplanering -67 hade konstaterats att Salaregionen, som omfattade Sala och Heby kommuner, uppvisade glesbygdsdrag.

Kommunalrådet Ivar Öhman (t.h.) inviger Aguélimuseet 24 maj 1962. Museitintendent Käge Bergman och anförvanter till konstnären lyssnar.

Jord- och skogsbruket hade vidkänts en stark sysselsättningsminskning, som inte kunde uppvägas enbart av en växande servicesektor. Fram till 1980 räknade man med att det skulle behövas 850 arbetstillfällen. 1969 anställdes en lokaliseringskonsult för kommunerna i salablocket med uppgift att kartlägga möjligheterna för industrilokalisering och även skaffa fram lokaliseringsobjekt. Ansträngningarna gav knappast önskat resultat, men det började gå upp för envar att man i första hand borde medverka till att befintlig industri och företagsambet fick det stöd, som kunde tänkas behövt.

Även om man från Salas sida inte hade de framgångar beträffande bostadskvotstilldelningen, som man önskade i ett skede av påtaglig bostadsbrist, så producerades under 1960-talet 1.600 nya lägenheter, varav ca 250 i egna hem. Ungefär hälften tillkom på Åkra.

Besvärligt för teglet

1960 drabbades Sala Tegelbruk av en ny eldsvåda, som föranledde driftsavbrott men efter kraftinsatser bl.a. av majoren Curt Camitz kom man igång igen samma år utan permitteringar. Josefsdals Tegel-

Forts. sid. 9

Sala Allehanda
Jubileumsnummer "Sala 350 år"
April 1974

"Mans Ols" ersattes till sommaren 1961 av en ny och mera ändamålsenlig byggnad. Men många salabor saknade den här klassiska byggnadsprofilen vid Långforsens strand.

4.000 PÅ TORG OCH GATOR TOG EMOT KUNGEN

Medaljer tal kungssång leven blommor gåvor

Omkring 4.000 personer hade mött upp på Stora torget i Sala för att få en glimt av kung Carl XVI Gustaf på onsdagen. 4.000 mött på blanka vardagen — det är ett rekord som säkert står sig länge. Tung, mörka moln tornade upp sig på himlen en halvtimme innan kungen skulle komma, men något regn blev det dessbättre inte. Däremot fick kungen uppleva ett rejält oväder på resan till Sala. Det var en hård hagelskur som kortegen passerade genom. — Det värsta hagel jag åkt igenom, sa en av motocykel-poliserna som åkte först i kortegen.

Så här såg det ut på Stora torget på onsdagskvällen. Omkring 4.000 personer hade mött upp för att se och hälsa kung Carl Gustaf.

På fredagen kl. 12:30 tog kungen ut sin mörkfärg Mercedes 430 CE. En glattans stråle spårade honom. Det var mycket folk i stora trängda livs härom, men han lyckades man alla bevärad. Kommunfullmäktiges ordf. David Fierman, kommunrådet Stig Rönnerman samt representanter för de fyra olika partierna i kommunfullmäktige tog emot. Sala, tankar och Salsören CKF paraderade när kungen och hans följe gick upp på den blå tribunen. Här blev kung Fierman ut till (se bilaga) plats i utställningen för kungen. Efter kungssången följ kungens kort.

David Fierman tillade därpå kungen. Salas jubileumsmedalj i silver nummer 10. Därpå fick fyra kulturens medaljer med de följande namnen av kungen. De fyra var redaktör Alfred Lindberg, tidningsredaktör och författaren, grönhandlare Gösta Collander, föreningsvärdaren och Salsapatrioten, musikinstruktören Ernst Fölke Lindberg, salarören och intendenten vid Nordiska museet, samt inspektör Kapten Bergman, "den oöverbörliga konstfrånjaren". (De presenterna på annan plats i tidningen). På torget medverkade också Sals biblioteket.

Trängdes på torget och på gatorna, hängde ut genom fönster på de omgivande byggnaderna. En del hälsade på kungen. Högst upp på sparbankshuset satte byggnadsarbetarna som är ersatta med ombyggnaden. Staden affärer var fulla av människor på torget pågick. Handelsförenings medlem-

mar hade ju förtroendet att utge sina tankar för att bereda personalen tillfälle att delta i tillbringarna till kungen.

Kungen höll ett kort tal där han bl.a. framhöll vilken betydelse Sala haft för hans land i gamla dagar.

Popplis
En såväl som såväl en bland många — som var med för 19 år sedan då kungens farfar, Gustaf VI Adolf — gjorde sin Erikstias zonen Västermanland och mötte ut folklig inbjudning också på torget, konstaterade att royaltären knappt varit sådana den. Partier var folkliga och åskåd. Det föreligger som om Carl XVI Gustaf ämbar samma stora popularitet. Sportens utveckling hördes då han visade sig. Hemmet fick han från flera håll och man sig i en folk som hade utkastat sig med såväl som "Stora svenska folk". Inte så ofta man har tillfälle njuta kungssången. Nu sjöngs den dock med kraft.

Lugn
Västermanland fanns det både inbördes och civiliserad polis i kungen kring kungen och säkerhetsåtgärden var särskilt rigida. Men allt flog lugn och ordning även när man kom till den flyttade sig mellan torget och stadshuset.

Det var till ett förtäringligt kort anordnade som kungen höllade salarborna med och tidningen behövde aldrig pressa. Dock hade man en känsla av att kungen inte bara sprang igenom Sala. Folk fick ut att verkligt se honom och höra honom och han gjorde ett avkortat sympatiskt uttryck. Det kändt man levade sig till i tillgången. Sällsamt skulle man efter det här dagen känna ansett en förtäring. "Basta bilden av kungen" och få enorma mängder bidrag. Kamerorna klickade och filmkamerorna strerade.

Drottning Kaja Bergman för jubileumsmedaljen av kung Carl Gustaf. Övriga medaljörer är fr.v. v.d. Alfred Lindberg, inspektör Ernst Fölke Lindberg och grosshandlaren Gösta Collander.

För värdskapet Mercedes 430 CE kom kung Carl Gustaf. Motorer av folk kände gåvor för hans tillrädd i mot torget.

Medaljerad kvartett

Vid onsdagens förtäring utdelade kungen jubileumsmedaljer i silver till fyra salabor för kulturella insatser på skilda områden. Här följer en kort presentation av medaljörerna.

Alfred Lindberg
74 år, var åren 1932-64 chefredaktör för Sala Allehandan. Hans starka intresse för kultur och samhälls- värd kom ofta till uttryck i tidningen. Åren 1937-67 fungerade han som sekreterare i Salsbygdens föreningsöverstyrelse med arbets för nästan 40 år sedan 1938 har han med några års intervall varit redaktör för avskriften. Efter sin pensionering har han skrivit sig in förtäring: "Årsmöte i en världslig värld", "Uppror" och "Gräns land" — de två sistnämnda berättelser med historisk bakgrund från salabygden.

Gösta Collander
84-årig grosshandlare, var åren 1939-67 ordförande i salabygdens föreningsöverstyrelse och ledde en energiskt arbete på att åren Västerbygdens kungsgård attraktiv. Vid förtäringsskicket 1932 skildade han en gårdshöb för graven av vilken senare utvecklades Sala turistattraktioner, v.d. ordf. Gösta Collander var de första åren. På senare år har han varit med och bidragit till en omfattande gård vid Norby gård. Han har även bidragit till en omfattande turism i kvartens områden i Sala.

Ernst Fölke Lindberg
78 år, är intendent vid Nordiska Museet i Stockholm men uppväxt i Sala och med djupa rötter i länets historia. Hans forskning om det svenska i Sala har bl.a. resulterat i värdfulla uppsatser, en fotografiering samt ett kartverk över den äldre bebyggelsen. Intendent Lindberg var redaktör för "Salarören", som utgavs av Nordiska Museet 1954. Med sin stora sakkunskap har han varit en värdefull källa vid utredningar av sekelskiftets och Västerbygdens kungsgård.

Kapten Bergman
79 år och till vardags arbetsförtäring. är intendent i Sala konstförening sedan 22 år tillbaka och från 1970 även föreningens ordförande. Han var en av de drivande krafterna bakom utkomsten Agatmuseum, inigt 1962, genom vilken den historiska konstutställningen med Jan Agatverk som kärna fick en permanent placering i Sala den berömda konstnärens födelseort.

Sala Allehanda 20 juni 1974

Käge Bergman

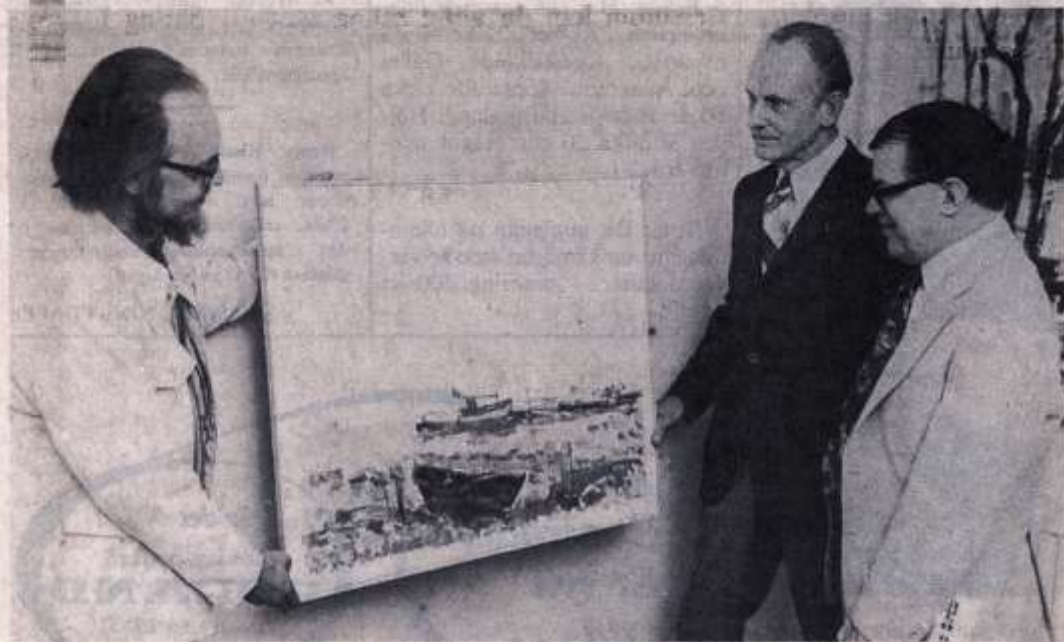
59 år och till vardags arbetsförmedlare, är intendent i Sala konstförening sedan 25 år tillbaka och från 1970 även föreningens ordförande. Han var en av de drivande krafterna bakom tillkomsten Aguélimuseet, invigt 1962, genom vilket den fribergiska konst donationen med Ivan Aguéli-verk som kärna fick en permanent placering i Sala – den berömde konstnärens födelseort.

Sala Allehanda 20 juni 1974

Inspektör Kåge Bergman får jubileumsmedaljen av kung Carl Gustaf. Övriga medaljörer är fr.v. red. Alfred Lindén, intendent Ernst Folke Lindberg och grosshandlare Gösta Colliander.

Ölandsfrälst värmlandsmålare ställer ut på Aguélimuséet SA 16.9.74

Denna målning är reserverad för Sala konstförenings räkning och konstnären själv, Imants Sinka är omgiven av t. v. kollegan Yngve Östberg och intendent Kåge Bergman.

MAN BEHÖVER INTE vara ölandsfrälst för att den här och även nästa vecka besöka Aguélimuséet. Men finns en stark känsla för Öland bör man absolut inte missa den nu pågående utställningen av Imants Sinkas tavlor.

Konstnären är helt fängad av den öländska naturen och med sina impressionistiska penseldrag förmedlar han Ölands vackra fauna.

DET ÄR ETT LJUST och stämningsfullt måleri.

Ibland låter Sinka betraktaren av hans tavlor bara ana hur verkligheten tar sig ut, ibland är han bestämd i formen och konturerna om inte skarpa så näst intill.

Det var vernissage på söndagen och många besökare som kom till muséet fick träffa konstnären, som själv deltog i hängningen på lördagen.

IMANTS SINKA är född i Riga, Lettland 1915. Under krigsåren flydde han till Sverige och började arbeta som apotekare. Men lusten att måla blev honom för stark och Sinka flyttade till de värmländska skogarna för att ägna sig åt konst parallellt med skogsuggararbete.

Nu upptar måleriet hela hans tid och en stor del av året befinner han sig på Öland, där motiven är många och intrycken blir djupa hos konstnären.

Han har sin bostad i Värmland och här bl.a. erhållit Nya Wermlands-Tidningens kulturpris. Men att man uppmärksammat hans måleri även utanför inte bara länets utan också landets gränser bevisar hedersnämmandet han fick i år av Franska konstförening-

en i Paris.

HAN FINNS representerad inom ett flertal kommuner i Värmland och har deltagit i flera utställningar, såväl inom som utanför landet.

Men nu finns han alltså i Sala och det är Sala konstförening tacksam för.

Kåge Bergman har utarbetat en katalog över den fribergiska samlingen. Nu önskar han sig också en permanent lokal för samlingen. För närvarande måste konstverken plockas upp och ner ideligen.

Katalog över fribergiska samlingen klar

Tillsammans med konstnären Yngve Östberg från Heby har ordföranden i Sala Konstförening, Kåge Bergman, arbetat fram en katalog över den fribergiska samlingen. Det är något konstvännerna länge väntat på.

— Vi har under årens lopp fått in många förfrågningar om en katalog och nu först har vi kunnat få fram en sådan, berättar Kåge Bergman.

Den här katalogen, som är upptryckt i 4.800 exemplar, tar upp delar av den egna samling-

en. Den beskriver också tillkomsten av Carl Fribergs konstsamling.

— Katalogen betyder mycket både för våra konstvänner och för museet, avslutar Kåge Bergman.

Nu på söndag inbjuder Aguelimuseet i Sala till vernissage på en utställning av konstnärinnan Lill Silfverling från Stockholm. Hon har fått stor uppmärksamhet och finns representerad på en rad museer.

Juryn hade ett svårt arbete att välja bland de närmare 100 teckningarna. Här intendent Kåge Bergman, Sala konstförening (t. h) och journalist P. A. Rahbek, SA, i arbete.

SA:s tecknings- tävling avgjord Tretton får pris

□ □ □ Svårt. Det konstaterade juryn i Sala Allehandas teckningstävling "Ett sommarminne i färg" tämligen omgående. På bordet framför intendent Kåge Bergman, Sala konstförening, teckningslärare Gunhild Pahlberg, Ekebyskolan, och journalist P. A. Rahbek, SA, låg närmare 100 teckningar, insända av lågstadielklasser vid skolorna i Sala kommun. Ur den färgglada samlingen hade juryn att välja de bästa bidragen. Slutligen enades den om 13 förstapristagare. Att rangordna de 13 visade sig omöjligt — alla tilldelas därför första pris.

□ □ □ De 13 som kommer att få belöningar är Marie-Louise Vard, 3a, Valla, Anne-Charlotte Ahlström, åk. 2, Åby, Marlene Bergström, 3a, Valla, Zyonie Theander, 2c, Valla, Ola Norbäck, 2c, Valla, Katarina Fågelsbo, åk. 1, Åby, Malin Vingårdh, 2b, Valla, Lottie Andersson, åk. 2, Åby, Anna-Karin Hedlund, åk. 1, Åby, James Danneby, 2a, Valla, Magdalena Fredriksson, åk. 1, Åby, Andreas Lidén, 2c, Valla och Carina Olsson, åk. 3, Styrars. SA lyfter på vinterluvan och gratulerar!

Tyvär tvingas vi konstatera att inte alla lågstadielklasser hörsammat inbjudan att delta i tävlingen. Flitigast var skolorna i och kring Sala tätort medan bidragen från de övri-

ga skolorna i kommunen var tämligen få.

□ □ □ Juryns arbete var svårt, men angenämt. Den ena färgglada teckningen efter den andra synades. Motivet var valfritt, men eftersom temat var ett sommarminne dominerade följdriktigt bad, båtar och sol på målningarna. Stugan i skogen fanns också med, liksom episoder ur campinglivet, midsommarstången och olika sorters djur.

Teknikerna var skiftande, men de flesta bidragen var utförda i färgkrita. Några elever hade också försökt sig på vattenfärger.

□ □ □ Till nyår visar vi två av de 13 målningarna i fyrfärgstryck i SA.

De elever som vill ha tillbaka sina teckningar kan hämta dem på SA:s exp. i Sala.

Sala konstförenings ordförande, Kåge Bergman, med den nya katalogen och en av Ivan Aguéli's tavlor, som finns i den Fribergiska samlingen. En del av samlingen syns i bakgrunden.

Första katalogen över Fribergs-samlingen klar

Vid jämnt 100 nummer är den första katalogen över Fribergiska samlingen på Aguéli-muséet i Sala klar.

— Den fyller ett stort behov. Många har frågat efter den under årens lopp. Vi är glada att den äntligen är klar, säger Kåge Bergman, ordförande i Sala konstförening.

Om katalogen är en stråle ljus så är möjligheten att få större museilokaler en strimma gryningsljus. Lokalerna är urväxta sedan länge. Nu planeras ett nytt badhus i Sala. Kåge Bergman hoppas att när det står klart kunna inviga Salas första riktiga museum — gamla varmbadhuset.

— Nu tvingas vi leka jojo med samlingen. Hänga upp den, plocka ner den och hänga upp den igen. Det sliter naturligtvis på tavlorna. Vore skönt att kunna ha den uppe för jämnas, säger han.

— Och tänk så många människor vi nu utestänger från att se samlingen och de utställningar och musikafnär vi har. Trapporna upp till muséet är inte lätta att forcera för en gammal människa eller en handikappad. De rullstolsbundna har inte en chans att komma dit. Just de kategorierna människor kanske allra bäst behöver kulturen.

— Ett museum i badhuset skulle kunna bli en tjugig anläggning. En entré genom solgården mot Vasagatan... säger Kåge Bergman och lutar sig tillbaka i stolen.

Men verkligheten är än så länge långt ifrån hans drömmar. Nu får besökarna finna sig i att konstverken är tämligen hopträngda och att den Fribergiska samlingen agerar jojo.

En del av samlingen, den med verk av Ivan Aguéli, ska

för övrigt till Thielska galleriet i Stockholm i februari. Då kommer en Edvard Munch-utställning till Sala.

Men i mitten av december och en bit in i januari finns möjligheten att med den nyutkomna katalogen i hand, studera den Fribergiska samlingen.

Katalogen är tämligen påkostad och innehåller flera färgbilder och några i svart-vitt. I den finns en kåserande berättelse om Carl Friberg och hans konst, skriven av hans äldste son, Staffan Friberg. Gertrud Serner, förste intendent vid Nationalmuseum, svarar för förordet. De 100 verkens namn och mått, konstnärernas namn inte att förglömma, finns naturligtvis också i katalogen.

Den är redigerad av Kåge Bergman och Yngve Östberg, som även tagit fotografierna. Upplagan är 4.800 exemplar.

Hade så ont om pengar ^{Sv. D. 26/1. 75}

Ragnar Alyres porträtt av Ivan Aguéli. De båda träjades på Gotland.

Ivan Aguéli målade mest i det lilla formatet och det berodde på att han ständigt led av penningbrist, berättar intendent Tage Hedqvist, Thielska galleriet.

Thielska har fått låna Fribergsska samlingen på Aguéli-museet i Sala, konstnärens födelsestad, i utbyte mot att ett urval av galleriets Munchverk "gästspelare" i Bergslagen. Andra Aguéli-målningar kommer från Waldemarsudde.

1839 lämnade Aguéli Sverige som 20-åring för att tillbringa ett äventyrligt liv utomlands i Frankrike, Egypten och Spanien. Han var synnerligen

språkbegåvad, lärde sig bl. a. arabiska och egyptiska, övergick till muhammedanismen och bekände sig som anarkist.

1917 överkördes han av ett tåg i Barcelona. Prins Eugen tog hand om kvarlåtenskapen och 1920 gjordes en minnesutställning över konstnären. Först då slog Aguéli igenom. Hemma i Sala skämtade man länge om samlaren Carl Fribergs "fula fleckor", d. v. s. Augélis kvinnomålningar.

Aguéli tog starka intryck av van Gogh och framför allt av Gauguin.

Åsa Wall

Fin PR för Sala-museet:

VLT 26.1.75

Aguéliverk visas i stockholmsgalleri

Aguéli-museet i Sala får fin PR i den katalog som Thielska Galleriet i Stockholm utgett med anledning av den utställning av Ivan Aguélis verk som har vernissage på galleriet i dag.

Från Aguéli-museet har lånats 21 målningar, däribland det porträtt av Ivan Aguéli som Ragnar Alyre målade när han sommaren 1912 var Aguélis elev på Gotland. Detta porträtt pryder omslaget på utställningskatalogen.

Intendenten Tage Hedqvist vid Thielska Galleriet har i sitt förord i katalogen summariskt berättat om Ivan Aguélis liv. Han skriver vidare, för att citera katalogen:

"Att denna utställning kunnat förverkligas beror främst på

den generositet, som visats från Nationalmuseum, Aguéli-museet i Sala och Prins Eugens Waldemarsudde. Prins Eugen var för övrigt den som räddade hela den konstnärliga kvarlåtenskapen från Barcelona.

Aguéli-museet i Sala äger den största samlingen. Där finns, tack vare en donation av den hängivne samlaren Dr. Carl Friberg, en storartad kollektion. Visserligen ägs samlingen genom testamenten av Nationalmuseum, men denna donation gjordes på det villkoret att den Fribergsska samlingen skulle få ett eget museum i Sala, Ivan Aguélis hemstad.

Jag tackar alla varmt, som medverkat till att denna utställning kommit till stånd. Särskilt riktar jag ett tack till Kåge Bergman, Aguéli-museets chef, som från början entusiastiskt mottog idén om att göra en utställning av Ivan Aguéli på Thielska Galleriet."

Utställningen, som pågår 25 januari - 2 mars, består av sammanlagt 51 verk av Aguéli

samt det ovan nämnda porträttet som Ragnar Alyre målade.

VLT som varit i kontakt med Kåge Bergman fick veta att han för ett par dagar sedan hade brev från Tage Hedqvist. Där jublar han över hur utomordentligt vacker utställningen är. Den upptar hela botenvånningen och "det ljuder en stilla, fin melodi ur Aguélis måleri."

Nu får man hoppas att stockholmarna passar på tillfället att se Aguélis verk i den sköna miljö som Thielska Galleriet utgör sedan det fått en genomgripande renovering som tagit över ett års tid.

Men salaborna blir ej heller lottlösa. Från Thielska Galleriet har Aguéli-museet i Sala fått låna ett 25-tal verk ur den mycket fina samling grafisk konst av Edvard Munch som tillhör galleriet. Detta är alltså ett utbyte av konstverk mellan de båda institutionerna som måste applåderas. Måtte denna form av samarbete utvecklas och befästas!

Thielska Galleriet visar t.o.m. den 2 mars målningar och teckningar av Ivan Aguéli (1869—1917). Med sin enastående känsla för det nya och viktiga i tidens strömningar räknas han som en verklig brytare inom den moderna svenska konsten.

Livet som drama

Det går inte att tala om Aguéli som konst utan att först komma in på hans minst sagt brokiga levnadsvägar. Född i det lugna Sala och uppvuxen i Visby var det ingenting som predestinerade honom för ett dramatiskt liv med ett brödöstörtat slut.

Han misslyckades med sina skolstudier och besöt mot sin faders uttryckliga önskan att bli konstnär. 1890 kom han till Paris och lyckades på något otroligt sätt genast komma in i de rätta konstnärskretsarna. Han kände van Gogh och Gauguin samt blev elev till Emile Bernard. De målade vid denna tid i Bretagne och kallade sin stil synetism. Den går ut på att samla motivets delar i kraftfulla avgränsade fält — en förenkling och monumentalisering som passade Aguéli silhrynt väl.

Sina nya erfarenheter använde Aguéli på motiv i Sverige men var snart åter i Paris. Denna gången sökte han sig till anarkistiska kretsar och ägnade sina krafter åt religions- och språkstudier. Den som inspirerade honom till detta var den ärgena Madame Huot, anarkist och passionerad djurskyddare. Olof Sager-Nelson har målat ett porträtt av henne som ger något av hennes magnetiska utstrålning. Deras samhällsomstörtande aktiviteter drev honom till sist i följelse.

Ädla motiv

Vid ett annat berönt tillfälle sköt han på två matadorer som en protest mot djurplågeriet vid tjuvaktningarna. Hans ädla motiv räddade honom denna gång, och han dömdes endast till böter. Inte nog med det. Som en

direkt följd av hans handlande förbjöds tjuvaktningar av spanisk typ i Frankrike för all framtid.

1906 lärde han känna kubismen i Paris och förestod genast dem betydelse. Som vanligt blev han god vän med några av de viktigaste förgrundsgestalterna nämligen Picasso, Léger och Le Fauconnier.

Egypten besökte han i flera omgångar och övergick till muslimskheten. Mitt under första världskriget 1917 försökte han ta sig hem därifrån via Spanien. Men ett sådant märkligt liv skulle också få ett märkligt slut. Nära Barcelona blev han överkörd och dödad av ett tåg, som han på grund av sin dövhets inte hade hört komma. Hans efterblivna stugar bedömdes som värdelösa och hade säkert förstörts om inte Prins Eugen i sista ögonblicket inripijt och fått dem hemförslade. Nu hänger de här, små till formaten och ofta skamfyllda i kanterna, men enastående inom svensk konst.

Ivan Aguéli: Nillandskap 1914-15, Waldemarsudde.

KONSTPROFET vid sekelskiftet

Ljusbehandlingen

"Form är ljus och ljus är färg", säger han i en uppsats, som först publicerades på franska.

Sina egna tavlor bygger han upp med samlade färgfält och ljus. Husen, trädgångarna och vägarna uppfattas som massor mot rymden. Färgskalan är subtil och underbart vacker.

Motiven är helt fria från det anekdotiska och verkar moderna i sin förenkling. Det märks särskilt tydligt i tavlorna från Egypten, där man annars kunde vänta sig pittoreska inslag. De vanliga moskéerna och palmerna finns visst med, men de är behandlade som ljus- och formproblem precis som hyreskasernerna i Stockholm eller landskapsutblickarna från Gotland.

Det är fascinerande att verkligen studera hans behandling av ljuset. I en moskébild från 1914-15 tycks det komma inifrån själva murarna. I stället för att möla upp ett effektivt sceneri med stökande sol och svarta släskuggor, låter han själva stenarna vibrera i hetten. Det blir en upplevelse av själva klimatet. Tyvärr kommer inte det fina spelet med ljuset fram i svart-

vitt. Skuggan som kryper in från vänster syns nästan inte i den här avbildade målningen. Vi ser i alla fall hur förvånansvärt modern den verkar med sina hastiga streckmarkeringar för palmer.

Museet i Sala

I vanliga fall kan många av de utställda verken besiktnas i Aguéli-museet i Sala. Dr Carl Friberg har donerat sin stora samling till Nationalmuseum med det förbehållet att tavlorna skall visas permanent i konstnärens hemstad. Hoppar många hittar dit.

ELISABETH STENGÅRD

KÅGE BERGMAN: SA 30.7,75 Madame Huot måste få större utrymme

Nu är det verkligen för trångt för madame Huot på Aguéli-museet i Sala. Och inte bara för madammen utan också för "Fribergs fula flickor" och annat.

Sala konstförenings ordförande Kåge Bergman tycker nu att det är dags att sätta in en "stöt" för att få större utrymme för museets tavlor. Han har därför förfärdigat en skrivelse, som skall lämnas in till Sala kommunfullmäktige så

snart arbetet kommer i gång i höst.

Konstföreningen begär i skrivelsen att fullmäktige tillsätter en utredning, som undersöker huruvida det är möjligt att gamla varmbadhuset förvandlas till konstmuseum.

Mest bekymrad är Kåge Bergman för Fribergsska samlingen, som varken får hänga luftigt eller sitta uppe jämt.

— Här är trångt, säger Käge Bergman. Tavlorna i Fribergsska samlingen hänger tätt — när de ens hänger uppe. Nu skriver konstföreningen till kommunfullmäktige.

Madame Huot har det trångt — därför vill SALA KONSTFÖRENING NER I BADHUSET

Madame Huot har det trångt, och "Fribergs fula flickor" och landskampen med det förunderliga ljuset sitter illa till på Salas Aguéli-museum. Något måste göras, tycker Sala konstförening. Därför har dess ordförande, Käge Bergman, nu förfärdigat en skrivelse i ärendet, som ska lämnas in till Sala kommunfullmäktige så fort arbetet kommit i gång igen för hösten. I den skri-

velsen begär konstföreningen att fullmäktige tillsätter en utredning, som undersöker gamla varmbadhusets möjligheter att förvandlas till konstmuseum, lätt åtkomligt för alla. Det är projekteringen av den nya simhallen, som beräknas vara klar 1977, som satt fart på konstföreningen. Där har man länge sneglat på varmbadhuset, det har inte varit någon hemlighet.

● Museum 1962

Tavlorna har det som sagt trångt på Aguéli-museet, och mest bekymrad är Käge Bergman för Fribergsska samlingen, som varken får hänga luftigt eller sitta upp jämt.

Och Fribergsska samlingen det är salaläkaren Carl Fribergs fina konstsamling med bl.a. nära 50 oljor och teckningar av salafödde konstnären Ivan Aguéli. När Carl Friberg dog 1949 och hans testamente öppnades visade det sig att samlingen donerats till Nationalmuseum på det villkoret att den skulle deponeras i Sala, så fort en lämplig lokal skaffats.

På så sätt kom Aguéli-museet till, fast det tog lång tid — det dröjde ända till 1962. Då hade stadsbiblioteket fått nya lokaler och flyttat ut ur sitt gamla kryp-in högst uppe under takåsen i varmbadhuset. Och då hade också stadens fäder börjat inse att Aguéli nog var någonting att satsa på. En minnesutställning till Aguélis ära på Frederiksbergs slott i Köpenhamn året innan bidrog starkt till det.

● Upp och ner

Nu får Fribergsska samlingen hänga uppe hela sommaren, medan den åker upp och ner under "säsongerna", då museet tar emot tillfälliga ut-

ställningar av dagens konst. Inte särskilt lyckat, tycker Käge Bergman, eftersom det faktiskt händer rätt som det är att det dyker upp folk i museet som åkt till Sala enkom för att få se Ivan Aguélis verk. Dessutom får inte tavlorna väl av att plockas ihop på det tränga kontoret — enda förvaringsstället.

● Växer

Och så växer samlingen hela tiden. Med donationen följde aktier i Stora Kopparberg för 45.000 kr. och ett villkor att den årliga avkastningen av dem skulle gå till kompletterande inköp till samlingen. Ett tiotal tavlor har Nationalmu-

seum och Sala konstförening köpt in sedan 1962, alla med någon anknytning till Ivan Aguéli.

Till exempel ett porträtt av May Bring, konstnärsvän, och Yngve Bergs "Afton i Ronda". Yngve Berg träffade både Aguéli och Madame Hutot, Aguélis människa i livet,

ner i Frankrike. Och så förstås Ragnar Alyres porträtt av Ivan Aguéli, infattat i en spegelram från ett harem.

● *Egen samling*

— Eftersom vi redan är trångbodda kommer problemet bara att bli större och större, säger Kåge Bergman, och påpekar att konstföreningen själv också har en rätt ansenlig samling konst, som nu finns utdeponerad litet varstans i skolor och offentliga lokaler. Det är dels sådant som

man köpt in på utställningarna, dels verk man fått i gåva av utställarna själva. Åtminstone en del av den samlingen skulle kunna hänga upp om man fick större lokaler.

● *Hiss behövs*

— Sedan är det åtkomligheten. Entrén nu är tråkig, och alla dessa trappor utestänger alla rörelsehindrade och många gamla. Om vi får hela huset, skulle vi kunna ordna hiss. Det är därför vi vill ha

igång en utredning — vi här är ju inte byggnadstekniker, säger Kåge Bergman.

Han tror inte att varmbadhusidéen ska vara så omöjlig, och säger att han vet att till exempel kommunalrådet Stig Reimerson är positiv till tanken.

Och det borde han ju vara. Han som varje dag får sitta och jobba under ett av Aguélis sköna landskap — skänkt till Sala stad 1920 av prins Eugen.

Emma

Kåge Bergman oroad för Salas största konstskatt

Hur länge skall tavlorna hanteras som styckegods?

— Salas värdefullaste konstsamling ska inte behöva hanteras som styckegods! Vi behöver en ny lokal för utställningar.

Det säger Kåge Bergman, ordförande i Sala konstförening, med anledning av Aguellmuseets

Varje gång en ny utställning ska öppnas på Aguellmuseet i Sala tvingas konstföreningen plocka ned de 101 tavlor som ingår i den Fribergiska samlingen. I den samlingen finns bl.a. något av det värdefullaste Sala har i konstvåg — Ivan Aguëlls målningar.

Tavlorna — som värderas till över en miljon kr — stuvas in i ett litet förrådsrum. De hanteras som styckegods, menar Kåge Bergman i konstföreningen.

Inte nog med att konstverken ställs undan, de blir stående där under en längre tid och därmed helt oåtkomliga för de besökare som vill studera Ivan Aguëlls berömda verk.

Den Fribergiska samlingen står f.n. undanställd sedan den 24 augusti. En utställning har avslutats och en ny börjar på söndag. Mellan varje utställning behöver konstföreningen en vecka på sig för att plocka ner tavlor och hänga upp nya.

STÄLLS UN DAN TVÅ MÅNADER

Det innebär att Aguellmuseets egna samlingar inte kommer att kunna visas igen förrän i början av november.

Konstföreningens ordförande Kåge Bergman är bekymrad över hur Salas konstskatter hanteras.

Nästan två och en halv månad får Salas mest berömda samling stå i ett förrådsrum!

På våren är det på samma sätt. I samband med de särskilda utställningarna räcker museets 120 kvadratmeter inte till. Förrådsrummet kommer till användning igen. . .

— Det är särskilt tråkigt nu när Aguëlls namn börjar bli allt mer uppmärksammat — även ute i Europa, säger Kåge Bergman. Museet får ofta besökare som tvingas vända, ef-

tersom samlingarna står inlåsta. Kåge Bergman ska föreslå kommunfullmäktige att utreda om det är möjligt att bygga om varmbadhuset till konstmuseum när den nya simhallen blir klar om några år.

tersom samlingarna står inlåsta.

Konstföreningens styrelse kommer i nästa vecka att skicka en skrivelse till kommunfullmäktige och begära en utredning om konsten kan få mer utrymme i badhuset när den nya simhallen byggs. Simhallen kan börja byggas redan nästa år, men kostnads- och arbetsmarknadspolitiska överväganden kan skjuta fram byggstarten ytterligare något år.

Under den tiden måste konstföreningen fortsätta att hantera den Fribergiska samlingen som styckegods.

VERK DEPONERADE

Sala konstförening fyller föresten 25 år nästa år. Jubileet tänker man fira genom att samla in all den deponerade konst — över hundratalet konstverk — som finns utplacerad på offentliga institutioner i Sala. Konstföreningen, som har ca 300 medlemmar, köpte förra året in 16 konstverk för totalt 12.000 kr. De flesta deponeras runt om i Sala — på museet får de inte plats.

Sala kommun lämnar i år ett bidrag på 15.000 kr till konstföreningen. Till nästa år har föreningen begärt att bidraget ska höjas till 18.500 kr. Dessutom tar föreningen in en del pengar på de olika utställningarna. 15 procent av det som säljs går till konstföreningen. En stor del av intäkterna går dock åt för att täcka administrationskostnaderna.

Varje år inflyter också ca 4.500 kr i form av medlemsavgifter. En och annan mindre privat donation kan också lysa upp tillvaron för denna konstälskande sammanslutning.

TELEFONSVARARE

Tillvaron skulle onekligen lysa upp än mer om föreningen fick nya lokaler. Det måste vara fel när verk av en särpräglad konstnär som Ivan Aguëll — och även övriga

Hur länge ska Ivan Aguëlls berömda verk behandlas som styckegods? När ska en av vårt lands mest särpräglade konstnärer få en kontinuerlig utställning, undrar Sala Konstförening.

konstverk i samlingen — ställs undan. Eftersom det sedan 1962 finns en inrättning som kallas Aguellmuseet, borde den också göra skal för namnet, tycker många konstintresserade. Den som i dag ringer till museet får via en automatisk telefonsvarare höra att den Fribergiska samlingen, med bl.a. Ivan Aguëlls verk, inte kommer att visas förrän i november.

För övrigt kan man konstatera att de vindlande trapporna upp till museet på övre våningen i varmbadhuset inte precis är handikappvänliga.

L I F

Fotnot: Den fribergiska samlingen kom till för 25 år sedan genom en donation av salaläkaren Carl Friberg. Denne hade fått upp ögonen för Ivan Aguëll vid sjukbesök hos konstnärens mor i Sala. Ivan Aguëll — Salas största konstnär — betecknas som en av vårt moderna måleris föregångsmän och finaste kolorister. Han dog 1917 i Barcelona, endast 48 år gammal. Den största samlingen av hans verk finns i Sala.

Konstföreningens ordf. Käge Bergman visar sin favorit bland Aguéli's verk — "Flicka i blatt" — för förste intendent Gunnel Sylwan-Larsson från Nationalmuseums depositionsavdelning.

SA 21.11.75

Aguéli-muséets lokalproblem medför en riskabel hantering av konstverken

— Den här salen är ju ljus och fin, men den är för liten. Tavlorna hänger för trångt. Ett allvarligt problem är ju också att man vid varje gästande utställning måste plocka ned tavlorna för att bereda plats åt andra konstverk. All sådan hantering gör att konstverken far illa. En annan brist är att man inte har en verkstad i anslutning till muséet.

De här synpunkterna kom från förste intendent Gunnel Sylwan-Larsson, chef för Nationalmuseets depositionsavdelning, då hon på torsdagen för första gången besökte

— Det är en mycket fin samling och konstverken har hög kvalitet. Men jag har sett här att en del konstverk börjat tappa färg. Dessa skall vi ta

med till Nationalmuseet för renovering. Orsaken till att de tappar färg kan naturligtvis vara att färgen i sig själv är dålig. Men den ned- och upp-plockning som man tvingas göra här kan också bidra till att tavlorna försämras, säger intendent Sylwan-Larsson.

Hiss

Konstföreningen har länge kämpat för större och mera ändamålsenliga lokaler. När nya simhallen i Sala en dag blir klar hoppas man få ta i anspråk hela badhusbyggnaden, där Aguéli-muséet nu är inrymt på översta våningen. Lokalproblemen togs naturligtvis upp vid intendent Sylwan-Larssons besök på torsdagen.

Verkstad

En verkstad i anslutning till ett sådant här museum anses idag vara helt nödvändigt. Om man inför en utställning måste snickra exempelvis en sockel eller göra en upphängningsanordning så skall man inte behöva göra det i utställningssalen. Ett magasin, där man tillfälligt kan förvara konstverk på ett vettigt sätt är också önskvärt. Ingetdera finns på Aguéli-muséet. Just det här att man måste plocka

Aguéli-muséet i Sala. De tavlor hon åsyftade var naturligtvis Fribergiska samlingen med bl.a. salakonstnären Ivan Aguéli's verk. Samlingen tillhör ju Nationalmuseet, men är deponerad i Aguéli-muséet. Gunnel Sylwan-Larsson är ganska ny på sin tjänst och vill gärna resa runt och se olika samlingar på museerna. Nationalmuseum har ungefär 10.000 konstverk utdeponerade på olika håll i landet. Fribergiska samlingen tillhör de större samlingar som är utdeponerade.

Forts. sista sid.

2

ned Fribergiska samlingen när andra utställningar kommer till muséet är ett mycket stort problem. Tavlorna far, som sagt, mycket illa av ned- och upp-plockning. Dessutom är det ju synd om alla som kommer för att se bl.a. Aguéli's verk och de inte finns uppsatta.

— Det händer varje gång vid gästande utställningar att folk, ibland långväga, kommit enbart för att se Fribergiska samlingen. Den kan vi då inte visa eftersom den är nedplockad och förvaras på golvet i kontoret, säger konstföreningens ordf. Käge Bergman.

Expandera

Konstföreningens medlemmar hoppas alltså att tillkomsten av nya simhallen skall ge muséet möjlighet att expandera i det gamla badhuset.

— Vi hoppas att en gång få lokaler där vi kan ta emot tillfälliga utställningar. Dessutom vore det önskvärt med en lokal där nu verksamma salakonstnärer kunde ställa ut.

Jag tror på idén att utöka muséet med undre våningen här i badhuset. Det vore ju underbart att få hela byggnaden för museiändamål. Huset är ju byggt på initiativ av doktor Carl Friberg. Det är alltså inte bara konstverken som knyter an till Friberg och Aguéli, säger Käge Bergman.

— Från nationalmuseums sida kan vi inte göra mycket åt lokalproblemen, men vi stöder naturligtvis konstföreningen i dess berättigade krav på bättre och ändamålsenligare lokaler, säger intendent Sylwan-Larsson.

Nationalmusei-kritik mot Aguélimuseet:

Västmanlands
Länns Tidning
21 nov 1975

Trevliga lokaler, men alldeles för trånga!

— Aguélimuseets lokaler är för trånga. Men det allvarligaste hotet är det sätt som konstföreningen tvingas hantera sina tavlor på. Den värdefulla tavelksamlingen — värd drygt en miljon kr — kan ta skada, förklarade förste intendenten Gunnel Sylvan-Larsson, chef för depositionsavdelningen

på Nationalmuseum i Stockholm vid sitt besök i Sala på torsdagen. Därmed stöder hon kravet från Sala konstförening om skyndsamt utredning om de nuvarande lokalernas lämplighet samt eventuella åtgärder för att ge museet bättre lokaler. Rena studiemagasinet, kallar hon museet i Sala.

Sala konstförening arbetar under besvärliga förhållanden i övervåningen av nuvarande badhuset i Sala, där Aguélimuseet är inrymt. Den s.k. friberg-ska samlingen — där en rad verk av Salas mest kände konstnär, Ivan Aguéli ingår — består av 101 konstverk. Dessa måste plockas ned varje gång någon ny utställning skall visas.

— De värdefulla konstverken behandlas som styckegods, anser Käge Bergman, konstföreningens ordförande.

Tanken är att Aguélimuseet skall utvidgas i nuvarande badhusdelen då den nya simhallen — för 11,2 miljoner kr — står färdig. Till dess tycks konstförening få fortsätta kämpa under dessa primitiva förhållanden.

OACCEPTABELT TRÅNGT

Gunnel Sylvan-Larsson berömde i övrigt de nuvarande lokalerna — trevliga lokaler med ett fint ljus. Men konstverken sitter alldeles för trångt, och i vissa fall i dubbla rader.

— Friberg-ska samlingen är donerad av Nationalmuseum men förutsättningen är att samlingen får hänga i Sala. Sedan jag blev chef för depositionsavdelningen för tre år sedan har jag länge tänkt besöka Sala för att informera mig om förhållandena på museet. Att besöket nu blivit av hänger också samman med önskemål om ett sammanträffande från konstföreningen.

Hon beklagar att magasineringsmöjligheter saknas samt utrymmen som möjliggör praktiskt arbete av olika slag. Att tvingas stuva in miljonsamlingens 101 konstverk i det lilla kontoret, så snart någon utställning

Chefen för depositionsavdelningen på Nationalmuseum — Gunnel Sylvan-Larsson — samtalar med ordföranden i Sala konstförening, Käge Bergman, framför några konstverk i den miljonsamlingen som finns i Aguélimuseet i Sala.

skall gästa Sala, anser fru Sylvan-Larsson vara oacceptabelt.

— Vissa skador kan redan konstateras på en del verk. Om detta är skador från sådan instuvning vet jag inte.

ÅKER FÖRGÄVES

Fru Sylvan-Larsson anser vidare att särskilda lokaler bör finnas för tillfälliga utställningar — i synnerhet som Sala har en så välkänd och värdefull egen konstsamling.

— Många kanske reser långa sträckor för att få se den friberg-ska samlingen. Det är synd om dessa åker i onödan och om alla konstverk då står instuvade i ett litet kontor. Samlingen i Sala är en av de större sammanhållna konstsamlingarna i landet.

Gunnel Sylvan-Larsson fram-

håller att Nationalmuseum kan bistå konstföreningen och påtala de uppenbara brister — och påtagliga risker — som föreligger med Aguélimuseets samlingar.

Nationalmuseum har cirka 10.000 konstverk deponerade ute i landet samt på svenska ambassader runt om i världen.

SA 16.1.76

På torsdagskvällen fick fr.v. Agne Källmark, Åke Jansson och Käge Bergman hänga de tre nyförvärvade Aguéli-verken, fr.v. "Figurstudie", "Kvinnlig aktstudie" och "Flickhuvud".

Var skall nyför- värven hängas?

Tre nya Aguéli-tavlor till samlingarna i Sala fick Agne Källmark och Käge Bergman, Sala konstförening, med sig hem från Waldemarsudde på torsdagen. Tavlorna stod i stockholmsmuseets källare där de inte kan glädja någon. Från och med i dag kan de glädja salaborna och andra aguéliälskare. Tavlorna betraktas som skisser. Sådana är inte Nationalmuseum och Waldemarsudde intresserade av att ha hängande på väggarna.

Problemet är nu bara att hitta någon ledig väggyta att hänga de dyrbara nyförvärven på. Aguéli-samlingen är trångbodd...

Se sista sidan

Tre Aguéli-tavlor räddade från källarens glömska

SA
16/1-
76

"Flickhuvud" målades ursprungligen på baksidan av en annan tavla. Men Nationalmuseums antikvarier lyckades göra två tavlor av pannån. Det är dess forna baksida fr.v. Åke Jansson, Agne Källmark och Kåge Bergman studerar.

I en museikällare hör verkligen inte tavlor hemma. Där har ju inga andra än enstaka museitjänstemän möjlighet att se dem. Kåge Bergman och Agne Källmark från Sala konst-

förening har räddat tre Aguéli-verk från glömskan nere i Waldemarsuddes mörka källare. I dag finns de på plats bland de andra Aguéli-tavlorna på Aguéli-museet i Sala.

Egentligen åkte herrar Bergman och Källmark till Waldemarsudde på Djurgården i Stockholm för att diskutera den Victor Forsell-utställning som kommer till Sala så småningom. Bo Lidvall på Waldemarsudde kom på att han hade en Aguéli-tavla i källaren. När de tre gick ner för att titta, hittade de inte tavlan — men väl två andra aguéliverk! Efter en stunds efterforskningar hittade de också den tredje tavlan.

— Studier har inte vi någon större glädje av. Sådana brukar inte vi hänga, sa Bo Lidvall. Men i Sala kan ni ju ha glädje av dem.

Sagt och gjort. Samma ef-

termiddag lastades de tre tavlor — värda 115.000 kronor — in i salabornas bil.

De tre tavlor är: "Kvinnlig aktstudie", en naken kvinna målad 1913 och värd 50.000 kronor, "Figurstudie", ett porträtt från 1913 värt 40.000 kronor och "Flickhuvud", en sekelskiftesmålning värd 25.000 kronor.

"Flickhuvud" målade Aguéli ursprungligen på baksidan av en annan tavla. Med vassa skärverktyg har nationalmuseum lyckats dela pannån i två tavlor.

Aguéli-museet huserar i bra, trevliga och ändamålsenliga lokaler — om bara

samlingen inte var så stor. Dessutom växer samlingen stadigt. Det är inte omöjligt att museet får ytterligare några aguéliverk längre fram i år. Det är inte helt klart ännu, men det är möjligt.

Kåge Bergman, Agne Källmark och Åke Jansson fick grubbla och provhänga åtskilliga gånger innan de tre nyförvärven äntligen var på plats sent på torsdagskvällen. Det börjar bli fullt på väggarna i museet vilket är synd på konstsamlingen där. Varken Aguélis verk eller de andras gör sig särskilt bra tätt ihoppackade på väggarna. De kommer inte till sin rätt utan en viss luftighet.

Salas yrkeskvinnor mötte Aguéli

22/1-76

Sala YK:s första klubbafton för våren hölls på onsdagskvällen på Aguéli museet. Där berättade intendent Kåge Bergman (se bilden) om Salasonen Ivan Aguéli, hans resor och upplevelser.

Kvällen inleddes med att

klubbens ordförande fru Karin Thelin informerade de drygt 30 medlemmar och gäster som infunnit sig om planerna för våren. Bl.a. räknar man med att kunna göra en teaterresa till Enköping och där se Dramatens gästspel med "I väntan

på Bardot".

När intendent Kåge Bergman tog över ordet och hälsade välkommen kunde han avslöja att det bland åhörarna faktiskt fanns en som mött Ivan Aguéli, nämligen Gustav Eriksson från Norrbäck, själv

konstnär.

De församlade kunde naturligtvis också med Kåge Bergmans benägna bistånd ta närmare på de många firverk ur Fribergssamlingen som hänger på museet.

Intendent Kåge Bergman (mitten) tyckte det var en bemerkelsedag i konstföreningens 35-åriga historia att äntligen ha fått hit en Victor Forssell-utställning.

Sonnevi-dikt och historik invigde Forssell-utställning

SA 16/2-7
76

En stillsam kärlek, en vilja att söka det vackra. Så betecknade Valdemarsuddes 1:e intendent, Lars-Erik Åström, den Sala-födde konstnären Victor Forssells måleri. Han gjorde det när han på söndagen tillsammans med vernissagepubliken tittade på ett par av Victor Forssells många stockholmsmotiv som finns med på utställ-

ningen på Aguelimuseet i Sala just nu. — Victor Forssell kan aldrig bli ett stort namn, för det finns inga pretentioner i hans konst. Han målade stilla och tyst, i mjukt dämpade dagar, men så självklart, så riktigt. Det är sådant som kräver kunskap, sade Lars-Erik Åström.

Han berättade också kort om Victor Forssells liv — han föddes i Sala 1846, började på Konstakademien när han var 19 år, fick flera officiella erkännanden, men aldrig något resestipendium. Så småningom reste han dock ut ändå, bl.a. gjorde han en resa till England och Skottland över Norge — det var då han upptäckte fjällvärldens skönhet. Han bodde många år ute i Sickla utanför Stockholm, levde ganska isolerad, rörde sig inte i "innekretsarna". Han lämnade in sina tavlor till Sveriges allmänna konstförening, som sålde dem åt honom och på så vis försörjde han sig. Därför blev hans målningar spridda över hela landet, men han testamenterade också en rad målningar till Konstakademien. Han dog 1931.

Victor Forssell först och främst var naturmålare.

Och dessförinnan hade museets intendent Kåge Bergman hälsat den ovanligt stora vernissagepubliken välkommen. Han tyckte det var en bemerkelsedag i Sala konstföreningens

historia att äntligen ha fått hit en Victor Forssell-utställning, något som man länge velat ha.

T.o.m. den 14 mars kan man gå och titta på Victor Forssells måleri på Aguelimuseet.

Emma

— En fin och försynt målare som arbetade i små format och inte gick över till det pompösa, som en del av sina samtida. Men litet bortglömd, sade Lars-Erik Åström, som var speciellt inbjuden till vernissagen för att berätta om Victor Forssell.

Utställningen öppnades av kommunalrådet Stig Reimer-son, som läste en dikt ur Göran Sonnevis "Det omöjliga", en dikt om naturen, eftersom

SA 30/1076

Konstföreningens ordf., Kåge Bergman, visar gärna de nya dyrgriparna, tre gotländska landskap av Ivan Aguéli.

KONSTFÖRENINGEN FICK FIN GÅVA TRE AGUÉLI-OLJOR FRÅN GOTLAND

Tre nya målningar av Ivan Aguéli finns nu på plats i Aguélimuseet i Sala. Det är tre gotländska landskap skänkta av Gudrun och Ragnar Alyre. I början på 1900-talet var Ragnar Alyre elev till Ivan Aguéli.

Landskapen är de första oljemålningarna som Sala

Ivan Aguéli bodde flera somrar hos Ragnar Alyres föräldrar på Gotland. Under en sommar var Ragnar Alyre elev till Aguéli. När Ivan Aguéli åkte tillbaka till Paris, lämnade han kvar målningar och teckningar, som familjen Alyre tog hand om. Det är tre

av de målningarna som nu har donerats till Aguélimuseet.

Kåge Bergman kan berätta hur Ragnar Alyre som barn höll på att förstöra värdefulla teckningar av Aguéli. Den unge Ragnar skulle göra pappersdrakar, men hade inget bra papper. Uppe på vinden

konstförening äger av Ivan Aguéli. Tidigare hade man bara tre små teckningar.

— Den stora landskapsmålningen är det alldeles särskilt fin klass på, anser Kåge Bergman, ordförande i konstföreningen. Det är en av de finaste målningarna vi har här uppe!

fanns stora papper, som någon hade ritat och målat på, men det gjorde inte så mycket, tyckte pojken. Ragnar Alyres mor kom i tid och räddade Aguélis ovärderliga verk till eftervärlden.

Ett porträtt av Ivan Augéli, som Ragnar Alyre målat,

hänger på Aguélimuseet. Det köptes in när Ragnar Alyre hade en utställning i Sala i början på 60-talet.

I dag är Ragnar Alyre död. Men innan han dog hann han komma överens med sin

Forts. sista sid.

2

hustru Gudrun, om att skänka de tre målningarna till Aguélimuseet. Det är tre gotländska landskap som konstföreningen fått. Kåge Bergman är väldigt förtjust i den största målningen, som i lätta, fina färger beskriver ett stycke gotländsk natur.

— Färgerna är underbara, tycker han. Det finns också en härlig rörelse i målningen.

De två andra oljorna är ganska små och skissartade, men det syns ändå tydligt vem som målat dem.

Landskapen är gjorda sommaren 1911 eller möjligen 1912.

— Det är svårt att datera hans tavlor, säger Kåge Bergman. Han satte varken ut årtal eller signatur.

På museet finns nu 38 målningar av Aguéli. 32 ägs av Nationalmuseet, tre av Waldemarsudde. De sista tre är alltså konstföreningens nya skatt.

V LT 30/10-76

Kåge Bergman vid de tre nyförvärvade landskapsmålningarna av Ivan Aguéli. Längst ner finns också en av de deponerade målningarna föreställande en kvinna.

Sala har fått egna Aguéli-målningar

Nu har de kommit. Sala konstförenings första egna oljemålningar av stadens store konstnär Ivan Aguéli. Intendent K. G. Bergman kunde inte låta bli att uttrycka sin glädje över att man nu kunde hänga några egna verk av Aguéli bland de 35 målningar som Nationalmuseum och Valdemarsudde har deponerat på museet i Sala.

Genom donationen av den nu bortgångne konstnären och en gång eleven till Ivan Aguéli, Ragnar Alyre, har konstföreningen fem egna verk av Aguéli. De båda tidigare är teckningar skänkta av Magda Lundberg, Sala, vid Aguélimuseets invigning 1962.

Konstnären Ragnar Alyre träffade och lärde under Aguéli 1911 på Gotland. De tre oljemålningar som konstfören-

ingen nu fått efter Alyres bortgång, är samtliga landskapsmotiv från Gotland.

Ragnar Alyre finns dessutom själv representerad på Aguélimuseet. Ett porträtt i olja av Aguéli, signerat Alyre, inköptes av Nationalmuseum för pengar ur den fribergiska fonden och deponerades tillsammans med aguéli-målningarna i Sala.

VET 13/476

Bernard-kännaren Rune Lunden, Stockholm, f.v., har hjälpt Kåge Bergman, ordförande i Sala konstförening, och museiförestandaren Åke Jansson att hänga Emile Bernard-utställningen i Sala.

Den förnämsta utställningen någonsin på Aguélimuseet

Aguélimuseet i Sala öppnar på söndag sin förmodligen förnämsta konstutställning någonsin. Det är ett 40-tal verk av fransmannen Emile Bernard som ställs ut, de flesta av verken hämtade från privata sam-

lingar i Sverige.

Emile Bernard var lärare för bl.a. salafödde konstnären Iyan Aguéli och han anses ha inspirerat konstnärer som bl.a. Gauguin och van Gogh.

Tidigare har endast en Ber-

nard-utställning anordnats i Sverige, på Liljevalchs 1968, på hundraårsdagen av konstnärens födelse.

De målningar från Pont-Aven-tiden som finns med på

utställningen ligger i prisklassen 300.000-500.000 kronor. Dessa priser förväntas vara fördubblade efter den stora Parisutställningen av Bernard-tavlor om två år.

Sidan 18

Aguélimuseet i Sala

Emile Bernard

14 nov. - 5 dec.

Vernissage: sönd. 14/11 kl. 13.

Öppet: onsd.-lörd. kl. 12-16.

torsd. dessutom kl. 18-20.

sönd. kl. 13-16.

Sala Konstförening.

Lärare till Salas Ivan Aguéli, inspirerade Gauguin och van Gogh

VL 13.11 -76

Unik konstvisning i Sala

Toppriser:

500.000 kronor

Sala konstförening öppnar söndag, en unik utställning. Det är ett 40-tal verk av fransmännen

Emile Bernard betraktas som en bortglömd storhet. Mycket tyder på att Bernard inspirerade målare

som Gauguin, van Gogh och Cezanne. Han var även lärare för salafödde konstnären Ivan Aguéli.

De flesta av verken som ställs ut på Aguelimuseet i Sala är hämtade från privata samlingar i Sverige. Bland dem nästan alla evenemånga verk från Bernards Pont-Aven-period med på utställningen.

Med flera också den enda museägda Bernard-tavlan i Sverige — ett brestagiskt landskap i olja från Västerås konstmuseum!

Tidigare har en enda Emile Bernard-utställning ordnats i landet. Det var på Liljevalchs 1968, på 100-årsdagen av Bernards födelse.

OKÄND LÄNK

Emile Bernard (1869-1941) här kallats den okända länken i

det moderna måleriets kedja. På måtaren har varit så okända. Han har kommit i skymundan för Gauguin och van Gogh.

Alla kritiker anser att det som något självklart att Gauguin plöjde sönder sitt uttryck när han kom till Pont-Aven i Brestagne. Ingen frågade efter de djupare orsakerna till denna förvandling.

I dag hävdar bl.a. den franska konsthistorikern Jean-Jacques Luthi, verksam på Konsthistoriska museet i Stockholm, att Emile Bernard var den som lärde och inspirerade Gauguin.

NYA IMPULSER

Han gav nya impulser åt

Pont-Aven-skolan och isom del orientalistiska och symboliska måleriets var hans betydelse minst lika stor.

Emile Bernard kom till Pont-Aven som 13-åring sedan en hälftidsstudier. Med i salsutställningen finns bl.a. en målning som Bernard fullbordade som 13-åring.

Under skolgången var han kamrat med Toulouse-Lautrec. En karikatyr av skolkamraten finns med i den samling som visas på Aguelimuseet.

Ivan Aguéli träffade Emile Bernard dels i Paris på 1890-talet, dels i Egypten några år senare. Mycket tyder på att Aguéli fick många instryck från Bernard.

Emile Bernard är ännå fortfarande relativt okänd. Men ett genombrott väntas på den stora utställning som ordnas på Orangeriet i Paris 1978. Där blir Bernard centralgestalt omgiven av ett stort verk av Gauguin och van Gogh.

PRISERNA DUBBLAS

De målningar från Pont-Aven-tiden, som nu finns i Sala, ligger i prisklassen mellan 300.000 kr och 500.000 kr. Efter Paris-utställningen, om två år räknar man med att priserna fördubblas.

I Sala-utställningen inår landskap, självporträtt, kvinnofigurer, tapiserier, stilleben, pennteckningar och litografier.

En av de mest utskäta ommålningarna är "Tröden" från 1888. Ett litet landskap som an-

Emile Bernard. Brestagiskt kvitma med gris. En litografi som ingår i salautställningen.

ses innehålla alla de färger Gauguin använde under hela sitt liv.

I torsens, söndag, är det verksamma på Aguelimuseet kl. 13. Professor Teddy Brunius från Uppsala, talas om Emile Ber-

nard och hans konst. Utställningen pågår i Sala fram till den 3 december. Utställningen ska sedan flyttas till Uppsala-

Aven nationalmuseum, har visat intresse för den unika samlingen.

Klara Bergman, ordförande i Sala konstförening, står bredvid ett av Emile Bernards självporträtt.

SUCCÉ PÅ AGUÉLIMUSEET:

Inte så mycket folk sedan invigningen Stort Sala-intresse för Emile Bernard

Det var synnerligen trångt på Aguélimuseet och möjligen hade besökarna lite svårt att ta del av verken på väggarna på bästa sätt. Men utställningen pågår ju tre veckor till...

Om inte söndagens vernissage på Aguélimuseet var ett tecken på att Sala konstförening behöver större och bättre lokaler, så lär väl inget annat heller hjälpa.

— Vi har inte haft så mycket folk här samtidigt sedan invigningen 1962, konstaterade intendent Kåge Bergman, smutt chockad i en paus.

Fast egentligen var han lika lite förvånad som någon an-

Eftersom kommunalrådet Stig Reimerson skulle inviga utställningen, passade också Sala konstförenings intendent på att påpeka just behovet av större lokaler. Något som Stig Reimerson också sade sig förstå. Kåge Bergman erinrade också om salakonstnären Bertil Söderbergs uttalande i lördagens SA om bättre villkor för de lokala konstnärerna i Sala kommun.

Han underströk behovet av nya lokaler och fastslog att det Sala konstförening framförde i sin skrivelse till kommunen, daterad i oktober 1975 om bättre lokaler stod fast, bl.a. för att just kunna tillgodose såväl lokala utställare som utifrån kommande.

— Vi väntar också på den nya simhallen, för att få ta

hela det gamla i anspråk, som han uttryckte saken.

Ordet gick därefter över till kommunalrådet Reimerson, som förutom att han förklarade sig förstå de synpunkter som framförts, underströk att konsten behövs som en väsentlig del av tillvaron. Sedan han för kommunens räkning lyckönskat Sala konstförening till utställningen, var det dags för dagens store huvudtalare att träda fram. Teddy Brunius, som upprätthåller en professur i Köpenhamn, men lyckats göra sig ledig för att komma till Sala.

Han inledde med att fastslå att Bernards stora tid var som ton- och 20-åring. Han drog en parallell med poeter och deras ofta tidiga genombrott och

nan över det enorma intresse den fina utställningen på Aguélimuseet rönt. Ytterligare en bidragande orsak till det stora publikstödet — det var trångt t.o.m. i trappan till museet — var förstås föredragshållaren professor Teddy Brunius från Uppsala. Han berättade på ett entusiasmerande sätt om Emile Bernard, upphovsman till de verk som hänger på Aguélimuseet just nu.

med Bernard som började måla mycket ung.

Olika stilarter

Han vandrade vidare på konstens vägar inom olika stilarter och menade att det var med dessa som med kvinnomodet, det växlar. Detta med utgångspunkt för det nya som Gauguin och Emile Bernard representerade.

I sammanhanget konstaterades att det var förmodligen för att Gauguin var den äldre som denna fick större genomslagskraft, liksom att en känd tidskrift i Frankrike, som för övrigt finns än idag, inte tog upp Bernards namn när andra samtida konstnärer beskrevs.

Han uppehöll sig särskilt vid just Emile Bernard Pont Aven-

period och menade att den tavla som för övrigt finns i normala fall på Västerås konstmuseum, kan sägas vara utrypen för det måleriet.

— Man kan fastslå att åren 1886–96 var fokusåren för Bernard och en riktig skildring av konsthistorien aldrig kan vara utan Emile Bernard, sade professor Brunius också innan han avtackades med kraftiga applåder.

Därefter var det fritt fram för besökarna att själva få sig en uppfattning om Emile Bernard som konstnär och trots att det var synnerligen trångt, bör man ha fått klart för sig vilken utomordentligt fin utställning Sala konstförening och Aguélimuseet förfogar över de kommande veckorna.

Sala konstförening vill inte till silvergruvan

VLT
4/3-77

Varmbadhuset bästa platsen för museet

Sala konstförening behöver ritningar över gamla varmbadhuset för att kunna planera ett framtida konstmuseum. Konstföreningen begärde redan för två år sedan att kommunsty-

relsen skulle utreda frågan. Men skrivelsen har stoppats i byrålådorna i väntan på ett beslut om den nya simhallen.

Kåge Bergman ordförande i Sala konstförening anser fortfarande att det gamla varmbadhuset är en lämplig plats för ett konstmuseum när nya simhallen byggs.

Konstmuseets nuvarande lokaler på övre våningen i varmbadhuset är trånga och otidsenliga. Den dyrbara Fribergssamlingen — med bl.a. Ivan Aguélls verk — måste plockas ner och stoppas undan vid varje separatutställning.

Risken för skador på konstverken ökar med varje nerplockning. Vissa ramar har redan tagit skada.

På senare tid har röster höjts för att flytta ut Aguéllmuseets konstsamlingar till silvergruvan — det mest intressanta tu-

ristmålet i Sala. Kåge Bergman avvisar bestämt den tanken.

— Det skulle innebära att samlingarna endast kan visas sommartid. Vem tar sig ut till silvergruvan under vintern?

Varmbadhuset är alltså fortfarande det bästa alternativet. Men planeringen måste börja så snart som möjligt. Hur länge ska Sala konstförenings skrivelse till kommunstyrelsen ligga undanstoppad på rådhuset?

Varmbadhuset byggdes 1928. Ett problem är att lokalritningar saknas. Konstföreningen har letat bl.a. i byggnadsfirman Anders Diös arkiv utan att hitta några. Konstföreningen har begärt att kommunen ska hjälpa till att få fram nya ritningar till badhuset.

I det nya konstmuseet ska den

Fribergssamlingen få sin fasta plats. Där ska också finnas lokaler för separata utställningar.

Kåge Bergman hoppas dessutom få en lokal som kan ställas till salakonstnärernas förfogande.

— Vi leker också med tanken att förvandla badhusets solgård till en uteservering, säger Kåge Bergman.

Konstmuseet flyttade till övre våningen på badhuset 1962. En poäng i sammanhanget är att förre stadsläkaren Carl Friberg var en av de drivande krafterna bakom badhusbygget 1928.

Carl Friberg blev intresserad av Ivan Aguéli sedan han gjort sjukbesök hos konstnärens mor. Stadsläkaren var sedan mannen bakom den Fribergssamlingen.

Ang. den ökade "bitterheten mot Salas kulturansvariga"

I SA onsdagen den 20 juli finns en av Erik R. signerad artikel om salakonstnären Rolf Paulsson, som nyligen haft en konstutställning i Societetsalongen i Varberg tillsammans med en kvinnlig konstnär, Eva Challis från Stockholm.

"Det gick väldigt fint därnere, och det var mycket folk som besökte utställningen", säger en nöjd Rolf Paulsson enligt artikeln i SA.

Vi i Sala konstförening lyckönskar Rolf till hans framgång, och hoppas att han ej förtrötas (som bekant är konstens bana ingen dans på rosor). Rolf är fortfarande välkommen att ställa ut på Aguélimuseet i Sala vid tidpunkt som vi kan komma överens om. (F.ö. väntar vi alltså på ett besked från honom hur det blir med vår tidigare inbjudan att ställa ut på muséet) Ett sorts indirekt besked tror vi oss ha fått genom en tidigare artikel i Sala Allehanda, men vi är vana vid att konstnärer som diskuterar en ev. utställning lämnar besked direkt till arrangören - men det här kanske är en ny giv som börjat tillämpas!

Av denna artikel har vi dragit den slutsatsen att Rolf Paulsson vägrar ställa ut på muséet, om icke han får avgöra vilka som f.ö. skall utställa samtidigt.

Det är alltså en grov förvrängning av sanningen att påstå att Sala konstförening vägrat

mot den konstköpande allmänheten. En utställning i konstföreningsregi uppfattar allmänheten som en sorts kvalitetsgaranti. Det är bara så!

För det andra gäller speciellt för Sala konstförening-Aguélimuseet att muséet i Sala ej är någon allmän utställningslokal, som man kan göra anspråk på att få hyra (f.ö. betalas ingen hyra på muséet i Sala.) Muséet har tillkommit för att utgöra ett hem för den Nationalmuseum tillhöriga "Fribergska samlingen", en donation av framlidne förste stadsläkaren i Sala, dr. Carl Friberg. Han satte dock, som villkor att samlingen skulle vara deponerad i Sala i "ett framtida Aguélimuseum", som det står i donationsbrevet. Följaktligen borde inga som helst tillfälliga utställningar få förekomma där, men eftersom det är så svårt att finna lämpliga utställningslokaler för konstutställningar, har konstföreningen, med Nationalmusei medgivande ansett sig böra visa några få utställningar per år.

Men detta får betalas till priset av hårt slitaget på den permanenta samlingen.

Då ligger det i sakens natur att vi ej tar ned den värdefulla Fribergska samlingen gång på gång.

Det skall vara för utställningar av god kvalitet och med något för besökaren intressant, som vi skall flytta undan verk av Ivan

att Sala konstförening vägrat Rolf att ställa ut. I själva verket är det ju tvärtom!

Apropos Rolfs ovilja att som en ur gruppen ställa ut i Sala enbart tillsammans med ytterligare en av kamraterna frågar man sig: av vilken anledning kan han då ställa ut ensam från Sala nere i Varberg, men i stället tillsammans med en kvinnlig konstnär från Stockholm. Man frågar sig också: varför fick ej flästmön, Annika Baron, vara med och ställa ut i Varberg? Varför, frågar vi, vägrar han envetet att ställa ut i Sala på samma sätt som i Varberg?

I tidningsartikeln den 20 juli avfyras slutklämmen: "Det är synd om alla salabor, som genom sina oförstående kulturansvariga går miste om den unga generationen konstnärer. Har man då inte lärt sig något av den man, vars namn pryder stadens museum? Att det även i Sala kan finns goda konstnärer."

Det är svårt att få någon klarhet i om det är Rolf Paulsson eller sign. Erik R. som står för dessa djupsinnigheter.

Vederbörande talar i varje fall mot verkliga förhållandet.

Under de år som Sala konstförening verkat har åtskilliga utställningar med verk av just den unga generationen konstnärer visats i Sala.

Riksutställningar, och före dem Riksförbundet För Bildande Konst, har haft blickarna riktade på och ordnat utställningar av såväl tidigare generationer konstnärer som senare tiders unga, kommande förmågor.

Men det är alltid arrangörerna som tar ställning till vilka konstnärer som inbjuds att medverka.

I detta sammanhang måste vi för det första understryka det ansvar, som en konstförening har

för besökaren intressant, som vi skall flytta undan verk av Ivan Aguéli, Karl Nordström, Helene Schjerfbeck, Richard Bergh, Helmer Osslund, Karl Kylberg, Karl Isaksson, Edvard Munch m.fl.

Är det inte lite övermaga att göra anspråk på att få "knuffa undan" sådana verk enbart för att man målat en del några år och som ett bärande skäl anger att man bor i Sala?

Låt oss i stället gemensamt arbeta för att, när nya simhallen blir ett faktum, få anslagsgivande beslutsfattare att säga ja till en ombyggnad av nuvarande badhuset till en konstmuseibyggnad med särskild utställningshall för tillfälliga utställningar och med ett särskilt utställningsrum för i Sala verkande konstnärer, såväl äldre som yngre, där konstnärerna själva kan sköta sina egna utställningar med hängning, vakthållning etc.

Jag tror inte att vi tjänar något på att bekämpa varandra - än i dag gäller det gamla ordstävret att "enighet ger styrka".

Rolf Paulsson, du är välkommen att ställa ut på muséet, dock ej förrän nästa år, eftersom programmet för i höst redan är klart.

När dina konstnärskamrater i gruppen kommit lika långt på vägen, som du själv, kanske vi kan ta upp ett nytt resonemang om en gemensam utställning, men det måste bli en bedömning som konstföreningens styrelse, eller särskild jury får göra. Något annat alternativ finns ej.

Slutligen vill jag poängtera att jag ej betraktar mig som "kulturansvarig" i Sala, men eftersom jag blivit direkt namngiven i den ovan nämnda artikeln, har jag ansett mig böra svara på tilltal.

Kåge Bergman
Ordf. Sala konstförening

VLT 10.8.77

ONSDAGEN DEN 10 AUGUSTI 1977 27

Käge Bergman, ordförande i Sala konstförening lämnar ett bidrag till en ny fransk konsthistoria... pikanta detaljer om Ivan Aguéli's konstnärsliv i Stockholm avslöjas.

60 år sedan Ivan Aguéli dog Nytt verk om hans liv ges ut

I år är det 60 år sedan salakonstnären Ivan Aguéli dog. Han blev överkörd av ett tåg i Barcelona. Sala konstförening kommer inte att uppmärksamma den tragiska händelsen på något sätt. Däremot arbetar en fransk konsthistoriker med ett nytt verk om Ivan Aguéli.

Den franske historikern, M. Amadou, är främst intresserad av Ivan Aguéli's personlighet. I ett brev till ordföranden i Sala konstförening, Käge Bergman, har den franske historikern begärt kompletterande upplysningar om Ivan Aguéli.

— Han vill veta om jag känner till några hittills opublicerade episoder ur Aguéli's liv, säger Käge Bergman.

Sådana är inte lätt att hitta. Det mesta finns med i det utförliga verk om Ivan Aguéli som skrivits av den svenske konsthistorikern Axel Gauffin.

Men Käge Bergman tror sig kunna bidra med en, kanske typisk, episod från Ivan Aguéli's liv i Stockholm på 1890-talet.

Ivan Aguéli gick i samma konstskola som stockholmskonstnärinnan Maj Bring. En tidig vårdag satt Maj Bring på kåjkanten utanför Nationalmuseum. Ivan Aguéli lutade sig över henne bakifrån.

Kärvänligheten slutade olyckligt. Maj Brings rävboa — en julklapp — hamnade i det kalla vattnet.

Ivan Aguéli tvekade inte, utan dök på huvudet ned bland isklumparna och räddade rävboan.

Maj Bring manade Aguéli att gå hem och byta kläder. Därefter var han välkommen till en kopp varmt te hos Maj.

Men konstnärinnan väntade förgäves med sitt te. Ivan Aguéli kom aldrig. Maj Bring fick ingen förklaring förrän ett par dagar senare.

Ivan Aguéli ägde bara ett par byxor.

Denna berättelse ur en konstnärs hårda liv ska alltså Käge Bergman vidarebefordra till monsieur Amadou i Frankrike. Om den sedan publiceras i det nya verket om Aguéli återstår att se.

— Den franske historikern verkar vara mest intresserad av Ivan Aguéli's kontakter med araber och islam, säger Käge Bergman.

Kanske gör fransmannen också ett besök i Sala för att studera den Fribergiska samlingen — som huvudsakligen innehåller verk av Ivan Aguéli — på konstmuseet.

Tre utställningar på Aguelimuseet

Samlingarna av Ivan Aguéli's verk kommer att visas ovanligt mycket på konstmuseet i Sala den kommande säsongen. Antalet separata utställningar minskas.

Museet är litet och Ivan Aguéli's verk måste plockas ner vid varje utställning.

— Det sliter alldeles för mycket på tavlorna, säger Käge Bergman, ordförande i Sala konstförening.

Hittills är endast tre utställningar inbokade på konstmuseet i Sala under hösten och våren. I månadsskiftet oktober—november ställer Björn Rosendahl, Halmstad, ut akvareller och målningar.

I november och december visar salakonstnären Bo Åke

Adamsson måleri och skulptur. Det är tio år sedan Bo Åke Adamsson senast ställde ut på konstmuseet i silverstaden.

Mycket har hänt under den tiden. Salakonstnären har vunnit internationellt erkännande, bl.a. vid en framgångsrik utställning i Paris i våras.

Konstföreningens tredje utställning är inbokad till februari nästa år. Då visas en vandringsutställning med verk av Carl Kyhlberg i samarbete med riksutställningar.

SA 15.12.77
Aguélimuseet igen!

Luciadagens morgon läste jag under rubriken "Vänortsutställning ordnad på nolldid" med stigande förvåning och indignation hur en i detta sammanhang dåligt upplyst artikel-författare efter en insinuant inledning, där han (hon), som vanligt "kör" med sin till det infantila gränsande klyscha att det är nästan omöjligt att få en chans att ställa ut på Aguélimuseet, påstår att en samling konstnärliga utövare från Salas vänort Kristinestad i Finland utan några som helst svårigheter får ställa ut på det av SA under de senaste månaderna så nedklassade Aguélimuseet.

Men nu har alltså, underförstått, museets ledning halvt från vettet skrämnda av David Färnqvists aktion, inte vågat säga ifrån till en hastigt påkommen utställning och sålunda snabbt "slussat de 22 finländska konstnärerna genom den stränga kvalitetskontroll museet har som riktmärke".

I verkligheten ligger det till så här:

I söndags avslutades Bo Adamssons tre veckor långa utställning på museet och togs ner till största delen samma dag.

Den permanenta (Fribergiska) samlingen var fortfarande undanställd, när fabrikör Färnqvist ringde mig en kvart över sju på måndagsmorgonen och berättade om sin trängda situation med ett 45-tal verk från Kristinestad som han ej kunde hänga upp någonstans.

Här gällde alltså frågan om museet för ett par dagar kunde ställa lokaler till förfogande för ett vänortsarrangemang i föreningen Nordens regi — **OBS! Ej på något sätt konstföreningsarrangemang!**

Eftersom museilokalerna stod tomma och Fribergiska samlingen ej behövde vara på plats förrän söndagen den 18 december, ansåg jag att det närmast skulle ha varit en ovänlighet mot vår vänort Kristinestad att säga nej till det aktuella arrangemanget.

Att "de 22 konstnärerna snabbt slussades genom museets stränga kvalitetskontroll" är en ren lögn.

Det här ej alls förekommit någon kvalitetskontroll eller gallring. De 22 vänortskonstnärernas hitsända arbeten har jag tolkat som en hälsning från dem till vänorten Sala.

Skulle vi således icke ha tagit emot denna hälsning?

Vid ett kort sammanträffande på tisdagsförmiddagen med den finländska gruppens charmerande ledare, rektor Boström, kunde vi båda konstatera att vår uppfattning i detta avseende helt stämde överens.

Att under sådana omständigheter, som SA:s medarbetare gör, komma dragande med påståenden om att det skulle vara fråga om en konstutställning under sedvanliga former och att dessutom påstå att denna kollektion skulle ha bedömts på vanligt sätt, det är så till den grad horribelt att mitt förtroende till tidningens omdöme och sanningsenlighet har fått en svår törn.

Kommer Sala Allehanda att försöka bättra sig?

Kåge Bergman
ordf. i Sala Konstförening

X X X

SA medger att man inte kan lägga samma kriterier på bedömningen av den pågående vänortsutställningen som på ett arrangemang i konstföreningens regi. Därför var formuleringen om kvalitetskontrollen en smula olycklig. Men vi tycker samtidigt att Kåge Bergman reagerat överkänsligt i detta fall liksom tidigare, när Salakonstnärer riktat kritik mot att inte få komma in på Aguélimuseet.

I princip har vi dock inte något att erinra mot — och därför ej heller skäl återta — att konstföreningen har en sträng kvalitetskontroll som riktmärke. Men vi har aldrig påstått "att det är nästan omöjligt att få en chans att ställa ut på Aguélimuseet" lika litet som vi "nedklassat" Aguélimuseet. Tvärtom är det lätt att i ortstidningens spalter genom åren — även under det snart gångna — finna bevis för hur SA "baccat upp" museet som en av stadens förnämsta sevärdheter.

Om konstföreningens ordf. känner sig träffad av att kritik framförs någon gång kan det möjligen bero på ovana. Om han anser att kritiken varit överdriven är det inte något skäl att själv ta till sådan.

Kåge Bergman har en dröm: SA. 14.1 78

Vill förvandla varmbadhuset till konst- och kulturcentrum

Gamla varmbadhuset i Sala, byggt 1928, som Kåge Bergman vill förvandla till ett konst- och kulturcentrum, när nya simhallen blir klar.

Kåge Bergman, ordförande i Sala konstförening sedan åtta år tillbaka och dess intendent sedan 1949, har en dröm: att få disponera hela den fastighet Varmbadhuset är inrymt i när den nya simhallen står färdig. Då skulle Aguélimuseet med den Fribergiska samlingen kunna flytta ned i nuvarande varmbadhuset — museet ligger som bekant på tredje våningen med ingång från gården och smala, branta trappor som omöjliggör besök av rörelsehindrade.

Det nuvarande museet kunde upplåtas för tillfälliga utställningar. I mellanvåningen kunde inredas ett större musiklyssnarrum än det krypin som nu används. Slutligen, och inte minst, kunde en speciell utställningslokal för kontinuerlig visning av lokala konstnärers och konsthantverkarens alster anordnas, där de själva fick sköta såväl hängning som bevakning.

Det sistnämnda, en lokal för den ganska stora koloni av konstutövare vi har i Sala med omnejd, vill Kåge Bergman särskilt trycka på, samtidigt som han instämmer i det gamla önskemålet om

verksamhetslokaler för Sala-konstnärer, både de etablerade, som försörjer sig på måleri, skulptur etc. och de yngre, som strävar mot konstnärsbanan och vill visa en större allmänhet vad de går för.

Praktiska skäl för återhållsamhet

— Under det senaste året har konstföreningen fått offentlig kritik av unga konstutövare för att vi är restriktiva, när det gäller att upplåta Aguélimuseet för utställningar av lokala konstnärer, säger Kåge Bergman.

— Jag vill inte gå in på kritiken i detalj — en av de "utestängda" hade inte ens hört sig för om lokalen — men rent allmänt kan sägas att vi tackar nej till många utställare, både lokala och från andra håll, och detta framförallt av praktiska skäl, som jag gärna vill redovisa. Men då måste jag göra en liten återblick i konstföreningens historia.

Fribergiska donationen

— Sala konstförening bildades 1941 efter det stora publikintresse som visades en utställning ordnad av "Kvinnornas beredskapskommitté" som var mycket aktiv under krigsåren. Utställningen bestod av målningar lånade ur Sala-hem, många från stadsläkaren Carl Friberg, redan då ägare av landets största, privata samling Aguéli-tavlor. Dr Friberg blev också föreningens förste ordförande. Han avled 1949 och förordnade i sitt testamente att huvudparten av hans konstsamling skulle tillfalla Nationalmuseum men deponeras i Sala så snart lämpliga lokaler kunde uppbringas. Det dröjde tyvärr i 13 år, innan den Fribergiska samlingen "hittade hem" igen i och med att de gamla bibliotekslokalerna ovanpå Varmbadhuset genom kommunens välvilja kunde tas i anspråk.

En turistattraktion

— Den Fribergiska samlingens stomme utgörs av verk av Ivan Aguéli, inalles ett 50-tal, men redan från början ingick målningar av bland andra Karl Kylberg, Karl Nordström m.fl. Sedan invigningen 1962 har samlingen utökats dels genom gåvor, dels med några Aguéli-teckningar samt ett par målningar av prins Eugén — Aguélis varme beundrare och välgörare — som deponerats i Sala av Waldemarsudde. Till detta kommer de inköp vi gjort för medel Carl Friberg donerade, likaledes till Nationalmuseum, i form av aktiepöster, som avkastar 7 000—8 000 kronor årligen. Dessa inköp sker i samråd med Nationalmuseum, ibland på förslag av oss och ibland från dem.

— I dag omfattar Aguélimuseet över 100 nummer för vilka konstföreningen, i första hand styrelsen, bär ansvaret. Museet är utan tvekan en turistattraktion, som i fjol räknade in nära 3 000 besökare. För människor, som

fascinerats av Ivan Aguélis person och verk, är Sala något av en vallfartsort. Det gäller bland annat många aktiva konstnärer från när och fjärran, som vi haft nöjet se här.

Endast fyra utställningar i fjol

— Även som utställningsplats har Sala och Aguélimuseet fått ett gott namn i konstnärskretsar över hela landet. Emellertid finns det uppenbara nackdelar med att museet samtidigt fungerar som lokal för tillfälliga utställningar. Det händer att besökare kommer hit för att se Aguélis konst och finner att samlingen tagits ned för att lämna plats för en tillfällig utställning. En annan, allvarlig nackdel är att varken tavlor eller ramar får väl av att flera gånger om året lyftas ned, magasineras och hängas upp igen.

— Vi har diskuterat detta med värden om tavlorna med ägaren, d.v.s. Nationalmuseum. Helst önskar de att den Fribergiska samlingen förblir permanent, men man har förståelse för att vi släpper in utställare ibland

De senaste åren har vi dock på anförda skäl skurit ned antalet utställningar till ungefär hälften. Vi försöker också lägga samman utställningarna i "block" så att de avlöser varandra, varigenom man undviker att hänga upp och ta ned Fribergiska samlingen oftare än nödvändigt. Under fjolåret hade vi endast fyra utställare, därav en salakonstnär.

En önskelista

— Det är ett dilemma detta för konstföreningen, som ju inte blott har till uppgift att förvalta den Fribergiska donationen utan även att på olika sätt stimulera konstin- tresset och naturligtvis också uppmuntra de lokala utövarna.

— Den första uppgiften fyller vi exempelvis genom de fortlöpande inköp vi gör — praxis är att föreningen köper minst ett verk av varje utställare — och deponerar dem i offentliga lokaler i Sala. Den andra biten, att främja de lokala konstnärerna, är svårare att klara i och med bristen på en separat utställningslokal. Konstföreningen har dock genom åren köpt åtskilliga verk även av Salakonstnärer.

— På önskelistan står högst upp dels en lokal för tillfälliga utställningar, som självfallet även skall vara öppen för lokala förmågor, dels en lokal som kunde hållas öppen året runt och enbart vara avsedd för Salas konstnärer och -hantverkare. Därmed skulle Aguélimuseet eller rättare den Fribergiska samlingen få hänga framme permanent. Allt detta jämte ett musiklyssnarrum borde gå att förverkliga inom gamla badhusets väggar. Där skulle med andra ord kunna skapas ett kulturcentrum, även om man måste vara medveten om att en rätt omfattande ombyggnad blir nödvändig.

Ken.

Konstföreningens intendent Kåge Bergman vid Carl Wilhelmssons porträtt av May Bring, en kurskamrat och konstnärskollega till Ivan Aguéli.

Pessimistisk årsrapport

VLT 24.5.78

från Sala konstförening

Hur länge orkar vi?

Sala konstförening har för små lokaler, och sedan många år har man kastat blickar på badhusets lokaler i samma hus. Men inget har hänt och föreningen har blivit mycket pessimistisk.

— Tyvärr nödgas vi konstatera att simhallsfrå-

Så skriver konstföreningen i sin verksamhetsberättelse inför årsmötet.

— Vi har förfärligt trängt på museet och samlingarna växer undan för undan, säger föreningens ordförande Kåge Bergman.

Sala konstförening har Aguelimuseet. I grunddonationen ingår även aktier, och för avkastningen på dem ska föreningen köpa flera konstverk.

ALLT MINDRE PLATS

— Så det blir allt mindre plats på museet, förklarar Kåge Bergman.

Föreningen väntar med iver på att simhallsfrågan äntligen ska lösas — fast man ser inte ljus på det längre.

— Inget är ju ännu avgjort, efter flera år, säger Kåge Bergman.

Under det här året planerar konstföreningen några utställningar.

— Närmast är det en utställning med Lennart och Ann-Marie Forsberg som vi hoppas ha i oktober. Lennart är grafiker, känd för sina trägravyrer, och Ann-Marie Forsberg arbetar i textil, berättar Kåge Bergman.

gan är lika olöst som för ett år sedan och att konstföreningen nu känner hopplöshetens förlamande gastkramning allt starkare. Vi frågar: Hur länge orkar vi fortsätta?

I övrigt har föreningen ett halvt löfte från Gunnar Brusewitz om att han ska ställa ut i Sala. Andra idéer är att ställa ut verk av Salakonstrnären Lennart Lindberg eller ett urval av konstföreningens egna samlingar.

— Som alltid varje säsong ska vi också ha ett par musikaftnar, säger Kåge Bergman.

FYRA UTSTÄLLNINGAR

Under det gångna året har Sala konstförening haft fyra utställningar — i övrigt har man haft den fribergsska samlingen uppe. Den första utställningen

var med göteborgskoloristen Nils Nilsson, nästa var med oljemålningar och litografier av Bo E Lundqvist, Strängnäs.

Björn Rosendal från Halmstad visade sedan sina verk för att följas av Bo Adamsson, Tärna, som visade målningar, teckningar och skulpturer.

Försäljningsmässigt blev resultatet av den sista utställningen mycket god, en av föreningens bästa någonsin.

Konstföreningen har även bl.a. haft medlemslotteri då verk lottats ut. I bidrag från kommunen har föreningen fått 20.000 kr.

Konstföreningens nyttillskott: VLT 25/5-78 Paris-brev från Aguéli

På onsdagen – traditionsenligt på årsdagen av Ivan Aguélis födelse – hade Sala konstförening årsmöte. På mötet visades föreningens senaste tillskott till samlingarna upp – ett kort och ett brev skrivna av konstnären Ivan Aguéli.

– Det är föreningens första brev, sedan tidigare har vi en del andra saker som tillhört Aguéli, säger föreningens ordförande Kåge Bergman.

Han är glad över att konstföreningens Aguéli-samlingar på detta sätt utökats. Brevet har föreningen fått av Karin Sköld, och de är adresserade till hennes bortgångne make Efraim Sköld.

– Hon ringde i slutet av april och frågade om vi var intresserade av att få breven. Svaret var givetvis ja, berättar Kåge Bergman.

LEVDE VEGETARISKT

Breven har Ivan Aguéli – Salas mest kände konstnär – skrivna 1913. Han skriver för att be Efraim Sköld om hjälp, han tänker resa hem till Sverige från Paris och vill ha förslag på en lämplig plats för att kunna måla kustlandskap. Inte för långt från Malmö–Köpenhamn. Det ska vara "En mindre plats... där jag kan leva vegetariskt utan för stora omkostnader". Aguéli hade konstant ont om pengar...

Kvinnan i hans liv och tillika hans mecenat var ju Marie Huot, känd för sin kamp mot vivisektion – d.v.s. försök med djur.

KRYPTISKT

Om sin målning skriver Ivan Aguéli:

– Mina landskap äro: Kust, klippor eller dyner. Träsk, vildmark, ljus ödslighet, enkelhet. Landskap utan vatten förstår jag ej såframt det ej är Sahara, ty då ha vi ljusthavet öfver oss.

Den andra gåvan, kortet, är något kryptiskt. Ivan Aguéli frågar hur man skickar vinprover till Sverige och vad druvor kostar i Sverige, och lovar att åter komma för att förklara det hela.

– Nationalmuseet har en hel del brev av Aguéli, men detta är våra första, säger Kåge Bergman förtjust.

Breven är skrivna fyra år före Ivan Aguélis död, han dog i en tågolycka i Barcelona 1917.

Sala konstförening har fått två nyttillskott till samlingarna som gläder ordföranden Kåge Bergman. Föreningen har i gåva fått ett kort och ett brev skrivna av Ivan Aguéli, Salas mest kände konstnär genom tiderna.

Samling kring den nu skänkta Aguéli-tavlan, fr. v. intendenten vid Aguélimuseet Kåge Bergman, chefen vid Nationalmuseum Bengt Dahlbeck, förste intendenten vid Nationalmuseum Margareta Winqvist och hennes medhjälpare, intendent Britta Birnbaum.

SA 7/12-78

Nationalmuseichefen med ny Aguéli till Sala

En Aguéli-tavla rikare blev Aguéli-museet i Sala på torsdagen. Chefen vid Nationalmuseum, Bengt Dahlbeck, överlämnade nämligen — tillsammans med intendenterna Margareta Winqvist och Britta Birnbaum — en Aguéli-tavla, inropad på auktion i Stockholm.

Tavlan är av litet format och föreställer ett landskap med en byggnad i mitten. Den har tillhört dr Karl Emil Widlund, som har ägt just en Aguéli-samling. Vem denne Widlund var visste man dock inte på Aguélimuseet vid överlämnandet på torsdagen.

Aguéli-tavlor finns lite varstans i landet. Friberg-ska samlingen i Sala innehåller dock den största koncentrerade samlingen Aguéli-målningar.

Nationalmuseichefen med sina båda intendent besökte också rådhuset i Sala samt Sala sockenkyrka. I rådhuset tittade man bl. a. på den Aguéli-tavla som prins Eugen skänkt. I Sala sockenkyrka var intresset knutet till målningarna av Albert Pictor.

Från kommunen deltog kommunalrådet Stig Reimerson och kulturnämndens ordf. Anna-Märta Berg.

• Se sidan 10

Kommunalrådet Stig Reimerson visar intendent Kåge Bergman och nationalmuseichefen Bengt Dahlbeck, när prins Eugén skänkte Aguéli-tavlan till Sala stad. Året var 1928.

Intendent Kåge Bergman och nationalmuseichefen Bengt Dahlbeck framför Carl Friberg-porträttet målat av David Tägtström.

SA 8.12-78

Torsdagen var en stor dag för Aguélimuseet och Sala konstförening. Till stån kom nämligen en delegation från Nationalmuseum i Stockholm – med chefen Bengt Dahlbäck i spetsen – och med sig i bagaget hade de ett nyttillskott till Aguélimuseets samlingar. En målning av den store salasonen Ivan Aguéli.

– Vi är väldigt glada för varje målning som utökar den Fribergiska samlingen, myser konstföreningens ordförande K-G Bergman.

– Vi ropade in tavlan på Bukowskis auktion, berättar Margareta Winqvist, intendent på Nationalmuseum.

På baksidan är några rader som intygar att tavlan är från Karl Emil Widlunds Aguélsamling.

– Ivan Aguéli har målat tavlan med olja på duk, vilket är lite ovanligt för mest målade han med olja på papper, berättar Margareta Winqvist. Och tillägger.

– Vi tror att motivet föreställer ett spanskt landskap.

RINGDE NATIONALMUSEUM

K-G Bergman berättar att han fick höra talas om att fyra tavlor av Aguéli skulle gå under klubban på Bukowskis i Stockholm.

– Jag ringde till Nationalmuseum och bad dem titta på om någon av tavlorna var något för oss.

Och resultatet av det har alltså blivit att Nationalmuseum ropade in den tavla som nu deponeras i Sala. Nyttillskottet gör att Aguélimuseet nu har 39 tavlor av Salas mest kände konstnär, berättar K-G Bergman.

Stommen i Aguélimuseets samlingar är de verk som donerades av salaläkaren Carl Friberg. Han testamenterade också aktier vars avkastning ska användas till inköp av nya verk. Det var de pengarna som användes när de nya tavlan ropades in.

FÖRNÄMSTA SAMLING AV AGUELI

På Aguélimuseet i Sala finns för övrigt inte bara verk av namngivaren, andra konstnärer är också representerade. Men Aguélsamlingen är landets förnämsta. Nationalmuseum i Stockholm brukar hänvisa besökare som frågar efter Aguéli till Sala – och många kommer också, berättar K-G Bergman.

39 verk av Ivan Aguéli har man alltså, plus ett 15-tal teckningar. Enligt det stora verk som förre chefen för Nationalmuseum

Den till formatet oansenliga tavla konstföreningens ordförande K-G Bergman, nationalmuseums chef Bengt Dahlbäck med Margareta Winqvist och Britta Birnbaum visar gjorde torsdagen till en stor dag för Aguélimuseet i Sala. Det är nämligen den tavla av Ivan Aguéli som överlämnades på torsdagen.

Spanskt landskap av Ivan Aguéli på plats i Sala

VLT
8.12.78

Axel Gauffin – skrivit känner man till 255 tavlor som målats av Aguéli.

Denne levde åren 1869–1917. Han var fämligen döv efter att ha tagit för mycket kinin när han skulle kureras malaría han fått. I Barcelona överkördes han av tåget, man tror att dövheten gjorde att han inte hörde tåget.

En tavla på Aguélimuseet som Bengt Dahlbäck blev förtjust i är Helmer Osslunds "En dam i svart".

– Ett porträtt av hög klass, menar han.

– Både Ivan Aguéli och Helmer Osslund var utpräglade enstöringar. Den ene for till Egypten, den andre till Lappland. Osslund är ju känd som Lapplands målare, säger Bengt Dahlbäck.

De båda konstnärerna har ytterligare en sak gemensamt förutom det och att de var samtida. Ivan Aguéli slog igenom tre år efter sin död, Helmer Osslund hade bättre tur – han slog igenom som konstnär samma år han dog.

Aguéli-museet utökas med badets lokaler?

Sala konstförening har i många år närt en dröm – att även få hålla till i badhuset i samma hus som Aguélimuseet på Norra Esplanaden. En dröm som nu ser ut att kunna bli verklighet. Sala ska ju om ett par år få ny simhall.

Nationalmuseums chef Bengt Dahlbäck var på torsdagen i Sala för att överrätta en Aguéli-tavla till konstföreningen. Då passade man på att ta en

rundtur även till badhuset, med bland andra kommunalrådet Stig Reimerson och kulturnämndens ordförande Anna Märta Berg.

Detta för att höra om badhusdelen skulle kunna användas som utställningslokal när badet flyttar.

– Vi har fått nyttiga synpunkter, menar Stig Reimerson.

– Huset är ett fint exempel på 20-talsarkitektur och man bör inte göra för stora ingrepp. Och det verkar inte behövas, säger Stig Reimerson.

Bengt Dahlbäck förklarar att han kan inte bedöma vad som byggtkniskt är möjligt. Men som han bedömer det bör det räcka med att ta bort badhusinventarierna – skåp m.m. – och få bassängen övertäckt.

– Sedan får man se hur det blir med ljuset, som är det viktigaste i en utställningslokal, förklarar Bengt Dahlbäck.

Så som det ser ut i dag har konstföreningens dröm kommit närmare verkligheten. Att slippa packa tavlorna på Aguélimuseets väggar när man får tillgång även till gamla badets lokaler.

- Gör om badhuset till ett kulturhus! SA 133 79

K.-G. Bergman, ordförande i Sala konstförening, vill göra om det gamla varmbadhuset till ett kulturhus. Han har skisserat en plan för varmbadhusets framtid.

Den innebär bl. a. att själva badanläggningen i bottenplanet skulle kunna användas till en rad kulturella aktiviteter.

— En förutsättning för att badhuset ska göras om till utställningslokal, är att den fina interiören inte förstörs, poängterar K.-G. Bergman. Se sidan 3.

K.-G. Bergman, ordförande i Sala konstförening.

Vidare skulle teaterföreställningar i det mindre formatet kunna ges där. Uppskattningsvis ett par hundra teater- eller konsertbesökare finns det plats för i salen efter en omändring, tippar Bergman.

Enligt förslaget skulle badhusdelen dessutom tas i anspråk för tillfälliga utställningar. Resultatet av ett sådant arrangemang blev bl. a. att Fribergsska samlagen fick en permanent visningslokal, alltså på övervåningen i Aguelimuseet. Som det är nu måste tavlorna plockas bort, varje gång andra utställningar arrangeras där.

Interiören måste bibehållas

— En förutsättning för att badhuset ska göras om till utställningslokal, är att den fina interiören inte förstörs, säger Bergman.

Interiören med dess jungfrubetonade ornamentering berömdes bl. a. av chefen för Nationalmuseum, när denne besökte Aguelimuseet i höstas. Om man använder utställningskåmar kan dock dekoren bibehållas.

Bergman har även planer

för hur de övriga utrymmena i huset skulle kunna användas. Salakonstruktörerna har hittills saknat en grafisk verkstad. Källaren, där tvättinrättningen nu finns, är en lämplig lokal för sådan konstverksamhet.

Avklädningshytterna och utrymmet för karbad kunde användas för visning av mindre utställningar, t. ex. för separatutställningar av salakonstruktörer. Musiklyssnarum och samlingsrum för konstnärerna tänker sig också Bergman att det skulle finnas plats för efter en omändring av byggnaden.

Kafeteria

Hans plan omlämnar även trädgården, som hör till huset. Där vore det lämpligt att inrätta en enkel servering sommartid, menar Bergman. En liten kafeteria skulle också kunna inrymmas i nuvarande dusch- och bastudelen.

Bergman har gått och funderat på hur man skulle kunna utnyttja varmbadhuset för kulturändamål under något års tid. Nu tänker han presentera förslaget inför konstföreningens styrelse.

— Det är en fascinerande tanke att kunna använda hela huset för olika kulturella aktiviteter, säger han. Jag tror också att en sådan lösning skulle få en positiv inverkan på turistutströmningen till stan.

— Jag längtar verkligen efter att se den här drömmen förverkligad!

Det kan nämnas att dr. Friberg, som donerade samlagen till konstföreningen, var den pådrivande kraften bakom byggandet av varmbadhuset.

— Det gör det ännu mer motiverat att göra om huset till ett kulturhus, menar Bergman.

Om planerna realiseras, skulle det innebära att Sala blir den första ort i länet, som får ett kulturhus.

Badhuset blir kulturhus?

— En förutsättning för att badhuset ska göras om till utställningslokal, är att den fina interiören inte förstörs, menar K.-G. Bergman.

Gör om varmbadhuset i Sala till ett kulturhus!

Det föreslår K.-G. Bergman, ordförande i Sala konstförening. En ny simhall ska som bekant byggas på Lärkan, och då är frågan vad man ska använda det gamla badhuset till. Det är där Bergmans idé kommer in i bilden.

Han har skisserat en plan för varmbadhusets framtid. Själva badanläggningen på bottenplanet skulle kunna användas till ett antal olika kulturella aktiviteter. Den kunde bli konsert- och repetitionslokal för Sala orkesterförening.

Länets första kulturhus kan bli verklighet i Sala

Konstnärer flyttar in i varmbadhuset?

VLT 790313

I dag – Sala varmbadhus. I morgon – kulturhus.

Det kan bli resultatet av det nyetablerade samarbetet mellan Salas konstnärer och konstföreningen. Tillsammans ska de nu förbereda simmarens evakuering av det

En helt ny form av samarbete har växt upp i Sala. De lokala konstnärerna och konstföreningen ska starta en arbetsgrupp för att på ett tidigt stadium bevaka sina intressen när den planerade simhallen blir klar. Redan finns det förhoppningar om att bygga om varmbadhuset som stod klart 1928 till ett kulturhus. I så fall det första i länet.

– Det är riktigt. Vi ser positivt på det här samarbetet med konstnärerna. Det säger konstföreningens ordförande Kåge Bergman.

Målsättningen är också att de lokala konstnärerna ska få en permanent lokal i badhuset om man lyckas driva sin vilja igenom och få fastigheten ombyggd. Därmed skulle många problem vara lösta. Speciellt bland konstnärerna.

– I dag finns det ingen utbredd sammanhållning bland oss konstnärer. Det beror just på avsaknaden av en gemensam samlingspunkt. Var och en sitter hemma hos sig och arbetar. Ofta hamnar produktionerna i garderoberna i brist på utställningslokaler, säger Rolf Paulsson, en av Salas konstnärer.

UTSTÄLLNINGAR

Hittills har de lokala konstnärerna tvingats lösa sina lokalproblem provisoriskt. Många av konstnärerna har inte fått möjlighet att ställa ut

sina verk. Konstföreningen har varit mycket restriktiva hittills. Man vill inte slita för hårt på den Fribergiska samlingen genom att flytta den för ofta. Det här samarbetet kan öka salakonstnärernas möjlighet att nå ut till sin publik.

I Sala finns det ett 40-tal konstnärer. Någon samlingspunkt för dessa finns det inte.

– Det här alternativet som vi nu ska diskutera kommer klart att stärka förhållandet mellan oss konstnärer och konstföreningen, säger Rolf Paulsson.

Ännu är det inget klart sagt om vad som ska hända med det gamla varmbadhuset, som på sin tid var bland de modernaste i landet, när den nya simhallen står klar.

BYGGA OM

Konstföreningen har länge påtalat behovet av större lokaler. Nu ser man sin chans att få växa. Man vill bygga om badavdelningen på bottenplanet till en utställningshall och ge den Fribergiska samlingen en permanent plats. I samband med lokaltillskottet skulle de lokala konstnärerna få sin plats.

– Vi kommer också att diskutera möjligheterna att bygga en grafikverkstad i källaren. Där finns det gott om utrymme för Salas konstnärer. Dessutom finns det andra utrymnen som kan upplåtas för

gamla badhuset när den nya simhallen står klar någon gång under början av 80-talet. Konstnärerna och konstföreningen är eniga. Varmbadhuset går att bygga om till ett kulturhus där hela det lokala kulturutbudet ska få plats.

Konstföreningens ordförande Kåge Bergman t.v., och konstnären Rolf Paulsson har tagit upp ett intimt samarbete för att ge de lokala konstnärerna en hemvist i det gamla varmbadhuset.

permanent utställning med just salakonstnärer. Vi ska bilda en arbetsgrupp för att ta tag i de här diskussionerna. Börjar vi i tid så bör vi kunna ha ett konkret förslag att lägga fram den dag som den nya simhallen står klar, säger Kåge Bergman.

Rolf Paulsson är entusiastisk inför samarbetet med konstföreningen. Han ser det gamla varmbadhuset som ett

kulturhus.

– Här går att göra väldigt mycket. Den lilla trädgården ger stora möjligheter till sommaraktiviteter. Det finns mer än konstnärer i Sala. Här finns musiker och människor som sysslar med andra saker som kan engageras. Det går kanske att arrangera en lyrikafton, musikstunder. Ett kulturhus med en levande aktivitet, säger han.

Styrelsen för Västmanlands-distriktet av Sveriges konstföreningar riksförbund hade sitt första sammanträde i på Aguelimuseet i Sala på torsdagen. I främre raden från vänster står Anna-Greta Blom, Bertil Selin, Elsie Alnefelt och Kåge Bergman. Bakre raden från vänster Rolf Blomqvist, B-G Broström och Bengt-Olof Rosell.

Bertil Selin:

— Hittills dåligt samarbete mellan konstföreningarna

— En konstnär som har en utställning kan ha 3.000 besökare utan att få in några pengar, men en musiker som får sin skiva spelad offentligt eller en författare vars bok lånas på bibliotek, de får pengar för det. Därför måste vi sträva efter att få till bättre

— Det finns 1.350 konstföreningar i hela landet, men samarbetet mellan dessa föreningar har hittills varit dåligt. Totalt är det fråga om 500.000 medlemmar som på ett eller annat sätt verkar inom föreningarna. Det visar ju att det inns ett stort behov av samarbete och utbytande av idéer.

Västmanlands-distriktet av Sveriges konstföreningars riksförbund bildades för ett halvår sedan. Bertil Selin be-

rättade att man nu ska försöka arbeta för att få igång fler konstföreningar inom länet, framför allt på industrier. Man ska vara observant på att nybyggen som görs inom kommunerna också inreds med en del konst.

— Städer som saknar museer eller konsthallar bör på något annat sätt få behovet av konst tillgodosett. Vi hoppas på ökade anslag från stat och kommun för att kunna slå ett slag för konsten.

arbetsförhållanden för våra konstnärer.

Det sa Bertil Selin från Arboga konstförening när Västmanlands-distriktet av Sveriges konstföreningars riksförbund hade sitt första möte på Aguelimuseet i Sala på torsdagskvällen.

— Det finns mycket att göra för att stödja våra lokala konstnärer, inte minst genom att köpa deras tavlor. De 1.350 konstföreningarna i Sverige köper konst för 60 miljoner kronor varje år.

Vad som närmast kommer att göras för konsten i Västmanland kunde Bertil Selin inte svara besämt på innan sammanträdet. Eftersom det var styrelsens första möte i går har man inte dragit upp några riktlinjer.

Ivan Aguéelis liv blir diger roman

SA
11.1.1980

I maj 1869 föddes i Sala en pojke som fick namnet John Gustaf. Det var ett intelligent barn, men i skolan gick det inget vidare för honom. Han flyttade runt mellan läroanstalter i Sala, Västerås, Falun, Stockholm och Visby.

Han drömde om att bli konstnär...

John Gustaf ändrade sitt namn till Ivan Gustave — Ivan Aguéli. Han begav sig till Paris, där han blev anarkiskt och engagerade sig i kampen mot djurplågeri. Vid en tjurfäktnings sköts han mot en matador. Efter den händelsen förbjöds tjurfäktningen i Frankrike. Han flyttade till Egypten, övergick till islam, reste till Indien, målade, lärde sig 16 språk, studerade filosofi och mycket annat. År 1917 dog han på en bangård i Barcelona, överkörd av ett tåg hans nästan döva öron inte hört.

Om allt detta och mycket, mycket mer skriver nu författaren Torbjörn Säfve, Uppsala, en roman på hela 700 sidor.

— Ivan Aguéli var en självständig människa, en experimenterande människa, ständigt på resa till både kropp och själ, säger Torbjörn Säfve.

Se sista sidan.

Vem var hon, flickan i blått? Torbjörn Säfve (t.v.) och Kåge Bergman undrar framför Ivan Aguéelis målning av en okänd Visby-flicka, som konstnären ska ha varit djupt förälskad i.

lu

Skriver roman om Aguéli och reser i konstnärens spår

En kväll i ett konstnärskollektiv sade någon till Torbjörn Säfve: "Har du tänkt på att Ivan Aguéli dog samma dag som den ryska revolutionen inled- des?" Torbjörn Säfve protesterade: "Han dog inte alls då!", och tänkte "Han lever ju vidare i sin konst, i sina idéer".

Orden om Ivan Aguélis dödsdag blev för Torbjörn Säfve droppen som fick hans tankar om Aguéli att rinna över. Eller rättare sagt — han fick klart för sig att han skulle skriva en bok om den märklige mannen som 1869 föddes i Sala, blev anarkist i Paris, muslim i Kairo, sköt mot en fransk tjurfäktare i protest mot djurplågeriet, dödades av ett tåg utanför Barcelona år 1917 och efter sin död erkändes som banbrytare inom konsten.

Sedan ett år tillbaka har Torbjörn Säfve, författare från Uppsala som tidigare skrivit om bl.a. boxning, studerat Ivan Aguéli. Torbjörn går grundligt tillväga — det är inte bara människan Ivan Aguéli som han försöker komma in på livet, utan

det är också tiden, länderna, idéerna och människorna konstnären mötte han forskar kring. Hela sju hyllmeter referenslitteratur har han klarat av. En roman på 700 sidor ska det bli och nästa vår ska den vara klar att ges ut.

Sala ingår förstås i studierna och på torsdagen besökte Torbjörn Säfve Aguéli-muséet, där intendent Kåge Bergman tog emot. Två Aguéli-kännare möttes alltså i samtal framför porträtt, landskap och nakenstudier målade av huvudpersonen i Torbjörn Säfves kommande roman.

Kåge Bergman kunde också visa konstnärems staffli och en rysk-fransk grammatik med åtskilliga sidor där Ivan Aguéli tecknat gestalter och landskap. I ett brev Aguéli skrivit till en vän kunde Torbjörn Säfve läsa konstnärems egen beskrivning av sitt landskapsmåleri: "Mina landskap äro: Kust, klippor eller dyner, träsk, vildmark, ljus, ödslighet, enkelhet."

Känner samhörighet

Torbjörn Säfve känner samhörighet med Ivan Aguéli, tycker han. Han talar om

konstnären som om en kär vän.

— Jag känner mig i dag så som Ivan måste ha gjort, fullständigt oberoende och fri, säger han.

Liksom Aguéli har Torbjörn Säfve fängslats av islam och ingående studerat dess litteratur då han bodde en tid i Marocko.

— Jag har också varit anarkist, precis som Aguéli. Jag är det inte längre, men jag kan sätta mig in i de tankegångar jag möter hos Aguéli och hans anarkistvänner i Paris, menar Torbjörn Säfve, som skriver boken i jag-form.

— Jag-formen använder jag för att det krävs att man identifierar sig med personen i en sådan här roman, säger han.

Vissa luckor finns det förstås i dokumenten om Ivan Aguélis liv. Där får Torbjörn Säfve med romanförfattarens rätt själv rekonstruera.

Fundersam

— Men jag är litet fundersam över Ivan Aguélis be- kantskap med Madame Huot, en kvinna han mötte i Paris. Hans förbindelse med henne varade livet ut. Jag blir inte klar över deras förhållande och över hennes man, som bara försvann ut i periferin, säger Torbjörn Säfve och ser smått bekymrad ut.

Hur han löser problemet med makarna Huot och deras relationer till Ivan Aguéli återstår alltså att se.

Vem var då Ivan Aguéli enligt Torbjörn Säfve? Aguéli går inte att karakterisera i några få ord, invänder Torbjörn — det är därför det ska bli en roman på 700 sidor — men säger ändå:

— Han var en självständig människa, en experimenterande människa, ständigt på resa till både kropp och själ.

Resa ska också Torbjörn Säfve göra och det i Aguélis fotspår, om än inte i helt kronologisk följd. Om två veckor far han till Kairo för att uppleva de miljöer Aguéli levde i där. Längre fram i vår reser han till Paris och i höst väntar Barcelona och den bangård där 1917 den då nästan döve konstnären dödades av tåget.

Text: Ingalill Forss
Foto: B-E. Rutström

Käge Bergman på Aguélimuséet hade en hel del att berätta för Torbjörn Säfve (t.v.) om salasonen och konstnären Ivan Aguéli. Och var kunde det göras bättre än bland Aguélis egna tavlor?

Två Aguéli-kännare framför konstnären själv. Till vänster författaren Torbjörn Säfve, som skriver en bok om Ivan Aguéli, i mitten ett porträtt av Ivan Aguéli målat av Ragnar Alyre och till höger Aguélimuséets intendent Käge Bergman.

Folkvandring för Aguéli^{1/3-80}

Intendent Kåge Bergman t.v. fanns på plats när Aguéli-utställningen hade vernissage i Norrköping. Här ses han tillsammans med intendent Viveca Lindqvist samt museichefen Bo Sylwan vid ett av de 150 verk av salakonstnären som ingår i utställningen.

Ivan Aguéli var ett av den svenska konsthistoriens underligaste öden, en udda figur och en revoltör, om också mer av den svärmiska typen. Därför var han svår att placera i sin tids etablissement, men i dag är han högst respektabel, näst intill geniförklarad som banbrytare inom svenskt måleri. I söndags flaggade t.ex. Norrköping för honom.

Fattas bara att han inte skulle bli beundrad och

hedrad, då han presenterades på det eleganta konstmuseet med den mest omfattande utställning, som någonsin ägnats honom. Det mesta av Aguélis produktion, nästan rubbet, sammanlagt nära 150 nummer som spritts i museer och privatsamlingar i landet, var hopad och fint hängd i galleriet, en berömlig uppvisning av vad 90-talets kanske snillrike konstnär skapat.

^{NH} Aguéli-tavlor vykortsmotiv

De två Aguéli-kort som tagits fram visas här upp av Sala konstförenings ordf. Kåge Bergman.

För Salas del har det i dagarna blivit ett par mycket förnämliga nytillskott då det gäller vykortsfloran. Det är Sala konstförening som givit ut ett par vykort med motiv från Aguéli-tavlor.

— Det här är att se som ett första försök, framhåller konstföreningens ordf. Kåge Bergman. Utgivningen av vykortet har möjliggjorts genom ett anslag från kulturnämnden. Slår försöket väl ut är det givetvis en förhoppning att det skall kunna bli ytterligare ett och annat vykort med Aguéli-motiv.

De tavlor som fått komma med i denna första omgång, är "Spanskt landskap" som Nationalmuseet förvärfvade till den Fribergiska samlingen 1978. Det är alltså det senaste tillskottet. Det andra kortet upptar Spansk flicka, eller som tavlan egentligen kallas: "Flicka, studiehuvud".

Detta senare motiv pryder f. ö. också omslaget till katalogen för den nu pågående Aguéli-utställningen i Norrköping.

— De två vykortet finns redan till försäljning på Aguéli-museet samt dessutom på Norrköpings-utställningen, omtalar Kåge Bergman. Kortet har tryckts upp i upplagor om vardera 3.000. De betingar ett pris av 1:50 kr, det samma som Nationalmuseet tillämpar för sina kort.

— Det är många som har frågat efter kort med Aguéli-motiv och faktiskt blivit en aning irriterade då vi inte haft något i den vägen att erbjuda.

Men vi räknar förstås med att inte bara museibesökare skall förse sig med kortet, de bör verkligen vara något för Salaborna att använda sig av när de skall meddela sig med vänner och bekanta.

Slår det här försöket väl ut finns vissa planer på att vi skall fortsätta med flera Aguéli-motiv. Vi hoppas kunna klara det hela ekonomiskt bara vi kommer igång, säger Kåge Bergman.

Kåge Bergman drar sig tillbaka efter 37 år och tre månader som arbetsförmedlare, därav 36 år och sju månader i Sala.

Arbetsförmedlare drar sig tillbaka:

— Vart har alla springpojkar och hembiträden tagit vägen?

— Vart har alla springpojkar och hembiträden tagit vägen? De utgjorde var för sig stora grupper på den svenska arbetsmarknaden för något decennium sedan. Nu har de helt försvunnit.

Det är Kåge Bergman, inspektör på arbetsförmedlingen i Sala, som funderar och ser tillbaka. Inom de närmaste dagarna går han i pension och kan då se tillbaka på 37 år inom sitt yrke.

Kåge Bergman har förstås en hel del att berätta om sina år som arbetsförmedlare. Till Sala kom han redan i augusti 1943.

— Det har varit slitsamt många gånger, men det är intressant att ha fått vara med, säger Kåge om utvecklingen i Sala. När han började fanns bara en tjänsteman, i dag finns ett dussintal tjänster.

• Se sidan 10.

37 år som arbetsförmedlare:

Springpojkar och hembiträden stora grupper som försvunnit

— Vart har alla springpojkar tagit vägen? Och alla hembiträden? De utgjorde var för sig stora grupper på den svenska arbetsmarknaden för något decennium sedan, men nu har de försvunnit. I varje fall är det ytterst sällsynt att det förekommer någon som man kan hänföra till vad man menade med de

Av sin långa tjänst som arbetsförmedlare har Kåge Bergman utfört huvudparten i Sala. Efter sammanlagt åtta månaders tjänstgöring på tre olika platser kom han nämligen till Sala den 24 augusti 1943. Det var för att hjälpa till här en månad — det fanns bara en tjänsteman på Sala-förmedlingen då — och så blev det. På så sätt har han fått vara med om arbetsförmedlingens utveckling i Sala, från denna rings början till att idag omfattas distriktet tjänster.

— Det har varit sålunda många gånger, men det är intressant att ha fått vara med, säger han.

Det var på nyåret 1943 som Kåge Bergman gjorde sin entré i arbetsmarknadsverket, det var som praktiskt på Stockholms läns arbetsförmedling.

— Det blev en mjuk start, berättar han. Jag hamnade på avdelningen för jordbruk och trädgård och där var ju inte så brett ut under vintern.

Den konstlärare, lärare för att han än idag kan vila ögonen på en skrivare som visar hur det första kontrollrummet tog sig ut. Vinstens där blev dock inte lång. Redan i februari nämnde åter skolde uppbrutet. Ett våran i Söderström stod närmast i sin och den 15 april gick färden vidare till Vänerås, där en tjänst som expeditionär vid väntade.

Sala nästa

— Lassebetenämnden och arbetsförmedlingen i Vänerås hade på den tiden ett kontor av en sjuksköterska som monstret Salas av stug, berättar Kåge Bergman. Det var alltså gamla stylliska förhållanden.

Vänerås-scenaren blev heller inte så lång — årligt talat hade jag lite svårt att rivas i den st'n, erkänner Kåge Bergman. När jag i augusti ersjös så åka till Sala på en månad för att hjälpa till väkade jag aldrig. Men det blev alltså nära an en månad.

Situationen i Sala var ganska provok. Det fanns bara en tjänsteman — framtid Anna Skog-Johanssons skötte kontoret — och när det illand var upp till 154 arbetarna som skulle inlämnas sig varje dag för att "stränga" ansåg det behövas med en personalförarsättning, i varje fall ställning.

— Det blev arbetsförmedling i dess mest oprigade form, menar Kåge Bergman. Den verksamhet som bedrevs kan inte på något sätt jämföras med dagens. Nu har ju tillkommit massor av saker, såsom arbetsvård, utbild-

nämnda kategorierna.

Det är Kåge Bergman, inspektör på arbetsförmedlingen i Sala, som ser tillbaka. Inom de närmaste dagarna lämnar han sin tjänst — ja, det är faktiskt dags för pension — och han kan då blicka tillbaka på drygt 37 år som arbetsförmedlare.

Originellt

Sala-kontoret låg på den tiden vid Bergmästaregatan (nuvarande Aguzelgatan) 4. Det var synnerligen originellt utformat. De bestående måste nämligen passera genom expeditionsskåpet för att komma till vänterummen.

— Det där gjorde att många trötte sig kvar på expeditionen, säger Kåge Bergman. Ibland kunde det stå 7-8 personer vid dörren och de hödde förstås allt som utvärldades därigenom personliga problem.

En sak som jag fick lära mig ganska snart var att arbetsförmedlingen kunde få ta hand om de mest skilda saker. En gång var det en förening som skulle ha sön-dagskoller och de hödde sig tag för om var man kunde få tag på en veckas flagga. Joda, det ordnades.

Skoghuggarcentral

När de mätare 43-orna skulle "jöna rätt för sig" genom att fylla på landets vedströcker — det var kända då — blev arbetsförmedlingen nästan utskogscentral.

— Vi fick uppgiften att dela ut verktyg av skilda slag, berättar Kåge Bergman. Det var yxor, sägar och stövelk ämnet. Förrådet var en gårdens i det många vänterummet. Kontrollen var noggrann. Hade någon exempelvis skrivit bort en skalk skilde i det skrivet med 15 öre. Ja, det var ett väldigt passande.

Under kriget var det också en norsk arbetsförmedling i Sala — i Svevstoset. Det var ju många norrmän här i trakten då. På den norska arbetsförmedlingen var det särskilt personal, men så hade en nära samarbete. Men lite avsnidjuka var vi. De hade större personal än vi.

"Hoppjerkan" ett problem

Vid mitten av 1940-talet rådde en enorm brist i arbetskraft. Det var då "hoppjerkan" blev ett stort problem.

— Många stannade bara någon vecka på sin jobb och sökte sig sedan vidare, säger Kåge Bergman. Det var inga svårigheter att få jobb, men för återgångarna var det en besvärlig tid.

Några större problem att skaffa jobb åt ungdom som slutade skolan var det inte heller då. Det var nämligen gott om springpojkarplatser,

något som nu har försvunnit. Varje affär och även många mindre verkstäder och läkare skulle ha en springpojke, kanske flera. De många tegelbrukerna erbjöd också jobb av bättre slag som ungdomar gick in på.

Stor omsvängning

En annan område där stor omsvängning skett är jordbruket. Där rådde stor efterfrågan på folk för.

— Börderna kom in på lördagarna — vi hade lördagsöppet, givetvis — och box oss trafällede de arbetstagararna för att skriva kontrakt, berättar Kåge Bergman. Ja, det hände att parterna trafälades på stan och gjorde skilskap till oss för att "gåra upp".

Om man ser på skogen har utvecklingen i stort varit likartad. Den stora efterfrågan på arbetskraft för har svagat.

— Det är väl inte uteslutat att den svårast jordbruket hade ett få folk fram på 1950-talet påskymrade mekaniseringen, säger Kåge Bergman. Det blev en tvångs nödvändighet — den mekanisering som gör att det nu inte krävs så stora personmassor. För 25-30 år sedan kunde vi tåvla tv 70-80 obesatta platser inom jordbruket.

Eiddopel

Det verkliga slöden för Kåge Bergmans del kom i början av 1954, i samband med den stora stormfällningen. Då skreds det efter folk från alla håll — från skogsägare och skogverk.

Folk strömmade till från olika håll, många från Norrland och även från Finland. De kom i stora grupper och blev inte gärna dela på sig. Det skapade problem. Man fick försöka placera dem så nära varandra som möjligt.

— Jag räknade sava mellan just den tiden, berättar Kåge Bergman. Endå möjligheten att få det hela sin flyta var att arbeta skift med mig själv. På dagarna fick jag ta emot arbetssökande, på kvällarna gällde det att försöka få tag på skogsägare.

Det här resulterade i att Kåge Bergman under januari 1954 stannat tillhålls 332 platser. Är det någon svenskt rekord? I varje fall är det personligt.

En problematisk tid var det också när tegelbruket rasade under 1960-talet. Då försvann 100-tals arbetstillfällen. Sala-orten var ju en stor tegelindustri med en 20-tal tegelbruk. Det kändes när de försvann det ena efter det andra.

— Varje affär skulle ha sin springpojke för, en del hade flera, erinrar sig Kåge Bergman. Det gjorde att det var förhållandevis lätt att placera ungdomar på den tiden. Springpojksjobbet utgjorde ju också oftast inkomsporren till en arbetsplats. Det ledde inte sällan efter en tid till avancemang.

— Det är i. ö. om bara springpojkar som försvunnit från arbetsmarknaden, påpekar Kåge Bergman vidare. Detsamma gäller hembiträden. De försöks en tid i stor omfattning, både i st'n och på landsbygden. Det hände ibland att den kände läns utgerer så här i telefonen: "Det här är från ett fint hem. Jag måste ha en människa som hjälper mig." Men nu är det rätt länge sedan.

I vågor

Arbetslöshet? Ja, det är något som gått i vågor under årens lopp. Men den har tidigare inte varit så omfattande och så långvarig som den tenderar att bli nu, påpekar Kåge Bergman.

Dagens ungdom har på vort sätt ett mera human ekonomiskt utgångsläge än man hade för. Nu finns kontakt arbetsmarknadsstöd och utbildning med studievård. Men det är besvärligt då en del av föregående års ungdomskull är kvar att placera på arbetsmarknaden när en ny åtkull kommer ut från skolan. Det är svårt för dagens ungdom, ingen vill väl beställa detta.

Något råd? Ja, det skulle i så fall vara att man inte så behåret biter så fast vid inställningar: "Ingen industriförändring för mig." Här kan man nämligen göra en klart negativ inställning. Föräldrarna har nog en liten del i detta. De har själva arbetat något i djäliga industri-lokaler och säger "att mig, grubbe skall man ställa i ett så-

— 332 tillfatta platser på en månad är personligt rekord, säger Kåge Bergman. Det noterades när han jobbade skift med sig själv under stormfällningsperioden i början av 1954. Är det någon svenskt rekord?

En del har väl hämt men ännu återstår åskådligt insom man kan ta till om allt är

som det borde vara. Text: Erik Andersson Foto: Christer Green

— Ja, så såg det ut. Kåge Bergman tar sig en titt på den egna åkvarollen, som visar hur det första kontrollrummet på Stockholms läns arbetsförmedling tog sig ut.

Aguélis kvarlevor flyttas till Sala?

Kommer kvarlevorna efter Ivan Aguéli, Salas store konstnär, att återbördas hit för att begravas i hans födelsestad?

Ja, det kan nog bli verklighet om det går som Sala Konstförening vill. Föreningen beslutade vid sitt årsmöte på onsdagskvällen att uppdra åt Kåge Bergman, ordförande och intendent vid Aguéli-muséet, att undersöka möjligheterna.

Kåge Bergman har

själv redan börjat forska i saken på eget initiativ, och det var han som bad att få föreningens uppdrag att fortsätta.

— Det är nu över 50 år sedan Ivan Aguéli dog den första oktober 1917, och ibland finns det bestämmelser om utplånande av gravar efter en så lång tid. Kanske det händer med Ivan Aguélis grav?

— Det är en betydelsefull fråga för oss här i Sala. Jag har funderat

på det här de senaste åren, berättade Kåge Bergman.

Ivan Aguéli bodde mest utomlands. Den senaste tiden levde han i Barcelona i Spanien. Där blev han överkörd av ett tåg och dödades. Han ligger nu begravd i Barcelona.

Liksom så många andra konstärer blev han känd först efter sin död. Det var prins Eugén som

Gruvliga och poetiska mål för pensionärsfärd

LUDVIKA FIBNING 14.6.80

Tala om berg- och dalbana. Först ner i avgrunder, sedan upp på konstens tinnar och poesins höjder, i varje fall katalpulten till dessa.

Logiken i beskrivningen må vara lite tvivelaktig, men på något ditåt bjöds medlemmar i Ludvika-avd. av Sveriges folkpensionärs riksförbund under sitt kringresande på torsdagen.

Målet var Sala silvergruva och Aguélimuseet, dessutom på hemvägen Tolvmansgården i Karlbo utanför Krylbo, Karlfeldts födelsehem, och Gamla Byn i Avesta.

Det var mycket på en dag men sjunkande temperatur höjde aptiten på s.k. sevärigheter. Även några av damerna vågade sig ner i de djupa, fuktdrypande schakten. En omtänksam guide, Katarina Reineck, försökte skrämja med gruvspöken, men inget visade sig, och alla kom därför upp utan hicka men väl lite andtrutna. De mera maktiga ägnade sig åt geologiska studier i gruvmuseet.

På Aguélimuseet tog intendent Kåge Bergman emot, presenterade konstsamlingen, dess donator och givetvis dess upphov, den märkligaste av alla salabor genom tiderna, Ivan Aguéli.

Han målade inte bara genialt och personligt, han var anarkist och samhällsomstörtare, sköt mot en toreador, satt i fängelse och blev muhammedan... Det var inte vad man var van vid i det fridsamma och skötsamma Sala.

Här svävar hans ande i det gamla varmbadshuset, sedan länge även ett konstens tempel. Nu vill Sala ha hem honom, mer materialiserad, om det nu lyckas, Aguéli

slutade sitt äventyrliga liv i Barcelona och ligger här under en gravsten, smyckad av konstnärskollegan Carl Wilhelmsson.

Konstföreningen är bekymrad över hur det ska gå med graven i det långa loppet och har nu bett UD om hjälp med att få lägga Aguéli till evig ro där han hör hemma.

På tunet vid Karlfeldtgården anades Fridolin i kortbyxor bland försommarens blomster i ortagården, en replik av lustgården vid Sängs i Sjugare. "Här vill min oro sova i det förgångnas ro", kunde utläsas på minnesbysten. Det var den rätta platsen för vederkvickelse och trötta fötter.

Sune Karlfeldt, son till skalden och make Mary tog emot på den nyklippta gräsmattan. Solen blänkte i välputsade fönster, allt var så värdat som det kan bli när någon tar sig an saker och ting inte bara med hjärtat utan även med näven.

Borta bra men hemma bäst som det heter men ändå inte alltid stämmer. Bruksbyn i Avesta, som av en slump kom att beskådas, gav exempel på hur fint ytterligare en gammal miljö vårdas, och även en hastig blick på den prydliga gågatan fick resenärerna att ångra att ingen stadsplanerare i Ludvika inbjudits att delta. Det borde man ha gjort.

Alan Ericson

Sune Karlfeldt, Erik Axels son, berättar om sin far.

Sala vill ta hem Ivan Aguéli från Barcelona med UD:s hjälp, berättar Kåge Bergman, intendent vid Aguélimuseet.

DU/17.6-80/

Ater till Sala?

Aguéli hem från Spanien

Ivan Aguéli längtade hem då han för över sextio år sedan strövade med palotten i Barcelona under Spaniens brännande sol.

Han hade fått nog av sitt kringirrande, i Frankrike, i Egypten och Indien.

Han var nersliten, luspank, nästan döv — allt ett elände — men han målade sin längtan i allt djupare och rena färger.

Han ville hem, som han skrev, "för att sluta fred med is och snö, med dimmorna och mörker", men ödet ville annorlunda.

En oktoberdag 1917 blev han påkörd av ett lok vid en järnvägsovergång och fick också sitt vilorum i Barcelona.

Men kanske inte det sista?

Konstföreningen i födelsestaden Sala har nu begärt bistånd av UD att utverka de spanska myndigheternas tillstånd att få föra hem stoftet och minnesstenen.

— Vi befarar att graven i fortsättningen inte blir vårdad med omsorg, säger Kåge Bergman, intendent vid Aguélimuseet i Sala. Dessutom är gravvården ett verk av Carl Wilhelmsson, en av Aguéli's konstnärsvänner.

Aguéli hade skrivit till sin mor i Sala och bett om respengar men anade då inte att hjälp redan var på väg. Prins Eugen, som fler än en gång ingripit i liknande nödsituationer, hade skickat en check på tusen pesetas, men när den kom fram var det för sent.

Han såg även till att alla målningar och böcker, sprida lite varstans, kom hem. Övriga överraskningen blev stor vid uppteckningen på Valdemarsudde då en dithills okänd konstnär upptäcktes och tog plats i svensk konsthistoria.

ALAN ERICSON

Botlands Allehanda 26/6-80

IVAN AGUELI

åter till svensk jord

Ivan Aguéli, född i Sala, gymnasist i Visby där konstnärstalangen började spira, längtade hem då han för över sextio år sedan strövade omkring med paletten under Spaniens brännande sol. Han var ner-sliten, utfattig, döv — allt ett elände — men han målade sin längtan i allt djupare och renare färger.

Han ville hem, som han skrev, för att sluta fred med is och snö, med dimmor och mörker. Han påminde sig havsluften i Visby, Dalälvens lugna flöden, Falun "magnifique infernal" med sina klippiga slätter, hela sitt vida hemland.

Men han kom aldrig hem, ödet ville annorlunda. Bråddöden ändade hans liv i Barcelona 1917, och på en kyrkogård här fick han sitt vilorum, kanske inte det sista.

Nu har Sala konstförening begärt bistånd av UD att utverka de spanska myndigheternas tillstånd att få flytta stoftet och gravstenen till Sala.

— Vi betarar att graven i det långa loppet inte blir vårdad med tillräcklig omsorg, säger Kåge Bergman, intendent vid Aguéli-museet i Sala. Dessutom är minnesvården ett oskattbart verk av Carl Wilhelmson, en av Augélis bästa konstnärsvänner.

Under ett gotländskt ringkors på stenen står inhugget:

JOHN GUSTAF AUGELI

Den 24 maj 1869

Den 1 oktober 1917

Ett förbisett geni hade upptäckts. Allt var något helt nytt men samtidigt enkelt och självklart och ändå på något sätt ogripbart och visionärt med sina färger och förenklade form.

En minnesutställning senare — det skulle bli många med

åren — förvandlade den första nyfikenheten i häpnad och beundran. En dittills okänd målare hade intagit sin plats i svensk konsthistoria, men han själv var borta och fick aldrig uppleva triumfen.

Alan Ericson

En rastlös vandrare hade funnit ro, men han var vet just ingen i Barcelona.

Vad hände Ivan Augéli i det höstliga spanska landskapet den ödesdigra dagen? Han var på väg från sitt kyffe, ett hotellrum i Castadellfels, en liten fiskarby utanför Barcelona då han vid en järnvägsövergång kom i vägen för ett lok och för-olyckades.

Dagarna innan hade han fått ett brev till modern i Sala, för tillfället på besök hos släkt i Falun, tackat för pengar som hon skickat som alltid otaliga gånger tidigare då hon mottagit sonens böner. Men han behövde mer för att kunna ta sig hem, tiggde och bad, men kunde inte ana att hjälp var på väg.

Prins Eugén, som sedan årtal följt Augélls öde och mer än en gång ingripit i nödens stund, hade avsänt en check på tusen pesetas, men när hjälpen kom befann sig Aguéli inte längre bland de levande.

Det var samme vän som sedan såg till att Augélls målningar och böcker, spridda lite varstans, kom hem till Sverige. Uppackningen skedde på Valdemarsudde och överraskningen blev stor.

SA 12.7.80

Positivt besked om Aguélis kvarlevor

Sala Konstförening har fått positivt besked från Spanien angående Ivan Aguélis kvarlevor. Urnan med stoftet finns kvar i gravnischen på en av Barcelonas kyrkogårdar. Såväl urnan som gravvården kan flyttas till Sverige och Sala.

Det framgår av ett brev som Kåge Bergman, konstföreningens ordförande och intendent vid Aguélimuseet, fått från konsulatet i Barcelona via UD. Konstföreningen gav i slutet av maj Kåge Bergman i uppdrag att undersöka möjligheter-

na att få hem stoftet efter Salas store konstnär.

Och nu vet man alltså att Aguélis grav finns kvar. I början av juli öppnades gravnischen under överinseende av konsulatspersonal och man kunde konstatera att urnan fanns där. Enligt vederbörande myndigheter i Spanien kan såväl stoftet som gravvården (ritad av Aguélis vän, konstnären Karl Vilhelmsson) flyttas till Sverige. Flyttningen torde kosta cirka 63.000 pesetas, dvs. cirka 3.750 kr, men där-

till kommer flygfrakten. Under 10.000 kr beräknar Kåge Bergman att hemsändningen av Aguélis kvarlevor ska kosta.

— Jag har varit i kontakt med Nationalmuseum, och där är man mycket intresserade och positiva till det här. Frågan är om vi kan få medel ur Fribergiska fonden, säger Kåge Bergman.

Dr Carl Friberg donerade år 1949 65.000 kr i aktier till Nationalmuseum. Avkastningen av aktierna ska användas för att utöka den fribergiska Aguélsamlingen.

Var Ivan Aguélis stoft sedan ska gravsättas är ännu inte bestämt.

— Vid sidan av hans föräldrars grav på Nya kyrkogården i Sala finns en gravplats som enligt kontraktsprost David Nordgren är ledig. Där skulle det ju vara lämpligt att få en viloplats för Ivan. Ett annat alternativ är någon plats på kyrkogården vid Kristina kyrka, som ju ligger mer centralt, säger Kåge Bergman.

Var man än beslutar sig för att gravsätta Aguélis kvarlevor så ska gravstenen från Barcelona sättas upp vid graven.

Det ser alltså ut som om Ivan Aguéli 63 år efter sin död kommer att återbördas till födelsestaden.

Föredrag^s A. 16/980 om Aguéli för pensionärer

Vi Äldres möte i Mikaelsgården på måndagen gästades av Sala Konstförenings ordförande Kåge Bergman, som engagerat och kunnigt kåserade om Ivan Aguéli, som år 1920 "upptäcktes" genom en Stockholmsutställning 3 år efter sin död.

Efter att ha relegerats från en rad skolor — hans enda godkända betyg var i biologi och teckning — kom han till Paris som elev till en konstnär, där han drog sig fram under svältgränsen. Som anarkist dömdes han till fängelse i Frankrike och utnyttjade strafftiden med att lära sig språk — det sades att han vid sin bortgång behärskade 16 sådana. Som djurvän protesterade han mot fransk tjurfäktning genom att med pistol skjuta på en av de agerande, men slapp undan med villkorlig dom och böter.aktionen gav dock till resultat att tjurfäktning förbjöds i Frankrike för all framtid...

Ivan Aguéli omkom i Barcelona — han påkördes av ett lokomotiv — och begravdes där. Han hade planerat att återvända till Sala, men saknade respengar. Prins Eugen skickade då 1.000 franc. När pengarna kom fram hade olyckan inträffat. Pengarna gick då till hans mor, som bestodade en gravsten, ritad av konstnären Carl Wilhelmsen. Den finns kvar på gravplatsen i Barcelona, liksom urnan med Aguélis stoft. Kåge Bergman har sökt få medel ur den fribergiska fonden för att föra stoftet och stenen till Sala, men fått avslag. Talaren uttryckte en förhoppning om att en insamling skulle göras för att skaffa erforderliga medel, 8.000 — 10.000 kr. Som ett tack för det hjärtligt applåderade anförandet och bildvisningen av en rad av Aguélis verk lade Vi Äldre en ringa men dock grundplåt till insamlingen.

Här, vid ingången till Kristina kyrka vid Aguéligatan, kan Ivan Aguélis kvarlevor få plats.

Nej från Fribergiska fonden Men insamling, kulturaftnar får Aguéli till Sverige?

Sala konstförening får inget bidrag ur Fribergiska fonden, som förvaltas av Nationalmuseum, för att ta hem Ivan Aguélis kvarlevor från Barcelona i Spanien.

— Men vi är fortfarande inställda på att ta hem kvarlevorna, säger intendent Kåge Bergman vid Aguéli-museet. Vi måste försöka på annat sätt att få ihop den summa som behövs, cirka 10.000 kr.

Vid närmare granskning av reglerna för Fribergiska fonden kom man fram till att det inte skulle gå att få pengar den vägen. Fonden skall användas för inköp av konstverk.

— Jag har vissa planer inför hösten, säger Kåge Bergman.

— Varför inte anordna någon kulturafton, vars behållning går till hemtransporten av Aguéli-kvarlevorna? Eller en insamling av något slag, men jag vet inte hur. Nog tror jag att Salaborna är villiga att skänka en slant till den här saken. Vidare kan man tänka sig att någon konstnär skänker något eller några av sina verk till försäljning, och det tror jag heller inte ska innebära några problem, säger Kåge Bergman.

— Och 10.000 kr är ju ändå inte någon svindlande summa, den bör vara möjlig att nå.

• I VÅR?

Kåge Bergman och Sala konstförening tror att de här planerna på en hemtagning av Aguéli-kvarlevorna skall kunna förverkligas kommande vår.

— Jag räknar med att vi skall kunna samla in de erforderliga pengarna i höst och vinter och att sedan hemtagningen kan ske i vår, säger Kåge Bergman.

Vad som skall fraktas hem till Sala är urnan med Ivan Aguélis stoft samt gravstenen ritad av Karl Wilhelmsson. Det var Aguélis

Här finns det plats för Ivan Aguélis kvarlevor, centralt på gamla kyrkogården vid Kristina kyrka. Mitt emot den fastighet, där Aguéli föddes.

nuor, som bad Karl Wilhelmsson att rita stenen.

Något hinder från spansk sida finns inte för att återbörda Aguélis kvarlevor till Sverige.

□ UPPMÄRKSAMHET

Det kan tänkas bli viss uppmärksamhet från massmedias sida — och kanske även från annat håll — om och när Aguélis kvarlevor kommer till Sverige och Sala.

— Det skulle vi nog inte önska, säger Kåge Bergman. Vi vill inte göra jippo av det

hela, det är inte meningen.

Gravplats var först tänkt i föräldrarnas grav på nya kyrkogården. Men nu har man fått veta att det kan finnas plats på gamla kyrkogården, vid gångstigen upp till kyrkan från Aguéli-gatan. På det sättet skulle gravplatsen ligga mitt emot den fastighet där Ivan Aguéli föddes.

— Man måste ändå räkna med att graven blir ett litet turistmål, och då är förstas platsen på gamla kyrkogården den lämpligaste, säger Kåge Bergman.

Bertil Norberg

Finska hösten inledd

Den finländske målaren Osmo Isaksson öppnade på söndagen sin utställning med en vernissage på Aguélimuseet och inledde därmed Sala Konstförenings höstsatsning av finsk konst. Utställningen som pågår fram till den 9 november invigdes av kommunalrådet Stig Reimerson.

Utställningen består av 32 akvareller och är motiv från Osmo Isakssons resor världen över, bland annat från Afghanistan, Kina, Japan och Östafrika.

Osmo Isaksson är född 1918 i Helsingfors. Efter att ha genomgått konstakademin i Helsingfors flyttade han 1947 till

Sverige. De senaste 25 åren har han varit bosatt i Västerås. Osmo Isaksson är målare, tecknare och grafiker och har under de senaste åren främst målat akvareller med stämningsbilder, folklivsskildringar, djur och landskap. Det mesta med motiv från fjärran länder.

Efter utställningen på

Aguélimuseet reser Osmo Isaksson till Finland, där han har ytterligare en utställning. Istället öppnas då på Aguélimuseet "Konst från Finland" som är en vandring utställning från Riksutställningar. Det pågår mellan 16 november och 7 december.

Den finske konstnären Osmo Isaksson, kommunalrådet Stig Reimerson och ordföranden i Sala Konstförening, Kåge Bergman vid söndagens vernissage på Aguélimuseet.

— Vi hoppas att Aguelimuseets utställning ska intressera finländarna här i trakten, säger intendent Kåge Bergman som tillsammans med Åke Jansson håller upp affischen.

SA 5/3-81 Ännu inget bestämt om badhusets framtid

Gamla varmbadhuset i Sala har snart tjänat ut. Vad händer när det stängs för gott till sommaren? Kommer det att förvandlas till kulturhus som Sala Konstförening vill?

Den frågan går ännu inte att besvara, men det ser inte speciellt ljus ut för Konstföreningen. Kommunens lokalbehov skall först utredas.

— Snålheten kan bedra visheten, säger Kåge Bergman, ordförande i Konstföreningen. Huset kommer snart att förfalla om det ska stå tomt

Se sista sidan

När varmbadhusets dörr stängts för gott någon gång i juni — vad händer då med huset? Den frågan är ännu obesvarad trots Sala konstförenings upprepade önskemål om större lokaler.

Badhuset som kulturoas

— idé som ligger på is ^{SA} 5/3-81

Vad händer med gamla varmbadhuset i Sala sedan det stängts någon gång i juni? Svaret på den frågan är — ingenting.

Kommunens sparplan gör att det dröjer innan något sker med varmbadhuset efter det att simmare och badare flyttat över till den nya simhallen. För Sala Konstförenings önskemål om varmbadhuset som kulturhus ser det alltså mörkt ut, åtminstone inom överskådlig framtid. Innan

Redan i oktober 1975 tog Sala Konstförening i en skrivelse till kommunen upp frågan om varmbadhusets framtida användning och föreslog att det skulle användas för kulturändamål.

I maj 1979 förnyade föreningen sitt förslag och ansökte samtidigt om anslag på 6 000 kr för att ta fram skissförslag till hur byggnaden skulle kunna användas som kulturlokal.

Byggnadsnämnden fick yttra sig, men överlämnade frågan till arbetsgruppen för centrumplanering. Men byggnadsnämnden tyckte ändå att det var angeläget att utreda vad som i framtiden ska hända med samtliga byggnader i kvarteret Täljstenen, alltså det kvarter där varmbadhuset ligger.

Konstföreningen fick de 6 000 kronorna, men kommunstyrelsen framhöll att man därmed inte tagit ställning till kvarteret Täljstenens utformning och varmbadhusets öde.

I november 1979 presenterade så konstföreningen skisser och en kostnadsberäkning. 2,4 milj kr skulle det kosta att förvandla det f.d. badhuset till en kulturoas.

□ "Tänkbart"

Planeringsutskottet tyckte att skisserna visade ett tänkbart användningssätt, men ville inte ta ställning till förslaget utan se det i förhållande till andra kulturlokaler, t.ex. stadsbiblioteket, Belanderska gården och Collianderska gården.

I förslaget till centrumplan, som nu är ute på remiss, finns kvarteret Täljstenen och varmbadhuset med. Där sägs bl.a. att den gällande stadsplanen är föråldrad

— den är från 1935 — och att den bör omarbetas.

Varmbadhuset (på tomten Täljstenen 1) har enligt läns-museet kulturhistoriskt egenvärde. Byggnaden är ett av de få exemplen på 20-talets klassicism i Sala. På tomterna 2 och 3 ligger gamla Teaterbio och ett f.d. mejeri. De byggnaderna sägs ha gruppvärde för miljön, förutom kulturhistoriskt intresse genom sina tidigare funktioner.

I centrumplanen föreslås att varmbadhuset bevaras och "vårdas efter sitt värde".

— När badverksamheten upphör bör lokalerna upplåtas för annan allmän verksamhet, heter det i planförslaget.

Däremot är man i förslaget mer tveksam till att bevara husen på Täljstenen 2 och 3.

□ Kulturhuset

Sala Konstförenings förslag till kulturhus i gamla varmbadhuset går i korthet ut på att förvandla den nuvarande simhallsdelen till en utställnings-, teater- och konsertlokal. Planet över simhallen, där bl.a. karbaden är belägna, skulle omfatta rum för mindre utställningar.

— Där skulle man alltid kunna ha någon lokal utställning på gång. Det vore en fin chans inte minst för Salas alla unga konstnärer att visa sin konst, menar Kåge Bergman, ordförande i konstföreningen.

Det översta planet skulle göras om till ett enda stort rum för Aguéli-samlingen och material om konstnären. I källarplanet vill konstföreningen ha en grafikverkstad samt en kladdverkstad för barn.

något beslut tas om varmbadhuset ska en utredning om kommunens lokalbehov och lokalutnyttjande göras — en utredning som förstas går ut på sparande.

— Snålheten kan bedra visheten, säger konstföreningens ordförande Kåge Bergman, som även är intendent för Aguélimuseet. Huset kommer snart att förfalla om det ska stå tomt och sedan kostar det ännu mer att göra något av det.

2,4 milj. kr. skulle detta kosta, enligt beräkningar i november -79.

□ Lokalbehov utreds

Sedan konstföreningen presenterade sitt förslag för drygt ett år sedan har det egentligen inte hänt någonting i frågan om varmbadhusets framtida öde.

— Det är riktigt, säger kommunalrådet Stig Reimerson. Men i och med att vi nu ska ta itu med sparplanerna ska utredningar om kommunens lokaler startas och då kommer bl.a. varmbadhuset upp.

Vad som ska undersökas är kommunens behov av lokaler och hur de lokaler som kommunen i dag äger, hyr eller lämnar bidrag till utnyttjas.

— Vi ska försöka få igång utredningarna så snart som möjligt. Då kan förstas konstföreningens skisser komma till användning, som ett förslag till lösning, säger Stig Reimerson.

□ "Bittert"

Sparplaner och utredningar — det ser inte ljust ut för konstföreningens idé om kulturhus.

— Det är inte utan att det känns litet bittert, menar Kåge Bergman. Det som inte används förfaller ganska snart. Varmbadhuset kom-

mer alltså att förfalla, medan vi får allt trängre i den del där Aguélimuseet är inrymt.

Han menar också att föreningen i dag saknar en riktig utställningslokal.

— Aguélimuseet är inte en i vanlig bemärkelse utställningslokal, utan i första hand till för den Fribergssamlingen. Med åren har vi tvingats minska ner antalet tillfälliga utställningar, eftersom det sliter väldigt hårt på

den Fribergssamlingen att plockas upp och ner ofta.

Men Kåge Bergman tänker inte ge upp tanken på kulturhus i det snart f.d. varmbadhuset.

— Jag tror det finns en bred opinion bland salaborna för vårt förslag, menar han.

Det räcker med ^{SA} 6.3:81 ett konstmuseum

Visserligen står det ingens på prant att det ärevördiga varmbadhuset skall bli "kulturhus" men nog vore det skamligt, om inte Sala konstförening bereddes plats för Aguélimuseet, när simhallen i bottenplanet försvinner i och med att den nya anläggningen på Lärkbacken tas i bruk.

Redan när frågan väcktes för snart 10 år sedan att bygga ett nytt badhus, tändes hoppet hos konstföreningen, som förvaltar Aguélisamlingen, ingående i den frikostiga donationen av framlidne stadsläkaren Carl Friberg, att kunna flytta museet från de nuvarande svårtillgängliga, trånga lokalerna ned till bottenvåningen och därmed ge den förnämliga samlingen en värdig inramning. Nu ligger den onekligen "undanskuffad" under taket tre våningar upp med ingång från gården och smala trappor, som bl.a. gör det omöjligt för handikappade att göra ett besök.

De uttalanden som gjorts av ledande kommunalpolitiker om användningen av varmbadhuset efter utrymningen har alltid varit positiva till tanken på att tillgodose konstvännerna. Men nu, när det kommer till kritan, tas sparplanen som intäkt för att lägga varmbadhusets framtid på is. Inte att undra på att konstföreningens eldsjäl och intendent sedan 32 år tillbaka, Kåge Bergman, frångår sin vana och tar till starka ord som att "snålheten bedrar visheten".

Kulturbudgeten har väl alltid varit ett "dragspel" i den kommunala budgeten, som klämts ihop när ekonomin tvingats gå på sparlåga. Iakttagelsen gäller inte speciellt Sala. För vår del menar vi också, att de drömmar som vävts inom konstföreningen att en gång få disponera hela varmbadhuset och bygga om det till ett kulturhus från vind till källare med grafikateljé, en särskild utställningslokal för gryende talanger, kladdverkstad för barn o.s.v. är

orealistiska både i dagens och morgondagens läge. Konstföreningen har som bekant låtit ta fram ett förslag till ett helt kulturhus, som skulle gå löst på 2,4 miljoner. Summan är visserligen småpotatis jämfört med den miljonrullning förvaltningar och kommunala bolag tillåtit sig i Sala på sistone, men icke desto mindre är det utopiskt att tänka sig en så kraftig satsning på en "kulturoas" — ett uttryck som förutsätter att omgivningen utgör en öken i kulturellt avseende, och det är kanske ändå inte helt rättvist.

Det är emellertid inte enbart den innersta cirkeln av konstvännerna, de som håller lågan brinnande med Aguéliskulten som hård, som har glädje av att den permanenta utställningen, bestående av dels deponerade, dels inköpta verk av och kring den märklige salasonen, får det utrymme den förtjänar. Aguéli-museet är redan och kommer i växande grad att bli en vallfartsort för konstpublik för när och fjärran. Museet, invigt 1962 i sina nuvarande lokaler av dåvarande kommunalrådet Ivar Öhman, som den gången stöttade konstvännerna hedervärt, är en hörnpelare bland de sevärigheter Sala turisttrafikförening gör PR för med stor framgång. Ett bättre museum ger ökad reklam för s.k. kvalificerad turism till Sala, och det har alla invånare fördel av.

Men, som sagt, om konstföreningens planer tas ned på jorden och begränsas till det primära — en permanentutställning av Fribergssamlingen i f.d. simhallen och i anslutning därtill ett utrymme för tillfälliga utställningar samt lagerlokaler — borde det gå att hitta en kompromiss som inte sifferkarlarna och -kvinnorna i rådhuset kan smita förbi utan vidare.

Vad som skall bli av badhuset i övrigt är mindre intressant. Om inte annat hittar man väl någon förvaltning som känner sig trångbodd och förbisedd.

11/3-81
SA
11/3-81

Insamling för att hemföra Aguéllis stoft från Spanien

Till försommaren räknar Kåge Bergman, intendent i Sala konstförening, med att salasonen och konstnären Ivan Aguéllis stoft skall vara återfört till födelsestaden.

Konstföreningen har sedan länge umgåtts med planer på att hemföra urnan med den berömda målarens stoft från den kyrkogård i Barcelona, där det nu förvaras sedan Ivan Aguéli omkom i en järnvägsolycka i Spanien 1917. UD har på konstföreningens uppdrag klarat av de formella hinder som funnits för urnans och gravstenens återförande. Gravstenen är ritad av Aguéllis konstnärsvän Carl Wilhelmsson. Denna gravvård torde dock vara så liten, att den vid placeringen i Sala måste monteras på en större sockel.

Hemtagningen av urna och gravsten från Spanien kostar emellertid åtskilliga tusen kronor och konstföreningens tillgångar räcker inte. Därför går man i dag ut med ett upprop till Salaborna för att samla in pengar till en fond för att möjliggöra projektet.

Uppropet har 35 under-tecknare. Förutom salabor från olika läger har upp-ropet under-tecknats av bl.a. Gertrud Serner, f.d. 1:e intendent vid Nationalmuse-um, författaren Torbjörn Säfve, Uppsala, som arbetar på en Aguéli-bok, Margareta Winqvist, 1:e intendent vid Nationalmuseum och Sven Agéli, Sigtuna, en ättling till konstnären.

Se sidan 4

UPPROP

11/3-81

Undertecknade vill genom detta upprop stödja Sala Konstförenings avsikt att till Sala hemföra stoftet av konstnären Ivan Aguéli, som på sin färd från Egypten hem till Sverige förolyckades den 1 oktober 1917 i Barcelona och begravdes där.

Vi rekommenderar Salaborna och även intresserade på andra orter att sluta upp i den insamling som har till syfte att ekonomiskt möjliggöra genomförandet av detta projekt.

Det bör vara en hederssak för Sala att låta denne egen- artade son av staden få vila i födelsestadens jord.

Med detta upprop inbjudes alla som önskar ställa sig bakom denna tanke att till Sala Konstförenings postgiro- konto nr 340226-0 insända bidrag, såväl mindre som större. (Märk talongen "Aguéllifonden").

De medel som förhoppningsvis inflyter bildar en fond, som kommer att användas för iordningställande av en värdig gravvård. (Den gravsten som Aguéllis gode vän, konst- nären Carl Wilhelmsson, ritade och övervakade uppsätt- ningen av vid Aguéllis grav i Barcelona, kommer även att föras hem till Sala. Den stenen är dock, enligt den uppgift om vikten, som konsulatet i Barcelona uppgivit, så pass liten att den troligen måste monteras på en större sten).

Eventuellt av insamlingen överskjutande medel kommer i första hand att användas som en blomsterfond för Aguéllis grav.

Utrikesdepartementet har genom konsulatet i Barcelona undersökt möjligheterna att föra Aguéllis stoft jämte grav- stenen ut ur Spanien och fått bekräftat att inga hinder fö- religger härvidlag.

Så fort Sala Konstförening meddelar UD att allt är klart, kommer departementet att ombesörja hemtagandet av stoftet.

Om uppropet ger ett snabbt resultat, torde Aguéllis stoft finnas hemma i Sala redan om ett par månader.

Sven Agéli, Sigtuna
Herbert Aldenbjörk
Anders Andersson, Västerfärnebo
Kåge Bergman
Bernt Bergmark
Ebba Bergmark
Nils Blom
Bengt Davidsson
Åke Gellerstedt
Gudrun Holmberg
Lars-Erik Johansson, Ransta
Ulla Johansson
Bo Kallerman
Allan Karlsson
Bo Kihlström
Margreth Kihlström
Agne Källmark
Karl-Otto Modin
Kurt Nilsson
Bengt Nyfjäll
Rolf Paulsson
Stig Reimerson
Gertrud Serner (f. 1:e intend. vid Nat.Mus.)
Rolf Spetz
Inga-Lisa Stadling, Västerfärnebo
Lennart Stadling, Västerfärnebo
Klaus Stengler
Torbjörn Säfve, Uppsala
Åke Tonér
Bengt Wallin
Mariana Wallin
Ivan Wetterberg
Bo Wilén
Margareta Winqvist (1:e intend. vid Nat.Mus.)
Moa Vlastós

Nöjda idag

SA 24/3-81

KÅGE BERGMAN

Sala konstförenings ordförande Kåge Bergman har all anledning att vara nöjd idag. Redan nu står det nämligen klart att de hittills insamlade medlen räcker för att föra konstnären Ivan Aguélis stoft från Barcelona till Sala. När hemtagningen kan ske är ännu inte klart.

Se sidan 4

Gott gensvar: SA 24.3.81

Hemtagning av Aguélis stoft redan säkrad

Ett gott gensvar. Det är vad Sala konstförenings ordf. Kåge Bergman anser sig kunna konstatera då det gäller den insamling som startats för att föra konstnären Ivan Aguélis stoft från Barcelona till Sala samt för iordningställande av en värdig minnessten på den framtida gravplatsen på Sala kyrkogård. Bidrag — både stora och små — har redan kommit in i en sådan omfattning att själva hemtagningen av stoftet är säkrad.

En gravvård finns på gravsten i Barcelona — den är utförd av Aguélis konstnärsvän Carl Wilhelmsson — och meningen är att även den skall få följa med.

— Allt talar dock för att det rör sig om en relativt liten sten — vikten uppges till cirka 60 kg — och det torde bli nödvändigt att komplettera den på ett eller annat sätt, säger Kåge Bergman.

Hur mycket en sådan sak kan kosta är inte helt klart, men Kåge Bergman hyser, med hänsyn till det intresse som visats insamlingen, gott hopp om att den ekonomiska sidan skall lösa sig även där. Vad det kan bli fråga om är väl närmast en kom-

pletterande sten/sockel med inskription.

Siktet har varit inställt på att hemtagningen av stoftet skulle kunna ske i samband med Ivan Aguélis födelsedag, den 24 maj. Kåge Bergman är dock inte säker på att alla detaljer med olika myndigheter skall kunna klaras ut så snabbt. Det får väl i så fall ske senare, säger han.

Var urnan med stoftet skall placeras är ännu inte definitivt avgjort. Det är dock en plats på gamla kyrkogården — vid Kristina kyrka — som diskuteras. Möjligen kan det bli inteill den kyrkogårdsgång som leder från Aguéligatan till kyrkan.

SA
24.4.81

Konstföreningen varnar

Risk finns att

Sala förlorar

Aguélimuseet!

– Görs ingenting är risken överhängande att Nationalmuseum återkallar den Fribergiska samlingen från Aguélimuseet.

Det varnar Kåge Bergman, ordförande i Sala Konstförening.

– 1962, när Aguélimuseet invigdes, gjorde Nationalmuseum klart för oss att det fick vara ett provisorium – en tillfällig lösning. Likadant sade det dåvarande kommunalrådet Öhman. Vi har hela tiden hoppats på en restaurering. Men det händer ingenting, säger konstföreningens ordförande.

Skrivelser från föreningen ligger sedan länge hos kommunen. Skrivelser som föreslår att gamla varmbadhuset ska göras om till ett hus för kulturell verksamhet.

– 2,4 miljoner kronor skulle det kosta att göra hela huset klart och handikappvänligt med hiss. Som det är nu är det för bedrövtligt, säger Kåge Bergman. Många pensionärer kan inte ta sig upp för trapporna till museet. Att ordna tillfälliga utställningar är svårt, nästan omöjligt.

– Det beror på att den Fribergiska samlingen slits när vi

plockar upp och ner den. Nationalmuseum har dessutom talat om för oss att vi inte får lagra tavlorna som vi gör. De ska ligga i speciella lådor. Inte stå trängt uppställda i ett rum. Det måste hända någonting snabbt om staden vill behålla sin klenod och turistattraktion.

– Om Nationalmuseum återkallar samlingen eller inte, beror på hur det blir med varmbadhuset efter stängningen.

KÄPP I HJULET

Kåge Bergman blev besviken nyligen, då han fick höra talas om ett yttrande från fritidsnämndens arbetsutskott. I det ifrågasatte man lämpligheten i att an-

I juni stängs varmbadhuset. Vad som kommer att hända sedan med byggnaden, är ännu inte bestämt. Konstföreningen vill göra om badhuset till ett kulturhus.

vända varmbadhuset till annan verksamhet med tanke på det dåliga skick som byggnaden befinner sig i.

– Ett barockt uttalande, säger Kåge Bergman. Det förvånar mig att den instansen försöker sätta en käpp i hjulet för oss. En fullständig överraskning.

Han vill betona att en arkitekt från Stockholm varit och tittat på badhuset och kommit fram till att det lämpar sig utmärkt som ett kulturhus.

Arkitekten bedömde det som att huset var mycket stabilt med halvmetertjocka väggar i tegel. Samt att det dåliga skick som själva simhallsutrustningen befinner sig i, inte har någon betydelse i det här fallet.

SNART FÖR SENT

– Huset är inte fallfärdigt – tvärtom, säger Kåge Bergman.

När fritidsnämnden hade sammanträde i tisdags, beslutade man sig för att helt ta bort passusen om badhusets dåliga skick

från yttrandet. Nämnden enades helt enkelt om att den frågan inte var "deras bord".

Kåge Bergman vill poängtera hur viktigt det är att någonting görs snabbt innan Nationalmuseum griper in.

– Aguélimuseet och den Fribergiska samlingen befinner sig i en ohållbar situation. Det har nu gått 20 år och ingenting har hänt. Nu är det snart för sent att reagera...

GUNILLA ERICSON

Salas SV.D 5.81 särpling hemma till sist

Konstnären Ivan Aguéli's jordiska kvarlevor har förts hem — efter att i mer än 60 år ha vilat i ett columbarium (benhus) i Spanien.

Hem betyder i detta fall Sala. Där föddes Ivan Aguéli 1869 och där finns sedan 1962 ett Aguéli-museum. Det är inrymt i Gamla varmbadhuset och har den största enskilda samlingen av hans verk, ett 40-tal målningar samt teckningar.

En minneshögtid på Gamla kyrkogården på fredag kommer att markera hemkomsten. Då skriver prästen Nils Blom slutet på historien, en av de märkligaste, mest dramatiska och färgstarka i den svenska målar Konstens historia.

Aguéli's liv blev dramatiskt in i det sista. Han omkom 1917 bara 48 år gammal sedan han i Barcelona blivit överkörd av ett lokomotiv. Han hade kommit till Spanien från Egypten och var på väg hem till Sverige. Men penningbrist gjorde att han fastnade i Spanien.

Hans situation blev känd i hemlandet. Här fanns en liten krets som kände till och beundrade hans måleri: prins Eugen, Karl Nordström och dåvarande överintendenten vid Nationalmuseum Richard Bergh. Prins Eugen skickade pengar, 1000 pesetas, men när de kom fram var Ivan Aguéli redan död.

Han jordfästes på kyrkogården i Barcelona. Efter en tid plockades kvarlevorna upp ur jorden och placerades i en nisch i ett columbarium. Efter ritningar av konstnären Carl Wilhelmsson utfördes en gravvård som placerades på platsen.

Den gravvård har man inte kunnat föra hem, men en kopia har gjorts och placerats på kyrkogården i Sala.

Ett ofullbordat porträtt av Ivan Aguéli, utfört 1898 av Fritz Lindström.

Det dröjde innan fler än prins Eugen upptäckte att Ivan Aguéli var en stor målare. Sitt genombrott fick han postumt vid en minnesutställning i Stockholm 1920. Den inbringade 34 000 kr. och behållningen gick till modern, "vackra Anna", som hon kallades.

Den som framför allt har arbetat för att Ivan Aguéli's kvarlevor skulle föras hem är K. G. Bergman, intendent vid museet och ordförande i Sala konstförening. Det har inte varit någon enkel uppgift. Men UD har hjälp till att sköta kontakterna med myndigheterna i Spanien och genom insamlingar har intendent Bergman fått fram de pengar som behövdes.

Obekvämlig

I dag är Ivan Aguéli en av

Aguéli äntligen hem efter 63 år i Spanien

NORRKÖPINGS
TIDNINGAR
13/5 81

Kvarlevorna av den legendariske Ivan Aguéli, som i fjol presenterades på Norrköpings museum, har nu förts till hemstaden Sala från Barcelona där han legat begravd sedan 1917, efter att ha blivit överkörd och dödad av ett tåg. Det är Sala konstförening som ombesörjt hemtransporten av stoftet och även av gravstenen, som på sin tid smyckades av Aguéli's vän, konstnären Carl Wilhelmsson. Ett vitrum har upplåtits på gamla kyrkogården utanför Kristine kyrka där gravsättningen sker i pingsthelgen.

Aguéli var utfattig och sjuk i Barcelona dit han sökte sig efter sina irrfärder i Orienten, säger intendenten vid Aguéli-museet i Sala, K. G. Bergman, som förresten presenterade konstnären vid Norrköpingsutställningen. Aguéli gav uttryck åt sin längtan hem i flera brev och vi är glada över att hela Sala har ställt sig bakom initiativet till återföreningen med den svenska jorden. Svenska konsulatet har underhandlat med de spanska myndigheterna som visat stor förståelse.

Stoftet som flögs till Arlanda från Barcelona på söndagen förvaras nu i kyrkans sakristia i väntan på gravsättningen.

För eftervärlden har Aguéli mer och mer kommit att framstå som en av det svenska måleriets föregångsmän, en av de finaste koloristiska begåvningarna. Hans namn är i hög grad knutet till Visby där han började sin konstnärarbana i unga år. Både Frankrike och Egypten var hans egentliga målarrevir. Under Parisären kom han även att intressera sig för anarkism. Han arresterades vid ett tillfälle men

stadens stora söner men under sin livstid var han en obekvämlig person.

— Innan han kom in på konstnärbanan reagerades han från läroverk i Sala, Västerås, Falun och Visby samt Palmgrenska skolan i Stockholm. Han klarade inte att vistas inomhus. Och han fick underbetyg i allt utom teckning och botanik. Där hade han stort A, berättar intendent Bergman.

Religionsfilosof

Aguéli vistades i Frankrike, Spanien och Egypten. Han övergick till islam, blev politisk anarkist och lade under långa tider undan penslarna för att ägna sig åt journalistik och religionsfilosofi. Några gånger kom han hem till Sala och förskräckte modern och andra

Ivan Aguéli — han får sin viloplats Sala.

frikändes. Han var även fanatisk djurvän och ett par revolverskott, som han avlossade mot matadorerna som protest mot tjurfäkningar i Frankrike gav eko även i deputeradekammaren. Ett annat exempel på hans egocentricitet var hans omsorg om hemlösa katter i Paris, som han delade med sin älskarinna, den franska poeten Marie Huot.

genom att gå omkring på gatorna iförd fez och österländska kläder. Förnamnen John Gustaf ändrade han till det ryska Ivan och släktnamnet Agelii lät han förfranska.

"Zorn fähusrubens"

Sin inställning till dåtida svenskt måleri visade han bl. a. genom att kalla Anders Zorn för "vår svenska fähusrubens". Till minneshögtiden kommer ett 10-tal släktingar. En avlägsen släkting är skalden Bo Setterlind, som ger sin bild av Aguéli i dikten "FRÄNDE AV LJUS".

Lagom till minneshögtiden utkommer en roman om konstnären, skriven av författaren Torbjörn Säfve. Ett filmanuskript om den store målaren från Sala lär också vara på väg.

Björn F. Hansen

Ivan Aguelis kista och gravsten är nu hemma i Sala. Här visas det upp av Åke Jansson, t.v. och K-G Bergman.

Efter 70 år ^{VLT 11/5-81} Ivan Agueli hemma i Sala

Så är han då äntligen hemma igen, John Gustav Agueli, salasonen som flyttade ner på kontinenten och blev den kände konstnären Ivan. John hade anarkistiska synpunkter och revolutionen i Ryssland inspirerade ho-

nom till att byta sitt förnamn till Ivan.

Den lilla kistan med Ivans kvarlevor och gravstenen är nu hemma i Sala. Resan till hemstaden, som började för nästan 70 år sedan, är nu avslutad. Hans sista önskan i livet var just att få komma hem, men ekonomiska bekymmer gjorde att han misslyckades.

Ivan Agueli hade blivit utvisad

från Egypten. Nu ville han hem och resan skulle gå via Barcelona i Spanien dit han kom 1916. Han skrev till sin mor där han förklarade sin hemlängtan och begärde pengar av henne till resan.

I ett av sina sista brev hem till Sverige uttryckte han sin önskan att en gång få måla av "Sala-trakten från Stingtorpet, Möklinta och hela vägen norrut till Dalarna".

RÄCKTE INTE

Men pengarna hans mor skickade räckte inte till resan. I stället mötte han sitt öde på en bangård i Barcelona. John Gustav Agueli blev överkörd av ett tåg och förolyckades. Han var då sedan en tid nästan helt döv och det antas att det var orsaken till den tragiska olyckan. Han hörde inte tåget.

Strax innan olyckan hade prins Eugen fått reda på att den kände konstnären ville återvända till Sverige. Prinsen skickade då 1.000 pesetas till honom, men när pengarna kom fram var han redan död . . .

— Det är alltså en fullföljande av hans önskan vi nu har genomfört, säger K-G Bergman.

Gravstenen visade sig vara en tunn platta i marmor. — Den bör nog putsas upp, konstaterade Ake Jansson och Kåge Bergman.

Aguélis kista öppnad Överraskande innehåll

När Kåge Bergman och Ake Jansson öppnade lådan med det som skulle vara Ivan Aguélis stoft blev de något överraskade. I lådan fanns ingen urna utan en liten tråkista med kranium och benpipor.

— Jag är osäker på hur det kommer att fungera rent gravtekniskt, sade Kåge Bergman.

Hursomhelst är Bergman lättad över att konst-

närens kvarlevor äntligen har kommit hem till Sala.

Med kistan följde gravstenen, en cirka 70 x 80 cm. platta av tunn marmor. Kistan och stenen fördes senare på lördagen till Kristina kyrka, där kyrkoherde Nils G Blom höll en kort välkomstceremoni. Gravsättningen kommer troligtvis att ske på pingstdagen.

Se sidan 4

Överraskande innehåll i Ivan Aguélis kista

SA 11.5.81

Kvarlevorna av Ivan Aguéli har lyckligt och väl kommit till Sala, men inte i det skick intendent Kåge Bergman och de övriga i konstföreningen hade trott.

I den lilla träkistan fanns ingen urna med konstnärens stoft. Där låg istället kranium och benpipor omsorgsfullt inbäddade i plastpipor omsorgsfullt inbäddade i plast.

Kåge Bergman och hans medhjälpare Åke Jansson var märkbart överraskade när trälären, i vilken den legendariska salasonen färdats

på sin resa med flyg från Barcelona, på lördagsförmiddagen öppnades på Aguéli museet. Ända sedan hemtransporten började planeras på våren 1980, har alla varit övertygade om att det var en urna med Aguélis stoft som väntade. Vid öppnandet av nischen nere i Barcelona märktes inte heller något ovanligt. Ingen anade att kistan innehåll skelettdelar.

— Jag är osäker på hur det här kommer att fungera rent gravtekniskt, sade Kåge Bergman.

och lättnad över att äntligen fått hem konstnärens kvarlevor gick dock inte att ta miste på.

— Det känns egendomligt men skönt, konstaterade han. Nu behöver jag inte längre oroa mig över hur det ska gå med graven där nere i Barcelona.

Kistan visade sig vara en vacker liten trälåda i mörkbrun mahogny. På ena kortsidan står konstnärens initialer J G A (Johan Gustaf Aguéli är ju hans fullständiga namn) skrivna i silver.

Med kistan kom även gravstenen, en cirka 70x80 ca stor tunn platta i marmor.

Träkistan och gravstenen fördes senare på dagen till Kristina kyrka där kyrkoherde Nils Blom höll en kort välkomsteremöni.

Gravsättningen blir förmodligen på pingstdagen den 7 juni. Fram till dess förvaras kvarlevorna i kyrkans sakristia.

Sjalva träkistan kommer sedan förmodligen att förvaras som ett minne i Aguéli museet. Konstföreningen tänker anordna en minnesstund till hösten där man hoppas få medverka av författaren Torbjörn Säfve, som skrivit en roman om konstnären.

Folk har frågat

Kåge Bergman är glad över den uppskattning många salabor har visat inför konstföreningens arbete med att få hem kvarlevorna.

— Det har varit en fin avslutning i stan, menade han. Folk har ofta frågat hur långt vi kommit, om vi fått hem stoftet än osv. Den insamling som gjordes i Sala tidigare under året, gav sammanlagt cirka 9.000 kronor. En summa som gott och väl täcker transportkostnaderna. Hemtagningen blir med all säkerhet också billigare än man räknat med.

Kyrkoherde Nils Blom bar in kistan i Kristinas sakristia. *MUSEI* Musikintendentens glädje

Äntligen är den här! Åke Jansson lyfter upp den vackra träkistan. — Ett historiskt ögonblick, menar Kåge Bergman.

Kyrkogårdsmyndigheterna i Barcelona har varit mycket välvilliga och kostnaderna i Spanien blir troligen lägre än de beräknade 3.750 kr. Flygresan hem var helt gratis tack vare god hjälp

av flygkapten Sven Agelii, släkting till konstnären.

Konstföreningens självpåtagna uppdrag är därmed i det närmaste avslutat. Man tänker dock värda minnet av Ivan Aguéli ömt. Ty,

som Kåge Bergman uttryckte det:

— Det här är ett historiskt ögonblick.

Text: Torbjörn Tenfält
Foto: Bernt-Erik Rutström

Kyrkoherde Nils Blom hälsade Ivan Aguéli med en kort välkomsteremoni. På pingstdagen räknar man med att kunna gravsätta konstnärens kvarlevor på Kristina kyrkas gamla gravplats.

Men vad är detta? Det fanns varken urna eller stoft i kistan.

SA 2.6.-81

Gruppbesök på Aguélimuseet allt vanligare

Den Fribergiska samlingen, med den efter Norrköpingsutställningen alltmer uppmärksammade Aguélikollektionen efterfrågas allt oftare och det hör till vanligheterna att man ringer från olika håll i landet och hör sig för om möjligheterna att få komma på besök gruppvis till Aguéli-museet.

Det är ett konstaterande som Sala konstförenings styrelse gör i sin berättelse gällande verksamheten 1980.

Där omtalas också att fyra utställningar anordnades under året, två på våren och två på hösten. Utställningarna ordnades parvis för att den Fribergiska samlingen inte skall behöva röras mer än två gånger på året. Dels slits samlingen genom ständiga nedtagningar och upphängningar, dels förfogar inte museet över lokaler med lämplig förvaringsutrustning i enlighet med Nationalmusei föreskrifter, bl.a. finns ej sådana hyllor för uppställning av konstverken som krävs enligt bestämmelserna.

STARK OVISSHET

Styrelsens förhoppning är att det gångna årets aktiviteter varit till gagn för konstillivet i Sala samt att den uppmärksammade Aguéliutställningen i Norrköping — Fribergiska samlingen var utlånad dit och utställningen pågick från mars till mitten av maj, längre än beräknat till följd av den stora publiktillströmningen — ytterligare kommer att öka intresset för Aguélimuseet.

Men efter snart 20-årig verksamhet i de lokaler, som togs i bruk såsom ett provisorium för Fribergiska samlingen, förklarar sig styrelsen känna en stark ovisshet inför vad som kommer att hända med Varmbadhuset, när simhallen snart bommar igen för gott.

Men vädjar därför enträget till kommunens styrande att nu fatta ett snabbt beslut att med kraft verka för att fastigheten snart rustas upp och om hela det föreslagna programmet ej kan genomföras i ett slag, man åtminstone påbörjar ett upp-
rustningsprogram som etappvis kan byggas ut så att nuvarande provisoriet kan avbrytas och bytas mot ett progressivt uppbyggnadsarbete.

Är det inte snart kultur-

ens tur att bli ihågkommen i det kommunala arbetet, frågar konstförenings styrelse.

SA 3/6-81

Aguélis stoft har gravsatts Ingen ceremoni i pingsthelgen

Konstnären Ivan Aguélis stoft vilar nu i salajord. Urnan med hans kvarlevor gravsattes i onsdags på kyrkogården vid Kristina kyrka. En ceremoni var planerad till pingstdagen, men den blir med stor sannolikhet uppskjuten till ett senare tillfälle. Det har nämligen visat sig att den gravsten som medföljde stoftet från Spanien, och som utförts av Carl Wilhelmsson, inte klarar vårt klimat. Man undersöker därför möjligheterna till att få en kopia i granit utförd.

SA 5.6.-81

Idag stängs gamla badet för alltid

Varmbadhusets saga är all, idag stängs den gamla badinrättningen som tjänat salaborna sedan 1928 för alltid.

Om badhusets kakelklädda väggar kunde tala skulle de viska om den stolthet Salaborna kände då de 1928, efter 10 års stötande och blötande av badhusfrågan i de kommunala nämnderna, äntligen kunde inviga den med dåtidens mått mått grandiosa simhallen.

Ja, salabadet var faktiskt Skandinaviens modernaste inrättning då det öppnades.

□ □ Plötsligt ekar två skott över tjurfäktningsarenan i den franska staden Deuil. Den berömda matadoren träffad!

□ □ Attentatsmannen, en okänd svensk med rykande revolver, hade inte orkat se djurplågeriet. Därför sköt han matadoren.

Men fångelsetiden blev kortvarig — djurvänner i hela Frankrike krävde att han skulle frigges.

Kort därefter förbjöds all vidare tjurfäkting i Frankrike. Tack vare en okänd man från Sala i Sverige.

□ □ Efter sin död blev attentatsmannen erkänd som en av de största i svensk konsthistoria, jämförd med van Gogh och liknad vid en färgdiktens Strindberg. Men hemma i Sala skulle det dröja många år innan han blev salongsfärdig.

□ □ Nu har det oförstådda geniet blivit Salas Store Son. Med eget museum, egen gata — och häromdagen hemfördes hans stoft från Barcelona, där han legat begravd.

Porträtt av Ivan Aguéli, gjord av konstnärsvännen Ragnar Alyre. Råmen satt en gång kring en spegel i ett egyptiskt hem.

VÄLKOMMEN HEM, IVAN!

**Äntligen är han erkänd —
konstnären som stoppade
tjurfäktingar i Frankrike**

Ivan Aguéli har genom åren blivit föremål för många tolkningar, både som konstnär och människa.

Så här skrev bl a författaren Gunnar Ekelöf: "Aguéli var inte uteslutande konstnär. Han hade många järn i elden alltifrån ungdomen. Han var något av ett svenskt universal-

geni. Det svenska universalgeniet utmärker sig, till skillnad från exempelvis det renässansitalienska, av något visst fragmentariskt. Kanhända beror det på att nordiska människor av denna typ så sällan lyckas. De har framför allt inte tillgång till det internationella ge-

hör och inte heller den blodets och övertalningsförmågens värme som kommit andra till del. Swedenborg, så dyrkad av Aguéli, var fragmentarisk. Där finns döda punkter: visionärt å ena sidan, något visst läsaraktigt blint å den andra. Detsamma kan gälla den likaledes av

Aguéli beundrade Strindberg. Och detsamma kan gälla Aguéli själv, inte bara i hans konstnärliga gärning utan också i fråga om hans dagliga och stundliga människa. Ändå var han ett geni — sådana som vi nu har dem."

Den förlovrade sonen har kommit hem till Sala.

Fast det vore nog riktigare att tala om en målares sena jordfärd, när stoftet av konstnären Ivan Aguéli (1869—1917) äntligen hemförts till Sala.

Han var själv på väg hem för 64 år sedan för att försökas med det land och den stad, där han känt sig som den illa behandlade styvsönnen. Fadersupproret var över. Han längtade hem och skrev i brev att han var beredd att "sluta fred med isen, snön, dimmorra och mörkret". Efter sina långa irrfärder i Orienten kom han, utfattig och sjuk, till Barcelona. Här väntade han på ett resebidrag för att kunna fortsätta resan hem. Men ödet ville annorlunda — han förolyckades under ett framrusande lokomotiv och fick sin gravsten i Barcelona.

Två dagar senare kom biljettpengar från prins Eugén.

Sedan fick han dela den begåvade konstnärens vanliga lot, den att bli upptäckt först efter sin död. Minnesutställningen, som blev hans första egentliga framträdande inför offentligheten, gjorde hans namn berömt över en natt. En av de största, jämförd med van Gogh och liknad vid målerikonstens Strindberg. Där till en bohemefigur utan motstycke i svensk konsthistoria.

Tagen till heders

Sent omsider tagen till heders har han nu ett eget museum i Sala. Även en gata uppkallad efter sig, icke helt ovanligt när den svenska småstaden drabbas av dåligt samvete över att ha saknat hjärterum för sitt oförstådda Snille.

Salas Store Son — nu låter det sig skrivas i den lilla idyllen, som ligger där hopkrupen ute på en blåsig slätt. En liten stad en gång uppstampad ur jorden kring Silvergruvan, numera tom på allt utom sina historiska klanger. Alltjämt en handelsplats för en välborgen landsbygd. 20 036 invånare, en minskning med 23 personer sen i fjol. 47 procent bor i småhus. I stadskärnan väl bevarade träkäkar. Stillsam ålderdomlighet.

Och över Stora torget sticker kyrkan upp sitt moraliska pekfinger. Här vilar en okultist och mystiker, i sin levnad vänd mot Mecka och adopterad av Islam.

— Men han har kommit hem, säger intendenten för Aguéli-museet, Kägo Bergman, där han står med kyrkogårdsvaktmästaren och diskuterar om en ny gravsten å 5 000 kronor plus moms.

Den gamla gravstenen, hemförd från Barcelona, tål inte klimatet. Precis som det var med Ivan Aguéli.

Större donation

Kägo Bergman har som ordförande i Sala Konstförening arbetat för Ivan Aguéli-färd i många år. En insamling till Aguéli-fonden gjorde det till slut möjligt. Nu hoppas han på en större donation för att bygga ut Aguéli-museet som rymmer på övervåningen

i ett torrlagt badhus, vars interiör påminner om de gamla romarnas badinrättningar med vackra pelare och sirliga ornament.

Kåge Bergman tycker att Sala rehabiliterat sig. Och det fanns faktiskt Salabor som tidigt anade något av Ivan Aguéli's genialitet. En var stadsläkaren Carl Friberg, som efter sin död donerade 32 målningar och elva blyertsteckningar till det som nu blivit Aguéli-museet.

Kåge Bergman kan prata om Ivan Aguéli som vore det hans egen son. I hans sällskap växer den originella färgdiktaren ut över hemlandets gränser, och vi går in i hemlighetsfulla landskap, tidlösa öknar och egyptiska kupoler av uråldrig mystik. Allsammans speglar av den filosofi han för tillfället hängav sig åt. Tankar omdiktade i färg och form. På samma gång besöjade och kristalliskt klara, vilket här skulle föra för långt att gå in på. I synnerhet som jag högst personligen ser ett översinnligt ljus bryta igenom landskapen. Och vem kan det berättas?

Pratade 16 språk

Det var i Egypten Ivan Aguéli fann sitt inre landskap. Här kom han att leva i tre olika omgångar sammanlagt mer än tio år.

En tid redigerade han en tidskrift på arabiska i Kairo.

Han behärskade sexton levande språk, berättar Kåge Bergman. Sedan han trängt in i de muhammedanska urkunderna övergav han sin kristna tro och gick över till islam. Samtidigt beböll han sina anarkistiska idéer som han smittades av i ungdomsåren bland impulsiva samhällsomstörtare i Paris.

I Paris mötte han madame Marie Huot, en ryktbar poet och i likhet med honom själv en fantastisk djurvän. Tillsammans gjorde de nattliga raser på Paris gator för att ta hand om hemlösa katter.

Madame Huot hänger bland Aguéli's många kvinnoporträtt.

Se vilket sötsurt leende, säger Kåge Bergman på ett sätt som antyder att han inte är helt kontant med madame.

Det finns skäl till det. Rent upprörande skäl för den som vet hur Marie Huot maktlystet härskade över Ivan Aguéli. I många år underkastade han sig henne som en livegen. Och när han tidvis flydde undan sin egendomliga förbindelse blev hennes brev pikantartat under vilka han vred sig i smärta.

De famösa skotten i Deuil i juni 1900 bär ett tydligt vittnesbörd om Marie Huot's makt över Ivan Aguéli. Han befann sig då i Indien och hon satt i Paris och var svartsjuk på det indiska landskapet som gav den orolige konstnären ett djupare lugn än kärleken till henne. Hon skrev till honom att komma till Paris för att väcka opinion mot att de spanska tjurfäktningsarenarna skulle återinföras i Frankrike samtidigt med att världsutställningen skulle öppnas i Paris.

Djurens heliga sak

När världsutställningen slog upp sina portar satt Ivan Aguéli och Marie Huot på läktaren i tjurfäktningsarenan i Deuil. Hon kostymmerad som venetianska,

Ivan Aguéli, stående till vänster, med några av sina orientaliska vänner. Egypten blev hans stora kärlek. Här satt han lyckligt fördjupad i österländsk språkforskning eller islamska meditationer.

I dag skulle Ivan Aguéli varit hemma på mammas gata, bokstavligen. "Salas store son" är antligen erkänd i sin hembygd. (Bilden ovan)

På gravstenen. (Bilden till höger), nu hemförd från Barcelonas, står förnamnen John Gustaf, som han bytte till Ivan under intryck av den stora ryska litteraturen. Född Agéli förfranskade han sen efternamnet till Aguéli när han kom till Paris.

— Den här tavlan hade Aguéli's mor gömd i garderoben och värd mot vägen, berättar Kåge Bergman, ordförande i Sala konstförening. Han har i många år arbetat för att Ivan Aguéli's stoft skulle återföras till Sala. Nu är nästa mål att bygga ut Aguéli-museet i Sala.

han i fotsid sammetsdräkt under vilken han bär en sexpipig revolver. Tillsammans skulle de slå ett drastiskt slag för djurens heliga sak.

I öppen landå rullas de spanska matadoreerna in på arenan. Under applåder skall den berömda toreadoren utöva slaktarens yrke. Då hörs två skott i tät följd. En projektil går genom armen på den ena spanjorens guldpärlade jacka.

Under scener jämförbara med ett presidentmord kastar sig gendarmerna över attentatsmannen.

Rätten längen mot Aguéli river upp en landsstorm bland djurvänner. Han frigges och kort därefter blir tjurfäktningen definitivt förbjuden i Frankrike.

Skott mot pappa

Nio år senare skriver Marie Huot till Ivan Aguéli: "Det är bara en sak du gjort av kärlek till mig och religionen — det är revolverskotten i Deuil".

Det har sagts att skotten mot matadoren omedvetet var riktade mot fadern, stallmästaren och veterinären i Sala. En omvitnat brutal sälle och en kraftkarl om vilken det finns nedtecknat att han en gång slog ned en vreskande hingst med bara knytnäven.

Det har också sagts att Marie Huot blev något av ställföreträdare för den dominerande fadern.

Ivan Aguéli's äventyrliga liv, pendlande från intellektuell högsprång till nervösa sammanbrott, var fyllt av sådana komplikationer.

Räddad av prinsen

Nu var det inte första gången han råkad i klanmeri med rättvisan. När han lämnade Egypten 1910 utvisades han som misstänkt för politiska åtampingar. Två gånger satt han fängslad för sina anarkistiska idéer. Bägge gånger släpptes han på intyg utfärdade av ingen mindre än prins Eugén.

Det var också prins Eugén som till sist ombesörjde att Ivan Aguéli's kvarlätenskap fördes hem till Sverige — en massa värdefullt bråte i ramar och säckväv, enligt svenska konsulatet i Barcelona.

Halvbröder kanske?

Prins Eugén's omsorger har fött vissa anspelningar om att de skulle ha varit halvbröder, icke minst för att Ivan Aguéli's mor, kallad vackra Anna, var kökspiga hos Oscar II i Stockholm året innan hon följde med stallmästaren och veterinären till Sala och födde sin son.

Hur det var med den saken får vi aldrig veta. Ivan Aguéli förblir en gåtfull främling även på sitt museum i Sala, den stad där han gick med sina oförlösta drömmar att skapa vackrare än vackert större än stort.

Men varför inget enda motiv från Sala? Frågan är om han någonsin ägnade ett penseldrag åt hemstaden, utom en melankolisk ungdomsmålning av slätten kring Sala, första vägen ut — Hodan med drag av den oändlighet han såg i horisonten under sin mångåriga förälskelse i Orienten.

ARNE REBERG (text)
FREDRIK LUNDGREN (foto)

SA 12/9-81

Minnes högtid för Ivan Aguéli

En minneshögtid för Ivan Aguéli blir det den 25:e september. Bl.a. kommer Bo Setterlind som är släkt med Aguéli, att medverka och läsa en dikt som han författat speciellt till minneshögtiden.

Det är Sala konstförening som står som arrangör och man hoppas att den nya gravstenen hinner bli färdig tills dess. Originalen går inte att ha ute eftersom det inte tål det svenska klimatet. Kopian kommer att se ut på samma sätt, men vara gjord i granit.

— Många av Aguélis släktingar har visat stort intresse för den här minneshögtiden och en hel del av dem kommer att delta i den, berättar Konstföreningens ordförande Kåge Bergman.

Högtiden börjar på gamla kyrkogården, vid Kristina kyrka där kyrkoherde Nils Blom kommer att hålla ett kort tal. Elever från Musikskolan står för flöjtmusik.

Därefter fortsätter arrangemanget på Aguéli-museet där det blir förtäring och musik.

— Vi hoppas att släktingarna ska ha något att berätta om Aguéli. Det kanske kommer fram nya saker om konstnären som vi inte vetat tidigare, säger Kåge Bergman.

Man kommer också att visa diabilder från den minnesutställning som gjordes 1969 i samband med 100-årsjubileet av Aguélis födelse.

SA 12/9-81

Minneshögtid på fredag: **Bo Setterlind läser specialskriven dikt vid Ivan Aguélis grav**

Vid den minneshögtid som på fredag, med början kl. 17 hålls vid Ivan Aguélis grav på kyrkogården vid Kristina kyrka i Sala kommer skalden Bo Setterlind — avlägsen släkting till Aguéli — att läsa en för tillfället specialskriven dikt, "Frände i Ljuset".

Minneshögtiden hålls med anledning av att det i år lyckats för Sala konstförening att få hem kvarlevorna efter den berömde konstnären och Sala-sonen, så att de äntligen kunnat gravsättas i hembygdens jord.

Det var vid konstföreningens årsmöte i fjol som beslut fattades om att man skulle undersöka möjligheterna för en hemtagning av kistan med Ivan Aguélis kvarlevor — kraniet och några skelettdelar — från Barcelona, där den haft sin plats i ett Columbarium sedan oktober 1917, då Aguéli omkom genom en olyckshändelse.

Konstföreningens ordf. Kåge Bergman fick uppdraget att föra frågan vidare och det var med stor tillfredsställelse han den 8 maj i år fick vara med och hämta kistan vid Arlanda, dit den anlant med flyg.

Minnessten i granit

Med från Barcelona finns också den gravsten som signerats av konstnären Carl Wilhelmsson.

— Även om den nu blästrats och snyggats upp en del kommer den inte att få sin plats på Aguélis grav i Sala, påpekar Kåge Bergman. Det rör sig nämligen om en tunn marmorskiva och den skulle snart vittra sönder. Vi har därför låtit göra en replik i granit, något mindre än originalet.

Den snedfasade granitstenen — den är avsedd att ligga — mäter 65×65 cm, medan originalets mått är 75×75 cm.

Denna minnessten skall finnas på plats till fredagens minneshögtid. Programmet då inleds med musik, en flöjtduo, varefter kontraktsprosten Nils Blom talar. Kåge Bergman kommer att berätta historien om vad som hänt i samband med att Ivan Aguéli "kommit hem". Vidare blir det, som nämnts, medverkan av Bo Setterlind.

man kunnat utläsa att han längtade hem. Nu är han hemma.

Ökande intresse

Kåge Bergman kan med glädje konstatera, att intresset för Aguéli tilltagit under senare år. Det visar sig bl. a. genom en märkbart stigande besöksfrekvens vid Aguéli-museet. Vi har fått blickarna på oss och det är något vi bör

ta vara på, hävdar Kåge Bergman, som hoppas att museifrågan skall få en tillfredsställande lösning innan det är för sent.

Uppsala-författaren Torbjörn Säfves roman om Ivan Aguéli är f. ö. i antågande under hösten. Han har också ett filmmanuskript "på väg" och Kåge Bergman hoppas att filmplanerna verkligen skall kunna förverkligas.

Insamlingen fortsätter

Den insamling som startades av konstföreningen för att få in pengar till bestridande av kostnaderna i samband med hemtagningen av Ivan Aguélis stoft har inte avslutats. Det finns alltså möjlighet att alltiämt lämna bidrag, påpekar Kåge Bergman. Det kommer nämligen också att behövas pengar för framtida vård av graven, någon blomma ibland e. dyl.

— Det känns skönt och riktigt att vi lyckats med det här företaget, säger Kåge Bergman vidare. När Aguéli hamnade i Barcelona 1917 var han på väg hem och av brev har

SA 16/9-81

KUNGÖRELSER

Vid MINNESHÖGTIDEN
den 25 sept. över konstnären
IVAN AGUÉLI

finns möjlighet att anmäla sitt deltagande i samlings på Aguéli-museet som sker omedelbart efter minnesstunden på gamla kyrkogården.

Eftersom utrymmet är begränsat till högst 50 pers., inkl. inbjudna gäster, kommer plats att beredas upp till denna gräns i den ordning anmälningarna inkommer. Kostnad 50:—/pers. Anm. senast sönd. 20 sept. kl. 16 till Aguéli-museet tel. 138 20.

SALA KONSTFÖRENINGENS STYRELSE

Konstföreningens ordförande Kåge Bergman visar Sala-konstnären Ivan Aguéli sin vördnad. En muslim som nu ligger begravd på kyrkogården vid Kristina kyrka.

— Johan Gustav Aguéli har kommit hem. Kommit till ro i vår hemjord, sade prostens Nils Blom vid sitt tal i Kristina kyrka.

Minneshögtid för Aguéli: Det blev rena släktträffen

Allt det gamla ordspråket "äpplet faller inte långt från päronträdet" stämmer, visade sig på minneshögtiden för Ivan Aguéli i går. Släktingen Lars Agéli avslöjade under kvällen att han livnar sig som tecknare. En annan släkting till Aguéli, poeten Bo Setterlind, berättade att han tänkte bli målare först. Men sedan valde han istället att "måla med ord".

Minneshögtiden, som ordnades av Sala konstförening, började i Kristina kyrka där omkring 150 personer samlats för att visa salakonstnären sin vördnad.

Musikdir. Eyvind Hallnäs spelade ett stycke som han komponerat speciellt för minneshögtiden.

Bo Setterlind hade specialskrivit en dikt vid namn "Frände i Ljuset" som han läste både i kyrkan och på Agéli-museet senare på kvällen. Dikten publiceras här beövid.

RÄTTSLUT

— Att Aguéli kommit hem till Sala är det enda rätta slutet på hans dramatiska liv, sa-

— Det är naturligt att man är intresserad. Jag är ju själv tecknare.

Ivan Aguéli och Lars kan dock inte rubriceras som särskilt nära släktingar.

— Ivan är farmors kusin. Men jag har hört en del om när han mötte släkten genom min faster. Hon har berättat att han var en särting och slaktens svarta får, säger Lars Agéli. På den tiden sågs det snett på honom. Jag själv är stolt över att tillhöra släkten Agéli.

— En mycket givande kväll, sade Kåge Bergman. Det är inte uteslutet att vi gör minneshögtiden för Ivan Aguéli till en årlig tradition.

Första muslimen i svensk jord?

— Det måste vara första gången i Sverige som en muslim ligger i kristen jord.

Det säger Uppsala-författaren Torbjörn Säfve som nyligen blivit klar med sin roman om Ivan Aguéli.

— Det är fullt logiskt att han kommit tillbaka till Sala igen, säger han. Han längtade tillbaka hit. Men vad som fattas är moskén. Jag föreslår att en moské byggs i Sala till Ivan Aguélis ära.

Torbjörn Säfve deltog i minneshögtiden på fredagen. Han berättade om sin roman "Ivan" med underrubriken "En roman om frihet".

Han berättade om vilket arbete han lagt ned på roma-

nen och gick igenom dess nio delar.

Den börjar med kapitlet "Sälmskastarens son" som handlar mycket om Sala och Aguelis förhållande till sin far.

— Manuskriptet har fått

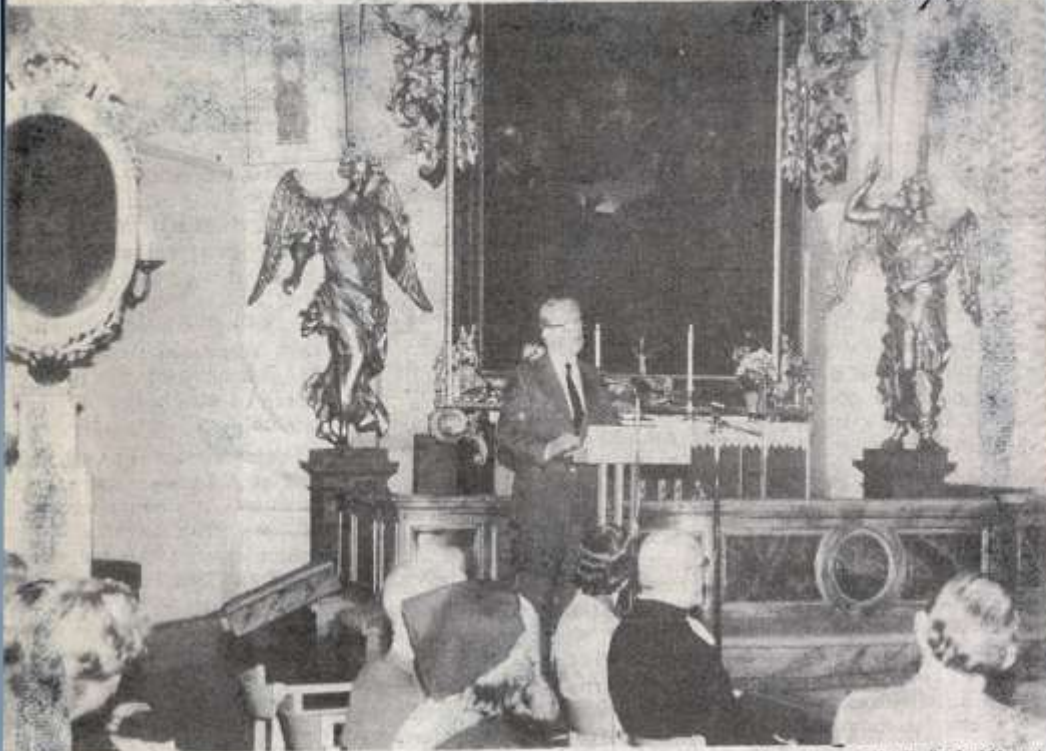
groomgå rena charkoterin-beset, säger Torbjörn Säfve. Från början omfattade det 2.000 sidor som jag nu skurit ner till 300.

— Det var bittert att skriva slutkapitlet. Det tragiska då han omkommer i en tågolycka i Barcelona. Att han nu flyttats därifrån är bra. I Barcelona låg han på en katolik kyrkogård — och det är en religion som han stod längre ifrån än protestantismen.

Fem Agéli: Lars, Barbro, Margareta, Mikael och Harriet kom till minneshögtiden som hölls i Kristina kyrka och i Agéli-museet.

VLT 26/981

Poeten Bo Setterlind läser sin specialskrivna dikt *Frände i ljuset*.

Enkel högtidsstund för Ivan Aguéelis stoft

Vid en enkel men stämningfull högtidsstund i Kristinakyrkan i Sala, hälsades stoftet efter Salas store konstnär Ivan Aguéli välkommen hem.

Efter orgelmusik av musikdirektör Elvind hallnäs och flöjtmusik av de båda unga musikerna Robert Reineck och Mats Nyfjäll

talade först kyrkoherde Nils Blom under rubriken "Hem". Därefter talade Sala Konstförenings ordförande Kåge Bergman varvid han berättade hur stoftet efter Ivan Aguéli kommit hem och hur tack samma konstföreningen är mot bl.a. UD som varit till stor hjälp. Hans tal kom också in på hemkomsten, och i talet sade han bl.a. "Välkommen hem käre Ivan".

Poeten Bo Setterlind läste en specialskrivna dikt "Frände i ljuset".

Den stämningfulla stunden i kyrkan avslutades så med flöjt och orgelmusik, varefter de drygt hundra församlade tågade förbi konstnären Ivan Aguéli's nya gravvård utanför Kristina väckra kyrka.

DN 28.9.81

Strimsporre, *Linaria repens*, pressade 1886 av Ivan Aguéli.

Frid över muslimen

Sala har nu definitivt slutit sin förlorade son till sitt bröst: konstnären Ivan Aguéli, som även var anarkist, muslim och mycket mera.

Poeten Bo Setterlind formulerade eftermälet vid en minnesstund på kyrkgården på fredagskvällen där Aguéli nu får ro sedan hans kvarlevor hämtats hem från Spanien, där han kördes över av ett lok när seklet var ungt.

"Han dog för den frihet som vidgar världen" sa Bo Setterlind, mycket riktigt. Bo är släkt med Aguéli, Bos farmors mormor och Aguéli's farfar var syskon.

Setterlind - släkt med föremålet.

En stor skara hade slutit upp utanför Kristine kyrka där Aguéli fått en gata alldeles intill uppkallad efter sig.

Prosten Blom lyste frid över muslimen, den ende i Sala, får man väl anta, som tagit plats bland de kristna.

Grävöl följde på Aguéli museet där man visade upp ett par pressade växter, klämda av Aguéli, uppgrävda från ett herbarium och pressade 1886, samma år han gallrades ut från läroverket i Falun.

ALAN ERICSON

★

26/9-81

Hovpoetens HYLLNING

"Frände i Ljuset". Så heter den dikt skalden och hovpoeten Bo Setterlind läste vid två tillfällen i Sala i går. Och det var en mycket speciell dikt — som skrivits till den minneshögtid för Ivan Aguéli som hölls på fredagen.

Sala konstförening stod för arrangemanget, som började i Kristina kyrka och slutade i Aguéli-museet.

På plats fanns, tio släktingar till Aguéli — däribland nämnde Bo Setterlind.

"Frände i Ljuset". Så heter den dikt som poeten Bo Setterlind, släkting till Ivan Aguéli, skrivit speciellt för gårdagens minneshögtid.

Frände av ljus

— Johan Gustav Aguéli har kommit hem. Kommit till ro i vår hemjord, sade prosten Nils Blom vid sitt tal i Kristina kyrka.

Minneshögtid för Aguéli: Det blev rena släkträffen

Att det gamla ordspråket "äpplet faller inte långt från päronträdet" stämmer, visade sig på minneshögtiden för Ivan Aguéli i går. Släktingen Lars Agell avslöjade under kvällen att han livnär sig som tecknare. En annan släkting till Aguéli, poeten Bo Setterlind, berättade att han tänkte bli målare först. Men sedan valde han istället att "måla med ord".

Minneshögtiden, som ordnades av Sala konstförening, började i Kristina kyrka där omkring 150 personer samlats för att visa salakonstnären sin vördnad.

Musikdir. Eyvind Hallnäs spelade ett stycke som han komponerat speciellt för minneshögtiden.

Bo Setterlind hade specialskrivit en dikt vid namn "Frände i Ljuset" som han läste både i kyrkan och på Aguélimuseet senare på kvällen. Dikten publiceras här bredvid.

RÄTT SLUT

— Att Aguéli kommit hem till Sala är det enda rätta slutet på hans dramatiska liv, sade konstföreningens ordförande Kåge Bergman. Han tackade utrikesdepartementet och de som ställt upp på insamlingen och avslutade sitt tal med att säga:

— Må du känna att du inte längre är föraktad i hemstaden! Ett 50-tal personer samlades därefter i Aguélimuseet. Bl. a. hade tio släktingar till Aguéli mött upp.

*Uppenbarelse
drabbar oss tyngdlöst
— som skuggan,
som hinner upp oss,
när vi flyr.*

*Om och om igen
hinner den upp oss,
och vi blir påmind om tidens
flykt.*

*Varje skugga, född av ljus,
passerar under oss,
som om den ville säga,
att vi hör Ljuset till.*

*Så också med honom,
som skrev:*

*"Olyckligtvis
måste jag segra,
jag är dömd
att leva."*

*Han gick fram
och bländades av Ljuset,
tänkte
med hela sin varelse:*

Det är inte här.

*Han gick längre in
och såg en större värld.
Himlen
öppnade sig
under konstnärens hand.*

*Nu vilar hans stoft
i mörkret,
men hans själ lysas upp
av Himlen.*

*Och vi lyssnar
till stoftets lovsång:*

Det är inte här.

*I den stad
som är ett smycke.*

*Och nu?
Varför skulle han resa?
Varför skulle han längta någon annanstans?
Han är ju redan framme.*

*I hägnet
av en helgedom,
som speglar
Himlen,
vilar hans stoft
i en annan exil,
lyser hans tro
bortom alla ord.*

*Han dog
för den frihet som vidgar världen.*

(Vid minneshögtiden på gamla kyrkogården i Sala den 25 september 1981, då stoftet efter Ivan Aguéli återförts till fosterjorden.)

Konstföreningens ordförande Kåge Bergman visar Sala-konstnären Ivan Augéli sin vördnad. En muslim som nu ligger begravd på kyrkogården vid Kristina kyrka.

BO: Gör om gamla posten till kulturhus

— Gör om gamla posthuset till kulturhus! Och riv all bebyggelse i kv. Täljstenen, inklusive varmbadhuset!

Den djärva tanken framför kulturnämndens ordf. Bo Kallerman. I kvarteret vill istället Bo Kallerman ha bostadsbebyggelse.

— Bostäder till vettiga byror, så att vem som helst kan bo i lägenheterna — och framförallt bo centralt.

— Gamla posthuset har samma kulturstämpel som varmbadhuset, säger Kallerman också.

Men Kåge Bergman, Konstföreningens ordf., är inte inne på riktigt samma linje som Bo Kallerman.

Se sidan 3

Bo Kallerman,

EN DJÄRV TANKE

Kulturnämndsordföranden vill riva varmbadhuset!

Varför inte göra gamla posthuset till kulturhus?

Den tanken leker kulturnämndens ordf. Bo Kallerman (c) i hågen. Det är en djärv tanke, eftersom planerna på att göra varmbadhuset till kulturhus har kommit en bit på väg. Bo Kaller-

man framhåller att detta bara är en tanke och att han väntar sig reaktion på den, främst från dem givetvis som vill bevara varmbadhuset och göra om det till kulturhus.

Ångshagen

— Men jag ser många fördelar med min tanke, säger han. I ett större perspektiv kan man genom byggande av bostäder i kv. Täljstenen justera bostadsförsörjningsprogrammet — kanske på så sätt att byggandet på Ångshagen kan reducera eller spolas helt. På Ångshagen kommer vi att använda finfin åkermark till bostadsområde, och det har jag alltid varit emot.

— Bostäderna i kv. Täljstenen skulle som nämnts göras billiga, så att vem som helst skulle kunna bo centralt. I dag renoveras gamla kulturfastigheter i centrum, men här kan bara människor med höga inkomster bo. Och jag säger nej till varje form av kategoriboende.

Bo Kallerman menar vidare, att det aktuella kvarteret ligger nära energiverket och att fjärrvärmens lätt kan

kopplas till de tänkta nya bostäderna.

Samma stämpel

— Det verkar som om Postverket har svårt med att få hyresgäst eller sälja gamla posthuset, och det vore tråkigt att riva det, säger Bo Kallerman. Det har faktiskt samma kulturstämpel i byggnadsinventeringen som varmbadhuset.

Bo Kallerman framhåller att han inte varit inne i gamla posthuset. Han vet inte hur lämpligt det är som kulturhus med tanke på interiören.

— Givetvis tror jag att man måste göra om en hel del, men det måste man ju

också i varmbadhuset, säger han.

— Sammanfattningsvis är min tanke att vi kan få ett bra kulturhus i närheten av ett attraktivt centralt bostadsområde med vettiga byror. Vilket i sin tur kan innebära att vi justerar bostadsförsörjningsprogrammet, främst med tanke på Ångshagen.

Arbetsgrupp

Men samtidigt med att Bo Kallerman framför de här tankarna har han invalts i den arbetsgrupp, som skall arbeta för kulturhus med varmbadhuset som utgångspunkt. Det är han och Matti

Hiitti från kulturnämnden, som ingår i gruppen. Från kommunstyrelsen ingår kommunalrådet Stig Reimerson (c), Ebba Bergmark (s) och Willy Holmgren (m).

— Jag hoppas vi kan adjungera ytterligare ledamöter, som är insatta i den här saken, säger han.

Han betonar också att det är viktigt att gruppen kommer igång med sitt arbete. Om nu varmbadhuset skall restaureras och göras om till kulturhus är det viktigt att detta sker snart. Bl.a. är värmesystemet illa åtgånget.

Bertil Norberg

2,4 miljoner skulle hela kallasen kosta i 1979 års priser, vilka är något annorlunda i dag.

— Och om det blir ett servicehus i kvarteret, som ett förslag går ut på, så kan man se varmbadhuset som en oas i området, menar Kåge Bergman också.

Det var i november 1979, som Konstföreningen presenterade skisser och en kostnadsberäkning på 2,4 milj för att förvandla varmbadhuset till kulturhus.

Men idén att göra gamla posthuset till kulturhus ställer Kåge Bergman inte upp på. Man kan riva i kvarteret utan att varmbadhuset blir grävskepans offer, menar han.

— Jag tycker om när politiker kommer med djärva idéer, säger Kåge Bergman, men det här kan jag tyvärr inte säga ja till.

Kåge Bergman:

— Kan inte ställa upp på posthuset

— Jag håller inte riktigt med Bo Kallerman, säger Kåge Bergman, Konstföreningens ordförande. Jag tycker det vore synd om Varmbadhuset revs. Det är en vacker byggnad, som har ett kulturhistoriskt värde.

— Jag är också tveksam till att göra om posthuset till kulturhus. Jag tror det bl.a. skulle bli mörkt därinne, eftersom det bara finns några få fönster.

— Och föresien anser jag att planerna på varmbadhuset som kulturhus har kommit så långt att det vore oklokt att lägga de planerna helt åt sidan.

— Tyvärr kan jag inte ställa upp på Bo Kallermans variant, säger Kåge Bergman också.

Sala konstförenings förslag till kulturhus i gamla varmbadhuset går i korthet ut på att förvandla den nuvarande

simhallsdelen till en utställnings-, teater- och konsertlokal.

Den Friberska samlingen kunde på så sätt få en permanent plats i sin nuvarande lokal. På nedre botten kunde två utställningshallar finnas, en mindre för exempelvis Sala-konstnärer och en större för andra utställningar. I den senare skulle även musikevenemang och teater kunna hållas.

Kåge gillar inte det förslaget:

Aguélimuseet i tomma bibliotekslokalerna?

SA/6.2:82

Den eventuella flyttningen av stadsbiblioteket till Diöshuset på Rådhusgatan, skulle innebära ett antal tomma lokaler. Men kultur- och nämndsordförande Bo Kallerman har sin lösning klar.

— Mitt förslag är att Aguélimuseet flyttas till de nuvarande bibliotekslokalerna vid Drottninggatan!

Tidigare har Bo Kallerman föreslagit att Aguélimuseet skulle flytta in i gamla posthuset. Men det förslaget vann inget större gehör bland politikerna. Frågan är om det nya förslaget gör det.

Konstföreningens ordförande Kåge Bergman är skeptisk:

— Det nya förslaget är bättre än det tidigare om posthuset. Men varmbadhuset är fortfarande det överlägsna alternativet.

En lokalutredning har arbetat — och arbetar fortfarande — med frågan om att göra varmbadhuset till ett kulturhus. Men kostnaderna blir höga för en ombyggnad. Det nämns summor om fyra miljoner för att bygga om huset samt en miljon i driftskostnad.

□ Utomordentligt!

— Jag anser att stadsbiblioteket skulle bli utomordentligt som ett slags kulturhus, säger Bo Kallerman. Och Aguélimuseet skulle få stora utrymmen. Det skulle finnas plats för den Fribergsska samlingen att sitta uppe permanent, och dess-

utom skulle det finnas plats för vandringsutställningar.

— I källarplanet skulle man kunna tänka sig musikaktiviteter, typ TBV:s Life is Music, och på översta våningen skulle fritidsnämnden kunna få utrymme för föreningsaktiviteter.

En nackdel är att det mer "seriösa" musiklivet skulle bli hemlöst. Men även vad gäller detta har Bo Kallerman ett förslag.

— Gör ekebyskolans aula akustikvänlig!

Kåge Bergman önskar helt naturligt att man arbetar vidare på de planer som finns på att göra varmbadhuset till kulturhus.

□ — Riva en katastrof!

— Att riva varmbadhuset skulle vara mycket sorgligt, rent av en katastrof, säger han. Huset är från ungdomsperioden och är ett vackert exempel på byggnader från denna tid.

Kåge Bergman berättar, att han tillsammans med en av Enköpingskonstnärerna, Pia Knöppel, gick igenom huset på måndagen. Hon kunde tänka sig en riksfattande namnsamling för att bevara huset. Hon menade, att detta inte bara är en lokal angelägenhet, utan också en riksangelägenhet.

Men vad vill då Bo Kallerman göra med huset?

— Det finns industrier i kvarteret, och man kan tänka sig att en industri kan flytta in, säger han.

— Eller varför inte göra det till ett hantverkshus, föreslår han också.

Det finns en tredje lösning — att man river huset. Kanske river hela kvarteret

för att bygga bostäder.

— På lång sikt kan man tänka sig det, säger Bo Kallerman. Men för närvarande finns ingen bostadsbebyggelse upptagen här i kommunens bostadsbyggnadsprogram.

□ Billig lösning

— Med den här lösningen, d.v.s. att stadsbiblioteket flyttar till Diöshuset och Aguélimuseet till "gamla" stadsbiblioteket, skulle kom-

munen få en relativt billig lösning på två problem.

Två flugor i en smäll med andra ord. Men frågan är om andra politiker — och framförallt konstvännerna i Sala — ställer upp på Bo Kallermans förslag.

Miljön spelar en viss roll vad gäller ett konstmuseum, eller kulturhus.

— Varmbadhuset ligger vackert nere vid ån, säger Kåge Bergman. Stadsbiblioteket saknar atmosfär.

Stig Reimerson:

SA 162-82

INTRESSANT ALTERNATIV

— Ett intressant alternativ.

Det säger kommunalrådet Stig Reimerson om förslaget att flytta stadsbiblioteket till polishusets översta våning.

Men han framhåller samtidigt att ett beslut att rusta upp biblioteket har tagits, och att det måste undersökas noga innan detta besluts rivs upp för annat.

— När nu ombyggnaden avancerat ända till CKB skulle jag vänt det här nya förslaget ryggen, om jag inte ansett det realistiskt, säger han också.

Stig Reimerson — och många med honom — har vetat om att det stått lokaler tomma i polishuset.

— Men ingen har hittills tänkt i de banorna, nämligen att flytta biblioteket till tomma lokalerna.

— Och vi kan inte utan vidare avfärda alternativet när bibliotekspersonalen tydligen

är mycket positivt inställda till det.

Däremot vill Stig Reimerson inte uttala sig mera ingående om att flytta Aguéli-museet till nuvarande biblioteket. Han hänvisar till den lokalutredning som pågår.

Men helt negativ till tanken är han inte.

— Det finns både för- och nackdelar med en sådan tanke, säger han. En fördel kan var läget i en kulturell omgivning samt att museet skulle få stora lokaler.

— Varmbadhuset är fortfarande det överlägsna alternativet, säger Kåre Bergman om alternativen till nytt Aguéli-museum.

820220

Bredd och klass

Då konstföreningen begärde in verk av Salakonstnärerna för en utställning i Enköping och senare i hemstaden ställde man inte några som helst kvalitetskrav. Men in strömmade verk med en klass och bredd man inte ens vågat drömma om.

Utställningen som för ett par veckor sedan visades i Enköping öppnas i morgon på Aguëlimuseet.

Se sidan 2

En utställning med både bredd och klass får vi från och med söndag och en vecka framåt se på Aguëlimuseet. På bilden Kåge Bergmans akvarellandskap.

Utställning med bredd och klass

SA. 20. 292

Det mesta av vad Sala kan uppvisa i konstvåg trängs från och med i morgon om utrymmet på Aguëlimuseet.

Då är det nämligen vernissage för den utställning som för ett par veckor sedan visades i Enköping, sam-

tidigt som enköpingskonstnärerna ställde ut sina verk här i Sala.

Det är en synnerligen representativ exposé med både bredd och kvalitet. Ett 100-tal verk i skiftande tekniker; olja, akvarell, grafik och textil för att nämna några, försvarar kreativiteten hos Salas konstnärer.

Att presentera hundra verk i några tidningsrader är en omöjlig uppgift, lika så att i en artikel ge en rättvis bild av 17 konstnärer.

Vi nöjer oss därför med att räkna upp utställarna, göra ett axplock ur den omfattande produktionen och överlåta åt konstpubliken i Sala att själva gå och bedöma utställningen.

De 17 konstnärerna är: Johan Tibbelin, Carl-Olov Pettersson, Anick Baroh, Gudrun Folker, Margaretha Björdin, Rolf Paulsson, Bo Svärd, Bertil Andersson, Olle Eriksson, Bo Åke Adamsson, Sixten Engberg, Gösta Södergren, Bengt Kullander, Inga-Lisa Stadling, Kåge Bergman, Lena Nessel samt Karl-Otto Modin.

Färgharmoni

Utställningen har kompletterats med fem konstnärer sedan den kom från Enköping. Som vi tidigare berättat fanns 12 bildskapare med från början.

Lena Nessel, exempelvis, deltog inte i grannstaden. I Sala får vi emellertid se en textiltvånad, köksinteriör hållen i dova färger samt i

kontrast till denna ett par akvareller i livsbejakande kolorit.

Kåge Bergmans akvarellandskap med mjukt ljusskimmer och en färgharmoni som intensifierar landskapets närvaro och förtrogenhet hör också till utställningens skönhetsupplevelser.

Ej till salu

Inga-Lisa Stadlings pastellporträtt förtjänar också ett omnämnande. Sorgsna ögon i transparenta ansikten blickar från de stora dukarna. Detta är konst som tyvärr inte är till salu. Porträtten är beställningsjobb och endast tillfälligt utlånade för att vi helt hastigt ska ha tillfälle att njuta av dem.

Sixten Engbergs kubistiska målning där verklighetsåtergivningen undertrycks till förmån för självständiga konstruktioner, brutna linjer och färgfält torde intressera många.

Detsamma gäller Anick Barons mångbotnade i symbolismen förankrade verk. Raffinerat gåtfulla skapelser med en psykologisk innebörd och där förmedlingen av sin-

nesintrycken sker via alkemiska symboler. Men också en vacker, skir konst att älska och ta till sitt hjärta.

Höjdpunkterna

Karl-Otto Modins lätt impressionistiska naturmotiv där de korta penseldragen bidrar till neoneffekten är liksom Bo-Åke Adamssons och Bo Svärds teckningar välbekanta för salapubliken. Dessa hör till utställningens höjdpunkter och kräver ingen närmare presentation i hemstaden.

Rolf Paulssons etsningar "Fursten", I, II och III, förtjänar ett eget kapitel men får som i början nämnts bero av utrymmesskal.

Utän några som helst kvalitetskrav begärde konstföreningen in tavlor för denna utställning men fick in verk med en bredd och klass man inte ens vågat drömma om.

På söndag är det alltså vernissage och utställningen öppnas då av konstföreningens ordförande Bo Kallerman, Irene Malm och Kurt Sundström bidrar med musik.

Maire Nylund

Bo Kallerman, kulturnämndens ordförande, uppehöll sig i sitt öppningsanförande vid Aguélimuseet och dess framtid.

Aguélimuseets framtid tema på vernissage

Aguélimuseet och vad som ska hända med det i framtiden var huvudinnehåll i det öppningsanförande som kulturnämndens ordförande Bo Kallerman höll då salakonstnärerna igår hade vernissage på sin utställning i den omdebatterade lokalen.

Aguélimuseets intendent tillika konstföreningens ordförande Kåge Bergman uttryckte inledningsvis sin förhoppning om att Aguélimuseet med den värdefulla fribergiska samlingen ska få vara kvar i gamla badhuset.

Huruvida kulturnämndens

ordförande Bo Kallerman gav näring åt hoppet ska vi låta vara osagt, dock önskade han själv att konstföreningen ska kunna fortsätta med sin verksamhet och att fribergiska samlingen ska ges möjlighet att sitta uppe permanent för visning.

Kostar stora pengar

— Men det finns många krav från människorna i vår kommun, sade han. Från dem som exempelvis intresserar sig för ridning eller skidåkning. Vi har dessutom stora miljöproblem som också kostar pengar. I allt vi politiker gör får vi därför lägga in en kostnadsbedöm-

ning och utifrån det lägga fram förslag, förslag som sedan rosas av en del och kritiserar av andra.

Bo Kallerman nämnde också att då underhållet av Aguélimuseet under åren inte varit det bästa kommer det att kosta stora pengar att renovera det.

Speciellt värde

Den utställning som igår öppnades känner kulturnämndens ordförande starkt för.

— Jag har nämligen under flera år tillhört kommunens konstinköpskommitté, berättade han, och där har vi ofta diskuterat just den här

konstens kvalitet och värde.

Han hävdade som han också alltid gjort i diskussionerna att det finns ett alldeles speciellt värde i denna konst som producerats av människor mitt ibland oss.

— Och därför är det också viktigt att de får ett tillfälle att visa upp sin verksamhet som idag sker här, betonade han.

Musik under vernissagen svarade Irene Malm och Ruben Jogensjö för.

Salakonstnärernas verk kommer att visas fram till 7 mars.

Text: Maire Nylund
Foto: Christer Green

Konstföreningens intendent K.G. Bergman mellan bibliotekets bokhyllor. — Här inne kommer inte den Fribergiska samlingen att rymmas. Tvingas vi flytta hit så avgår jag, säger han. Bergman har varit föreningens intendent sedan 1949.

Aguélimuseets intendent: Avgår om vi tvingas flytta...

Aguélimuseets intendent — K.G. Bergman — tar klart avstånd från alla diskussioner om att flytta över museets verksamhet till biblioteket. Det skulle tillintetgöra föreningens hela verksamhet menar han.

— Jag kommer inte att medverka till en flytt. I så fall avgår jag som ordförande, säger K.G. Bergman som varit intendent i konstföreningen sedan 1949. Hans enda alternativ är en totalupprustning av gamla varmbadhuset.

En eventuell flytt av Aguélimuseet till bibliotekets lokaler har vuxit fram sedan kultur-nämndens ordförande Bo Kallerman lagt fram en s.k. paketalösning på lokalproblemen som biblioteket i Sala brottas med. En paketalösning som också skulle resultera i att kommunen slipper ifrån den omfattande ombyggnationen av biblioteket.

Det var under förra veckan som VLT kunde berätta om Bo Kallermans paketalösning som helt enkelt bygger på att låta biblioteket flytta in i de tomma lokalerna på tredje våningen i nya polshuset. Där finns drygt 1.000 kvadratmeter stora lokaler till förfogande.

— Det här förslaget är kultur-nämnden intresserad att titta närmare på. Det skulle samtidigt öppna möjligheterna för Aguélimuseet att flytta in i bibliotekets lokaler. Övervakningen som nu disponeras för barnavdelningen skulle kunna öppnas för föreningsverksamhet och en filmstudio, säger Bo Kallerman.

"RÖR EJ MUSEET"

Men den här paketalösningen vill inte konstföreningens ordförande och intendent K.G. Bergman höra talas om. För honom får kultur-nämnden flytta biblioteket vart den vill men Aguélimuseet ska de inte röra vid.

— För det första är bibliotekets lokaler för små. Den Fribergiska samlingen rymms inte i biblioteket. Båda långväggarna är så gott som oanvändbara på grund av fönstren. Det är bara kortsidan som det går att hänga tavlor på. Tar politikerna det här steget så tar jag mitt. Då avgår jag i protest. Jag ställer inte upp för en flytt, säger K.G. Bergman.

Det var för knappt två år sedan som konstföreningen läde fram sitt förslag för en ombyggnad av gamla varmbadhuset. En ombyggnad som då skulle kosta cirka 2,5 miljoner kronor. Aguélimuseet skulle efter ombyggnaden få förfoga över hela fastigheten.

FÖR DYRT

Den nya kostnadsutredningen som gjorts visar att det skulle kosta drygt 4 miljoner kronor att genomföra projektet. Därför har politikerna backat ur. En arbetsgrupp som kommunen tillsatt har nu lagt fram ett nedbantat alternativ till en ombyggnad. Den skulle kosta mellan 2 och 2,5 miljoner kronor. Det alternativet bygger delvis på att eleverna vid byggnadstekniska linjen på gymnasieskolan skulle svara för en del av ombyggnaderna. Men ändå är det den sista biten som kan få

K.G. Bergman.

politikerna att avstå från det nedbantade förslaget. Det är driftskostnaderna som beräknas till cirka 900.000 kronor per år. Frågan är om politikerna är beredda att ta den biten nu när biblioteksflytten har aktualiserats.

— Golvytan i biblioteket är något större än den i museet. Men väggytorna är betydligt mindre. Får vi stanna kvar i museet och bygga om där så vinner kommunen oerhört mycket. I våra planer finns skisser på att bygga om bassänghallen till en kombinerad utställnings-sal och konserthall som rymmer upp till 200 personer.

KONST SLITS

— Samtidigt får vi en mindre utställningshall för de lokala konstnärerna. Den absolut största vinsten vi kan göra med en ombyggnad är att den Fribergiska samlingen får hänga upp permanent. I dag måste vi ta ned den så fort vi får in en utställning utifrån. Det sliter på konstverken. Dessutom måste vi ha klart för oss att den Fribergiska samlingen kommer att växa. I den speciella fond som finns för inköp av konstverk till samlingen finns i dag 60.000 kronor. Det är en fond som ökar med cirka 10.000 kronor per år, säger K.G. Bergman.

Han värnar om museet och det gamla varmbadhuset. Det alternativ som nu förts fram tycker han är det absolut sämsta.

— Museets fastighet är en verklig raritet. Det skulle vara stor synd och skam om politikerna nu skulle begå samma misstag som man gjorde när man beslutade att riva gamla stadshotellet i Sala. Ta bara solgården vid varmbadhuset. Den är en verklig pärla. Tänk på alla aktiviteter vi skulle kunna ordna där för salaborna under sommarhalvåret. Man kan inte kasta med kulturen hur som helst, säger K.G. Bergman.

Nästa vecka kommer konstföreningen att slå sig ned för att diskutera framtiden. K.G. Bergman är noga med att påpeka att det som framförts här är hans högst personliga inställning. Först om någon vecka kommer styrelsen att ta ställning.

OLLE FRIBERG

Aguélímuseets intendent Kåge Bergman poserar bland sina flickor. Eller Ivan Aguélis flickor. Han vet och kan berätta om konstnären liv i alla näpnadsräckande detaljer.

VLT 2402 93

Sala Allehanda 1982-02-25

Nya turer om "kulturhuset" S.A. 25/272

Att Kåge Bergman, intendent i Sala konstförening sedan 1949 och dess eldsjäl, inte är med på de turer kulturnämndens ordförande Bo Kallerman (c) bjudit upp till ifråga om Aguélímuseets framtid är allmänt känt. Lika litet som i fjol, då Kallerman ville flytta museet, nu inrymt på tredje våningen över gamla varmbadhuset, till posthuset, är Bergman inställd på att flytta till nuvarande stadsbiblioteket. Det senare uppslaget har Kallerman lanserat i år samtidigt som han tipsat biblioteket om att lösa sin lokalfråga genom att hyra in sig i en tom lokal i polishuset vid Rådhusgatan.

Kåge Bergman är ointresserad av båda idéerna och det till den grad att han hotar lämna styrelsen, om inte konstföreningen får förverkliga sina egna, mångåriga planer för, hur museifrågan skall lösas. Alltsedan byggplanerna för en ny simhall lades fram för snart 10 år sedan, har konstföreningen inriktat sig på att få överta hela den fastighet, där varmbadhuset var inrymt i drygt 50 år.

I år är det 20 år sedan Aguélímuseet invigdes på varmbadhusets tredje våning.

Stommen i den värdefulla samlingen utgörs av Aguélitavlorna, den största samlingen i landet av den särpräglade och internationellt berömde salasonen, som tillkom genom stadsläkare Carl Fribergs donation till konstföreningen 1949. Det primära målet för föreningen är att kunna hålla en permanent utställning av Aguélis verk. För att förverkliga detta krävs utvidgade utrymmen, tänkta att härbärga resten av fribergiska donationen och föreningens egna, ständigt växande samling, samt lokaler för tillfälliga utställningar, dels av Salas egna konstutövare, dels för gästande konstnärer. De sistnämnda utställarna skulle få förfoga över f.d simhallen, som också kunde disponeras för andra kulturaktiviteter såsom konserter och filmstudio. T.o.m den unika solgården skulle kunna utnyttjas för kulturella evenemang sommartid.

Konstföreningen är kort sagt inställd på att skapa ett "kulturhus". Man har tagit fram ritningar och kostnader för en ombyggnad. I 1979 års priser slutade denna på 2,4 miljoner, som i dag motsvarar ca 4 miljoner. En kraftig summa, som dock genom bantningar i förslaget och

med utnyttjande av gymnasieskolans bygglinje kan reduceras till runt hälften. En tung post är den hiss som blir nödvändigt att sätta in för att ge handikappade och äldre möjlighet att ta sig upp till Aguélisamlingen.

Men även om konsten flyttas till biblioteket, måste en hel del byggarbeten bekostas, förutom att lokalen är direkt olämplig att hänga tavlor i. Dessutom uppstår frågan, vad som skall ske med badhuset, som representerar ett kulturhistoriskt värde i sig. Det uppfördes 1927 enligt ritningar av arkitekten John Åkerlund, som bl.a. ritat den vackra fribergiska villan vid Smedbroplan samt Tärna folkhögskolas huvudbyggnad. Åkerlund var en på sin tid mycket uppskattad arkitekt med rundfönster som "signatur".

Varmbadhuset vid N. Esplanaden i Sala är ett fint exempel på 20-talets byggnadskonst, när den är som bäst. Det vore skamligt, om kommunen skulle låta gräskopan gå fram över byggnaden, när nu konstvännerna står så nära sitt mål. Politikerna borde känna det som en angenäm förpliktelse att gå konstföreningen och dess intendent till mötes.

Salakonstnärerna går samman. Försök till bildandet av en egen klubb har gjorts tidigare men nu verkar det i alla fall bli av. Här syns de konstnärer som på onsdagen samlades på Aguëlimuseet för att prata sig samman.

Konstnärerna i Sala bildar egen klubb

Ett tiotal salakonstnärer träffades på Aguëlimuseet i går, onsdag. Det blev de första staplande stegen till en konstnärsklubb i Sala.

Silverstaden har många verksamma konstnärer, men alltså ingen gemensam nämndare. Nu kan det bli en.

Möjligen kan det också vara så att i takt med den stegrande debatten om gamla badhusets vara eller icke vara ökar intresset hos konstnärerna att agera tillsammans. Och naturligtvis diskuterade man också det gamla badhusets eventuella ombyggnad till ett kulturhus.

De församlade konstnärerna var eniga om att någon slags klubb bör bildas. Överens var man också om att ställa i ordning ett "klubbrum". Den gamla karbadsloken i badhuset menade man skulle bli perfekt till detta ändamål.

— Den lokalen har ett mått på 5X9 meter, sade Käge Bergman, intendent på Aguëlimuseet. Den skulle bli en perfekt samlingsplats för Sala-konstnärerna. Här skulle man då också kunna ha mindre utställningar, reser-

verad för lokala konstnärer.

Käge Bergman passade också på att tillföra stoft till debatten om kulturhusets vara eller icke vara i det gamla badhuset.

— Enligt vad jag nyligen har erfårit kommer det snart upp en intressant fråga i regeringen. Ett beslut lär snart fattas om att statliga bidrag skall utgå vid installation av hissar i fastigheter som är handikappvänliga.

— Det skulle innebära en sänkning på runt en halv miljon kr för upprustningen av badhuset, menar han.

Nytt försök

Bildande av en konstnärsklubb i Sala har varit på tapeten tidigare, men runnit ut i sanden.

— Det rör sig om individuallister, sade Kjell Muschött, styrelseledamot i konstföreningen i Sala. Där-

för är det svårt att ta initiativ till att en klubb bildas.

— Men jag är övertygad om att de har nytta av det. Många konstnärer som har lyckats har utvecklats just i grupp. I en grupp som också kan ge konstruktiv kritik.

— De här lokalerna är en naturlig samlingsplats för oss konstnärer, sade Bo Åke Adamsson. Vore underbart om vi här kunde få ett "klubbrum" där vi kan träffas under naturliga former.

— Här skulle vi kunna träffas och utbyta erfarenheter, sade Roif Paulsson.

Efter flera försök ser det nu ut att kunna bli en konstnärsklubb i Sala. Återstår också att se om drömmarna om ett kulturhus i gamla badhuset också går att förverkliga.

Bild: Lars Holmgren
Text: Jan-Erik Eriksson

Två vyer på ett varmbadhus

På ett gammalt varmbadhus finns det vyer – och andra vyer. Tämmligen olika vyer. Särskilt om varmbadhuset ifråga är situerat i Sala.

Och i Sala representeras dessa båda vyer av K-G Bergman och Konstföreningen å ena sidan. Och Bo Kallerman och kulturnämnden å den andra.

K-G Bergman har fortfarande blickarna riktade mot badhuset som ett utbyggt museum. Ett nytt förslag, en kompromiss från Nationalmuseum, att flytta museet och samlingarna till polishuset –

det avvisar han bestämt.

Lika bestämt som Bo Kallerman. För när Bo Kallerman ser på varmbadhuset ser han andra viktigare objekt. Att rädda varmbadhuset som kulturhus åt konsten kommer först på tredje plats i hans prioriteringslista. Bibliotekets flytt in i polishuset kommer först. Räddning av Bellanderska huset på andra plats.

VLT presenterar de båda vyerna i dag, nu när kommunens kontrakt med Diös om att hyra övervåningen i polishuset går mot undertecknande.

K.G. Bergman:

— RÄDDA

Konstföreningen i Sala fortsätter sin kamp för att få stanna kvar med sin verksamhet i Aguelimuseet. Kulturnämndens förslag att låta konstföreningen ta över bibliotekets lokaler har helt förkastats av föreningens styrelse. Ytterligare ett alternativ har tillbakavisats av föreningen. Nämligen de tomma lokalerna i polishuset.

Konstföreningens styrelse står enig. Det finns inga lämpliga lokaler i Sala för Aguelimuseet utöver gamla varmbadhuset. Styrelsen har tittat på två alternativ. Båda har förkastats. — Allt är över bibliotekets lokaler om dessa blir tomma ger

oss inga större utrymmen. Det enda vi vinner är tre meter mera vägg än vad vi har nu, säger föreningens ordförande K.G. Bergman.

Han har också hotat med att hoppa av som ordförande om kommunen trots allt tvingar fram en flytt.

INGEN RYMD

— Biblioteket är inga lokaler för oss. Nu har vi ockod tittat på de tomma lokalerna i polishuset efter en uppmaning från kommunalrådet. För att vara på den säkra sidan bjöd vi in sakkunnigt folk från Nationalmuseum. Såväl vi som sakkunnigheten sa ifrån. Det finns ingen rymd i lokalerna i polishuset. Det är fullt till tak, säger han.

Den enda och tänkbars lösning som föreningens styrelse ser det är en upprustning av

gamla varmbadhuset där man nu har ett museum inrymt på andra våningen.

SLÅR FEL

Redan 1979 när politikerna började skissa på en ny sambahall i Sala började konstföreningen skissa på en ombyggnad av varmbadhuset. 1979 låg den första skissen klar. Ombyggnaden då skulle kosta 2,4 miljoner kronor. Omräknat till dagens priser skulle satssumman bli cirka 4 miljoner kronor.

— Den kalkylen slår fel. Vi har tänkt om lite på vissa punkter. Vi är beredda att lägga lite på våra ombyggnadskrav. Bland annat kan vi tänka oss att behålla några mellanväggar. En ombyggnad i dag skulle inte behöva kosta 4 miljoner kronor, säger K.G. Bergman.

Bo Kallerman:

— SLOPA

Det är inte så att Bo Kallerman blundar när han ser åt varmbadhuset till. Men han tittar hellre åt andra håll. Och skulle han sätta upp en prioriteringslista på vad kulturnämnden ska verka för i fastighetsväg är där ingen tvekan:

— Flytta biblioteket till polishuset. Det ruckar jag aldrig på. Till de gamla lokalerna finns redan intressenter; stadsförbund, filmförening, och andra. Först när detta är klart kan det bli aktuellt att rasta Bellanderska gårdens fasad — om det finns pengar. Därefter får vi rädda varmbadhuset.

Längre ner på den kallermanska listan kommer slutren-

vering av Collanderska gården samt slöt — vattenloftet — "som nog får rivras".

Bakgrunden till Bo Kallermans prioriteringar är:

— De kulturaktiviteter som riktar sig till flest salar är viktigast. Biblioteket har 1.000 besök i månaden.

— Dessutom — det negativa sättet att utnyttja videon på har sällfört till våra ungdomar.

Våra ungdomar presenteras mer för bilder än för text. Det gör att språket håller på att slarvas. När språket är utarmat är samhället och demokratin sårbar.

— Vi måste anlägga motel. Vi måste få en möjlighet att sälja vår litteratur. Nu ligger böckerna — av utrymmesskal — staplade på varandra på bibliotekshyllorna.

Den grupp som utsatts för att utreda en eventuell biblioteksflytt till polishuset har hittills räknat fram att investeringar kommer att kosta 600.000 kronor. Man har också kommit långt i hyresförhandlingarna med Diös — hyresförslaget är acceptabelt. Man vill också undersöka bokbussens användning.

Dessutom har man fått in intressenter på gamla varmbadhuset. Men vilken sorts intressenter — fabrikanter, konstnärer, privatpersoner — det vill man inte röja än.

— Jag har full förståelse för de människor som vill rädda varmbadhuset som kulturhus. Man som politiker måste man prioritera och ta stöd. Jag vill inte att huset i kvarter Taljsten ska rivras — kommunen har inget behov av att bygga på den marken, säger Bo Kallerman.

Konstföreningen negativ till tanken på att flytta museet till bibliotekshuset

Konstföreningens styrelse tar bestämt avstånd från tanken på att flytta in i nuvarande stadsbibliotekets lokaler, om biblioteket löser sin lokalfråga genom att flytta in i polishusets övervåning. Endast tre sträckmeter väggutrymme skulle vinnas med en överflyttning av Aguëlimuseet till bibliotekshuset, framhåller konstföreningens styrelse i en skrivelse till kommunstyrelsen.

Efter att ha besiktigt bibliotekslokalerna enades styrelse om att avvisa förslaget. Lokalerna var för små i fråga om tillgängligt väggutrymme, de hade för låg takhöjd och saknade därigenom den rymd och det utrymme som måste krävas för att den förnämliga konstsamling det här är fråga om, skall komma till sin rätt.

Med hänsyn till att den Fribergiska samlingen ständigt är i tillväxt p.g.a. dr Fribergs aktiedonation till Nationalmuseum, vars avkastning skall användas för utökning av samlingarna i Aguëlimuseet genom inköp i samråd mellan Nationalmuseum och Sala Konstförening, måste tre meters ökning av väggutrymme anses helt otillfredsställande enbart med tanke på samlingarnas framtida växande och i all synnerhet när man betänker att samlingarna redan nu hänger mycket tätt, heter det i konstföreningens inlägga.

Enligt Konstföreningens förslag till lösning för Aguëlimuseets lokalfråga finns de lokaler en halvtrappa ned från Aguëlimuseets nuvarande utställningslokal, vilka varit utnyttjade tidigare såsom lunchlokaler för tvätteripersonalen i Varmbadhuset, samt några vilhytter m.m. i anslutning till karbadsavdelningen, medtagna som ett välkommet tillskott som skulle tillföra utställningsdelen ytterligare c:a 22,5 sträckmeter väggyta och genom detta skulle museet alltså förfoga över drygt 82 sträckmeter väggar för exponering av Fribergiska samlingen.

Till detta skulle dessutom komma den lilla utställningslokal på c:a 5x9 m där karbadsavdelningen tidigare varit inrymd. Denna lokal är i första hand tänkt som en möjlighet för lokala konstnärer att ordna tillfälliga utställningar i. Det har ju hittills varit besvärligt med utställningslokaler för dem.

Aker "upp och ner"

Den av Sala Konstförening starkt accentuerade uppfattningen att Fribergiska samlingen ovillkorligen måste placeras så att den alltid finns tillgänglig för visning och att den absolut

icke får "åka upp och ner" som hittills så snart en tillfällig utställning skall visas, måste äntligen få gehör. Det är ansvarslöst och helt oacceptabelt att en så erkant värdefull konstsamling skall slitas ner på det sätt som nuvarande system ofelbart resulterar i, menar styrelsen och fortsätter:

Inga utrymmen skulle finnas för tillfälliga utställningar i bibliotekslokalerna och det mycket uppskattade samarbete som Konstföreningen haft med Musikrådet sedan många år och som resulterat i de s.k. "Musikaliska Salongerna", vilka rönt så stor uppskattning av salaborna, skulle plötsligt tvingas upphöra eftersom de "hoptryckta" lokaliteterna i biblioteket skulle vara helt omöjliga för sådan verksamhet ur akustisk synpunkt.

Vid invigningen av Aguëlimuseet den 24 maj 1962 framhölls att de då ianspråktaga lokalerna var att anse som en mer tillfällig lösning och att museet i en framtid skulle kunna räkna med rymligare lokaler.

Ingen kunde väl då i sin vildaste fantasi föreställa sig att förslag om sämre lokaler skulle komma att läggas fram 20 år senare!

Sala Konstförening vidhåller därför sitt ursprungliga förslag till lösning av Aguëlimuseets lokalfråga, nämligen att museet får disponera nuvarande lokaler i översta planet av Varmbadhuset, samt att de ovan nämnda utrymmena en halv trappa ner läggs till museets utställningsdel samt att f.d. badmästarebostaden upplåtes såsom förrädslokaler m.m. i enlighet med nationalmusei synpunkter.

Simhallen bör bevaras

Den f.d. simhallen i Varmbadhuset har Konstföreningen föreslagit skulle användas för en mångfald kulturella aktiviteter såsom konserter, ev mindre teaterföreläsningar, olika typer av föredrag, ev. såsom lokal för Sala Filmstudio,

såsom tillfällig utställningslokal för större utställningar, typ vandringsutställningar, samlingsutställningar t.ex. jul- eller vårsalong för i Sala med omgivning verksamma konstnärer.

Var skulle sådana utställningar och övriga aktiviteter kunna få lokaler om Varmbadhuset jämnas med marken?

Härtill kommer det kulturella ansvaret för att den fina interiören i f.d. simhallen bevaras, vilket kraftigt betonas av såväl förre överintendenten och chefen för Nationalmuseum Bengt Dahlbäck som nuvarande överintendenten Per Bjurström.

Senaste besöket från Nationalmuseum den 25 mars i år, gjordes på direkt kallelse av Sala kommun i syfte att få ett utlåtande över tre alternativa lösningar för Aguëlimuseet. (De nuvarande lokalerna + vissa tillskott på mellanvåningen i Varmbadhuset, Nya Polis husets tredje våning samt Stadsbibliotekets ena våningsplan).

Nationalmuseum (intendent Torsten Gunnarsson) har avgivit yttrande daterat 1982-03-29 och ställt till kommunalrådet Stig Reimersson, Sala Kommun.

Slutligen vill styrelsen understryka vikten av att rädda Varmbadhusets vackra exteriör, en skapelse av den kände stockholmsarkitekten John Åkerlund, och den sköna miljön omkring byggnaden, särskilt då den lilla fina, murinlägnade solgården, som skulle öppna ypperliga möjligheter till en mängd olika aktiviteter under den ljusa årstiden, såsom utställningar av friskulptur, vattenmobiler, folkdansuppvisningar, utomhuskonserter av olika slag t.ex. blåsorkester, gluntsång, manskör etc. eller rent avstressande stunder av kontemplativ art.

SA 18.5.82

För övrigt...

...har Aguélimuseet med Fribergiska samlingen varit livligt besökt under veckoskiftet.

I lördags gästades museet av Bror Hjort-sällskapet från Uppsala. Ett 15-tal medlemmar deltog. Efter det intendent Kåge Bergman visat museet, samlades gästerna i det vackra vädrät i den gamla solgården, som tillhörde det nedlagda varmbadhuset, där som bekant Aguélimuseet är inrymt på tredje våningen. I solgården intog Uppsala-resenärerna sin medhavda lunch och drack kaffe samt uttryckte allmänt sin förtjusning över denna "oas" mitt i staden. Författaren Torbjörn Säfwe, som i höstas utkom med en roman baserad på Ivan Aguélis liv, underhöll med glimtar från konstnärens vidsträckta resor.

I går, måndag, kom landshövding Osborne Bartley med maka på privat besök för att tillsammans med kommunalrådet Reimerson med maka ta sig en ordentlig titt på konstsamlingen under ciceronskap av Kåge Bergman.

Senare på kvällen höll Hyttans soc.-dem. förening sammanträde på museet och orienterade sig också om konstföreningens planer på att få disponera hela det gamla varmbadhuset för kulturella ändamål.

Badhuset tveklöst bästa lokal för Aguélimuseet

— Av de tre alternativen är badhuset tveklöst det mest attraktiva ur publik och museal synpunkt.

Denna prioritering görs av Torsten Gunnarsson, intendent vid Nationalmuseum, som för en tid sedan företog en besiktning av tre alternativa lokaler för Aguélimuseet i Sala.

Syftet var att bedöma respektive lokals lämplighet för museiändamål samt vilka säkerhetsåtgärder som krävs från Statens konstmuseers sida för att de i Sala deponeerade konstverken, bl.a. den unika samlingen Aguélitavlor, även fortsättningsvis skall kunna visas i konstnärens födelsestad.

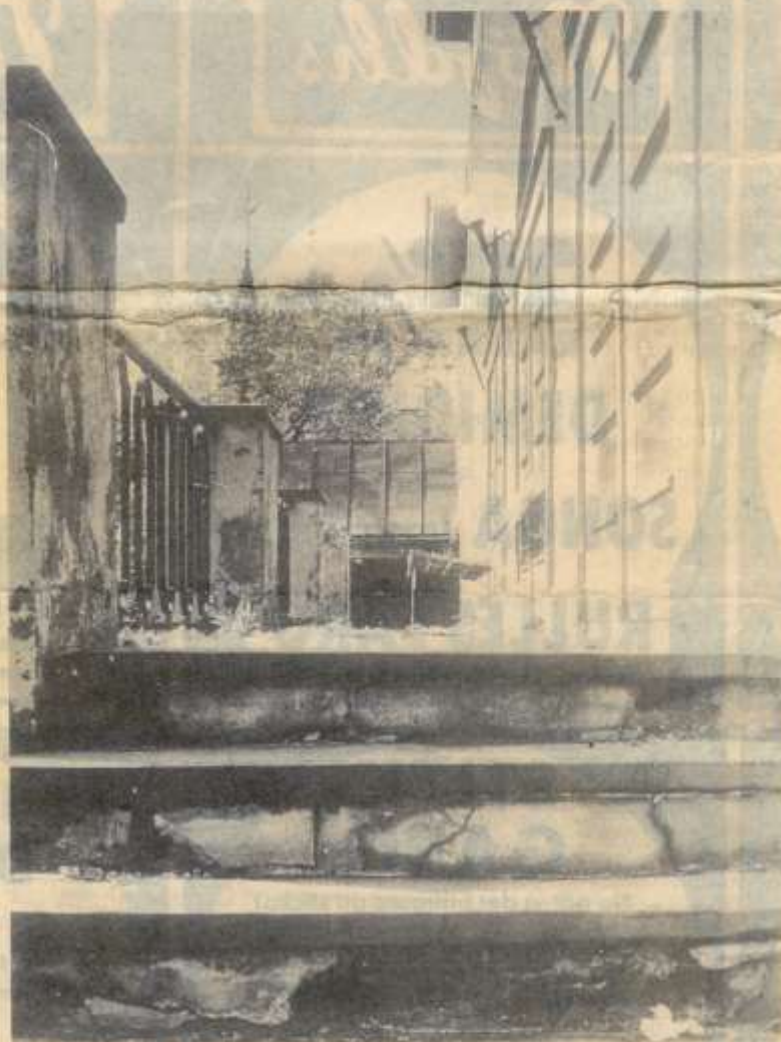
De besiktigade lokalerna var det nuvarande museet ovanpå badhuset, den tomma lokalen på tredje våningen i Polishuset vid Rådhusgatan samt stadsbiblioteket vid Drottninggatan.

I sin rapport, som är ställd till den lokalkommitté kommunen tillsatt för att komma med förslag till lösning av såväl bibliotekets som konstmuseets lokalfrågor, framhåller intendent Gunnarsson att den nuvarande museilokalen är en säkerhetsmässigt väl skyddad lokal. Den är belägen på övre planet, är försedd med larm samt har galler för vissa fönster. Badhuset bjuder dessutom på mycket stora möjligheter för både utställningar och andra kulturevenemang och är tveklöst det mest attraktiva ur publik och museal synpunkt, skriver intendenten.

Även Polishuset tänkbart

Säkerhetsmässigt är även lokalen i Polishuset bra p.g.a. av sin belägenhet och utformning, även om vissa åtgärder måste vidtagas mot stöld och brand.

Utställningstekniskt är lokalen bra. Visserligen förloras större delen av utställningsytan på långväggarna p.g.a. av de talrika fönstren, men lokalen erbjuder ändå med sin stora

rymd tillräckliga ytor med utnyttjande av ett flexibelt skärmsystem. Lokalen saknar badhusets trevnad men är en i sitt slag tilltalande utställningslokal.

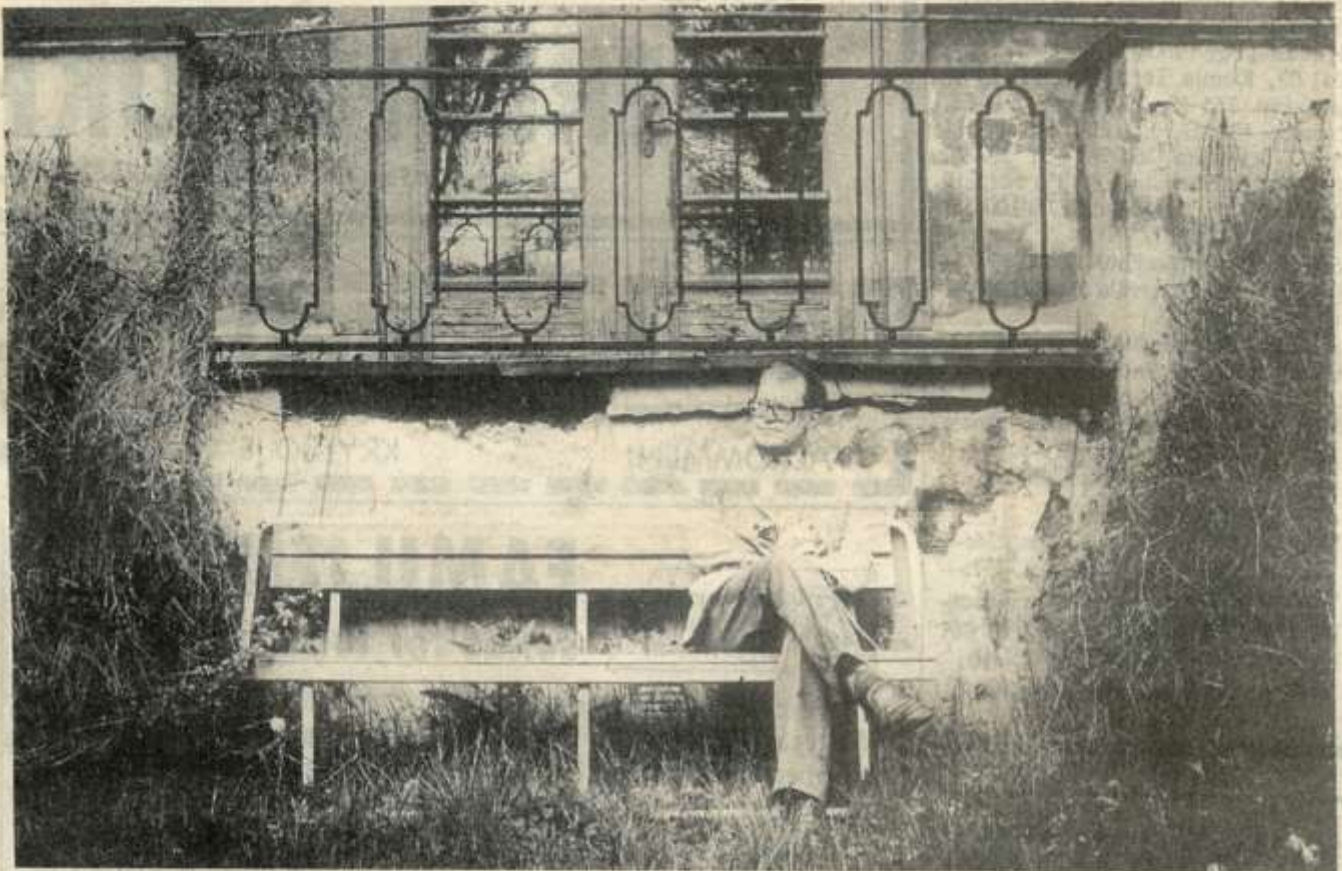
Biblioteket sämst

Stadsbiblioteket är säkerhetsmässigt minst tillfredsställande av de tre. Belägenheten i markplanet ställer stora krav på förstärkning av skydd och larm. Bl.a. måste okrossbart glas installeras i

samtliga fönster. Utställningstekniskt bjuder lokalen på stora problem p.g.a. de talrika fönstren i kombination med den begränsade ytan. I det större rummet bör man överväga att sätta igen vartannat fönster för att vinna större väggyta för utställningsändamål.

Ur publik synpunkt den minst attraktiva lokalen och den för utställningsändamål minst lämpade, lyder intendent Gunnarssons slutkläm.

Varmbadhuset förfaller!

Sala konstförening vill som bekant ha Aguélimuseet kvar på tredje våningen i f.d. Varmbadhuset och i övrigt disponera om simhallen och de övriga lokaliteterna för kulturändamål.

Om det gamla badhuset skall kunna räddas, måste ett beslut fattas snabbt, konstaterade SA på ledarplats i tisdags. Förfallet fortskrider dag för dag med

vittrande puts som mest synliga tecken.

Det sagda bestyrks av bilden ovan, där konstföreningens ordf. och intendent Kåge Bergman sitter på en bänk i solgården mot bakgrund av en söndervittrande altanvägg.

Fler bilder, som belyser badhusets förfall, återfinns i dagens SA. Där återges också ett yttrande från National-

museum, vars intendent Torsten Gunnarsson besökt Sala för att besiktiga de tre alternativ som står till buds för Aguélimuseet, nämligen den tomma lokalen i Polishuset, stadsbibliotekets lokaler efter en eventuell flyttning samt de nuvarande i f.d. Varmbadhuset. Intendent Gunnarsson förordar tveklöst det sistnämnda alternativet.

Se sidan 8

Den nybildade konstnärsklubben framför "klubblokalen". Fr. v. Inga-Lisa Stadling, Kåge Bergman, Margareta Stenmark, Jonny Ekman, Bengt Kullander, Olle Nessle med dottern Tove, Margareta Björnin och Gudrun Folker.

Sala-konstnärer samlade i en klubb

Salas färskaste förening, konstnärsföreningen, hade på onsdagskvällen sin första sammankomst på Aguéli-museet. Då drogs också de första riktlinjerna upp för klubbens verksamhet.

Klubben inleder i början av september sitt arbete med en gemensam utställning på museet.

Det här är inte det första försöket som gjorts för att samla alla Sala-konstnärer i en och samma klubb. Flera gånger tidigare har försök gjorts, men misslyckats av olika anledningar. Nu ser det emellertid ut som det skulle fungera. I går kväll hade den nybildade konstnärsklubben sitt första möte, ett något trevande sådant. För någon styrelse lyckades man inte få fram utan den delen sköt man på framtiden. Dock kunde de församlade enas om att Bengt Kul-

landet tar hand om ordförandeklubban och Margareta Björnin blir kassör.

BYTA ERFARENHETER

— Vi har länge efterlyst en gemensam träffpunkt i Sala, säger Bengt Kullander, en plats där vi kan utbyta erfarenheter.

Hur många medlemmar det slutligen blir kunde ingen av de nio konstnärer som samlats till första mötet gissa, men man hoppades att klubben skulle få ett 20-tal medlemmar.

Den närmaste framtiden för klubben sträcker sig till den fjärde och femte september då man planerar en gemensam utställning i Solgården i gamla badhuset. Då kommer varje medlem att ställa ut ett par verk och det blir dessutom någon inbjuden musiker som hjälper till.

SA 7.9.82
Gamla varmbadhuset

Triön Bergman, Nettle, Sörbom frågar i tisdagens SA vart och ett av de politiska partierna om de vill bevara det gamla varmbadhuset för att av det skapa ett kulturhus med plats för Aguelimuseet och med utrymmen för olika kulturaktiviteter.

Vårt svar är: Ja.

Informationskommittén
socialdemokraterna

Lagom till konstnärsklubbens första utställning har man fått igång fontänen på Solgården i gamla varmbadhuset. För första gången på 18 år.

Konstutställning med nypremiär för fontänen vid Varmbadhuset

En utställning på Solgården vid gamla varmbadhuset. Det arrangeras för den nybildade konstnärsklubben i Sala.

I våras började konstnärer-

na i Sala planera klubben, och även utställningen, och nu i veckan görs de sista förberedelserna för utställningen som äger rum i helgen.

På torsdagskvällen förevisades en nypremiär; fontänen i Solgården som inte varit

igång på 18 år. Men lagom till utställningen blir det alltså en nypremiär för den.

— Ett av våra syften med helgens arrangemang är att visa allmänheten hur fint varmbadhuset och Solgården är, säger Bengt Kullander i konstnärsklubben.

Men det blir inte bara konst vid varmbadhuset. På lördag spelar Bo Szymaniak gitarr och på söndag underhåller familjen Aldenbjörk.

Upprustning eller rivning? Mycket tyder nu på att det kommer att bevaras — Salas gamla fina varmbadhus som i dag endast inrymmer Aguéllmuseet men den fribergiska samlingen.

Tio dagar kvar ...

VLT 3.11.82

Snart klart om Sala får behålla badhuset

Nu finns det mycket som talar för att det gamla fina varmbadhuset i Sala — byggt 1927 — inte kommer att rivas och att det även i fortsättningen får fungera som hem åt den fribergiska samlingen.

— Min inställning är att man ska bevara sin kulturmiljö. Det finns också ett stort motstånd mot att varmbadhuset skulle rivas, säger kommunalrådet Stig Reimerson (c).

För något år sedan tillsattes en utredningsgrupp som fick i uppgift att titta på lokalproblemen för biblioteket och för Aguéllmuseet som är inrymt i det gamla varmbadhuset. Utredningsgruppens sista sammanträde hålls fredagen den 12 november. Då ska man komma med förslag om vad som ska ske med biblioteket och kanske

också varmbadhuset.

— Vi har diskuterat tre till fyra förslag på upprustningar av varmbadhuset. Läsmuseet och länsantikvarieämbetet anser också att det är ett fint exempel på den tidens badkultur och att huset bör bevaras, säger Stig Reimerson.

— Det man skulle kunna tänka sig att ha där är någon form av musikverksamhet, tillfälliga utställningar och naturligtvis en permanent utställning av den fribergiska samlingen.

Vad VLT erfar kan det bli aktuellt att kommunen finansierar en upprustning av de övre våningarna för utställningar och att man sedan erbjuder intresse- råde föreningar att rusta den nedre våningen. De skulle då kunna få vissa bidrag till upprustningen.

— Ska varmbadhuset rustas måste det vara rejält, då måste man ta de kostnader det innebär. Personligen anser jag att biblioteket är en betydligt viktigare fråga, badhuset kommer i andra hand, säger kulturnäm-

dens ordförande Bo Kallerman (c).

— För Aguéllmuseets del kan man tänka sig vissa mindre lokaler i posthuset. Jag har tidigare föreslagit att biblioteket flyttar till polishuset och att Sala konstförening får överta bibliotekets gamla lokaler. Konstföreningen anser dock att det är för många fönster där. Konst ska visas i lokaler med många fönster men det duger tydligen inte i lilla Sala.

En het önskan hos Sala konstförening är att man får ha kvar museet i varmbadhuset, att huset rustas upp och blir ett kulturhus för olika former av verksamheter.

— Även det minsta lilla förslag om upprustning är alltid en början och kommer livligt att understödjas av Sala konstförening, säger dess ordförande Käge Bergman.

— Det verkar inte vara låsta positioner och vi får se vad som händer vid utredningsgruppens nästa sammanträde, säger Ebba Bergmark (s).

ANNA ANDERSSON

vpk trappar upp kulturstriden i Sala:

VLT 10.11.82

— Varmbadet blir ett borgarnas kulturhus

vpk har inför torsdagens kommunfullmäktigemöte åter lanserat sitt förslag om ett allaktivitetshus i Sala. Samtidigt trappar man upp kulturstriden om vad som ska ske med varmbadhuset.

— En upprustning av badhuset blir ett borgarnas kulturhus och med aktiviteter som bara kan åtnjutas passivt, säger vpk.

I stället för nya utställnings- och konsertlokaler, kafé med mera i varmbadhuset vill man ha ett allaktivitetshus förlagt till antingen Collianderska eller bibliotekets nuvarande lokaler. Det senare förutsätter en biblioteksflytt till polishuset.

— Visserligen motlignerade vi om ett allaktivitetshus i Collianderska för tre år sedan, men det är inte säkert att det är bäst i dagens läge. Bibliotekets lokaler skulle däremot vara utmärkta, säger Jan Forsmark, vpk.

SKAPANDE

Vad är då ett allaktivitetshus? Enligt vpk kan det bestå av lokaler utrustade för konsthantverk, t.ex. keramik, textilateljéer, tryckeri och reparationsverkstad.

Vidare nämns kafé, utställningshall (även för film), repetitionslokaler för dansare och musikgrupper med mera.

— Det är bättre att satsa på skapande aktiviteter för salaborna, särskilt ungdomen. De yngre får ofta inga uppgifter av samhället annat än som konsumenter av modekläder, trend-

— En upprustning av varmbadhuset ger aktiviteter som bara kan åtnjutas passivt. Ett borgarnas kulturhus, säger vpk-Sala och föreslår ett allaktivitetshus i nuvarande bibliotekets lokaler.

prylar, våldsfilmer, hamburgare och coca-cola.

Ansvar för ett sådant här hus skulle ligga på ett råd som består av politiker från kultur-, fritids- och socialnämnderna. Plus deltagande från de som utnyttjar huset samt ansvarig föreståndare.

I en interpellation — papper med ett antal frågor — frågar vpk kommunalrådet Stig Rel-

merson, (c), om hans syn på ett allaktivitetshus.

vpk säger också i sitt papper att förslaget är en del i den "socialistiska kulturkampen" och den får inte "bara vara en fråga för yrkesarbetande konstnärer". Mellan de sistnämnda och arbetarklassen vill vpk skapa en "allians".

MÄRTEN ENBERG

65 år efter sin död:

Aguéli åter i Paris

— Det är en fjäder i hatten för oss i Sala att få visa Aguéli verk i Paris, säger Sala konstförenings ordförande Kåge Bergman.

Såhusten och konstnären Ivan Aguéli bodde en tid av sitt liv i Paris, 65 år efter sin död kommer han åter att finnas i staden — eller rättare sagt hans verk.

Svenska institutet i Paris anordnar under hela mars månad nästa år en Aguéli-utställning.

Aguéli-museet i Sala har Sveriges största samling av Aguéli verk, och naturligtvis kommer

flera av dessa tavlor att få åka till Paris.

— Exakt vilka som tas ut till Paris-utställningen är inte klart ännu, säger Kåge Bergman, ordförande i Sala konstförening och den som svarar för Aguéli-museet.

Tre av Aguéli verk som sätts på museet tillhör Sala konstförening, de resterande 36 ingår i den Fribergiska samlingen, som är Friberg 1949 testamentärbesatt till Nationalmuseum.

Samlingen deponerades till Sala konstförening 1967 och har sedan dess hängt på det gamla varmbadhusets andra våning.

— I början på veckan fick jag ett brev från Viveka Lindkvist på Svenska institutet i Stockholm där hon frågade om de kunde få låna konstföreningens "Guldsått till landskap", säger Kåge Bergman.

I går fick också Kåge Bergman en förfrågan från Nationalmuseum om det gick bra att en

del av Aguéli-tavlorna ur den Fribergiska samlingen lånades ut till institutets Paris-utställning.

— Det har vi naturligtvis ingenting emot. Det är ju en fjäder i hatten för oss i Sala att få visa frammanför Iyas Aguéli verk, säger Kåge Bergman.

Någon gång runt nyår kommer Viveka Lindkvist från Svenska institutet till Sala för att välja ut de tavlor i Fribergiska samlingen som hon vill ha med i Paris-utställningen.

"Guldsått till landskap", donerat till Sala konstförening av Kåge Bergman och Gustava Åker, är Svenska institutets intressatör.

Biblioteket:

SA 16.11.82

Inga klackar i taket än...

— Tack och lov för förslaget om att flytta biblioteket till polishuset! Men vi är så luttrade att vi inte vågar ta ut glädjen i förskott...

Det säger bibliotekschef Ingrid Wilhsson, sedan lokalutredningens förslag blivit känt.

Några klackar i taket har det ännu inte synt på biblioteket.

— Nej, det får vänta tills beslutet är taget i kommunfullmäktige!

— Men vi hoppas förstås och ser fram mot den dag vi kan börja flytta. Allra bäst för oss vore flytt i slutet av maj, en lugn period på biblioteket, säger Ingrid Wilhsson.

I slutet av september uppvaktade hon och ett par andra ur bibliotekspersonalen Stig Reimerson. Då var kommunalrådet fortfarande ganska tveksam till ett bibliotek på tredje våningen i polishuset.

— Nej, jag har inte tagit ställning förfrån på ett ganska sent stadium i utredningen. Men personalens sakliga argument och yttrandet från länsbibliotekarien Jan Nilsson har vägt tungt. Jag är helt övertygad om att alla, även de som är skeptiska i dag, blir fullt tillfredsställda, säger han och tillägger:

— Ombyggnad av nuvarande biblioteket är en dellösning. Det här är en totallösning, med rimlig hyresnivå.

I vilken storleksklass denna

"rimliga hyresnivå" ligger vill dock vare sig kommunalrådet eller någon annan uttala sig om i dag, då förhandlingarna med Diös AB ännu pågår.

Fler besöker museet

Besöksfrekvensen på Aguéli-museet har ökat markant i Aguéli-museets intendent Kåge Bergman bläddrar bland skisser för varmbadhusets förvandling till kulturhus. Lokalerna på fjärde våningen i polishuset har han inte mycket till övers för.

— Dels har intresset för museet ökat bland salaborna i och med debatten kring varmbadhuset, dels har vi fått fler och fler besökare utifrån, t ex bussresor som landar här, säger museets intendent Kåge Bergman.

Fribergs fula flickor väntar på mer plats i gamla badhuset

Landet
runt

● Jag har varit åtskilliga gånger i Sala. Men alltid haft otur: Aguélimuseet har varit stängt. Därför att det varit fel dag; fel tid – eller för att museet haft sin Aguélisamling – landets största! – utlånad.

Men för en tid sen lyckades jag ta mig in i museet, inrymt i ett originellt hus vid Norra Esplanaden – gamla badhuset.

Där, en trappa upp i ett hemtrevligt rum, fanns – vilken lycka! – 39 målningar och 15 teckningar av salasonen Ivan Aguéli (1889–1917). Och på väggen mitt emot verk av konstnärer, som inte heller går av för hackor: Karl Nordström, Edvard Munch, Helmer Osslund, Helene Schjerfbeck...

Varför finns nu denna imponerande samling här?

Stadsläkaren Carl Friberg fick via konstnärens mor syn på Ivans tavlor. Han tyckte om dem, köpte fler och fler – trots att familjen skämtade om de kvinnliga akterna och kallade dem "Fribergs fula flickor".

Friberg köpte också verk av andra konstnärer på resor till Stockholm.

– Mor inväntade honom efter dessa resor med bekymrad oro för familjeekonomin, skriver Staffan Friberg i förordet i katalogen för faderns konstsamling.

Den tillhör nu Nationalmuseum, men är deponerad i Sala. Småstaden som konstnären avskydde och lämnade så snart han kunde för bl a Frankrike och Egypten.

I svensk konst var Aguéli den förste som företrädde det moderna måleri som inleddes med Cézanne, van Gogh, Gauguin. Lysande färger och en intensiv uttrycks kraft i landskap, porträtt, stadsbilder. Han blev känd

Det läckra terrackotta-färgade varmbadhuset från 1928 är ritat av den då kände arkitekten John Åkerlund. Huset bör bevaras, anser Riksantikvarieämbetet, länsmuseum – och även kommunalrådet Stig Reimerson. Men det är ännu inte klart om det blir kulturhus, som aktionen Rädta Aguélimuseet vill. (Foto: BITTE LUNDBORG)

för en större krets först efter sin död.

Kåge Bergman, ordförande i Sala konstförening och intendent för museet, berättar om ett ökande intresse för Aguélis konst. Nu planeras en utställning för Svenska Institutet i Paris i början av 1983.

Han leder också kampanjen RÄDDA AGUÉLI-MUSEET! som vill att badhuset skall byggas om till kulturhus. Med större plats för den fina Fribergiska samlingen och därtill konsertsal, cafeteria, filmstudio, verkstäder, studierum. Kostnad: 2,5 Mkr (i -79 års priser).

Nu grubblar kommunen över diverse lokalfrågor, bl a var det trångbudda biblioteket skall hyas, var museet skall få större utrymmen.

Kommunalrådet Stig Reimerson anser att badhuset skall bevaras. Men vill ännu inte ta ställning till kulturhuset.

Aktionen Rädta Aguéli-museet! har hittills samlat in 900 namn och fortsätter sin kampanj för att museet skall rymmas i det ombygda badhuset.

Stig Reimerson har på sitt rum i Rådhuset ett Aguéli-landskap, skänkt till Sala stad av prins Eugén. Förhoppningsvis en inspiration i försöken att ro kulturhuset ekonomiskt i land!

PS Aguélimuseet, Norra Esplanaden 7, Sala, är öppet onsd-lörd kl 12-16, sönd 13-16, torsd 18-20. Telefon 0224-138 20.

BITTE LUNDBORG

18.11.82.

Sala i skamvrån...

Kåge Bergman, Sala konstförenings ordförande och eldsjäl, tackar nej till lokalutredningens tankegångar om att ens provisoriskt placera den Fribergiska konst donationen med landets största Aguélimuseet i vindsvåningen på polishuset vid Rådhusgatan. Han har utan tvivel sin styrelse bakom sig, och skälen till avböjandet är uppenbara: konstföreningen, som vill ha Aguélimuseet kvar i gamla varmbadhuset och få detta upprustat till ett kulturhus, är rädd för att bli bortdribblad, om man ger lokalutredarna ett lillfinger.

Som bekant riktades donationen av stadsläkaren och konstsamlaren Carl Friberg (död 1949) till Nationalmuseum med önskemål om att samlingen måtte placeras i Sala, Ivan Aguéilis födelsestad, så snart lokaler, som uppfyll-

de normerna, kunde anskaffas. Lösningen dröjde till 1962, då konstföreningen kunde ta i bruk tredje våningen i Varmbadhuset, sedan det nya bibliotekshuset blivit klart vid Drottninggatan.

Att museifrågan fick en för både Nationalmuseum och konstvännerna i Sala lyckad lösning hade man i avgörande grad kommunledningen med dåvarande kommunalrådet Ivar Öhman att tacka för. Med Aguélimuseets färdigställande tog konstföreningen — och kommunen — på sig ett stort ansvar som förvaltare av en unik konstsamling, vars värde under de gångna 20 åren bara vuxit, dels genom den fortsatta forskningen och litteraturen kring den märklige salasonen, dels genom de förvärv konstföreningen byggt ut museet med genom avkastningen av Carl

Fribergs donation i värdepapper.

Konstföreningens styrelse är rent ut sagt misstänksam mot idén att flytta tavlorna till en hyrd lokal i polishuset. Kommer de dit måste kommunen investera ett relativt stort belopp i säkerhetsanordningar, belysning m. m. — utgifter som kan komma att begagnas som argument mot en återflytt till gamla varmbadhuset och en restaurering av detta. Misstänksamheten är inte obefogad med tanke på hur kulturnämndens ordförande Bo Kallerman konsekvent spjånat emot att i Varmbadhuset bevaras.

För vänner av Aguélimuseet och Varmbadhusets bevarande, till vilket glädjande nog även stadsarkitekt Eric Leijonhufvud är positiv, vore det frestande att vifta med kommunförbundets statistik, som ställer Sala i skamvrån, när det gäller kommunens satsning på kultur jämfört med övriga kommuner i länet. Enligt denna undersökning satsar Sala endast 248:60 per invånare på kultur och ligger därmed i botten. Tabel-

len toppas av Fagersta med 492:10 per capita. Stålstaden i bergslagen skulle alltså vara nästan dubbelt så "kulturell" som Sala!

Följaktligen är det hög tid att vi lämnar jumboplatsen, vilket lämpligen borde ske med en satsning på det planerade "kulturhuset" i gamla varmbadhuset. Nu torde det emellertid inte vara fullt så bedrägligt ställt med kommunens intresse för kulturella ändamål som siffrorna visar. Statistik är ibland bedräglig. Kommunförbundets mätmetoder är inte tillförlitliga och tar t ex inte hänsyn till anslagen till hembygdsföreningarnas arbete — de är ju ofta mycket livaktiga i Sala.

Rent allmänt har vi i varje fall på tidningen ett intryck av ett tämligen rikt musikliv. Även konstlivet är relativt väl utvecklat. Klenoden är Aguélimuseet, som samlar allt fler besökare från när och fjärran. Kommunen borde känna en förpliktelse att vårda detta i bästa samarbete med konstföreningen och inte gå på tvärs mot dess intentioner.

Bevara gamla varmbadhuset!

Nu har även riksantikvarieämbetet gett sin syn på gamla varmbadhuset i Sala.

Nu ger riksantikvarieämbetet sig in i spelet kring gamla varmbadhuset. I ett brev till kommunen framhåller man att byggnaden har ett betydande kulturhistoriskt värde och att det är angeläget att byggnaden bevaras.

Representanter från kommunen, länsmuseum i Västerås och riksantikvarieäm-

betet hade i början av december överläggningar om varmbadhusets framtid. Under den dryga månad som förflutit har den sistnämnda instansen funderat på saken och samt kommunen en skrivelse.

— Varmbadhuset äger betydande kulturhistoriskt värde, inleder kulturminnesbyrån, som lyder under riksantikvarieämbetet, sin skrivelse. Byggnaden är i allt väsentligt väl bevarad och är

utmärkande för 20-talets arkitektur för offentliga byggnader. Ur kulturminnessynpunkt, anser byrån, är det därför angeläget att byggnaden bevaras och ges en lämplig användning.

Kulturhus lämpligt

En lämplig användning kan enligt byrån vara planerna på att göra varmbadhuset till ett kulturhus. Byggnadens kulturhistoriska värde skulle då komma till sin rätt.

Om det blir ett kulturhus av byggnaden eller om den genomgår en omfattande restaurering är byrån väl medveten om att det kommer att kosta mycket pengar. Byrån säger sig vara beredd att ge bidrag till s.k. kulturhistoriska överkostnader så snart mer detaljerade förslag och kostnadsberäkningar är klara. Men innan dess vill kulturminnesbyrån ha ytterligare ett sammanträffande med kommunen.

Riksantikvarieämbetet: VLT 30/12 82

— Bevara gamla varmbadhuset!

Riksantikvarieämbetets nyårsbetsning till salabornas:

— Gamla varmbadhuset har ett betydande kulturhistoriskt värde och bör bevaras. Vi kan hjälpa er med detta!

Kommunrådet Stig Reimeron (c) säger i en kommentar att onsdagens besked "väger tyngst" i bevarandebattin.

Det är kulturminnesbyrån vid riksantikvarieämbetet som genom Åsa Nilsen och Birgitta Höberg nu meddelat salapöblerna sin inställning till ett bevarande av badhuset.

— I allt väsentligt är badhuset ett väl bevarat och mycket karaktäristiskt exempel på 1920-talets arkitektur. Ur kulturminnesvårdens synpunkter är det angeläget att byggnaden

bevaras och ges en lämplig användning, heter det i brevet.

BIDRAG?

Förslaget att upprusta badhuset till ett kulturhus gillas av riksantikvarieämbetet. Och på en punkt ger man också ett mer konkret besked:

— Vissa kostnader vid en upprensning kan betraktas som kulturhistoriska överkostnader, vilka i princip är bidragsberättigade. Överläggningar med bland annat länsarbetenämnden bör nu tas upp för att få mer detaljerad kostnadsberäkning.

"Kulturhistoriska överkostnader" är bland annat de kostnader som uppkommer vid en renovering av översar, vägskor, rätningar men också många utvändiga detaljer.

— Helt enkelt det som kan bevara det karaktäristiska för byggnaden, säger Stig Reimeron.

Den 1 december i år träffade han riksantikvarieämbetets och

länsmuseumets experter för att diskutera badhuset. Inga beslut fattades då, men ämbetet lovade att återkomma med ett besked när nyår. Det har nu också kommit.

BEREDSKAPSGJÖBB

— Riksantikvarieämbetets besked väger tyngst, säger Stig Reimeron. Nu får vi också diskutera med länsarbetenämnden om inte en viss del av upprensningen kan utföras som beredskapsjobb.

På det sättet kan kommunen få hjälp med 70 procent av arbetskostnaderna vid en upprensning. Medan riksantikvarieämbetet kan ställa upp med bidrag till de "kulturhistoriska överkostnaderna".

Någon gång efter nyår tar diskussionerna ytterligare fart. Stig Reimeron säger att han personligen ska arbeta för en upprensning av varmbadhuset.

— Även om omfattningen inte blir lika stor som tidigare förslag.

— Det är angeläget att bevara huset. Vi kan bidra med pengar. Det säger nu riksantikvarieämbetet i ett inlägg om en eventuell upprensning av det gamla varmbadhuset i Sala.

Intendent Kåge Bergman i samspråk med Viveca Lindqvist som är aguéliexpert och som snart doktorerar i ämnet.

Paris öppnar famnen för doktor Fribergs samling

Skall succén för Ivan Aguéli bli lika stor i Paris som den blev för Marc Chagall i Stockholm? Ja det får vi se mellan 11 mars och 24 april.

Då visas nämligen 50 verk av salasonen på Svenska kulturinstitutet i konstmetropolen. På

Viveca Lindqvist fanns under måndagen i Sala för att välja ut lämpliga objekt bland de cirka 50 Aguéli-målningar som finns i konstnärens hemstad. — Emellertid ett lätt jobb för en Aguéli-expert.

— Jag väljer ut det mest representativa för hans båda perioder, uppgav Viveca Lindqvist.

Det blir således något verk av sent 1800-tal samt några målade efter 1911.

Utställningen kompletteras med målningar ur Nationalmuseums samlingar samt med tavlor från Waldemars-

udde. Även Västerås konstmuseum bidrar med en liten samling och privatpersoner lånar ut en del.

Före sin tid

För ett par år sedan kunde Norrköping visa en mycket representativ Aguéli-utställning med närmare 150 verk. Och bakom den exposén låg förstås Viveca Lindqvist. Före det kunde aguélibeundrare bland annat se en stor vandringsutställning med Salasonens verk i flera svenska städer samt en jätteutställning i Köpenhamn i början av 60-talet.

utställningen — initierad av Viveca Lindqvist, konsthistoriker och aguélibeundrare — kommer 16 verk ur den Fribergiska samlingen att vara med.

— Skälet till att jag vill visa Aguéli i Paris är att han är en av våra mest betydelsefulla konstnärer, säger Viveca Lindqvist. Han var mycket före sin tid.

Annars är den svenska tidiga 1900-talskonsten inte särskilt uppskattad i utlandet.

— Det tror jag beror på att vi ligger så långt i periferin. Och just därför är sådana här utställningar viktiga.

Förälskat skimmer

Ivan Aguéli bodde själv långa perioder i Paris tillsammans med madame Huot

damen med katterna. I Paris tog han intryck av syntetisterna och vilden Gauguins landskap påverkade också honom starkt. Aguéli åkte omkring på franska landsbygden och målade de små vyerna som sedermera blev så uppskattade för det färgljuset. Och ljuset i tavlorna — Aguéli tycks ha haft en alldeles speciell kommunikation med ljuset — är något som fascinerar Viveca Lindqvist.

Varmbadhuset kan rustas för knappt halva priset!

En upprustning av gamla varmbadhuset till kulturhus kostar inte alls så mycket som man tidigare trott.

Byggnadskonsulent Holger Lagerkvist har på kommunens uppdrag gjort ett förslag till upprustning som slutar på 1,825 miljoner kronor. Det skall jämföras med den utredning som konstföreningen lät göra för några år sedan. Enligt den skulle en upprustning kosta drygt fyra miljoner i dagens penningvärde.

Holger Lagerkvists utredning har fallit i god jord hos kommunalrådet Stig Reimer-son.

— Jag är beredd att lägga fram ett förslag om upprustning i enlighet med Lagerkvists utredning, säger han. Jag tycker det vore fel att riva gamla varmbadhuset och det är väldigt många som vill bevara det.

Men ännu återstår en hel del att göra innan Reimer-son kommer med sitt förslag till övriga politiker. Det gäller bland annat utredning om den framtida driften av varmbadhuset som kulturhus.

Holger Lagerkvists förslag om användning av huset överensstämmer i stora delar med konstföreningens gamla förslag med ett viktigt undantag. Några utrymmen för hantverk eller grafikverkstad finns inte med. Däremot kan lokaler för den typen av verksamhet göras i ordning i ett senare skede.

I Holger Lagerkvists uppdrag från kommunen ingick att bevara så mycket som möjligt av husets ursprungliga karaktär och inte göra några onödiga ingrepp. Hantverksutrymmen ingick heller inte i uppdraget.

GOLV ÖVER BASSÄNGEN

Bottenvåningen är tänkt att inredas som samlingslokal med plats för 140 personer. Det sker genom att ett trägolv läggs över badbassängen. Väggar och kakel behålls som det är. I galleriet blir plats för enkel kaffeservering som kan

Utsmyckningar av den här typen skall bevaras, enligt Lagerkvists förslag.

Två glada herrar framför gamla varmbadhuset. Kåge Bergman, ordförande i konstföreningen, och byggnadskonsult Holger Lagerkvist, som lämnat förslaget om rustningen.

användas i samband med tillfälliga arrangemang. Däremot uppfyller det inte kraven för ett permanent kafé. Gamla bastun och förrummet till den görs om till förråd för bland annat stolar. Pausrum för uppträdande, eventuellt

med duschar, finns det också plats för.

Den här lokalen kan bland annat användas för musik-, film- och teaterarrangemang.

KONST I ÖVERVÅNINGEN

Hela övervåningen tas i anspråk för konst. Fribergssamlingen får större utrymme än nu och det blir också plats för tillfälliga konstutställningar utan ått Aguéliverken måste flyttas.

At källaren görs ingenting mera än en allmän uppsnygning och den kommer att användas till förråd.

— Men källaren kan i framtiden inredas för olika former av hobbyaktiviteter, säger Stig Reimerson. I så fall kan gamla varmbadhuset bli ett allaktivitetshus.

Solgården kommer också att snyggas upp.

HISS INSTALLERAS

Till allt det här kommer att huset förses med hiss. Till skillnad från tidigare förslag byggs hissen inne i huset och den får separat ingång utifrån.

Hur kommer det sig då att Holger Lagerkvist kommit fram till en betydligt lägre summa för upprustning än andra gjort?

Till en del förklaras det med att huset visat sig vara i mycket bättre skick än man tidigare trott. Det finns inga sättningar i grunden eller förskjutningar i stommen. Vidare har det visat sig att den befintliga ventilationsanläggningen kan användas även om den kräver påbyggnad. Att sätta in ny anläggning skulle kostat stora pengar. Till det kommer som tidigare nämnts att minsta möjliga görs åt källaren.

Men prisskillnaden förklaras också av att man i tidigare beräkningar räknat alldeles för högt på installation av hiss och anslutning till fjärrvärme.

1,8 miljoner slutar alltså Holger Lagerkvists beräkning på inklusive moms. Men det kan till och med bli ännu billigare för kommunen. Riksantikvarieämbetet har ställt i utsikt vissa bidrag för att huset skall kunna bevaras. Därifrån har tidigare sagts att man vill ha mera detaljer om kostnader och vad som skall göras innan man tar ställning till bidrag och de detaljerna kan man nu få.

Vidare skall Stig Reimerson och kanslichef Ake Kjellberg undersöka om en del av upprustningen kan göras som beredskapsarbete med statsbidrag. Däremot kan man inte få bidrag från två håll för samma arbete. Möjligen kan det lösas genom att upprustningen görs till två parallella byggprojekt, en del som beredskapsarbete med statsbidrag och en annan del som vanligt bygge med bidrag från riksantikvarieämbetet.

Hittills har konstföreningen, musikrådet, filmstudion och amatörteaterföreningen Cameleonerna anmält intresse av att hålla till i ett upprustat varmbadhus förutom Aguélimuseet som redan finns där.

Nu återstår för Stig Reimerson och Ake Kjellberg att utreda i vilken juridisk form ett kulturhus kan drivas. Här lutar man åt en stiftelse med kommunen som en av stiftarna.

— Nyttjarna skall helst inte vara som vanliga hyresgäster utan mera aktiva nyttjare, förklarar Ake Kjellberg. Finns det flera intressenter än kommunen kan dom vara med och påverka finansieringen av driften. Föreningarna som visat intresse har andra kontaktytor än kommunen och som kan ge möjligheter till bidrag.

GAMMAL IDÉ

Idén till kulturhus i gamla varmbadhuset kommer ursprungligen från Kåge Bergman i konstföreningen. Redan 1975 lämnade konstföreningen in den första skrivelser till kommunstyrelsen i ärendet.

— Kan man tycka annat än en sak, säger nu Kåge Bergman sedan han sett Holger Lagerkvists förslag. Det är väl genomtänkt och mycket noggrant utfört. Holger Lagerkvist har verkligen gått till botten med uppgiften och anlitat alla tänkbara experter och yrkesmän. Nu hoppas jag att politikerna ställer upp på det här.

Konstföreningen har haft en namninsamling för varmbadhusets bevarande och den har hittills givit 1.500 underskrifter.

Text: Sture Lidén
Foto: Lars Norling

Holger Lagerkvist blickar ut mot Solgården som också skall rustas i hans förslag.

möte
med människor

Konstnären som blev arbetsförmedlare, men som trots många tunga uppgifter som af-tjänsteman ändå hade kraft att fortsätta med sin gärning vid kulturhärden.

Där har ni en kortfattad beskrivning av Salas Kåge Bergman, som genom sin medverkan kring John Aguélis verk gjort sig känd inom konstvärlden.

— Ah, beröm lagom. Jag har ju bara fått arbeta med det som jag tycker om, min roll som arbetsförmedlare inräknad, och det är jag mycket tacksam för.

Kåge Bergman har i och för sig inget mot offentlighet, men han tycker inte om högtidliga ordalag och i den fortsatta berättelsen om honom, har vi också lovat att inte bli högtravande.

Men reflektera kan man ju göra, för det har andra gjort om och kring Kåge Bergman, bland dem Josef Widén, som under första delen på 40-talet var föreståndare för länsarbetsnämnden i Västmanlands län. Kåge sökte där en ledig tjänst som expeditjonsbiträde i Västerås och blev uppringd av Widén:

19 rum

— Det gäller den sökta tjänsten. Jag kan säga att vi reflekterar på herr Bergman. Herr Bergman kommer säkert att trivas här, vi har nya fina lokaler, 19 rum . . .

Kåge Bergman tackade och bugade, där han satt med telefonluren vid örat på arbetsförmedlingen i Södertälje, men vid det tidsskedet hade Bergman redan passerat många år av sitt liv, som en gång tändes i Örebro.

Det var teckningslärare Sven Hemmel i Örebro som gav unge Kåge Bergmans konstnärliga ädra en klick.

Den klickan banade vägen till Konstfack i Stockholm och efter avslutade studier där återvände han till Örebro.

Tillsammans med andra ungdomar bildade han Croquiklubben, man skaffade sig ateljé, där man bl a målade och jobbade med bokhantverk.

Behörde jobb

Men trots alla goda kontakter (Kåge fixade bl a en flygel genom att låna pengar av konfektionskungen Albin Rapp) måste bädda för en inkomst. Och då kräva det ett fast arbete.

Det var dock tack vare en "god kontakt" som Kåge kunde gå in i arbetslivet på ett område där han sedan skulle stanna fram till sin pensionering. Han fick en praktikantplats på Arbetsmarknadskommissionen (numera AMS) i Stockholm. Tillträdesdag var 2 januari 1943.

Men det dröjde inte länge förrän man kom och frågade om "herr Bergman kunde tänka sig att flytta över till Södertälje". Jo då, det kunde herr Bergman, och han gav samma svar, när samma fråga dök upp i Västerås, men då herrställden gällde förflyttning till

Kåge Bergman Konstnär och arbets- förmedlare

arbetsförmedlingen i Sala.

Förväntad chaufför

Till Sala kom Kåge med tåg och på järnvägsplan vinkade han till sig en taxi. Inne i bilen beställde han sitt mål för fränden — "jag vill åka till Sveahuset". Tiochauffören höll på att få dämdimpen. Sveahuset, det ligger ju där, sa han och pekade ut genom vindrutan.

— Jasså, är det huset där. Ja men vi åker i alla fall.

Jojo, den bergmanska taxituren hade i dag onekligen varit något för Guinness kordbok . . .

Det är dock inte den rekordkorta bilresan som gjort Kåge känd i Sala. Den första offentligheten där väcktes i ett återkommande kåseri i Sala-Posten. Det var journalisten Sten Wahlberg som gång efter annan skrev om "Konstnären" som gjort (och varit med om) än det ena och andra. Kåge kom att läsa ett av kåserierna

av en ren slump och kände igen sig själv. Men Sten Wahlberg fick hållas, de två bodde ihop och var goda vänner.

Färgstarkt lir

Kåge är en god berättare, han har sinne för detaljer. Klart är att han haft ett färgstarkt liv, med tyngdpunkten förlagd till Sala. För det är där han bildat familj (fru Barbro fann han på Tärna folkhögskolan) och det är där han kunnat bygga upp sitt konstnärliga intresse. Det kan inte hjälpas att vi nu för ett ögonblick blir högtravande, men den kulturhård han varit med och skapat kan aldrig högt nog värderas.

Angulimuseet är till stor del Kåge Bergmans verk. Han har även stor del i Salas konstförenings framgångar. Om "Aguélihuset", dvs gamla badhuset och gamla stadsbiblioteket, framöver blir kulturhus (det avgörs i april), då har

Kåge Bergman stor del i detta också.

Socialt intresse

Hans stora sociala intresse är att värna om människorna. Dagligen går hans tankar till arbetsförmedlingen, inte till förmedlingen som sådan, utan till de människor som ivrigt söker sig en utkomst.

Kåge Bergman är lätt till sinnes, men han har ändå nära till silvaret och han har också nära till att hjälpa. Han känner inte minst svårigheterna för de handikappade.

Men han tar också varje tillfälle att låta livet leka, när han t ex får sitta och ge "föreläsningar" om tiden hos Silverstolpe och med doktor Friberg och med etc etc . . . som allsammans är en fin samling i Salas konstnärliga samlingar.

Text:
STIG STIPELIUS
Foto:
FREDRIK LUNDGREN

Ett litet museum med stor konst

Konstvännen och gamle V-läsaren Kåge Bergman är första värden i vår sommarserie »Det här vill jag visa dig». Han tar oss med till Aguélimuseet i Sala – högst upp i ett gammalt badhus.

□ Aguélimuseet har fått sitt namn efter den egenartade konstnären Ivan Aguéli som föddes i Sala den 24 maj 1869.

Ivan hade en bedrävlig skolgång med underbetyg i alla ämnen utom botanik och teckning, där ståtade han med stora A:n. Han blev relegerad från det ena läroverket efter det andra och när han rensades ut från läroverket i Visby 1888 hade han bestämt sig för att bli konstnär och fara till Paris. Hans barske far protesterade och det blev en bitter kamp mellan far och son. Karl Nordström och Richard Bergh, giganterna i konstvärlden i vårt land på den tiden, bönade för Ivan. De hade sett utmärkta målningar av honom från Gotland. Fadern gav med sig och våren 1890 för Ivan till Paris, där han fick konstnären Emile Bernard till läromästare.

I Paris fick Aguéli kontakt med anarkister och råkade i delo med polisen när han misstänktes för delaktighet i en del attentat 1893. Han blev fängslad. Han kom underfund med att han behövde lära sig mera språk och läste i fängelset mängder av läroböcker. Vid sin död 1917 uppges han ha behärskat 16 språk.

Aguéli var alltid utan pengar och fick han tag i några köpte han böcker för dem. I gengäld tvingades han

FOTO: ANDERS ENGMAN

Lagom till sommaren har Aguélimuseet fått tillbaka sina mest kända tavlor från en utställning i Paris. Vår värd Kåge Bergman visar »Spanskt landskap» av Ivan Aguéli, som också målat »Landskap med blånande bergskedja» (olja 16×22 cm) och »Flicka i blått» (olja 51,5×39,5 cm).

svälta. De små summor som hans mor ibland sände till honom förslog inte långt.

Modern som var ganska klen fick ofta besök av husläkaren doktor Carl Friberg, som varje gång fick höra om sonen. Friberg blev tack vare detta konstintresserad och började samla konst. Vid sin död hade han en förnämlig konstsamling som han donerade till Nationalmuseum med villkor att den skulle deponeras i ett framtida Aguélimuseum i Sala.

Doktor Fribergs dröm gick i uppfyllelse 1962 då museet öppnades på Aguéli's födelsedag den 24 maj. Förutom konstsamlingen donerade Friberg även aktier vilkas avkastning skall användas för att utöka Friberg'ska samlingen. I dag omfattar den drygt 100 konstverk.

Tyngdpunkten i samlingen utgörs av ett 30-tal målningar av Aguéli. Dessutom ingår verk av bland andra Karl Nordström, Richard Bergh, X-et, Ivar Arosenius, Carl Milles och Carl Eldh.

Besked om museets öppettider ger den automatiska telefonsvararen på tel: 0224-138 20. KÅGE BERGMAN

Fortsatt badhusprat:

LT 3.5-83

Vettiga planer tyckte riksantikvarieämbetet

– Ett mycket vettigt och skonsamt förslag.

Det säger Åke Nisbeth från riksantikvarieämbetet sedan han tittat på byggkonsult Holger Lagerkvists förslag till ombyggnad och renovering av det gamla varmbadhuset. En ombyggnad och renovering som syftar till att göra byggnaden till ett kultur- och aktivitetshus.

På måndagen gick man igenom ritningsunderlaget och diskuterade vilka bidragsformer som kan komma att bli aktuella. På plats i det gamla varmbadhuset fanns Åke Nisbeth, riksantikvarieämbetet, Bengt Svensson, läns museet, kommunalrådet Stig Reimerson, kanslichef Åke Kjellberg, byggkonsult Holger Lagerkvist, fastighetschef Börje Karlsson och museintendent Kåge Bergman.

– Riksantikvarieämbetet har ett antal miljoner som kan användas till bidrag för kulturhistoriska överkostnader. Hur mycket det kan bli fråga om här kan jag inte säga nu, säger Åke Nisbeth.

Vad som kan berättiga till dessa speciella bidrag i det här fallet är bl.a. renoveringen av vissa delar av fasaden, kakelplattorna inne i själva badhuset och en del målningsarbeten.

– Vissa arbeten, som t.ex. att riva väggar och ta bort den gamla pannanläggningen, skulle vara utmärkta som beredskapsarbeten. Själva byggandet skulle man sedan kunna lägga upp som praktikjobb för eleverna på gymnasieskolans bygg- och anläggningstekniska linje. El-, ventilation- och VVS-arbeten, som är lite speciella, måste nog handlas upp på vanligt sätt, säger kommunalrådet Stig Reimerson.

Riksantikvarieämbetet kan betala mellan 50 och 90 procent av de kulturhistoriska överkostnaderna. Hur mycket som skulle vara aktuellt för Salas gamla varmbadhus vill man inte uttala sig om i dag.

Kommunstyrelsens arbetsutskott ska informeras om de här överläggningarna i dag, tisdag. Sedan kommer även fastighetsutskottet att få information.

Kanslichefen Åke Kjellberg

På måndag fanns representanter för riksantikvarieämbetet och läns museet på plats i det gamla varmbadhuset. Fr.v. Bengt Svensson, läns museet, Börje Karlsson, fastighetschef, Kåge Bergman, museintendent, Åke Nisbeth, riksantikvarieämbetet, Åke Kjellberg, kanslichef, kommunalrådet Stig Reimerson och byggkonsult Holger Lagerkvist.

och Stig Reimerson är ännu inte färdiga med sin utredning av möjligheterna att rusta upp gamla varmbadhuset. Nu finns ombyggnadsritningar och vetskaper om vilka bidrag man kan få. Olöst är frågan

om hur kultur- och aktivitetshuset skulle kunna drivas i framtiden. I kommunal regi eller i form av en stiftelse.

– Vi vill först ha bidragsmöjligheterna helt klara för oss, säger Reimerson.

Spel bakom kulisserna om gamla varmbadhuset?

SA 28.5.83

I början av maj skrev SA om besöket som eventuellt kunde rädda gamla varmbadhuset. Besökarna från Riksantikvarieämbetet och länsmuseum tände hoppets låga hos intendent Kåge Bergman som i flera års tid slagits för sitt Aguélimuseum i badhuset.

Idag är Kåge Bergman bedrövad. Han är — efter ett sammanträffande med centerrepresentanter — rädd att museifrågan, trots riksantikvarieämbetets hoppgivande besök, inte nått ett dugg närmare sin lösning än 1975 då konstföreningen skrev sitt första brev till kommunstyrelsen.

Härondagen träffade centerpartisterna Birger Andersson och Bo Kallerman — den senare kulturnämndens ordförande — intendent Kåge Bergman, konstföreningens

— Men Kallerman har trots det svängt igen, säger Kåge Bergman.

SA kunde under fredagen inte nå Bo Kallerman för en kommentar.

kassör Kjell Muschött och föreningens förre kassör Agne Källmark för att informera och informeras i badhusfrågan.

Mötet glädde dock inte Kåge Bergman.

— Jag är rädd att badhusfrågan håller på att ta en ände med förskräckelse, säger han. Jag fick uppfattningen att centerpartiet kommer att jobba för att flytta in Aguélimuseet med Fribergsska samlingen i polishusets tredje våning — ett av alternativen som tidigare presenterats. Birger Andersson och Bo Kallerman tror inte att det Lagerkvistska förslaget håller och de tvivlar också på att vi kan få statliga bidrag för upprustningen.

Her svängt igen?

Bo Kallerman har tidigare sagt att han är beredd att ompröva sitt ställningstagande mot ett museum i badhuset om man bara får fram ett tillräckligt billigt renoveringsförslag. Och förslaget som byggnadskonsulent Holger Lagerkvist har tagit fram stannar som SA tidigare nämnt på 1,8 miljoner kronor. Alltså över två miljoner "billigare" är det tidigare förslaget.

Inga kommentarer

Partibrodern Birger Andersson som också var med på mötet härondagen säger så här:

— Jag träffade konstföreningen i egenskap av ordförande i lokalutredningen som för övrigt lades ned förra hösten. Och vi har varken nu eller tidigare tagit ställning i badhusfrågan eller till dess olika alternativ. För övrigt har jag inga kommentarer.

Kommunalrådet Stig Reimerson visade sig efter att ha tagit del av Holger Lagerkvists förslag vara positiv till att bevara badhuset som museum. "Jag är beredd att lägga fram ett förslag om upprustning i enlighet med Lagerkvists utredning eftersom jag tycker att det vore fel att riva gamla varmbadhuset", sade han i en SA-intervju då det nya förslaget presenterades.

Idag vill han inte kommentera saken.

— Åke Kjellberg och jag har i uppdrag att utreda upprustningen av badhuset och den utredningen tar lite tid, säger han. Och innan den är klar vill jag inte uttala mig.

Tystnaden och oklarheterna gör inte Kåge Bergman

— Om mina farhågor besannas och badhuset stängs för oss stiger jag av som intendent för Aguélimuseet, säger Kåge Bergman.

gladare men han har inte gett upp hoppet än. Ännu återstår ett trumfkort — doktor Fribergs testamente. Där står klart och tydligt "konstverken skall deponeras i lokaler i Sala stad vilka överintendenten och chefen

för Nationalmuseum efter samråd med ordföranden för Sala konstförening finner för ändamålet lämpliga. I den mån lämpliga lokaler inte skulle vara att tillgå i staden, skall ifrågasvarande konstverk tillsvidare förvaras i Nationalmuseum..."

— Kommunen kan således inte skicka in konstsamlingen i en lokal som inte är lämplig konstaterar Kåge Bergman.

Och frågan är om Nationalmuseum anser att en fönsterlös lokal på tredje våningen i ett hus är lämpligt för doktor Fribergs förnämliga samling.

— Om mina farhågor besannas och badhuset stängs för oss stiger jag av, säger Kåge. Och då återstår att se om någon vill ta över efter mig.

Text: Maire Nylund
Foto: Lars Norling

AVSKRIFT AV TESTAMENTE.

TESTAMENTE.

Under tecknad Carl Friberg - som finner sina önskaner om att minst hälften av min hustru Anna Friberg, född IBERG, och mitt gemensamma bo skall tillfalla våra barn bliva tillgosedetta genom min hustrus särskilda testamente och som därjämte vill bereda mina barn den förmån, varom nedan förordnades förordnar härmed som min yttersta vilja och testamente, att efter min död skall med min lott i minns gemensamma bo, i vilken lott jag ägnat, att nämnda konsterverk och aktier skola inrymmas, förvaras på följande sätt.

1. Nationalmuseum skall med kvantitet erhålla den i bifogade förteckning uppräpnade konstsamlingen, en ännu en etthund-ranjetjätte /170 aktier i Jörens Kopparbergs Bergslags Aktieförbund, med inräknade av att - därom nämnda lagst skulle visa sig överens om variet av min lott i det gemensamma boet - erforderliga jämkning skall ske i företa hand genom avskiljande av de konsterverk, vilka ej inläggs i Aguelimuseet, och i andra hand av aktier i aktieförbundet. För lagst skulle gälla nedan angivna villkor.
2. Om min hustru skulle överleva mig, skall hon under sin levnads tid äga ovanberörda konstsamling i mitt förvar, med skyldighet för henne att hålla konstsamlingen vederbörligen försäkrad, ännu som årlig avkastning av aktieförbundet.
3. Av konsterverken i fråga skola, efter död min hustrus som mitt främsta, våra barn d.ä. att friskt utvalja och under sin levnads tid i deposition på för Nationalmuseum de villkor gällande villkor förvara de konsterverk, de

Intendent Kåge Bergman, sedan 1949 en av eldsjälarna i Sala konstförening, har ett trumfkort kvar — doktor Fribergs testamente. Det skall se till att den förnämliga Fribergssamlingen inte hamnar i olämpliga lokaler.

Fribergs testamente Kåges sista trumfkort

Kåge Bergman är bedrövad idag. Doktor Fribergs testamente är hans sista trumfkort i striden för att rädda Aguelimuseet kvar i gamla varmbadhuset.

Efter ett sammanträde med ledande centerpartister i Sala befarar Kåge Bergman att centern vill jobba för att flytta den Fribergssamlingen till polishuset.

S-nej till flytt av Sala- bibliotek

I elva punkter redovisar socialdemokraterna i Sala i dag genom arbetarkommunens informationskommitté sin syn på den komplicerade frågan om nya bibliotekslokaler.

Kort sagt står soc.-dem. fast vid det beslut som kommunfullmäktige i enighet fattade 1981 innebärande att stadsbiblioteket byggs om och utvidgas genom direkt anslutning till den anrika grannfastigheten, Belanderska gården, i hörnet Drottninggatan — Agueligatan.

Soc.-dem. stöttar också Sala konstförenings önskan om att få behålla Aguelimuseet med den Fribergssamlingen i f. d. varmbadhusets översta våning och uttalar sitt positiva intresse för det renoveringsförslag som byggkonsulent Holger Lagerkvist lagt fram.

Synpunkterna från arbetarkommunen återfinns på insändarplats på sidan 4.

SA 15/6-83

Överdrivet

Föreningens ordförande Kåge Bergman ansåg den kostnaden överdriven, eftersom en stor del av lönekostnaden täcks av statsmedel.

— För kommunen återstår cirka 12.000 i lön och det skall man väl kunna klara.

Men enligt Willy Holmgren räknar kommunen med att spara stora pengar på en flyttning. Förutsättningen är att biblioteket också flyttar till polishuset.

Till skänks

— Vi får fjärde våningen nästan till skänks om vi hyr tredje våningen för biblioteket. Byggnadsfirman gör vad som helst för att vi skall bli nöjda.

Frågan om bibliotekets flyttning skall behandlas i kommunstyrelsens arbetsutskott i dag. Och museets framtid har en "mycket

stark knytning" till den frågans lösning.

Nytt polismuseum

— Man kan också tänka sig ett polismuseum på samma ställe. Då skulle vi ha allt på en plats. Mycket bra för turisterna.

Förslaget om ett nytt polismuseum kommer, enligt Willy Holmgren från turistchefen.

— Det måste vara från honom personligen då. Turisttrafikföreningen har inte diskuterat den saken, kommenterade Rolf Spetz, ledamot i nämnden och sekreterare i konstföreningen.

Naturligtvis fick Willy

Holmgren mothugg. Framst från Kåge Bergman, intendent och föreningens ordförande:

— Så fort det är fråga om kultur finns det aldrig några pengar. Jag har svårt att förstå varför borgerliga politiker kan säga att det är för dyrt. Ni schabblade bort två miljoner genom att bara prata flera år om bassängdjupet i simhallen.

Håller bjälklaget

Kåge Bergman fortsatte att ifrågasätta polishusets lämplighet.

— Lokalerna ser ut ungefär som en järnvägsvagn, alltför långsmala. Utrymmet kommer inte att räcka till för en samling som expanderar.

Han uttryckte också oro för att bjälklaget mellan tredje och fjärde våningen inte skulle hålla.

Kåge Bergman fick stöd bland annat av Gudrun Holmberg.

— Opinionen, via 1.500 namn, har givit sitt stöd för varmbadhuset. Det får inte glömmas bort, sade Gudrun Holmberg.

1.490 kom ej

Ett tiotal personer hade kommit till mötet och det hade funnits god plats i lokalen för några av de 1.500 sympatisörerna.

— Var finns de sympatisörerna? Var finns de aktiva konstnärerna, undrade Dick Holmér (c) som inte tog ställning i sakfrågan.

Debatten ledde inte fram till några beslut men den fortsatte sedan vid kaffebordet.

Där ställdes man och man emellan de frågor som inte kom fram i den formella delen av mötet:

— Industrier? Var skall man få dom ifrån? Då måste ju huset byggas om ändå.

— Han vill ha kvar huset. Då kostar det ju ändå i underhåll. Varför kan inte vi få vara kvar då?

— Industrier i de här smala trapporna. Här kan man ju inte köra med truck...

Text: Gunnel Lindau

Foto: Torbjörn Johansson

— Så fort det handlar om kultur finns det aldrig några pengar. Men ni schabblade bort två miljoner genom att bara prata om bassängdjupet i simhallen, sade en upprörd Kåge Bergman vid årsmötet. Han vände sig till Willy Holmgren, moderat politiker.

Kåge Bergman:

''Frågetecknen blir allt fler''

På måndag samlas konstföreningens styrelse till sammanträde. På dagordningen står bland annat ett besök på fjärde våningen i polishuset. Det är där Friberg-ska samlingen kan komma att inrymmas. Men ordföranden Kåge Bergman är inte förtjust i tanken och menar att allt fler frågetecken hoppar sig.

— Vi kommer inte att få mer utrymme, vill det sig illa får vi mindre väggutrymme än de vi förfogar över nu, säger han.

Drygt 58 sträckmeter har museet i de nuvarande lokalerna. Enligt Kåge Bergman är det 60 sträckmeter i polishuset men han uppger att man får räkna bort minst fyra för expedition, personalutrymmen och toaletter.

80 sträckmeter

— Om varmbadhuset byggs om får vi 80 sträckmeter, säger Kåge Bergman, som också tycker det är ett problem att alla måste åka hiss till museum och bibliotek.

— Om det kommer en grupp på 50 personer måste hissen göra nio vändor för att alla ska komma upp. Och vad händer när bokbussen ska lastas? Då måste biblioteket använda hissen för att forsla ner bokvagnar och under tiden kommer allmänheten inte åt hissen.

I nästa vecka räknar Kåge Bergman med att Nationalmuseums utlåtande kommer till Sala. I doktor Fribergs

testamente står det att den friberg-ska samlingen ska deponeras i lokaler som överintendenten och chefen för Nationalmuseum efter samråd med ordföranden för Sala konstförening finner lämpliga. Om det inte finns lämpliga lokaler ska konstverken förvaras i Nationalmuseum.

Teknisk bedömning

— Nationalmuseum kommer att göra en rent teknisk bedömning och titta huruvida lokalerna är lämpliga ur inbrotts- och brandsynpunkt. Man kanske inte kan göra annat än att godkänna lokalen, säger Kåge Bergman. Jag har varit i kontakt med dem och deras inställning står kvar. De anser att de nuvarande lokalerna tveklöst är de bästa. Men givetvis kan Nationalmuseum inte blanda sig i kulturdebatten.

Om Nationalmuseum godkänner lokalerna i polishuset kommer styrelsen att samlas och diskutera hur man ska agera. Sedan tidigare finns ett enigt styrelsebeslut om att man ska tacka nej. Men alla ledamöter har inte sett lokalerna och därför kommer en del av måndagskvällens möte att förläggas till fjärde våningen i polishuset.

— Det är fel att besluta innan alla i styrelsen sett lokalen, säger Kåge Bergman. Men jag anser att förslaget är en ren blamage. Jag kan inte förstå att det finns politiker som försöker inbilla folk att det är bra om Aguelimuseet flyttar till en vind.

Gunilla Ericson

Nu återstår sista rondan!

Stor dramatik att vänta i fullmäktige nästa vecka

Det är bäddat för stor dramatik vid fullmäktigesammanträdet nästa torsdag, då frågan om bibliotekets flyttning skall avgöras.

Detta grundat på den oväntade utgång som kommunstyrelsens behandling av ärendet fick.

Det anmärkningsvärda i hela ärendets gång — som det nu här utvecklat sig — är att kommunalrådet Stig Reimerson går emot en stor del av sina partikamrater genom att ståndaktigt hävda, att Fribergssamlingen bör vara kvar i nuvarande Agulimuseet.

□ Var står fp?

Detta förslag kommer han att framföra i fullmäktige — och kommer att åtminstone få folkpartisten Sune Wikander med sig, kanske ytterligare en och annan centerpartist och folkpartist.

Lars Bergstrand och Ronald Nilson kommer å sin sida, att framföra det förslag, som går ut på att både biblioteket och Fribergssamlingen flyttas till polishuset, och får med sig majoriteten centerpartister, moderaterna och eventuellt folkpartisterna.

Men det kommer att bli svårt för de borgerliga att nå en majoritet, även om man också kan räkna med kds-aren Lars Wäfors.

Socialdemokraterna står eniga, och man får med sig de två vpk-arna och sannolikt den ende miljöpartisten.

Och då skulle det hela vara klart. Det socialdemokratiska förslaget vinner än en gång, och biblioteket kommer att ligga där det ligger. Till stor besvikelse för den bibliotekspersonal,

som ingenting hellre vill än flytta.

Men så är nu en gång spelets regler.

Så här bör det gå till i fullmäktige på torsdag.

Men frågan är vad som kommer att hända i kulisserna den vecka som återstår. Kan centern svetsa samman den uppenbara spricka som föreligger?

I dag verkar det inte så. Stig Reimerson överger inte sin linje, och Ronald Nil-

son menar, att hans och Lars Bergstrand förslag är det som ska rädda den borgerliga enigheten. Men då måste alltså Reimerson ge sig och gå med på en flytt av Fribergssamlingen. Då hoppar också moderaterna på tåget.

Men vid de vöteringar som sannolikt kommer att ske kan en hel del dramatik uppstå genom nedlagda röster och så vidare.

I dag verkar det dock relativt klart att sossförslaget

23 juni 83
vinner.

Om nu inte Stig Reimerson tvingas backa. Det är självaste kommunalrådet som tycks ha hela ärendets avgörande i sin hand.

**Kommunstyrelsetext:
Bertil Norberg**

Biblioteksflytten:

- Nu ligger bollen hos Reimerson

830623

Frågan om bibliotekets flyttning i Sala fick en oväntad vändning på tisdagen, då socialdemokraternas förslag vann i kommunstyrelsen — som SA meddelade i gårdagens tidning.

Förslaget innebär, att nuvarande biblioteket rustas upp och att verksamheten stannar kvar. Socialdemokraterna vill också att Fribergssamlingen stannar i Aguélimuseet i varmbadhuset.

Det här bäddar för stor dramatik vid fullmäktigesammanträdet om en vecka.

Och det är kommunalrådet Stig Reimerson som har bollen.

Se sidan 7

Kommunalrådet Stig Reimerson: — Varmbadhuset utgör en värdig inramning till Fribergssamlingen.

Reimerson:

— Håller fast vid min linje

— Jag kommer aldrig att sälja bort möjligheten att rusta upp Aguélimuseet!

Kommunalrådet Stig Reimerson står på sig. Han driver hårt sin linje, som innebär att Fribergssamlingen skall stanna i nuvarande Aguélimuseet.

Därmed går han mot många av sina partikamrater, vars förslag går ut på att museets nuvarande lokaler inte upprustas som konstmuseum.

— Varmbadhuset är en byggnad väl värd att bevara, säger Stig Reimerson, en värdig inramning till Fribergssamlingen.

□ Övertygande

Stig Reimerson talar här med övertygelse. Det märks att hans intresse för att bevara kulturmiljöer starkt träder fram — han är ju dessutom konstintresserad.

Han talar om de tillfällen då han varit med att rädda gamla kulturbyggnader: Jakob Matts kvarn, Bergslagsgården, Norrmanska (Collianderska) gården, Gruvstugan.

— Under min tid här kommer jag att göra allt för att rädda gamla kulturmiljöer, säger han och tillägger, att man måste också ta hänsyn till starka opinionsyttringar.

Varmbadhuset är både gammal kulturmiljö och en byggnad, som en stark opinion vill bevara. Allt talar sålunda för att Stig Reimer-

son inte godvilligt ger upp det här ärendet.

Men han befinner sig i en besvärlig sits, sitter mitt emellan ett centerförslag, som vill flytta både museum och bibliotek till polishuset och ett socialdemokratiskt förslag, som helst spolar polishuset.

Reimerson vill ha biblioteket men inte Aguélimuseet till polishuset.

Bland de borgerliga i kommunstyrelsen fick han stöd endast av folkpartisten Sune Wikander.

— Jag tycker inte man skall göra det här till en strikt politisk fråga, säger Reimerson. Och jag tycker inte man skall koppla ihop de egentligen två frågor det handlar om.

□ Besviken

Han talar om risken att varmbadhuset blir stående år efter år, och det märks att han är besviken på sina partikamrater inom centern.

— Tyvärr har jag inte fått det gehör jag har väntat mig, säger han. Men jag hoppas dom får förståelse för min sak, när dom tänkt efter lite.

Nu rycker ^{27/7 83} staten in: Halv miljon till varm- badhuset

När diskussionerna om gamla varmbadhusets framtid närapå fallit i lättjefull sommarglömska kommer beskedet som kan ge debatten ny glöd — riksantikvarieämbetet utlovar närmare en halv miljon kronor i statsbidrag till upprustning!

Den kostnadsberäkning Sala kommun presenterat för ämbetet slutar på cirka två miljoner kronor. Av det är i runda tal 500.000 kr kulturhistoriska överkostnader, d. v. s. merkostnader för att bevara arkitekturdetaljer och använda korrekta byggnadsmaterial och metoder. Till sådant utgår alltså statsbidrag.

— En lyckospark på vägen mot upprustning, kommenterar konstföreningens Kåge Bergman loftet om bidrag.

Statsbidrag utlovas: ^{27/7 83}

Nära halv miljon till VARMBADHUSET!

Närmare en halv miljon kronor i statsbidrag kan Sala kommun räkna med om gamla varmbadhuset rustas till kulturhus. Det beskedet fick kommunen från riksantikvarieämbetet på tisdagen.

Det var i början av maj Sala kommuns ämbetet till riksantikvarieämbetet och hörde sig för om möjligheterna att få bidrag till upprustning. Dessförinnan hade ämbetets folk varit i Sala och tittat på badhuset. Både länsstyrelsen och länsmuseum har sedan yttrat sig positivt angående bidrag.

• Stort värde

Nu skriver riksantikvarieämbetet till kommunen: — Badhuset är ett välbevarat exempel på en oförläpplig byggnad, uppförd i den för 1920-talet i karaktäristiska klassicerande stilen. Dess kulturhistoriska värde får anses vara så stort att en byggnadsminnesförklaring enligt 1960 års byggnadsminneslag är

motiverad. Det föreliggande programmet för en ombyggnad i avsikt att använda huset som kulturhus har tagit hänsyn till de kulturhistoriska värdena och bör kunna läggas till grund för ett detaljerat ombyggnadsförslag.

• Överkostnader

Att det kan bli frågan om uppemot en halv miljon kronor från riksantikvarieämbetet beror på att de arbeten som måste göras medför så kallade kulturhistoriska överkostnader. Det kostar med andra ord extra slantar att bevara karaktäristiska arkitekturdetaljer och använda korrekta byggnadsmaterial och metoder.

Det gäller till exempel bas-

sängarnas dekorerade kakelbeklädnad och ornament, som länsmuseum främst vill är värdefullt att bevara.

• Halv miljon

I den kostnadsberäkning kommunen presenterat för riksantikvarieämbetet slutar upprustningsnotan på cirka två miljoner kronor. Av det kan i runda tal 500.000 kronor betraktas som kulturhistoriska överkostnader.

Högst 90 procent av sådana överkostnader kan täckas av statsbidrag till vård av kulturhistoriskt värdefullt bebyggelse. För varmbadhusets del skulle det innebära cirka 450.000 kr.

Exakt hur mycket staten via riksantikvarieämbetet bidrar med blir klart om och när Sala kommun beslutar rusta upp varmbadhuset. Sedan är förbehåll bara två - att arbetena görs under kulturhistorisk kontroll och att huset byggnadsminnesförklaras.

Ingall Fors Norberg

KÅGE BERGMAN:

En lyckospark!

— Inte dåligt! En riktig lyckospark på vägen mot upprustning.

Det utbrast Sala konstförenings ordförande Kåge Bergman, tillika intendent för Augélimuseet, när han av SA fick veta att riksantikvarieämbetet nu utlovat närmare en halv miljon i bidrag till upprustning av gamla varmbadhuset.

Kåge Bergman är ju den som gått i spetsen för konstföreningens kamp för varmbadhuset.

— Nu vote det egendomligt om politikerna inte blev eniga om att tacka ja till bidraget och rusta upp huset, menar han.

Ta ut segern i förskott vägar han inte, men att beskedet om möjligheten till bidrag var välkommet inför åstun till står han gärna. I höst är det nämligen dags för nya omgångar i politiken kring de

sammankända frågorna om varmbadhusets resp. bibliotekets framtid.

För en knapp månad sedan beslutade kommunfullmäktige att ännu en gång utreda om biblioteket ska flyttas till polishusets tredje våning eller ej. I det flyttförslaget finns även med flytt av Augélimuseet till fjärde våningen i polishuset, sågas inte minst konstföreningens och Kåge Bergman starkt motsatt sig.

Ingall Fors Norberg

Sjuttiofem på vernissage

SA 31.10 83

Birger Forsberg berättade om sin utställning av bildvävnader vid vernissagen i går.

Omkring 75 personer kom på söndagen till vernissagen på Birger Forsbergs utställning Egyptiska gobelänger på Aguëlimuseet.

Birger Forsberg berättade

hur han för 20 år sedan för första gången kom i kontakt med Ramses Wissa Wassef School i byn Harrania utanför Kairo och hur kontakter-

na sedan utvecklats. På skolan arbetar främst barn med bildvävnad.

Under vernissagen demonstrerades vävtekniken av

Regina Mucwicki.

Bakom utställningen står förutom Birger Forsberg och Aguëlimuseet också studieförbundet Vuxenskolan.

Konstblommaren, klipparen och finanshjulen Anders Wall är villig att ställa upp på renovering av ett legendariskt Agueli-museum. Men inte utan att Sala kommun tar sitt ansvar. Kåge Bergman är givetvis glad för det stödet från den riksbankande hebygd.

Anders Wall engagerar sig för Agueli-museet

"Roligt om hans konst får stanna i Sala"

Direktör Anders Wall är beredd att gå in och stöja en satsning på att göra varmbadhuset/Agueli-museet i Sala till ett kulturhus med en mängd aktiviteter.

Det förklarade Wall för VLT på onsdagen.

Därmed kan kanske den segdragna kulturstriden om en upprustning av det riksbekanta museet få extra skjuts.

Politikerna i Sala har ännu inte bestämt sig för vilken lösning man ska välja: renovering eller flytt till Doms-museet på Rådhusgatan.

Anders Wall är sedan länge medlem i Sala konsthörsning och har därför starkt intresse för att den fräbergska samlingen — där Ivan Aguelis verk utgör merparten — ska få stanna kvar i ett upprustat varmbadhus.

Men Anders Wall har dock inte tänkt ställa ett kulturhus på vilka villkor som helst.

— Jag är beredd att gå med i en värförening i avsikt att skapa fram sponsorer.

— Det är dock ingen mening att begära av enskilda att ställa upp om inte kommunen utgör basen. Det är en förutsättning att kommunen satsar, annars är det inget att tala om, säger han vidare.

BORDE STANNA

Anders Wall har föreställt sig älskaren Kåge Bergman i konsthörsningen att hålla en värförening. Det arbetet pågår också.

— Judd, jag har några namn, säger Kåge Bergman.

— J. Lottan, Ge. Anders Wall

VLT 3.11.83

engagemang ligger konstnären Ivan Agueli.

— Det är en av våra största konstnärer och jag tycker det vore roligt om hans konst kunde få stanna kvar i Sala. Överhuvudtaget ser jag Agueli-museet som ett mycket viktigt kulturändamål.

— Men jag vill inte att det ska bli ett dött museum, det måste bli liv i huset och rum för fler aktiviteter.

Anders Wall har erfarenhet av såna här typer av värföreningar som trätt in och stöttat konsten när det av olika skäl blivit tomt i kasaklösterna.

Hän är i dag bland annat med i styrelsen för Moderna museets vänner.

INGET HAR HÄNT

Frågan om Agueli-museet ska bevaras är alltså inte löst. Inget har hänt sedan i juni då riksanstaltsstyrelsen beslutade att bestrida de kulturhistoriska överkostnaderna vid en renovering.

Den kommunala akten i ärendet har inte tillförts några nya skrivelser eller beslut.

Riksanstaltsstyrelsen förutsett dock för sitt stöd att kommunen gör tre saker:

- bestämmer sig för att museet/varmbadhuset ska bli ett kulturhus enligt det förslag som ligger.

- låter ombyggnaden ske under kulturhistorisk kontroll.

- och att huset byggnadsmyndighetsförklarats.

Inget av detta har skett. Politikerna har varit strängt upptagna av den andra segdragna kulturstriden — den om bibliotekets upprustning eller flytt.

Där tycks nu ett beslut vara på väg och därmed kan kanske förnyade tag väntas.

BILLIGARE DRIFT

En annan fråga som dock också är viktig är hur ett upprustat kulturhus på Södra esplanaden ska förvaltas.

Den tanke som förts fram är att en stiftelse bildas. Kommunen kan bli en stor intressent i den. Men arbetet och aktiviteterna i huset ska skötas av andra.

Konsthörsningen, musikrådet, cameleonterna, filmstudion, fotoklubben, konstnärer i Sala och enskilda.

På det sättet kunde driften av kulturhuset bli billigare. Om nu också en värförening, som Wall skisserat, blir verklighet borde inte de ekonomiska kringspekterna på ett kulturhus dominera Salas kulturdebatt.

MÄRTEN ENBERG

FORTS. NÄSTA SIDA

UNIK Aguéli- utställning

Ivan Aguélis konst har kommit tillbaka till Waldemarsudde i Stockholm. Detta med anledning av en unik utställning med 70 av Sala-konstnärens verk, som skall hänga där till i slutet av augusti.

I går hölls pressvisning och vid den deltog bland annat Kåge Bergman och Stig Reimerson från Sala. Se sid 14-15

Den här tavlan vill Kåge Bergman gärna ha till Aguéli-museet i Sala. Den föreställer ett egyptiskt kupolhus och är målad 1914. Ägs av Nationalmuseum.

Aguéli åter på Waldemarsudde

Anders Agné och konstnären Ivan Aguéli (1874-1917) i Stockholm. Bilden är ett av de många porträtt som Ivan Agné har målat av den svenske konstnären. Bilderna hänger på Waldemarsudde i Stockholm.

Anders Agné och konstnären Ivan Aguéli (1874-1917) i Stockholm. Bilden är ett av de många porträtt som Ivan Agné har målat av den svenske konstnären. Bilderna hänger på Waldemarsudde i Stockholm.

Konstnären gavs utmärkt i Stockholm

Om Lina Enger

Den tredje, tredje som utmärkt blev konstnären Lina Enger. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm.

Agné i ett av sina många porträtt som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm. Bilderna hänger på Waldemarsudde i Stockholm.

Om Lina Enger

Den tredje, tredje som utmärkt blev konstnären Lina Enger. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm.

Agné i ett av sina många porträtt som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm. Bilderna hänger på Waldemarsudde i Stockholm.

Om Lina Enger

Den tredje, tredje som utmärkt blev konstnären Lina Enger. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm.

Om Lina Enger

Den tredje, tredje som utmärkt blev konstnären Lina Enger. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm.

Om Lina Enger

Den tredje, tredje som utmärkt blev konstnären Lina Enger. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm.

Om Lina Enger

Den tredje, tredje som utmärkt blev konstnären Lina Enger. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm.

Om Lina Enger

Den tredje, tredje som utmärkt blev konstnären Lina Enger. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm.

Om Lina Enger

Den tredje, tredje som utmärkt blev konstnären Lina Enger. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm. Hon har målat ett stort antal verk som utmärkt har blivit utvalda till utställning i Stockholm.

Prins Eugen ersätter Aguéli

Se sidan 23

Prins Eugen på Aguéli-museet

En verkligt värdig ersättning för Ivan Aguélis tavlor som lånats ut till Waldemarsudde fick Aguéli-museet ta emot igår. Från prins Eugens residens översändes ett litet men representativt urval av prinsens egna verk.

Redan då det blev aktuellt med den stora Aguéliutställningen på Waldemarsudde var Aguéli-museets intendent Kåge Bergman förutseende nog att höra sig för om ersättning för de utlånade tavlorna. Helst ville man förstås låna verk av den målände prinsen Eugen — vars hem Waldemarsudde en

Kåge Bergman är glad över att få låna prins Eugens tavlor till Sala. De har ett samband med Ivan Aguélis liv och konst.

gång var — men fick inte några garantier eftersom en stor Eugen-utställning just nu pågår i Tyskland.

Det visade sig dock att nio tavlor kunde undvaras och dessa anlände alltså till Sala under tisdagen. På Aguéli-

muséet finns för övrigt sedan tidigare två Eugen-tavlor deponerade av Nationalmuseum.

Intresserad av Aguéli

— Vi är glada över att få låna dessa nio, säger Kåge Bergman, eftersom Aguélis liv och konst hör nära ihop med prinsen.

Det var som bekant prins Eugen som efter Aguélis död räddade konstnärens kvarläten-

skap till eftervärlden. Prinsen var redan under Ivan Aguélis livstid mycket intresserad av salasonen och höll sig underkastad om dennes arbeten i Frankrike och Spanien.

De Eugen-målningar som fram till augusti kan ses på Aguéli-muséet är målade mellan 1899 och 1936. Prins Eugen levde mellan 1865 och 1947.

Text: Maire Nylund
Foto: Lars Holmgren

Kåge kan berätta om Aguélis otroliga liv

EP 63-84

När Ivan Aguéli kom hem till Sala, klädd i fez och kaftan, och föll på knä vänd mot Mecca, gav han ett mycket egendomligt intryck på sekelskiftets salabor.

Nutida salabor uppskattar honom desto mer.

Ivan Aguéli var konstnären som såg till att tjurfäktningar förbjöds i Frankrike, som blev relegerad från fem läroverk, men lärde sig 16 språk.

— Aguéli målade bland annat landskap i Frankrike, på Gotland och i Egypten, men först efter sin död blev han riktigt erkänd, berättar intendent Kåge Bergman.

Nu hänger många av hans tavlor på Aguélimuséet i Sala, på lagom utflyktsavstånd för enköpingsborna.

—MITTEN—

Kåge Bergman är intendent på Aguélimuséet i Sala. Han känner till och kan berätta om alla häpnadsväckande detaljer i konstnären Ivan Aguélis liv.

Foto: Christer Gustavsson

SALA (EP)

Han blev relegerad från fem skolor, lärde sig sedermera tala 16 språk flytande, övergick till islam och är orsak till att tjurfäktningar är förbjudna i Frankrike.

Det handlar om salakonstnären Ivan Aguéli och historien började på 1800-talet. Aguéli-muséet, som rymmer tavlor som speglar hela konstnärens liv, finns i Sala, på lagom avstånd för enköpingsbor på flykt undan vardagens grå.

Längst upp under taket på det gamla varmbadhuset på Norra Esplanaden i Sala finns Fribergsska samlingen. Med andra ord Aguéli-muséet. Intendent Kåge Bergman tar emot, och det han inte vet om Aguéli är förmodligen inte värt att veta.

Fribergsska samlingen heter så för att konsten donerats till

Nationalmuséum av doktor Carl Friberg, som på sin tid var stadsläkare i Sala. Ett villkor var att samlingen skulle deponeras i Sala.

— Doktor Friberg var husläkare hos familjen Aguéli, berättar Kåge Bergman. Konstnärens mor talade ofta om sin son, som doktor Friberg dock aldrig fick träffa. En gång, efter en konsultation, frågade fru Aguéli, djupt gene-

"Form är ljus och ljus är färg".

Ivan Aguéli

rad, om doktorn kunde tänkas vilja titta på en av sonens tavlor, som hon hade gömd i garderoben — hon kunde inte se något vackert i den.

Grunden

Målningen var en aktstudie, en midjebild av en naken flicka. Doktor Friberg tyckte mycket om den och han fick den vid ett senare tillfälle av fru Agelii. Den blev

grunden till den Fribergsska samlingen.

Ivan Aguéli föddes i Sala 1869 och hette då John Gustav Agelii. Det var när han vid 21 års ålder reste till Paris, som han ändrade sitt namn.

Kåge Bergman vet också varifrån namnet Agelii kommer:

Kusknamn

— Konstnärens farfar hette Isak Moberg. När han började läroverket i Jönköping blev han efter några dagar inkallad till rektor. "Du ska inte heta Moberg; det är ett kusknamn" sa rektor. "Du ska heta Agelii". Och så blev det. Namnet bildade rektor av namnet på gården som Isak kom från, Agutarem.

Ivan Aguélis skolgång blev misslyckad; han började i läroverket i Sala, men fick underbetyg i alla ämnen utom botanik och teckning. Snart blev han relegerad och flyttades till läroverket i Västerås. Samma sak hände där

FORTS. FR. FÖRRE SIDA

och han fortsatte till Falun, Visby och slutligen Stockholm. Överallt blev han relegerad.

— Detta, bland annat, ledde till en djup fiendskap mellan far och son, berättar Kåge Bergman.

Tack vare ett starkt stöd från modern, som också lyckades smyga sig till Paris. Där fick han kontakt med Emile Bernard och målade i hans ateljé.

Inte ätit

— Bernard bodde i utkanten av Paris, medan Aguéli bodde under mycket små omständigheter i stadens centrala delar. Han hade alltså lång väg att gå varje dag

"Kubist var jag tjugo år före kubisterna".

Ivan Aguéli

till ateljén, berättar Kåge Bergman. En dag frågade Bernard Aguéli hur det var fatt. "Åh, det är ingenting" svarade Aguéli. "Jo, men det syns att något fattas er" vidhöll Bernard. "Det är nog

bara det att jag inte har ätit något idag" svarade Aguéli" och inte i går heller för den delen".

Aguéli levde utarmad och i total asketism praktiskt taget hela sitt liv. Många gånger svält han.

— Hans konstnärsbekanta berättade att han åt någon sorts fosformos för att dämpa hungerkänslorna, säger Kåge Bergman och fortsätter:

Kräkgift

— När jag har haft besökande grupper här på museet har jag brukat fråga om det funnits någon apotekare i gruppen som kunde tala om vad detta fosformor var för något. En dag fick jag svar av en besökande herre. Han sa att det var kräkgift.

Aguéli fick i Paris kontakt med anarkister, liksom med ett teosofiskt sällskap. 1893 blev han misstänkt för delaktighet i ett attentat och fick sitta i fängelse. Under fängelsetiden lärde han sig språk på sitt speciella sätt:

— Hans konstnärsvänner kom och besökte honom i fängelset och han skickade dem att låna böcker åt honom. Han kunde säga exakt i vilket bibliotek, i vilket rum och på vilken hylla boken stod att finna. Och för språkstudierna köpte han alltid Johannes evangelium på det språk han ville lära sig. Då

Nils Kreuger har tecknat av den målände Ivan Aguéli. Teckningen finns i den Fribergiska samlingen i Sala.

förstod han vad han läste och lärde sig snart.

Till Egypten

Aguélis mångsidighet och språkkunskaper förde honom bland annat till Egypten. Han gjorde tre resor dit. En tid arbetade han som redaktionssekreterare på en arabisk tidskrift.

I Paris träffade Aguéli Mme Marie Huot. Hon var skaldinna, anarkist, djurskyddsfanatiker och en uppuren skönhet. Mellan Aguéli och henne utvecklades ett

"Arkitekterna var forna tidens landskapsmålare".

Ivan Aguéli

förhållande som kom att vara livvet ut.

Aguéli kom, även han, att omfatta Mme Huots djurskyddsidéer.

— På en resa till Indien 1899 fick han se en blind, tandlös och rugig katt som han tog hand om. Han kallade den Mabruka. Den tog han med sig när han fortsatte sin resa. Men katten var så orkeslös att han ibland tvingades göra uppehåll i resan för att katten skulle få ta igen sig.

Tjurfäktning

Djurskyddstankarna ledde också till att Aguéli kom i delo med den franska rättvisan igen:

— Det var år 1900, när man höll världsutställningen i Paris. Som en extra attraktion skulle man då ordna tjurfäktningar strax utanför Paris. Det fick Mme Huot höra talas om. "Då ska du vara där" sa hon till Aguéli. "Och du ska ha din revolver med dig". Så blev det, och Aguéli sköt och skadade tjurfäktaren. Hela saken väckte mycket stor uppståndelse och lät höra talas om sig även hemma i Sala. Aguéli häktades men frikändes. Och tjurfäktningar förbjöds i Frankrike.

Många av Aguélis landskapsmålningar är av mycket litet format. Det var av både praktiska och ekonomiska skäl. Sin tredje och sista resa till Egypten gjorde konstnären 1913. Han skar då till dukarna i ett format som passade lagom till locket på hans målar-skrin. Detta kunde han lätt ta med sig.

Utvisad

1916 blev Aguéli utvisad från Egypten, då han umgäts med turkvänliga egyptier. Utarmad sattes han på en båt till Barcelona.

Trots att han var mycket närsynt och praktiskt taget döv, intresserade sig Aguéli ändå för landskapet runt Barcelona och för Spanien. Han målade ivrigt, men

längtade ändå hem till Sverige. Han ville "sluta fred med isen, snön, dimmorna och mörkret" skrev han.

Men han hann inte komma hem. 1917 blev han överkörd av ett lokomotiv. Han hörde inte tåget vid järnvägsövergången.

En av dem som stödde Aguéli under senare delen av hans liv var prins Eugén. Det var han som såg till att Aguélis kvarlåtenskap i Barcelona skickades hem till Sverige. Det var några slitna underkläder och strumpor och 145 skisser i oljefärg på duk, 34 på papper och 80 pennritningsutkast.

Sommarutställning

— Därför är det så lämpligt att det just på prins Eugéns Waldemarsudde visas en utställning med Aguélis verk i sommar säger Kåge Bergman.

14 av Aguéli-verken i Fribergiska samlingen är utlånade till Waldemarsudde under sommaren, men många fler finns kvar i Sala. Så den som tröttnar på Enköping kan bege sig dit och uppleva till exempel Spanien, Gotland, Frankrike och Egypten.

Och bättre ciceron är Kåge Bergman kan man inte få på den resan.

**Text: Eva Granbeck
Foto: Christer Gustavsson**

SALA ALLEHANDA

Nr 190

Fredagen den 17 augusti 1984

105:e årg.

Lösnummerpris
2:75

TIDNINGEN FÖR SALA-HEBY-REGIONEN • TEL. 0224/133 30

Kåges hjärta slår för konst

Kåge Bergman, intendent på Aguéli-museet i Sala, är en person som är intimt förknippad med Sala-sonen Ivan Aguéli och hans verk.

— Ivan Aguéli har uppfyllt min fritid under många år men jag försöker att komma ifrån och måla själv ibland, säger Kåge Bergman.

Doktor Gunnar Friberg var den som skänkte en stor Aguéli-samling till Nationalmuseum, med förbehållet att målningarna skulle få hänga i Sala. Se mitten

— Genom att utnyttja hela lokalen i varmbadhuset skulle vi få något verkligt fint för Salas kulturliv, säger Kåge Bergman.

Just nu är det lite ont om Aguéli-tavlor på museet. Men i början av september kommer de tillbaka till Sala från Waldemarsudde.

SA 17-8-84

Aguéli-älskaren Kåge Bergman Arbetsförmedlaren som blev musei-chef

För de allra flesta av oss dyker nog Aguélis namn upp om vi tänker på vad som är typiskt för Sala. En som det alldeles säkert gör det för är Kåge Bergman.

Han har varit intendent för Aguéli-

muséet sedan det invigdes 1962. Sin första riktiga kontakt med den store konstnären fick han när konstföreningen 1950 fick anordna en Aguéli-utställning i Fribergsska villan.

Och egentligen var det ju Gunnar Friberg, känd förste stadsbiskop i Sala, som vi kan tacka för att han genom en donation sett till att salaborna fått behålla Aguéli tavlor i staden. Han skänkte sin konstsamling till Nationalmuseum med förbehåll att de skulle få hänga i Sala.

Ful flicka

— Det började med att Ivan Aguéli mot frågade doktor Friberg om han vill sitta på en tavla som sonen gjort. Den förställdes, enligt henne, en ful flicka som dessutom saknade kläder. Den tavlan stod i en garderob med bildvidan inåt för att moderns tyckte att flickan var så ful. Det tyckte dock inte doktor Friberg, utan den tavlan kom att bli grunden till hans samling som sedan växte, berättar Kåge Bergman.

Men Aguéli har inte på långt vägar fått den uppmärksamhet han förtjänar, enligt Kåge Bergman. Hans tavlor borde få hänga permanent på Aguéli-muséet, de tider de inte är utlånade.

— Nu måste vi ta ner dem och magasinera dem när vi har andra utställningar på museet. Fick vi hela lokalen i varmbudhuset skulle det inte vara något problem, säger Kåge Bergman.

Besvikna besökare

När det pågår andra utställningar drar det litet människor som också kommer för att se Aguéli-tavlor. När de får höra att de inte finns att titta på blir de besvikna.

Kåge Bergman har många önskningar och planer som skulle kunna uppfyllas om man kunde disponera hela huset.

— Det skulle vi kunna ha den permanenta utställningen, men det skulle också gå att ställa en lokal till förtogande för salakonstnärer. Dels skulle vi kunna ha alla möjliga skivor under ett tak. Konserter, föredrag och i den vackra trädgården, utställningar skulle vi kunna ha små underbara musikunder. En enkel servering skulle också kunna rymmas i sinbilden. Jag har tänkt på det här i detalj, ler han.

Han visar oss sinbilden med dess underbara vackra kakelväggar i jugendstil och de stora dörrarna ut i trädgården.

— När representanten från

anordnar man små musikiska salonger i museet några gånger om året i samarbete med musikrådet. Dessutom finns ett litet musiklyssnrum med stereoutlagning och cirka 200 gramfonoskivor i museet.

Litet kuriosum i historien är det också att det var doktor Friberg som var en av initiativtagarna till varmbudhuset. Bönkunnigheten hos folket låg honom varmt om hjärtat. Så blev det så att två av hans livsverk, donationen av konstsamlingen och varmbudhuset så intimit kopplade samman.

Att någon annan lokal än varmbudhuset skulle duga som utställning för Aguéli-tavlor vill inte Kåge Bergman gå med på. Och inne salaborna heller, det finns dokumenterat på alla de namnlister som legat framme på museet och andra planer i staden.

— Vi har lämnat in listor med 1 600 namn till kommunen. Efter det har det kommit in protestbrev med flera hundratal namn till, säger Kåge Bergman.

Nationalmuseum såg den här lokalen blev han äldstes lyriker, berättar Kåge Bergman.

Bildkonst och musik

Det här med att ha musik tillsammans med bildkonst tycker han är riktigt. Redan nu

— Ivan Aguéli har uppfyllt min fritid under många år, men jag försöker att komma ifrån och måla själv ibland också, säger han. Det är ju egentligen det jag utbildats för.

Han har gått på Konstfack och blev klar där 1940. Men då var det orostider och ont om arbetsstillfällen för konstnärer. Så han kom till arbetsförmedlingen i stället.

— Jag arbetade i Stockholm, Södertälje och Västerås till att börja med. När jag var i Västerås fick jag en förfrågan om jag kunde arbeta en månad i Sala.

Jag tackade ja och den månaden blev till hela 37 år. Och jag har trivits, säger han och tillägger att Sala är en underbar stad att bo i.

Styrelseledamot

Sedan början på 70-talet är Kåge Bergman ordförande i konstföreningen i Sala. Hur han blev ledamot i föreningens styrelse är en historia i sig själv.

Han yttrade sig på ett årsmöte 1948 i ganska hårda ordalag om att konstföreningens tavlor hängde på väggarna hemma hos föreningens ordförande istället

för i offentliga lokaler där alla kunde ta del av dem.

— Jag kände att jag verkligen gjort bort mig men det hela resulterade i att jag efter en tid fick erbjudande om en styrelsepost.

Dessutom resulterade hans inlägg i att konstföreningens tavlor hängdes ut offentligt.

Men då yörde de sig om fem sex stycken. Nu är det 250 tavlor som konstföreningen har att hålla reda på.

Andra värden

Det är inte direkt löande, i reda pengar, att vara intendent för museet.

— Det beständes någon gång på 50-talet att intendenten skulle få ett arvode på 100 kronor om året. Det är det som gäller fortfarande, säger Kåge Bergman.

Men det här med Aguéli-muséet är hans livsverk och då är ju inte pengar det viktigaste.

— Går det som jag hoppas och börjar tro har jag tillfört Sala något som kan bli till glädje för framtiden och då är det vårt museum för mig, säger Kåge Bergman.

Aguéli relegerades från fem skolor

Från början hette han John Gustaf Agelii, den som vi nu känner som Ivan Aguéli. Stavningsen på efternamnet ändrade han när han kom till Paris för att det skulle låta lika som på svenska. Och förnamnet blev Ivan för att han ville markera sitt intresse och samhörighet med de ryska tankarna.

Han hade en besvärlig skottid, blev relegerad från fem läroverk och pappan som var en sträng herre ville inte att sonen skulle bli konstnär.

Han hade mycket att kämpa mot. Han var närsynt och hörseln var nedsatt. Dessutom fick han malaria som han själv försökte bota med kbnkapslar och det ledde till att han förlorade all hörsel.

I Paris fick han anarkistiska kontakter och hamnade i fängsligt förvar för misstankar om attentat. Där insåg han sitt språkbehov och lärde sig så småningom sexton språk på ett ovanligt sätt.

Han skaffade sig Matteusevangeliet och genom att studera det på olika språk och jämföra lärde han sig alla de frammande språken.

Han bodde periodvis i Egypten men blev utvisad av engelsmännen därifrån och kom att hamna i Barcelona 1916.

Pengarna slut

Han hade inga respengar hem men hjälpen var nära i form av 1 000 pesetas från prins Eugén. Pengarna hann dock inte nå honom innan han blev överkörd av ett lok som han inte hörde på grund av sin dövhet den 1 oktober 1917.

Beskickningen i Barcelona skrev till Sverige att de i hans hem funnit några böcker, målningar och lite enkla kläder. Det var allt han haft och i Barcelona ansåg man inte att det var något av värde.

Men prins Eugén skickade efter allt och när tillhörigheterna sorterades upp blev man förvånad över vilka underbara små målningar över spanska landskap han lyckats åstadkomma.

Och i januari 1920 ordnades en utställning på Strandvägen i Stockholm. Efter det fick Aguéli verk erkännande och han blev, tre år efter sin död, antligen betraktad som en stor konstnär även i Sverige.

Text:
Eva Janson

SA 17-8-84

Foto:
Mikael Lindström

Aguéli har inte fått den uppmärksamhet han borde ha, säger Kåge Bergman. De olika utställningarna som till exempel den på Waldemarsudde kan kanske bidra till att få alla att förstå att det är något verkligen fint med hans tavlor.

Trots färre besökare i Sala

Utställningen på Waldemarsudde var bra reklam

SALA (VLT)

Waldemarsuddes lån av Aguélimuseets bästa tavlor i somras har gjort att museet i Sala tappade en sjättedel av sina besökare jämfört med 1983.

— Men vi fick så bra reklam, att vi kommer att ta igen det 1985 i stället, säger Aguélimuseets intendent Kåge Bergman.

Det var i mitten av maj som Aguélimuseet i Sala lånade ut ett 20-tal av sina bästa Aguéli-oljor till Waldemarsudde, där de hängde fram till augusti.

Totalt sågs Aguéli-utställningen av 65 000 människor.

Men museet i Sala fick däremot känna av vikande besökssiffror.

Årets statistik visar en nedgång på cirka 650 besökare, d v s en sjättedel av förra årets siffra.

□ STÖRRE YTOR

Men Kåge Bergman, intendent på Aguélimuseet, tar det hela med ro:

— Jag hade räknat med en nedgång, säger han. Men vi kommer att ta igen det här nästa år i stället, nu när folk fått upp ögonen för Aguéli och hans konst.

Aguélimuseet i Sala står nu inför en rejäl ansiktslyftning, i och med att det nya biblioteket kommer att byggas vägg i vägg.

Samtidigt som biblioteket byggs, ska även museet rustas och därmed få tillgång till större ytor. Detta är ett gammalt krav som man nu fått gehör för.

□ GLÄDJANDE

— Det känns verkligen glädjande att det nu äntligen görs en rejäl satsning på museet, säger Kåge Bergman. I dag hänger tavlorna med bara några centimeters mellanrum, och då kommer de inte till sin rätt.

— På Waldemarsudde fick man en helt annan uppfattning av tavlorna, när de fick lite mer utrymme.

I det "nya" Aguélimuseet kommer översta våningen enbart att ägnas åt Aguéli och Karl Nordström. Totalt cirka 75 alster, inklusive teckningar.

Det kommer också att byggas en hiss.

— Utställningen på Waldemarsudde gav oss bra reklam, säger Kåge Bergman.

— Och det är nästan bäst av allt. För i dag är museet så gott som stängt för handikappade.

□ NYA TAVLOR

Inför nästa år planerar museet att köpa in en del nya tavlor, främst av Victor Forssell, bördig från Sala. Pengarna tas från den s k Fribergiska fonden, som förvaltas av Nationalmuseet i Stockholm.

— Jag har sagt åt dem att hålla ögonen öppna efter något större verk av Forssell. I dag har vi bara en mycket liten tavla av honom.

I och med att politikerna tar beslutet om Aguélimuseets framtid i vår, så blir även frågan om "Aguélimuseets vänner" åter aktuell.

Detta är en grupp människor med bl a finansmannen Anders Wall, som sagt sig vara villiga att satsa pengar på Aguélimuseet förutsatt att kommunen ställer upp.

— Men den kan inte bildas förrän politikerna har sagt sitt.

MATS WIKMAN

Salas varmbadhus bevaras som kulturhus

Sala kommun har två stora söner. Den ene är Jöran Persson. Han som kucklade ihop intriger med Gustav Vasas son Erik, ni vet. Honom talar man inte så högt om.

Den andre är konstnären Ivan Aguéli. Hans jordiska vandring mellan födelsestaden Sala och döden 1917 under ett tåg i Barcelona rymmer ett av Sveriges märkligaste konstnärsoden. Ivan Aguéli talar man gärna och högt om i Sala. Honom är man med rätta stolt över i silverstaden.

Nu har kommunfullmäktige beslutat att det gamla Varmbadhuset ska bevaras, rustas upp och bli nytt stort Aguéli-museum. Salas nya stolthet och kulturhus.

Sala Konstförening ska starta en stödförening, "Aguéli-museets vänner", som säkert kommer att väcka riksintresse. Och det 40-tal Aguéli-målningar som nu finns i Sala kommer att få en värdig inramning när Varmbadhusets övervåning bär ny stor och rymlig konsthall.

Målningar av Eward Munch och Toulouse-Lautrec, X-et, Karl Nordström och Helmer Osslund kommer för övrigt att hänga i f d karbadens vilohytter. De ingår alla i den berömda Fribergiska samlingen. Medan Salas lokala konstnärer får ställa ut i just karbadet.

tendent för Aguéli-museets samlingar. Som alltså ingår i den Fribergiska samlingen och hör till Nationalmuseum i Stockholm. Sedan 1962 deponerad i Sala.

Carl Friberg kom 1895 som

Intendent Käge Bergman omgiven av målningar gjorda av konstnären Ivan Aguéli. Snart får han bosa över nya stora lokaler i Varmbadhuset.
Kommunalskrivelsen
24/8 85

förste stadsläkare till Sala. Han var också husläkare hos familjen Aguéli eller Agelli, som alla utom konstnären skriver sitt

namn. Av modern fick husläkaren Friberg i gåva en aktstudie av en skön kvinnokropp målad av Ivan Aguéli 1911. Den finns

nu i Salasamlingen och blev den första tavlan när stadsläkaren också började som konstsamlare.

Drygt hundra verk av in- och utländska konstnärer blev Carl Fribergs facit och konstnärliga kvarlätningskap 1949. I fortsättningen kommer samlingen äntligen att kunna visas upp permanent och i sin helhet i Salas nya Kulturbadhus (I).

– En väldigt bra lösning. Att vi kan bevara och samtidigt få en verkligt bra användning för ett hus som det gamla Varmbadhuset, en kulturbyggnad som haft en viktig funktion tidigare,

säger kommunalrådet Stig Reimerson (c).

Flera gånger har Riksantikvarieämbetets Åke Nisbeth för övrigt besökt den gamla badhuset. Och nu ligger en ansökan på länsstyrelsens bord om att få huset kulturminnesmärkt. Går den igenom får kommunen ekonomisk hjälp med renoveringen.

Så sent som 1981 förde Ivan Aguélis kista slutgiltigt hem till Sverige från Barcelona. Salas berömda son begrovs på Kristinakyrkans gamla kyrkogård i Sala.

MARGARETTA CARLSWÄRD

Käge Bergman om nytt förslag om Täljstenen:

— Skandal om muséet läggs på is

— Jag kan inte ta ett sådant hugskott på allvar. Det skulle vara skandal om politikerna gjorde så att samlingen kanske går ifrån oss.

Blir det inte ordentliga lokaler kanske Nationalmuseum låter flytta tavlorna från Sala.

Samlingen kan flyttas från Sala!

Käge Bergman som varit intendent på Aguéli-museet sedan 1949, vet inte om han ska skratta eller gråta åt förslaget att skjuta upp ombyggnaden av Aguéli-museet, och enbart sätta på nytt tillförelse i kvarteret Täljstenen.

Frågan ska behandlas av kommunstyrelsen på måndag och Bergman som sedan 15 år tillbaka är ordförande i Sala konstförening är rädd för att politikerna på grund av oförstånd tar det orobantade förslaget (ett försök att spara pengar.

Käge Bergman ordförande i Sala konstförening och intendent på Aguéli-museet säger att det är skandal om politikerna beslutar att skjuta det nya Aguéli-museet på framtiden.

— Om museet läggs på is blir det aldrig något riktigt museum. I så fall får kommunen börja om från början med utredningar och på det viset blir det inte billigare än att bygga direkt. Stiftelsen Salabostäder vill ju också att allt byggs på en gång.

Gammalt

Det nuvarande museet som sedan 1962 är inhytt i gamla varmbadhuset är i stort behov av en renovering och ombyggnad.

Konstsamlingen som doktor Carl Friberg skänkte till Nationalmuseum att förvaltas i Sala har vuxit sedan slutet av 40-talet.

Kåge Bergman är orolig för att Nationalmuseum kanske flyttar den stora tavelsamlingen från Sala ifall det inte byggs lämpliga lokaler till Carl Fribergs donation.

Flera tavlor har köpts in för pengar från hans aktieinnehav och idag består samlingen av drygt 100 nummer.

Idag är de nuvarande lokalerna för trånga för att alla tavlor ska komma till sin rätt. När det kommer gästutställningar måste tavlorna plockas ner.

Det förslag som Kåge Bergman vill se genomfört är en uppdelning av verken med Aguéli och Karl Nordström på översta våningen och övriga verk på mellankvillingen.

— Då skulle vi få en permanent utställningslokal och vi skulle inte behöva plocka ner tavlorna när det kommer tillfälliga utställningar.

För de cirka 3,5 miljoner kronor det nya museet skulle kosta skulle det även bli plats för en liten utställningslokal på 45 kvadratmeter för lokala konstnärer.

— Byggs museet om enligt det förslaget kommer det att bli folkvandring hit, hävdar

Bergman med bestämdhet.

— Byggs det löte om ja då är det verkligen kulturskymning, hävdar han lika bestämt.

Måste visas

Bergman läser innantill ur tidningen Konstrevy från 1948 där Gustaf Engwall bland annat skrev följande:

"Bland dem som har den rätta känslan för måleri råder det väl numera ingen tvekan om att Ivan Aguéli och hans något yngre samtida Karl Isaksson är de hittills ouppnådda mästarna i svenskt 1900-talsmåleri.

Kåge Bergman tillägger:

— Har Sala en så fin tavelsamling måste det finnas ordentliga lokaler att visa den i.

— Jag tror inte politikerna är så tokiga att de antar förslaget om att lägga museet på is.

Text: Ulf Palm

Foto: Peter Waldén

Genant för Sala

Det är Nationalmuseum som äger Aguélisamlingen.

Men med tanke på hur intimt namnet Aguéli är förknippat med Sala, borde det vara ytterst genant för

salapolitikerna om de handlade på ett sätt så att Nationalmuseum tvingades ta tillbaka samlingen.

Aguélimuseet är en tillgång inte bara för Sala utan för hela Västmanland. De

makthavande i Sala har ett ansvar att se till att det skapas förutsättningar för att denna tillgång kan förvaltas. Det vore trist om politikerna försöker undandra sig det ansvaret.

VLT (lib)

Musei- chefen ilsken på spar- förslag

— Skandal. Kulturskymning.

Kåge Bergman, intendent på Aguélimuseet i Sala skröder inte orden när han talar om förslaget att inte rusta upp Aguélimuseet när det nya biblioteket ska byggas i kvarteret Täljstenen.

Han vill ha en permanent utställningslokal för den växande tavelsamlingen och misstänker att det aldrig blir något av de planerna ifall lokalen inte görs i ordning nu. Se sidan 11

9.5.86

SA 9.5.86

SA 23.5.86
Stig Reimerson:

Ny ordförande i konstförening

Efter 15 år som ordförande i Sala konstförening lämnade Kåge Bergman vid föreningens årsmöte på onsdagskvällen över ordförandeklubban till före detta kommunalrådet Stig Reimerson.

Kåge Bergman lämnar för den skull inte föreningen. Han lät sig omväljas till en styrelseplats och kvarstår dessutom som intendent vid Aguéli-museet, en tjänst som han innehaft sedan 1949.

— Det har varit roligt att vara föreningens ordförande, även om det varit jobbigt ibland, säger Kåge Bergman. Men jag är glad att just Stig Reimerson blev min efterträdare. Han har visat ett stort intresse för föreningen och han har under lång tid kämpat för museet.

Vid årsmötet omvaldes den övriga styrelsen med Inga-Lisa Stadling som vice ordförande och biträdande intendent, sekreteraren Rolf Spetz och skattmästaren Jana Kabatnik i främsta ledet.

Föreningen fick också ytterligare två hedersledamöter till de sju som redan finns. Det blev det tidigare kommunalrådet Ivar Öhman och den före detta skattmästaren i föreningen, Tore Palm.

Vid årsmötet kunde de 30-talet medlemmar som deltog glädjas åt en ny Ivan Aguéli-katalog som Moderna museet tagit fram till den vandringsutställning med Aguéli-tavlor som just nu pågår. Det är en vacker skrift med ett urval av Aguélis tavlor och en biografi över Aguéli som skrivits av Jan af Burén.

Stig Reimerson tar över ordförandeskapet i Sala konstförening...

...efter Kåge Bergman som varit dess ordförande i 15 år.

NM

Utställningen på turné

Nya Aguéli-museet invigs 24 maj 1987?

Aguélimuseets permanenta utställning är numera ute i det vida Sverige på en minst ett år lång vandring. Anledningen till det är museets nära förestående ombyggnad.

— Restaureringen startar redan efter semestrarna, säger Kåge Bergman, intendent för Aguélimuseet och ordförande för Sala konstförening.

Han har sett museet växa praktiskt taget från början; alltså sedan 1962 då Carl Friberg, Salas första stadsläkare, donerade sin tavelsamling med Ivan Aguélis och andra målares verk till Nationalmuseum i Stockholm. Donationen blev grund till öppning av Aguélimuseet i varmbadhuset i Sala, där man ställde ut en del av samlingen.

Samlingen växte med åren så att lokalen snart var för trång för alla målningarna. Det blev allt svårare att dela med sig om plats med stadsbiblioteket placerat under samma tak. Brist på utrymme väckte en het debatt om hur problemet skulle lösas.

Ett förslag att flytta museet till polshuset, restes mot förslaget att låta museet finnas kvar i det historiska varmbadhuset.

— Att stanna kvar var tveklöst bästa alternativ för museet, säger Kåge Bergman. Vindlokalen uppe på polshuset kan naturligtvis inte tävla med varmbadhusets historiska charm.

Folk skrev på namnlistor — cirka 2 000 namn samlades för att stödja varmbadhusets alter-

Förhoppningsvis kan det restaurerade Aguélimuseet i Sala invigas på Aguélis födelsedag 24 maj nästa år, säger Kåge Bergman, som är museets intendent.
Foto:
KRISTER LAINE

nativ. Per Bjurström, nuvarande överintendent och chef för Nationalmuseum i Stockholm, föll också han för den gamla byggnadens skönhet.

I maj förra året blev det så bestämt att Aguélimuseet skulle bli kvar i varmbadhuset. Lokaltiten ska utökas genom att mellanvåningen, som går som en krans runt före detta simhallen, också ställs till förfogande.

Själva simhallens lokal ska tjäna åt tillfälliga utställningar, konserter, föredrag, barnteater och andra kulturella tillställningar.

Stadsbiblioteket ska däremot flyttas till en byggnad, som man planerar resa i varmbadhusets nära grannskap. Det läget ska

även i fortsättningen möjliggöra stort samarbete mellan biblioteket och museet.

Under tiden ska utställningen vandra till olika städer i Sverige. Först på vandringslistan stod Ljusdal, där utställningen fanns till mitten av maj. Under sommaren skickas den till Gävle och Skellefteå, på hösten till Örnsköldsvik och Visby, på vintern till Vetlanda och Göteborg. Turen avslutas i Stockholm på Moderna museet i början på mars nästa år.

— Det är osannolikt att ombyggnaden skulle vara klar redan i mars, säger Kåge Bergman. Drömmen är att få inviga den restaurerade lokalen den 24 maj — på Aguélis födelsedag.

DAGMAR DANIELSSON

RIVS NER:

SA 307.86

Teaterbio i spillror

Nu finns den inte mer, gamla Teaterbiografen i Sala där många besökare förstulet hållit varandras händer medan de tittat på alla de filmer som visats.

På den gamla biografen visades mästerverk som Chaplin i pantbanken, och en lång rad andra filmer. De flesta glömda för längesedan.

En affisch från 1920 vittnar om filmen Luft i luckan. "Ett lustspel i fem akter med urko-

miska situationer och förvecklingar. Denna film har på Imperial i Stockholm gått för utsålda hus till varje föreställning".

Sedan många år har det inte visats filmer i biografen och på tisdagen revs huset.

En epok gick i graven.

En epok i graven. Gamla anrika Teaterbio har rivits.

SA 9.10.86

Grafik ur gömmorna ställs ut

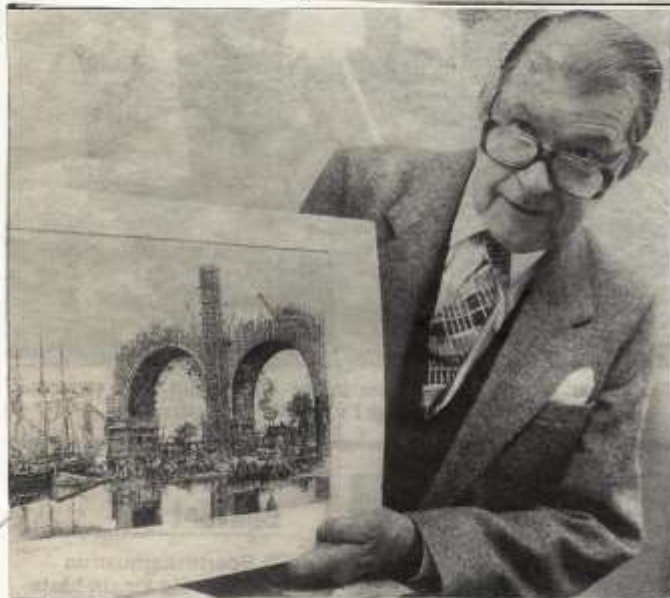
Grafik som tål — och rentav kräver — närgånget tittande visar Sala konstförening med början på söndag. Då är det vernissage i föreningens tillfälliga lokal på Magasinsgatan.

"Ur doktor Fribergs gömma" kallas utställningen och det ger en fingervisning om dess tillkomst.

— Det var 1945 som Carl Friberg skänkte en mängd mappar från Föreningen för Grafisk konst till Sala konstförening. Mapparna blev liggande och glömdes bort. Inte förrän vi nyligen flyttade ut från Aguélimuseet kom de fram igen, berättar museets intendent Kåge Bergman.

Grafikmapparna innehåller hundratals blad, men 55 av dem har valts ut till utställningen. Det är verk av bl a Harald Sallberg, Stig Borglind, Albert Engström, Axel Fridell och Albert Edelfelt och spänner över tiden 1889—1939.

På söndag är det vernissage och utställningen pågår sedan t o m andra november.

Kåge Bergman visar ett av de grafiska blad som kommit fram ur gömmorna. Stig Borglind heter konstnären.

Grafiksamling premiärvisas

VLT 11/10/86 SALA (VLT)

På söndag har salaborna för första gången möjlighet att se doktor Fribergs grafiksamling.

Samlingen har aldrig tidigare visats för allmänheten.

Under tre veckor ställs etsningar och håltryck ut i konstföreningens lokaler på Magasinsgatan.

Friberg var läkare i Sala under seklets första årtionden. Han blev med tiden en stor

konstsamlare. Mest känd är hans Aguélsamling.

— Men han samlade också grafik, berättar konstföreningens mångårige intendent, K G Bergman.

— Jag hittade helt nyligen ett hundratals nummer i en gömma. Nu visar vi 55 av dem.

Doktor Friberg donerade sin konst till föreningen vid mitten av 40-talet.

Bland de konstnärer som finns representerade märks Albert Engström, Carl Wilhelmson, Harald Sallberg och Axel Fridell.

PER CARLSON

Staffan Göthe huvudperson i filmen om Ivan Aguéli:

— En spännande roll

— Det är svårt att tänka sig ett mer dramatiskt och brokigt liv än Aguéli. Det är mycket spännande och tacksamt att spela honom.

Orden är Staffan Göthes som gestaltar Sala-sonen Ivan Aguéli i filmen Ljussökaren som just nu spelas in i Bromma.

Nästa höst skall historien om det dramatiska livet lysa i biotekarna.

Det är i A-hallen på Sonet studios i Bromma som en del inomhus-scener spelas in just nu och två veckor framåt.

Det är en stor och mörk hall med högt i tak. Men trots sin storlek rätt trång.

I mitten har små bås byggts upp. Varje bås är inrett med möbler i 1800-talsnitt och skall föreställa Marie Huots lägenhet i Paris. Denna något excentriska Madame Huot var Aguéli's stora kärlek.

Filminspelningen är inne på sin tredje vecka. Den inleds med en veckas inspelning på Gotland där Aguéli tillbringade

många år. Nu håller man som bäst på att filma i Bromma och filmteamet på drygt 30 personer fortsätter i mitten av november till Marocko som i filmen föreställer Egypten och till viss del också Spanien.

I december avslutas inspelningen i Paris och beräknas vara klar lagom till jul.

— An så länge har vi hållit tidsschemat perfekt, säger Mia Koeck som sköter PR-kontakterna kring filmen. Det beror säkert på att det är ett mycket

duktigt filmteam, där vissa arbetat tillsammans tidigare.

Det är också ett mycket internationellt sällskap som medverkar i och gör filmen. Fyra fransmän och en fransyska finns med på rollistan och bakom kamerorna återfinns flera jugoslavier.

Laddade scener

Den här onsdagen ska två scener spelas in i Mme Huots lägenhet. Dels när konstnären och

Aguéli's vän Olof Sager-Nelson målar Marie Huots porträtt och dels det första mötet mellan henne och Ivan Aguéli.

Det är känsloladdade scener och när Sager-Nelson, som ape-las av Reine Brynolfsson, skall måla av Marie Huot, Marie Laforet, görs det med en sinnestämning i studion som nästan går att ta på.

År 1894

Tidpunkten för scenerna är 1894 då Aguéli just häktats i Pa-

ris för att han i sin bostad inrest en anarkist.

— Det var en mycket intressant period av Ivan Aguéli's liv, säger Mia Koeck. Det var en period då mycket av hans mångsidighet kom fram.

Mia Koeck har liksom de flesta i filmgruppen läst det mesta som skrivits om och av Aguéli. I första hand Torbjörn Sälves bok Ljussökaren som manusiet bygger på, men också de otaliga artiklar om Aguéli som samlats i Sala Allehandas arkiv.

— Jag har läst alla hans brev, men framför allt har jag studerat hans tavlor och genom dem försökt att förstå hur han tänkte, menar Staffan Göthe som spelar Aguéli som vuxen.

Svår roll

— Det är svårt att tänka sig ett mer dramatiskt och brokigt konstnärsliv än Aguéli. I grund och botten var han en mycket konsekvent person och inte den vilsnanna som han ibland framställs som. Det är en spännande och tacksam roll, men svår.

Ljussökaren, där Torbjörn Sälve för övrigt har den lilla rollen som anarkisten, är trots allt kanske något smala sanna en förstatning för Svensk filmindustri. Budgeten ligger på 12 miljoner kronor, vilket är en jämförbar hög summa för en svensk film.

— Det är en av våra största satsningar för 1987 och vi gör allt för att den här filmen skall nå en stor publik, säger Mia Koeck.

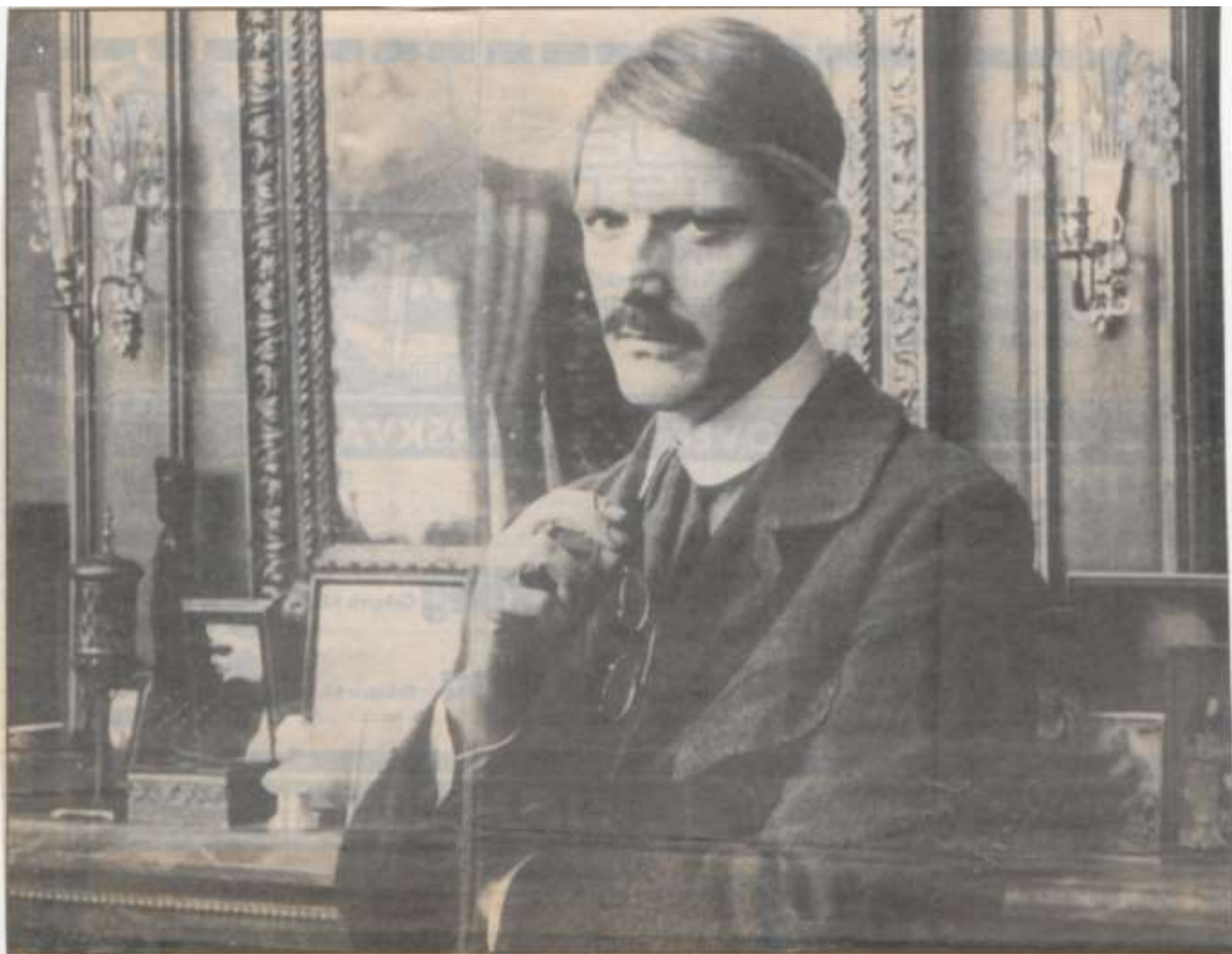
Göran Carlsson
Foto: Peter Waldén

Inspeleingen görs i små bås som byggts upp i studion där 1800-talssnitt ställt upp. Stående på bilden är filmens regissör Peter Berggren och filmaren Tom Pinter. I bakgrunden sitter Reine Brynolfsson som spelar Aguéli's konstnärsvän Olof Sager-Nelson.

Här förvandlas skådespelaren Staffan Göthe till Ivan Aguéli som han såg ut under Paris-åren i slutet av 1800-talet. Maskör är Siv Järbyn.

Aguéli spelas i filmen *Ljusökaren* av Staffan Göthe som är hans första filmroll. Mest känd är Göthe som dramatiker och har ett 10-tal pjäser bakom sig.

Christine gör tavlorna...

Christine Langinvainio skulle kunna vara vår tids Ivan Aguéli. Hon har alla förutsättningar för det.

Det är hon som målar alla Aguéli-tavlor som förekommer i *Ljusökaren*.

Christine är själv konstnär till yrket och har till filmen antagit som köpst. Och det innebär att hon dels skall kopiera Ivan Aguélis målningar och dels måla egna i Aguélis anda.

— När jag i maj tillfrågades om jobbet, visste jag ingenting om Ivan Aguéli. Men jag började läsa om honom och jag har ingående försökt analysera hans målningar och öfka sätt att måla.

— Det mest spännande med Aguéli är att hans målningar innehåller mer än vad man vid första ögonkastet ser. De innehåller ett liv som omfattar det mesta.

Inte svårt

Christine tycker inte det har varit svårt att lära sig måla som Aguéli. Hon har liksom Aguéli studerat konst i Paris och menar att den utbildning som hon fick finns kvar i dag.

— Aguéli kunde ha blivit en monumental målare, om han bara givit sig själv en chans.

Christine Langinvainio "förfälskat" de Aguéli-tavlor som finns med i filmen. Här ligger hon de stita penseldragen i Nollandskaps vars original hänger på Nationalmuseum. — Det bästa med Aguélis tavlor är att de innehåller så mycket mer än vad man först ser, säger hon.

Han var på god väg när hans liv slutade med tågolyckan i Barcelona.

— När jag är klar med en Aguéli-tavla tittar jag på originalet och upptäcker att Aguéli

alltid har gått ett steg till. Hans längtan var den ärens känslan och han strävade alltid efter

något mer. Det är vad en konstnär skall göra, annars går det illa, menar Christine.

Stopp efter sex miljoner...

SA 6.11.86

Filmen om Aguéli nedlagd för alltid?

Ljussökaren, filmen om Ivan Aguélis liv, har lagts på is.

När en tredjedel av filmen är inspelad stoppas den därför att regissören Peter Berggren och producenten Bo Jonnson inte är nöjd med resultatet.

Så sent som för en vecka sedan hade SA ett stort reportage från inspelningsstudion i Bromma. Förväntningarna på denna 12-miljonersatsning var då stora bland samtliga delaktiga.

Sex miljoner hittills

Men efter bara tre veckors tagningar läggs nu plötsligt filmen ner och ingen vet om inspelningen någonsin kommer igång igen. Sex miljoner kronor har den hittills kostat.

Anledningen är att Peter Berggren och Bo Jonnson är missnöjda med arbetet så här långt. Filmen har inte blivit den de hoppats på och de anser det är bättre att avbryta den istället för att fortsätta i fel spår.

Sorgligt

— Det är sorgligt, men det fungerade helt enkelt inte, säger Ursula Haegerström, informationschef på Svensk Filmindustri. Det är ett klokt och modigt beslut.

— Alla inblandade har varit överens om att lägga den på is och det har inte varit någon

Delar av filmen om Ivan Aguéli spelas nu in i Stockholm. Det är Staffan Göthe som här huvudrollen i filmen Ljussökaren. Här sitter Aguéli/Göthe i Marie Houts lägenhet i Paris. Marie Hout var Sala-konstnärns stora kärlek.

Ljussökaren

Se mitten

För bara en vecka sedan hade vi en stor artikel om inspelningarna av Aguélfilmerna. Då verkade allt frid och fröjd inom projektet.

schism eller ovänskap.

Enligt Klas Olofsson, VD för Filminstitutet, skall det vara den så kallade personkemin som inte stämt. Han vill inte använda ordet nedlagt om Aguéliprojektet, däremot av-

brutet.

Peter Berggren och Bo Jonnson skall nu blippa det material som är inspelat och se om något går att använda längre fram.

Göran Carlson

Walls konstskatt visas i Sala

Anders Wall ställer upp för Sala och Ivan Aguéli. Det gör även Ulf Linde, Torbjörn Säfve och Lena Hjelm Wallén. Plus en lång rad mera lokala kändisar.

Samtliga ställer sig bakom ett uppdrag om att bilda stödföreningen Aguelimuseets vänner.

Och Anders Wall går längre än så.

När museet återinvigs efter sommaren har konstföreningen fått löfte om att ställa ut ett urval av Walls stora samling av Kylbergmålningar.

Se sid. 22

Sig Reinertsen och Kåge Bergman är två av "Agueli-vänner". Nu skall kretsen utökas. I januari går konstföreningen ut med ett uppdrag för att bilda stödförening Aguelimuseets vänner. Och Anders Wall är en av de kända personer som står bakom uppdraget.

Anders Wall visar sin konstsamling i Sala

Vad har Anders Wall, Osborne Bartley och Hjörna Dohm gemensamt?

Ju, alla är beundrare av Ivan Aguéli.

De ställer sig därför bakom ett uppdrag om att bilda stödföreningen Aguelimuseets vänner.

Föreningen bildas lagom till museet återinvigs.

Och det har vi löfte att göra med ett urval av Anders Walls stora Kylbergssamling, berättar Kåge Bergman, museetsintendent.

Sala konstförening har i flera år samlat ihop bilder på att bilda en stödförening för Aguelimuseet. Men planerna har fått vila i väntan på att den Friborgs stiftelsen skulle få en världens lösning.

Men när så beslutet togs om att öppna och bygga en museum så har konstföreningen gått med att förverkliga sin idé.

Och nu har man kommit en bit till på väg.

I slutet av januari går vi ut med ett uppdrag till de berörda om stödföreningen och dess syfte. Och där vi väntar alla konstintresserade att säga ja, berättar Sig Reinertsen, ordförande i konstföreningen.

Wall donerar?

Syftet är dels att ge ett museum, men även bilda ett arkiv och över hela landet. Dels att arbeta för att nyare sådana konstföreningar genom Sverige.

Venskapsbrevet till finansieras genom en medlemsskatt på förslagsvis 100 kronor och så hoppas man på donationer.

Till exempel från Anders Wall.

— Vi hoppas på det. Han har varit mycket positiv till våra planer. Möjligt är också att han ställer upp i en bilbildnings utredning, berättar Kåge Bergman.

Kändisar

Det utspelar sig kring ett så utskickat av undertryckt av stäl kända namn. Lokala kändisar som Björn Dohm, Torbjörn Säfve, Roger Andersson och Carl Otto Modin. Regionalsamfundet, som Osborne Bartley och Anders H. Sjö. Och så rikskända som Anders Wall, Ulf Linde, Torbjörn Säfve eller Lena Hjelm-Wallén.

De kända namnen skall locka fram intressen för föreningens ärenden och bevara krets.

— För närvarande är inte en del skall bli en kändislista. Tvärtom räknar vi med att de

flera av medlemmarna skall komma från trakten, påpekar Sig Reinertsen.

Helmer Oshund

Stödföreningen bildas efter initiativ från några andra museer och det har kanske främst Nationalmuseet väntat sin förskott.

För medlemmarna är det medlemmarna — föreningsmöjligheten att göra en kändislista — som regel tabulata och specialutställningar i tillfälle. Och kommande månader planerar Aguelimuseets vänner

att visa på ett stort konstutställning. Och då med verk av Ivan Aguéli gästutställningar.

— Kanke Helmer Oshund. Och vi har även möjlighet av minn Estlin, påpekar Sig Reinertsen.

Vad är till föreningen avsågs betyg till kändisar och utställningar — utställningar. Kanke till en medlemsskatt vil ha ett Agueli föddes.

Men först måste föreningen bildas.

Rådhussträff

I uppdraget kommer alla in-

teresserade att inbjudas till en träff i Sala rådhus. Där kommer konstföreningen att presentera förslag till stadgar och så vidare — men med att vilja en medlemsskatt.

Länge fram i vår väntar ett förslag om att ordinarie styrelse och spökar stadgar.

Och som museum öppnar igen efter sommaren skall stödföreningen kunna vara i full gång.

Kylberg

Till återinvigningen har konstföreningen fått ställa ut låna ett urval av den 129 mål-

ningar som utvalda av Anders Wall. Den har tidigare varit utsatt i Paris och delar av den på Thule ska galleriet i Stockholm.

Ju nu visar några av Walls Kylbergmålningar på Lillevalds konstförening.

— Över huvud taget hoppas vi, att med stödföreningens hjälp, kunna bilda kvaliteten på våra utställningar. Eftersom Cullberg är en intressant namn för våra 1988, säger Kåge Bergman och ser förhoppningsfull ut.

Text: Gunnel Lönner

Foto: Peter Wallén

S.P. 5/12 86

Aguélimuseet får stödförening

— Jag är mycket glad över att vi nu ser ut att få till stånd en stödförening för Aguélimuseet.

Det säger Kåge Bergman, intendent för museet och en av initiativtagarna till det upprop som Sala konstförening nu ställer sig bakom.

Som framgår av uppropet är avsikten att bilda en stödförening vars syfte dels skall vara att göra museet mera känt här på orten och över hela landet. Dels att arbeta för att utvidga konstsamlingen genom nyinköp.

Genom uppropet inbjuder nu konstföreningen alla intresserade att komma till en första träff i mars. Där kommer konstföreningen att presentera förslag till stadgar och så skall en interimstyrelse väljas.

— Till sammankomsten i mars kommer Viveca Wessel för att berätta om hur den islamska mystiken påverkat Aguéli. Hon har forskat om detta under sju år och arbetar på en bok i ämnet, berättar Kåge Bergman.

Längre fram i vår väljer ett föreningsmöte en ordinarie styrelse och spikar stadga:.

Och när Aguélimuseet öppnar igen efter sommaren skall stödföreningen kunna vara i full gång.

Till återinvigningen har konstföreningen fått löfte att låna ett urval av den 129 nummer stora Carl Kylberg-samling som ägs av Anders Wall.

Kåge Bergman, intendent för Aguélimuseet.

SA.12.3 87

Aguélimuseets vänner bildad

Föreningen Aguélimuseets vänner bildades på onsdagen och fick genast ett 50-tal medlemmar.

Förre landshövdingen, Osborn Bartley, valdes till ordförande i föreningen Aguélimuseets vänner. En celeber gäst var konstnärens släkting från Göteborg Lars Agélii, i bakgrunden på bilden. Viveca Wessel, i förgrunden, har skrivit en bok om Ivan Aguéli och hade mycket att berätta om hans religiösa påverkan.

Se sidan 12.

Aguéliförening bildades i Sala

SALA (VLT)

Ivan Aguéli är död, men hans minne lever.

På onsdagen bildades föreningen Aguélimuseets vänner i Sala.

— Nu hoppas jag att man bygger en moské i stan. Han var ju muslim, säger författaren Torbjörn Säfve.

Att Torbjörn Säfve fanns med bland de inbjudna gästerna i rådhuset var inte oväntat. För några år sedan skrev han en bok om Aguélis liv.

— Hade Ivan levat idag hade han nog inte släppts in här, så som han såg ut med sina arabiska kläder, säger han.

Torbjörn Säfve är positiv till att man bildar föreningen, för det är ett sätt att föra Aguélis konst vidare.

VAR DAGS

— Bara man undviker att begrava honom i ett guldmausoleum.

Tanken på att bilda en förening har funnits länge.

— Men nu tyckte Stig Reimerson och jag att det var dags, eftersom museet öppnas igen till sommaren, säger Kåge Bergman, intendent på Aguélimuseet.

Att tanken bar frukt kunde alla som var närvarande konstatera. Gustav Adolfssalen i rådhuset var fullsatt.

Dagen till ära hade man bjudit in Viveca Wessel, rektor vid Gerlesborgsskolans konstskola i Stockholm. För drygt tio år sedan såg hon en Aguéli-utställning och blev fascinerad av denna udda personlighet.

— För att förstå hans konst blev jag tvungen att studera islamisk mystik, säger Viveca Wessel.

Men det räckte inte. Hon var tvungen att resa i Aguélis fotspår. Till Egypten.

INGA SKUGGOR

— Ljuset där fascinerade honom och han hade rätt. Ljuset är alldeles vitt, en gasformig materia som inte ger några skuggor, förklarar Viveca Wessel.

Till hösten hoppas hon vara

Författaren Torbjörn Säfve tycker att man borde ta korset från Aguélis gravsten. — Han var ju muslim, säger han.

klar med sin bok om Aguéli.

— Han är unik. Det finns inga efterföljare, menar hon.

Den 1 oktober 1917 korsade Aguéli en järnvägsövergång och såg aldrig tåget som kom. Det hände i Barcelona i Spanien.

ULRIKERIKSEN

Fotnot: Till ordförande i den nya styrelsen valdes Osborne Bartley. Övriga ledamöter är Stig Reimerson, Anders Wall, Ann-Sofi Topellus, Kåge Bergman, Gudrun Folker och Bo-Åke Adamsson.

VLT 12/3-87

Ett femtiotal konstintresserade hade mött upp i Gustav Adolfsalen i rådhuset för att bilda föreningen Aguéli-museets väänner.

Viveca Wessel berättade om hur den islamska mystiken påverkat Aguéli's karaktär och måleri.

Konstväänner bildade intresseförening för Aguéli-museet

Föreningen Aguéli-museets väänner bildades i går när ett femtiotal konstälskare samlades i Rådhuset. Föreningen skall göra museet mer känt och utöka konst-samlingen.

För en tid sedan gick ett upp-rop ut med avsikten att bilda en stödförening för Aguéli-museet. Undertecknade var bland andra Anders Wall, Osborn Bartley, Bo Setterlind och Sala Konstförening. De inbjöd alla intresserade att vara med och bilda föreningen.

Så, i går, hände det. Ett femtiotal personer samlades i Gustav Adolfsalen i Sala rådhus. Stig Reimerson, Sala konstförening, kunde konstatera att intresset för Ivan Aguéli och museet är mycket stort.

Film igen?

— Det har skrivits mycket om Ivan Aguéli den senaste tiden. Bland annat har en bok om honom getts ut. Det var meningen att den dessutom skulle filmas, men det gick inte riktigt som det var tänkt, så han undrande och vände sig till författaren Torbjörn Säfve som fanns i lokalen.

— Det är visserligen en hemlighet, men det verkar som om filminspelningarna skall tas upp igen, passade Torbjörn Säfve då på att berätta.

Styrelse

Föreningen Aguéli-museets

vänner bildades med ett klubb-slag och en intressestyrelse tillsattes. Den har till uppgift att utarbeta föreningens stadgar och se till att den kommer igång tills Aguéli-museet återinvigs i höst.

Osborn Bartley, länets förelandsövning, valdes till ordförande. I styrelsen sitter också Stig Reimerson, Anders Wall, direktör Ann-Sofi Topelius (förste intendent i Stockholm), Kåge Bergman (intendent för Aguéli-museet), Gudrun Folker, (f.d. tandläkare i Sala) och Bo Åke Adamsson (konstnär).

Vad blir då vännernas uppgifter?

— Vi har ingen målning av prins Eugen. Det vore en angelägen uppgift för föreningen att utöka den Fribergssam-

lingen med en sådan, sa Stig Reimerson.

Minnestavla

— En gammal idé som föreningen borde väcka liv i är att placera en minnestavla på den plats där Ivan Aguéli föddes, anäd Kåge Bergman.

De församlade konstvännerna fick också höra Viveca Wessel berätta om sin bok om Ivan Aguéli, som kommer ut i höst.

Viveca Wessel blev fascinerad av Aguéli's måleri och ville skriva om honom. I sju år har hon forskat om hur den islamska mystiken påverkade Aguéli's karaktär, och det har nu resulterat i en bok.

Mystik

Ivan Aguéli gick över till

islam efter att under flera år känt sig uträgen till dess mystiska sida. Han bekände sig till sufismen, en mystisk gren av islam som bejakar förnyelse och omtolkning av religionen.

Hos Aguéli stod konsten och religionen varandra mycket nära. Mystik är ett religiöst fenomen som innebär en förening mellan människans själ och det gudomliga. Det gudomliga kan alltså upplevas.

— Islam förbjuder människor att göra avbilder, men Aguéli såg sitt måleri som ett sätt att just förstå och uppleva det gudomliga, och han fick andra sultister att acceptera detta, berättade Viveca Wessel.

Text: Ylva Larsson

Foto: Peter Waldén

S.A. 26.8.87

Aguéli-konst hem för gott

Aguéli-museets vaktmästare Åke Jansson hänger tavlorna, där de nu skall stanna för gott. Olle Granath från Moderna museet och Kåge Bergman är båda glada över den här slutliga lösningen.

Konservator Ivar Nordén från Södertälje återställer gamla varmbadhusets reliefer, som varit illa under årens lopp.

Lokala konstnärer först i kulturhuset

Nästa vecka firas Konstens vecka över hela landet, som en manifestation för bildkonsten i dess olika former. I Sala innebär Konstens vecka även att det gamla varmbadhuset, numera ihopbyggt med nya bibliotek-

et, öppnas i sin nya funktion. På söndag är det vernissage i den gamla badhallen. Alster av 40-talet i Sala-trakten bosatta konstnärer visas.

Blå hallen kallas den numera, den gamla badhallen från 20-talet. Det blå kaklet på väggarna sit-

ta kvar, relieferna med havsmotiv likaså. Konservator Ivar Nordén från Södertälje håller som bäst på att ge dem en ansiktslyftning.

Det är en spännande miljö för konstutställningar. Tanken är att här ska även föreningar kunna samlas, och konserter och föredrag hållas.

□ Stort intresse

Men alla först får alltså konstnärer från Sala-trakten den äran. Det är kulturnämnden och Sala konstförening/Aguelimuseet som tillsammans ordnar denna utställning.

— Det har varit mycket stort intresse från konstutövarens sida. 251 alster kom in, berättar Aguelimuseets intendent Käge Bergman.

Efter jurymannen Sven Hammarlunds (tidigare konstmuseichef i Västerås) genomgång har 120 alster blivit kvar. Riktigt alla

som lämnade in verk har inte fått något antaget, men här finns ändå verklig bredd i urvalet, med såväl professionella konstnärer som amatörmålare.

Måleriet dominerar, men utställningen omfattar även grafik, teckningar, textil och skulptur.

— Det är mycket roligt att kunna visa en utställning med alster av lokala konstutövare just under Konstens vecka. Bara det att få se hur många som skapar konst är fantastiskt, säger Gudrun Folker, ledamot av kulturnämnden.

Vernissage är det alltså på söndag. Utställningen pågår sedan till och med den 11 oktober.

□ Konstfilmer

Under Konstens vecka visas dagligen konstfilmer en trappa upp i Aguelimuseets nyrustade och ombyggda lokaler. Det är 16 mm-film om bland annat fram-

ställning av keramik och konstglas. En film beskriver skapandet av fontänen Havis Amanda, som står intill salutorget i Helsingfors.

På onsdag kväll visar Ulla Sjöholm färgbilder och talar om expressionisterna.

I själva Aguelimuseet hänger numera den Fribergiska samlingen, som omfattar framför allt Ivan Aguëlis verk. Ombyggnaden av gamla varmbadhuset innebär att den i framtiden ska få hänga där, utan att behöva plockas ner för tillfälliga utställningars skull. Dessa ska istället visas i Blå hallen.

I ett rum intill får Sala-konstnärer ett eget utställningsrum. Vem eller vilka som blir först där är inte klart.

Text:

Ingalill Forss Norberg

Foto: Peter Waldén

Ska den hänga så eller så? Bertil Kvarnström och Pia Lindström frågar Gudrun Folker och Käge Bergman till råds. 120 verk av konstutövare från Sala-trakten hängs inför Konstens vecka.

Så trångt har det aldrig tidigare varit på biblioteket

Per Sörbom höll invigningstalet inför hundratals åhörare. — Kanske kan även politikerna efter sina långa sammanträden finna vederkvickelse här, menade han. Om de ger tillräckliga resurser för öppethållandet, vill säga.

Salas nya bibliotek och Aguelimuseum är invigt.

— Det här är det finaste bibliotek jag sett, sa länsbibliotekarien Jan Nilsson som var överväldigad.

Lördagseftermiddagens program var di-

gert och inleddes med att de särskilt inbjudna gästerna — politiker, byggmästare, arkitekter, höga tjänstemän inom kommunens förvaltningar, verkställande direktörer, etcetera fick lyssna på vacker

musik, hålla tal, lämna gåvor och smaka på den utsökta buffén.

Under tiden började kön från allmänheten växa utanför portarna. De ville också vara med under invigningen.

Se sidan 16—17

87-åriga Karin Karsberg, Aguelimuseets första intendent besökte invigningen och överlämnade en tavla.

Kåge Bergman har under mer än 40 år varit Sala konstförenings intendent. Nu är målet nått — ett riktigt Agnellmuseum i Sala och Bergman kan sitta sig tillbaka och ägna sig åt sitt eget målarverk.

Nu ska Kåge göra tavlor... Se mitten

Han har rutit till många gånger, talat om kulturskymning och rent av totalt mörker. Dråpande formuleringar är han en hejare på och han serverar dem med antingen ett bedrägligt mild leende eller med en forskande blick över glasögonkanten.

I 40 år har Kåge Bergman som Sala konstförenings intendent värvat om och kämpat för Konsten, och då särskilt den signerad Ivan Aguéli. Nu, när målet i form av upprustat och utvidgat museum är nått, tackar han för sig och lämnar intendentskapet i och med konstföreningens årsmöte i maj.

— Min dröm är förverkligad. Nu är det dags att gå, säger han helt osentimentalt. Och så berättar han om sitt eget ägandes målarstavn, som förblivit sorgligt öppen under många, många år...

— Ett vackert museum blev det efter ombyggnaden och nu kan intendenten sitta sig tillbaka, tycker Kåge Bergman och lämnar intendentskapet efter 40 år.

Målet nått — Kåge tackar för sig

Doktor Carl Friberg skapade Aguéll-samlingen, men det kan med fullt fog sägas vara Kåge Bergman som räddat den kvar i Sala. Friberg donerade ju sin konstsamling till Nationalmuseum, som sedan deponerade den i Sala. Under de år då samlingen på grund av Aguéllmuseets trångboddhet äkte jojo upp på och ned från väggar och hander det är Nationalmuseum talade om att hämta tillbaka samlingen.

— Eller var det där kanske bara kvep och tricket och utmana ber för att få en uppmaning?
— Inte alls, samlingen ser väldigt illa av den där behandlingen, förklarar Kåge Bergman.
— Fast man var väl inte dummare än att man avstämde sig av det Svenska, tillägger han med ett av sina hemligtäckta leenden.

□ Många minnen
— Att det varit betydande och grunda är i konstföreningens tjänst berättar Kåge Bergman. Många många minnen kan han berätta och han gör det gärna med utslaget förtäppta ut häarna de intresserade på alla sätt "mål-akt". Som när konstföreningen efter doktor Fribergs bortgång fick visa den fribergska samlingen i doktorsvillan vid Smedstaplans.
— Det kom utroligt mycket folk, såväl salarier som betjäntar efter bussladd utifrån. Västman var av såsak. Så en dag råkar jag få följa två gamla damer upp till varandra medan de gick runt hand i hand. "Det var all

förtäppta röge en kvinna till och följde hur de taade!"

□ Smått försvunnen
Sala konstförening bildades 1941. Den första utställningen visades i folkskolan (numera Vallskolans samlingslokal). När Kåge Bergman blev föreningens andra intendent 1949 började

han direkt se sig om efter en annan utställningslokal.

— Ja, jag var under försvunnen över salen i folkskolan. Blågrå väggar, dåligt belysning och fyra kyrkklockor mot i salen, berättar han.

På 50-talet blev det flytt till folkpartistulen på Magnusgården.

— En praktisk arrangemang för min del, jag fick arbeta på arbetsförhållanden och arbetat med konstföreningen under samma tak, säger Kåge.

□ Tecknare
Fram till pensioneringen 1980 var han nämndens arbetsutredare i "de civita". Ett yrkesval

som föddes under krigen är Kåges sociala intresse och en kraft verkstas, så att var allt möjligt att få arbeta som tecknare inom det som i dag närmast kan sägas vara reklambranschen. En konstnärlig bana i den branschen var nämligen vad tecknaren Kåge Bergman egentligen tänkte sig när han åren 1935—40 gick Konstindustriella skolan i Stockholm. Måleriet fick dock bli en frilidsbeslutning istället. Kroki, såvader och en del djupmåling har det blivit genom åren.

— Fast alltså sålars värt har jag gått. Tyvärr, säger han.

— Jag har ett stort målarstavn därhemma. Förhoppningsvis ska det väl bli nåt att sätta den i bruk.

De var när plåsterna för Sala gamla "varldshälsa" började och tas och blötna för åtkärliga år sedan som tiden bländat blev en betänksam för Kåge Bergman. Hur många teer och skiveter, be-företag och personliga besök han gjort har han ingen aning om längre. Men några blev det.
När biblioteket flyttade ut från varvutbussen i början av 60-talet och Agnellmuseet flyttade in var det egentligen aldrig någon dubbel.

— Nej, det gick smidigt, säger Kåge Bergman.

Ännu höjer det som sagt när varvutbussens "belysning" moderniseras och diopare basonger skulle byggas vid Lärkan. Då startade samtidigt diskussionerna om gamla Sallstans framtid och därmed även Agnellmuseet. Och så gick livet med stridig bit och förång dit.
Kåge Bergman var ständigt "på frägen" och bevakade museets intressen. Ibland läskade han till men gav vett gjorde han aldrig.

□ Kvartalstiska
— Min hustru brukar säga att jag har kvartalstiska. Fast de där

är inte konst utvisningen från of-tan, säger han.

Och så kom då återutgrävningen i botten. Vad kände han då när han stod där i de vackra lokalerna, utvisningen av den fribergska samlingen?

— Jag var glad, tackam och lov (och!) Jag hade ju varit mitt mål och värdskapet det kanske är mer efterom kampen var hård, säger han och tillägger:
— Och nog känns det som en höjning när man får höra politiker som berättar om ombyggnaden berömda resultat.

Festmålingen kommer tas då och då att sakna massliver — och kompas — när han dragit sig tillbaka.

— Fast jag hoppas jag inte blir portförbjöden här, säger han med en spårvarning blick över glasögonkanten och fingerar på klockkylan i den sista grå vännen.

Och det här har förtroende inte i föreningen. Agnellmuseet väntar fortfarande han verka för museets mål och en del vinstgar tar han också hand om.

Ven som efterträdde Kåge Bergman och i vilken form är ännu inte klart.

□ Krokklubben

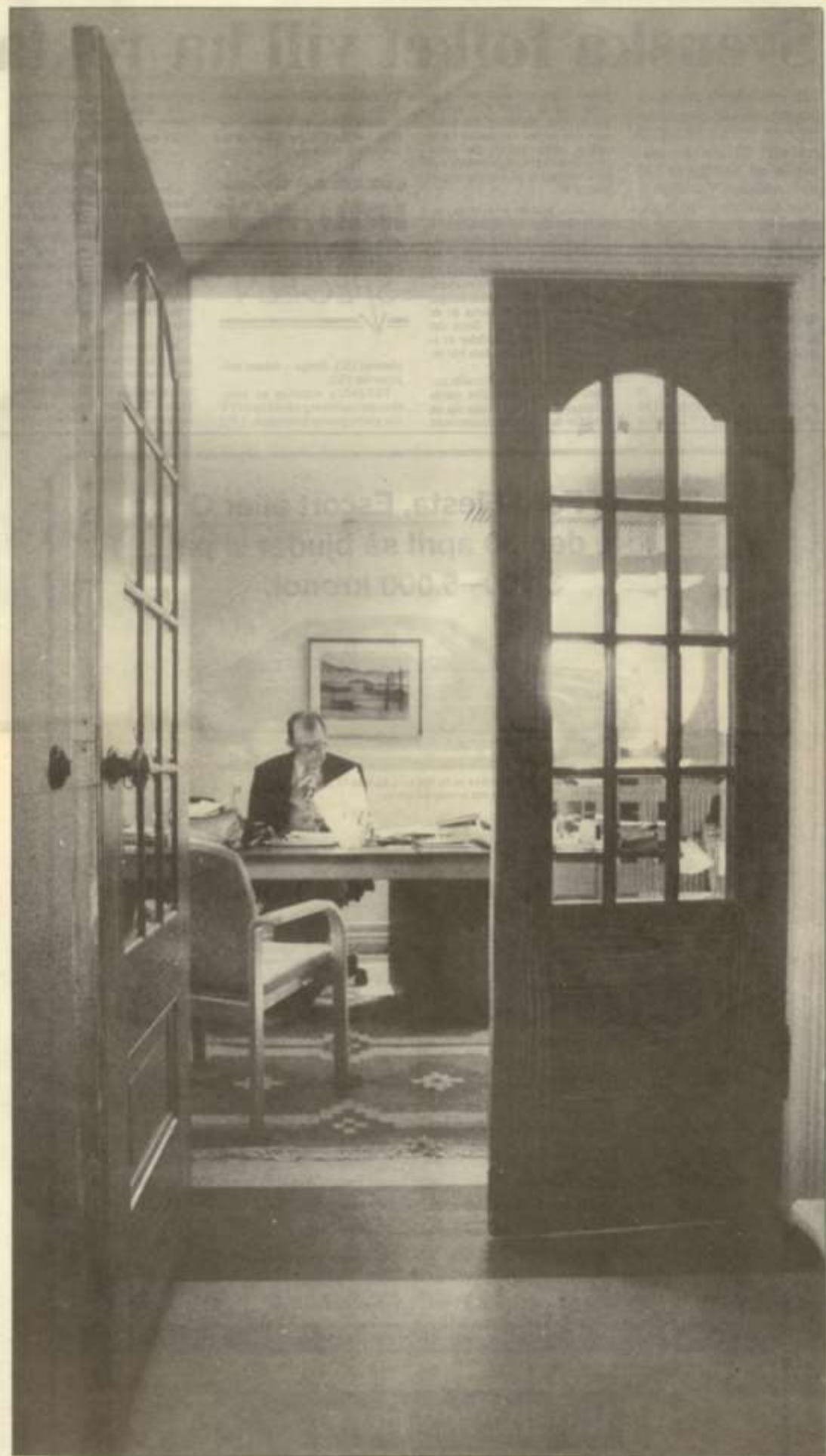
Vissa utställningsplaner för en tillvaro som berättar om Kåge Bergman förtroende med i Sala krockklubb, en samling konstintresserade som stiftades (bildad) i Ringiermiska Skatteby-tyrskans gårdar från varvutbussen. De är teckna kyrkor.
— Det ligger mig i bägen att göra en minnesutställning med stoff från krockklubben, säger han.

Och vem var — när herr Bergman blev utvisad på sina egna besök, och påstod kanske det kan bli en utställning på Agnellmuseet med Sallstans ägande av intresserna.

Ingåll Fören Norberg (RST)
Peter Wierbacki Örebro

— Den här Dökan, säger Kåge Bergman och konstnären för arbetets skäl på den, är den målning doktor Friberg fick av Aguéll när och den blev alltid början till den fribergska samlingen.

Innanför vackra dörren nämtade från gamla Teaterbio har Kåge Bergman sitt arbetsrum ännu en tid. Men i samband med konstföreningens årsmöte i maj lämnar han intendentskapet vid Agnellmuseet.

Runt 30 procent luftfuktighet är ungefär hälften av vad det borde vara. Tavlorna i Aguélimuseet riskerar att bli förstörda. Intendent Käge Bergman är förtvivad.

Aguélimuseet: S.A. 16/4 88

Politiker beskylls för fuktanläggningsmissen

— En fuktanläggning skulle ha installerats vid renoveringen av Aguélimuseet.

Det säger både stiftelsen Salabostäders VD, Ove Andersson, och Lennart Nilsson, chef vid kommunens byggenhet.

En offert på fuktanläggning beställdes och kostnaden angavs till 10 000 kronor.

— Men man ville hålla ner kostnaderna, säger Alf Carlsson vid K-konsult, ett av företagen som var inblandade i byggprojektet.

Alla hänvisar till politikerna i

projektgruppen för museet och biblioteksbygget.

Har snåla Sala-politiker ansvaret för att den ovärderliga Aguéli-samlingen torkar bort?

— Snålheten bedrar visheten, säger Käge Bergman, intendent för Aguélimuseet.

Torr luft innebär att tavelsamlingens målarfärg, lack och träramar spricker. Nationalmuseet överväger att flytta målningarna från det nyligen invigda museet.

En dyrbar salongsflygel från Berlin har redan stora torrspäckor. Lagningen av instrumentet kan kosta lika mycket som en ny fuktanläggning — närmare 40 000 kronor.

Och en ny flygel kostar 200 000 kronor.

Den kommunala stiftelsen Salabostäders var byggherre när varmbadhuset renoverades för Aguéli-samlingen. Med biblioteksbygget vägg i vägg blev räkningen 17 miljoner kronor.

— Den torra luften är inte vårt fel, säger Ove Andersson, VD för Salabostäder.

— Ombyggnaden påverkade inte luftfuktigheten. Allt beror på luften utanför huset. Redan före ombyggnaden var luften torr och museet tvingades ställa upp små manuella luftfuktare på golvet, där man skvätter i vatten.

Självklart

— Museet skall naturligtvis ha ett fukttaggregat inbyggt i ventilationsanläggningen. Det är självklart om man vill sköta museet på rätt sätt, fastslår Ove Andersson.

— Men det här ligger inte på vårt bord längre. Huset förvaltas av kommunen och byggenheten.

— Frågan om luftfuktning diskuterades i projektgruppen, som höll i byggprojektet, säger Ove Andersson. Där ingick politiker som kommunalrådet Birger Andersson (c), förre kommunalrådet Stig Reimerson (c), kulturnämnds-ordföranden Bo Kaller-

man (c), s-ledaren Holger Andersson, Sune Wikander (fp) med flera.

Minns inte

Även Per-Olov Rapp, s-ledare i kulturnämnden deltog i projektgruppen. Han minns inte någon diskussion om luftfuktare.

— Det ligger så långt tillbaka i tiden. Och jag deltog inte vid alla möten. Men det är klart att vi skall satsa 40 000 kronor på att rädda samlingen när byggprojektet kostade så mycket.

Lennart Nilsson, chefen för byggenheten, hade inte ens tillträtt sin tjänst när frågan var aktuell.

— Jag kände inte till problemet med torr luft i Aguélimuseet.

— Men det hade naturligtvis varit bäst att installera en fuktanläggning redan från början, säger han.

Anders Ljung

Kulturhuset på väg att bli riksberömt

S.A. 21/4 88

S.A. 21/4 88

Ett trettiotal personer från länsbiblioteken i hela landet beundrade Salas bibliotek och Aguelimuseet i går.

Statens kulturråd arrangerade besöket i samband med en konferens för länsbibliotekens avdelningschefer som hölls i Västmanland. Som avslutning visades det nya biblioteket i Sala upp.

— Det här är ett väldigt intressant sätt att kombinera ett nybygge med en gammal byggnad, tyckte Siv Hågård från Statens kulturråd.

— En person från varje län är här i dag och på många ställen planeras för att bygga nya bibliotek. Det här är säkert en väldig inspirationskälla för dem. De kommer att föra sina intryck vidare till sina kontakter i kommunerna och sedan får ni flera studiebesök till det här biblioteket, trodde hon.

Det besökande biblioteksfolket tyckte att Salas bibliotek var ljust, luftigt, öppet och vackert.

— Det var självklart att vi skulle visa upp länets pärla för dem, sade Jan Nilsson, länsbibliotekarie i Västmanland.

Besökarna fick, förutom att

titta på bibliotekslokalerna, träffa arkitekten Ola Wikström, som berättade om bibliotekets tillkomst. Slutligen besökte de också Aguelimuseet, där museiintendent Kåge Bergman berättade om Aguelisamlingen.

Ylva Larsson

Foto: Karin Wennerstrand

Siv Hågård från Statens kulturråd och Jan Nilsson, länsbibliotekarie i Västmanland, tycker att Salas bibliotek är en intressant kombination av gammalt och nytt.

Museiintendent Kåge Bergman berättade för gästande bibliotekschefer om Aguelimuseets historia.

SA 6.6.88

Aguéli-vännernas första årsmöte

Föreningen Aguéli-museets Vänner höll i lördags sitt första årsmöte på museet.

Vid förhandlingarna, som leddes av föreningens ordförande före landshövdingen Osborne Bartley, omvaldes de styrelseledamöter, som stod i tur att avgå: Kåge Bergman, Gudrun Folker och Anders Wall. Till suppleanter omvaldes Agne Källmark och Kurt Nilsson. Även revisorerna, Per-Ingvar Ekblad och Kjell Muschött med Sven-Erik Folker och Mats Gellbäck som suppleanter omvaldes.

Till valberedning utsågs Tore Palm, Johnny Ekman och Elita Kempff.

Årsavgiften klubbades till oförändrad 100 kronor inklusive årskriften.

Vice ordförande Stig Reimer-son hyllade på föreningens vägnar Kåge Bergman, nyligen avgången som intendent för Aguéli-museet efter 39 år, samt presenterade hans efterträdare Gudrun Folker.

Vid årsmötet kåserade intendent Viveca Lindqvist-Lindenstrand, Sveagalleriet, Stockholm,

om "Ivan Aguélis liv och konst". Sammankomsten inramades med uppskattad pianomusik av Hans Agrell.

Gudrun Folker blir Kåge Bergmans efterträdare som intendent för Aguéli-museet.

*Kåge Bergman, ny hedersmedlem
i Sala Rotaryklubb.*

Kåge Bergman heders- medlem i Rotary

På det nya Rotary-årets första sammanträde, välkomnade Sala Rotaryklubb en ny hedersmedlem, Aguélimuseets nyligen avgående intendent Kåge Bergman, vilken därmed blev Sala-klubbens för närvarande tredje hedersmedlem och samtidigt den första icke-rotarianen som klubben visat denna hedersbetygelse.

I sitt tal till den nye hedersmedlemmen betonade klubbpresidenten Eskil Rautio att Kåge Bergman mer än väl fyller de krav man — mot bakgrund av det tjänandets ideal som är ledstjärnan för Rotary — ställer i sådana här sammanhang. Han pekade därvid på Kåge Bergmans oppoffrande och intresserade insatser för Aguélimuseet under en lång följd av år. Dess tillblivelse och utveckling.

Klubbens tidigare hedersmedlemmar är Charles Söderström och Bertil Rydbeck, vilka under många år nedlagt ett gagnande arbete inom Rotary-rörelsen, den senare allt sedan Sala-klubbens bildande 1947.

De är hängivna Ivan Aguélis minne

Han blev relegerad från läroverken i Sala, Västerås, Falun, Visby och Stockholm.

– Men han var ingen värsting, han var bara annorlunda, säger Gudrun Folker, som med lätthet kan hålla en 40 minuter lång föreläsning om hans liv och hans verk.

Det handlar om konstnären Ivan Aguéli i Sala som med tidens gång tycks bli allt

mer aktuell och känd. Och sett ur vänliga ögon kan det postumt vara honom väl unt. För i likhet med många andra personligheter, blev han aldrig i sina livsdagar profet i sin lilla hemstad.

När han någon gång besökte sin mor i Sala, och han möjligen sågs på stadens gator, skakade folk på huvudet åt den konstiga figuren. Men nu finns både respekten och berömmelsen.

I berättelsen om Ivan Aguéli handlar det också i hög grad om en del andra personer. Kåge Bergman, den gamle intendenten, som var själen i Aguelimuseets tillkomst är kanske det första namnet man tänker på. Och som fortfarande finns med.

Vidare handlar det om Carl Friberg, stadsläkaren i Sala och husdoktor åt familjen Aguéli. Kort sagt var det Carl Friberg som räddade konstnären många alster åt eftervärlden.

Bland betydelsefulla personer bör man givetvis också notera Sala konstförenings 350 medlemmar, där Gudrun Folker är en av eldsjälarna. Ja, hon intar numera rollen som intendent, en titel hon dock värjer sig mot. Hon vill hellre se sig som en i kollektivet.

Vännerna en garanti

En gren till bör nämnas och det är den lilla föreningen som kallar sig Aguelimuseets vänner, som vid tillkomsten i mångt och mycket bär Kåge Bergmans signatur och gör så fortfarande.

Kronan på verket för den lilla organisationen, vars rätta namn kanske bör vara stödförening, sattes den 17 maj 1982 av länets dåvarande länshövding Osborne Bartley.

Han blev nämligen så intresserad av att vara med att han på stående fot lovade Kåge Bergman att nu ska en förening bildas.

Låt vara att det sedan tog ytterligare några år innan bökändet konfirmerades.

– På sitt sätt kanske det var bra att det tog lite tid innan vi var klara att sätta igång, säger Kåge Bergman.

Säkert har han rätt. Aguelimuseets Vänner tycks ha vuxit sig starka och föreningen kan väl också betecknas som en garanti för museets framtid.

Medlemmarna kommer från olika håll, i skaran skymtar bland andra

• Kåge Bergman är den som "känner" Ivan Aguéli bäst. Här på bilden posar Kåge vid Aguélis porträtt av Madame Huot som Ivan hade ett inofficiellt förhållande med. Madame Huot var gift och 23 år äldre än Aguéli.

nästgårdsgrannen till Sala – finansmannen Anders Wall.

Konstjubel hela året

I år fyller Sala konstförening 50 år och celebrerandet kommer givetvis att även tända nytt ljus över Ivan Aguéli, vilket i sin tur också skapar nytt intresse.

– Jag ska passa på att få tala om att vi i Sala är den enda konstförening i Sverige som själv driver ett museum, säger Gudrun Folker.

Konstens vecka i höst blir för Sala Konstförening två veckor, tiden 28

september–12 oktober, då man arrangerar utställning i all som tänkas kan i konst och då man också bjuder in ett antal konstnärer.

– Men vi är igång med jubileumsfirandet redan i april, då vi startar vårt stora medlemslotteri, berättar Gudrun Folker.

En kulturinrättning

Adressen för Salakonstförening och Ivan Aguélis verk är Norra Esplanaden 7. Numera framstår hela kvarteret som en enda stor kulturinrättning genom att även biblioteket finns inrymt i en nyuppförd sidobyggnad.

Ivan Aguéli hade sitt barndomsrum vid Bergmästargatan, bara några stenkast från Norra Esplanaden.

Men unge, rastlöse John Gustaf, som han var djupt till, torde knappast ha ägnat varken det ena eller andra kvarteret så värdigt många tankar. Han såg säkert längre i sina funderingar.

Av personliga dokumenter framgår också att hans oroliga läggning gav honom många tunga stunder både som barn och vuxen.

Vacker som en dröm

John Gustaf (som senare valde att heter Ivan) föddes i pappans tredje äktenskap. Veterinären och ställmästaren Johan Gabriel Agéli (som vuxen ändrade Ivan stavningen av namnet) hittade sin tredje hustru på Kungliga slottet.

Anna Kristina Nyberg (som var vacker som en dröm) hade tjänst som piga på slottet och trivdes bra ändå till

Hans liv fick ett tragiskt slut

Ivan Aguéli föddes den 24 maj 1869 i Sala. Hans liv fick ett tragiskt slut. Den 1 oktober 1917 kördes han över och dömdes av ett låg stannför Barcelona, endast 48 år. Troligen härdade han inte tillräckligt, han led nämligen av dövhet.

Hans far gillade inte hans konstnärlighet. Men Ivan Aguéli gick sin egen bana och utvecklades till en flitig kolorist. Med sin starkt förenklade och för sin tid avancerade former blev han en av föregångarna inom svenskt måleri. Hans verk tillkom i huvudsak under två perioder, 1889–95 och 1911–17.

Under den långa mellanperioden ägnade han sig åt resor och journalistik samt orientalistiska studier. Han övergick till islam, en religion som starkt tilltalade honom.

Hans liv kan betecknas som mycket brutigt. I Paris, dit han ofta stötte sig, greps han vid ett tillfälle av polisen för att han inbyst en fransk markis i sin bostad. Han var vid samma tillfälle också misstänkt för att ha djupgående kontakter med anarkistgrupper. Efter fem månader i häktet frikändes han.

• I Aguelimuseet har man mycket trevligt. Tillsammans på Käge Bergman och Gudrun Folker tittar de på bilder i album. (Foto: Lena Bergquist)

• Jag ställer gärna upp, men idealismen har också sin gräns, säger Gudrun Folker, som själv odlar och som har haft egna utställningar.

måttiga herr stallmästare Agelii blev allt för uppväxtade.

För att slippa honom flydde Anna Kristina hem till Falun, men stallmästaren följde efter. Johan Agelii hade nämligen bestämt sig för att den vackra dalkullan skulle bli hans och så blev det också. Trots Anna Kristinas protest.

Han var ingen värsting

Kanske var det den unga Anna Kristinas heta blod som även gjorde att sonen John Gustaf blev trotig. Stallmästare Johan Agelii var emellertid överlycklig när sonen föddes, det fanns liksom ingen gräns på hans ämne. Han avgudade sitt barn.

Vid skolårets slut blev det annorlunda. Åren gick och faderns betymer blev bara värre och värre.

Läroverket i Sala erkände inte med stallmästarens son. Det blev samma visa i Västern, Falun, Vitby och Sockholm, dit pappan i nämndordning förvisade honom. På samtliga läroverk lyckades han bli relegerad.

Stäckars Ivan Agelii, han hade det inte lätt, men han var absolut ingen värsting, säger Gudrun Folker, som på cirka 40 minuter hinner berätta om hans liv. Och gör det flugande. Än har ingen lysande turist somnat.

Räddade badhuset

Käge Bergman är väl den i Sala som "känner" Ivan Agelii bäst av alla. Han var den som lyckas att konstatera berde IS något av Sala, ett hus till exempel Västern.

Det gamla badhuset hade tjänat ut. Lika bra att riva. Nej, det får inte rivas.

låt det i stället bli det utrymme som behövs för att bevara Agelii konst, anförde Käge Bergman.

Han fick som han ville. Men det var mycket av blod, svett och tårar innan man kom till beslut. På kuppen skaffade sig Käge förstås några kommunalpolitiska ovänner, men numera är det troligen glömt. Det förefaller i varje fall att vara frid och fröjd.

Isarrådshuset ska inte glömmas bort doktor Carl Friberg, säger Käge Bergman.

Om inte han varit så framsynt och skapat den Fribergska samlingen, hade vi aldrig fått någon möjlighet att kämpa för Agelii. Så äras den, som äras bör.

Kommunalt anslag

Sala konstförening får 85 000 kr i anslag av kommunen. Det borde vara ett par steg högre, tycker både Gudrun Folker och Käge Bergman.

Av anslaget går 35 000 kr årligen till försäkringspremier och jag tycker att kommunen kunde baka in våra premier i sitt samlade försäkringskydd, säger Bergman.

Det finns en gräns

Aguelimuseet är ideellt besjättat. Men det finns förstås en gräns hur långt man kan gå, menar Gudrun Folker, som till yrket är tandläkare. Men hon mår också och vill givetvis även ha tid för sitt eget.

Av Gudrun helt skulle avstå från Ivan Agelii har hon dock svårt tänka sig.

Det kan jag nog inte. Vistyrker om honom som han var. Och att berätta för andra om honom är lätt, för han bjuder ju så fint på sig själv.

Betyder mycket

Käge Bergman instämmer i allt. Ivan Agelii har nämligen blivit en betydelsefull del av hans eget liv.

Han och konstnären har gemensamt eller kanske kända i 29 år tillsammans.

Konstföreningen 50-årsjubilerar

Sala konstförening — Aguëlimuseet, som fyller 50 år 1991, har betytt mycket för Salas kulturella liv. Föreningen är en av de få konstföreningar i landet som driver ett konstmuseum huvudsakligen med stora frivilliga insatser från sina medlemmar.

Den person som föreningen har att tacka för sin tillkomst är dr Carl Fri-

berg, förste stadsläkaren i Sala. Hans konstintresse väcktes när han vid läkarbesök hos Ivan Aguëlis mor lärde känna sonens konstverk. Konstintresset växte sig allt starkare och konsisamlingen växte med åren. Framst sökte han efter Aguëlis konst men köpte in många verk från samtida konstnärer.

Carl Friberg var den som tog initiativ till bildandet av Sala konstförening på Rådhuset i Sala 13 juni 1941. Carl Friberg avled 1949 och huvuddelen av hans konstsamling testamenteerades till Nationalmuseum med villkoret att samlingen skulle deponeras i Sala när godtagbara lokaler kunde ställas till förfogande.

Hektor Gunnar Flodström utsågs till ordförande åren 1950—52 och efterträddes av häradskrivare Gustav Alin 1952—58. Redaktör Åke Johansson var föreningens ordförande 1958—70. Käge Bergman, som har betytt mycket för föreningen utsågs till intendent 1949 och han var dessutom föreningens ordförande under tiden 1970—86. När Käge Bergman av gick som intendent hade han innehaft denna tjänst, oavlönad, under 39 år.

Stig Reimerson efterträdde Käge Bergman som ordförande och Gudrun Folker utsågs till intendent. Under ett år var Annika Lissnagen anställd som intendent. Arbetsuppgifterna utförs numera av de två biträdande intendenterna och de övriga styrelseledamöterna.

□ Musikcirkel

De första tio åren hölls föreningens konstatställning i "Folkskolans samlingsal", alltså Valla-skolans aula. Tioårsjubileet firades med Sigröd Hjertens minnesutställning.

Föreningens dröm att få egna lokaler och tillgång till Fribergsska konstsamlingen, infrüades 1962.

Sala stad hade byggt ett nytt stadsbibliotek och bibliotekets lokaler i Varmbadhuset ställdes till konstföreningens förfogande. Invigningen ägde rum på Ivan Aguëlis födelsedag den 24 maj. Fribergsska samlingen kom till Sala och verksamheten utökades.

Det startades studiecirklar, det hölls konserter och föredrag och det blev möjligt att anordna många förtämliga utställningar.

1966 skänkte enskilda personer pengar som en grundplåt till en flygfond och ytterligare bidrag till fonden gjorde det möjligt för föreningen att köpa in en Bechstein-flygel av förkrigskvalitet. Genom bidrag från bland annat Sala Stad kunde också ett musiklyssnarrum iordningsställas. En musiklyssnarcirkel, som i år firar tjugofemårsjubileum, bildades.

□ Emile Bernard

1969 firade föreningen hundraårsminnet av Ivan Aguëlis födelse med en utställning av Ivan Aguëlis konst och med ett rikt material av brev och tidningsurklipp samlade i monterar och uppsatta på skär-

mar. Postverket gav ut en frimärkskarta återgivande sex målningar av konstnären.

I samband med Salas 350-årsjubileum höll konstföreningen sju tillfälliga utställningar och lika många musikaliska arrangemang.

Under 70-talet ordnades många fina konstatställningar. Käge Bergman lyckades få till stånd en utställning med verk av Emile Bernard, en gång lärare för Ivan Aguëll i Paris.

1981 firade föreningen 40-årsjubileum. Ivan Aguëlis kvarlevor fördes detta år till Sala och kistan sattes ned i Gamla Kyrkogårdens jord. En minneshögtid hölls den 25 september i kyrkan och poeten Bo Setterfind framträdde och läste en för detta tillfälle speciell skriven dikt.

Årets första utställning var en jubileumsutställning då ett urval av föreningens under 40 år samlade konstverk visades.

Under många år hade konstföreningens lokalproblem diskuterats. Vid tillfälliga utställningar

tvingades man ta ned Fribergsska samlingen. Konstföreningens ambition var att få en lokal där samlingen kunde hängas permanent. Och lokalerna var vid den här tidpunkten mycket nedslitna.

Sala hade byggt en ny simhall och Varmbadhusets lokaler stod tomma. Efter många och långa turer kom till slut lösningen. Den 23 maj 1985 beslut kommunfullmäktige att ett nytt stadsbibliotek skulle byggas och att Varmbadhuset skulle restaureras och ge ökad utrymme för Aguëlimuseet.

□ Festligt

Den 24 oktober 1987 invigdes Biblioteket-Aguëlimuseet med en stor festlighet. Fribergsska samlingen kunde nu hängas permanent och små, tillfälliga utställningar hängs i den lilla sal som kallas "Runda fönstret". Större konstatställningar anordnas i "Blå Salen", före detta simhallen.

I november 1990, i samband med en utställning av ett urval ur Anders Wålls Kylbergsutställning,

Stig Reimerson, ordförande i konstföreningen, efterträdde Käge Bergman (t h), ordförande under åren 1970—86.

invigdes de vackra grindarna vid glasörrarna ut mot Solgården. Komponerade av konstnären Acke Oldenburg. Grindarna är av stål och utgör en del av säkerhetssystemet.

Sala Konstförening-Aguëlimuseet har i dag 499 medlemmar. Verksamheten är omfattande. Hittills i år har tio utställningar arrangerats och ytterligare ses

kommer under hösten. En konstcirkel avslutades under våren och ytterligare en cirkel är planerad.

Musiklyssnarcirkeln firar sitt 25-årsjubileum i december. Styrelsen lägger ned ett stort arbete och har ett mycket gott stöd av det nybildade Aguëlimuseets Vänner och "Inre Cirkeln" som utgöres av medlemmar som ställer sina krafter frivilligt till förfogande.

Dr Carl Friberg (1865—1949) tog initiativ till bildandet av Sala konstförening. Han hade lärt känna Ivan Aguëlis konst vid ett läkarbesök.

Lång väntan en vana hos 50-årsfirande konstväänner

Konstvännerna bakom det föreningsdrivna Aguélimuseet är vana att vänta träget och länge på sina drömmars uppfyllelse.

Det framgick tydligt när konstföreningen på lördagen firade 50-årsjubileum i Blå salen.

— Det dröjde tolv år innan drömmen att få Fribergs Aguélisamling deponerad i Sala blev verklighet, nämner veteranintendenten Kåge Bergman.

Upprustningen och skapandet av Blå salen i gamla varmbadhuset är en avgörande etapp i den halsekällånga tillvaron. Problemet med ventilation i det nya Aguélimuseet är en huvudvärk, som inträffade nyligen i föreningens historik.

— Och nu behöver vi cirka 140 000 kronor i lön och sociala avgifter till en intendent på halvtid.

Kulturrådets Gilbert Karlsson uppvaktar konstföreningens Gudrun Fölker och Stig Reimerson med hjälp av kulturchefen Curt Hellman som blomsterbud.

Det säger biträdande intendenten Gudrun Fölker till SA. Hon försöker hitta en avlönad efterträdare. I fortsättningen kan konstföreningen inte räkna med att någon vill eller kan ställa upp

ideellt med gratisarbete.

Lönepengar till en intendent är alltså konstvännernas senaste önskedröm. Kulturrådet har knappast råd att finansiera tjänsten och har försökt kombinera

intendentsysslan med skapandet av en kultursekreterartjänst.

— Men vi vill ha en renodlad intendenttjänst, fastslår Gudrun Fölker.

— Ni kanske kan sälja några

tavlor, som inte ingår i den Fribergska samlingen, föreslår Gilbert Karlsson, s-ledamot i kulturrådet.

— Aldrig. Jag har inte ens tänkt den tanken, svarar Gudrun Fölker, som för övrigt är märkt ledamot i kulturrådet.

— Du kanske hoppas på att det kommande borgerliga styret i nämnden kan ordna pengar, säger Gilbert Karlsson och fortsätter gnabbas med Gudrun Fölker.

— Konstföreningen betyder mycket för Salas kulturliv, förklarar ordföranden Stig Reimerson. Det är den enda förening som driver ett konstmuseum med stora ideella insatser, tillägger han.

Kåge Bergman hyllad

Kåge Bergman har varit oavlönad intendent i 39 år och är den person som fick den största hyllningen under 50-årsfirandet.

— Det är han som varit Aguélimuseet under alla dessa år, säger Stig Reimerson.

Förutom Sala kammartrio ingick poeten Bernt Stenberg i jubileumsprogrammet. Cirka 70 personer hade samlats i Blå salen.

Bernt Stenberg läste ur Grav-

Självtärda Borian Krogh ställer ut skulpturer och är en av åtta konstnärer som deltar i jubileumsutställningen.

Kåge Bergman har varit oavbrudad intendent i 39 år. Han var den som fick den största hyllningen under 50-årsfirandet.

vårdar i diktsamlingen *Omgivningarna*.

Gravvårdar handlar om hur urnan med salasonen Aguëlis aska återförs till hemstaden efter 65 år i spansk jord.

Somliga menade att muslimen Aguëli borde ha en muslimsk halvmåne på sin svenska gravplatta.

Aguëli målade efter mottot att konsten inte gestaltar färg — det är ljus det handlar om.

— Aguëli dräbbades av ljuset i Gotlands vida luft, deklamerar Stenberg. Och vad är då mer naturligt än ett gotländskt kors på gravplattan?

Konstföreningens jubileumsutställning med åtta konstnärer ger prov på ett brett urval mellan de kakelklädda väggarna i Blå salen. De flesta av de åtta bild- och föremålskaparna finns på plats under lördagen för att möta en intresserad konstpublik.

Fina gravrytlinjer

Eva Stockhaus från Stockholm är en av Sveriges få trägrä-

vörer och arbetar i hårt ändträ av buxbom.

— Jag har sticklor som annars används till koppar och det ger finare linjer än vanligt träsnitt, berättar hon.

Vid närmare beskådande har de till synes oansenliga trägravrytterna ett utsökt linjespel, som tar fram de finstilla detaljerna på en blomsteräng och kommer minsta grässtrå in på livet.

Anna-Greta Olsson från Arboga ställer ut textilier med mustiga motiv, bland annat från en folkets park-miljö.

— Folkliga bilder med humor, tycker Gudrun Folker.

— Jag väver i trasor och annat gammalt sktöp som är bra material för mig, säger Anna-Greta Olsson.

Självvärda Bojan Krogh ställer ut skulpturer. Bland dessa är den stabbiga och självsäkra lilla hästen i terrakotta en sevärdhet.

Jubileumsutställningen i Blå salen pågår fram till den 13 oktober.

Anders Ljung

Jubileumsprogrammet inleddes med musik av Claes Hellman och Hans Agrell, två tredjedelar av Sala kammartrio, där även Maija-Lena Hellman ingår. (FOTO: PER-ERIK HAGMAN)

Unik visning av salasonen Aguéelis konst

Den 9 maj öppnas en unik konstutställning i Sala.

Samlingen av Ivan Aguéelis målningar och teckningar, som sedan 1962 finns i Sala utökas då med ett 30-tal inlånade Aguéeliverk.

De inlånade verken kommer från Västerås konstmuseum och några privatpersoner.

— Sju av tavlorna från Västerås konstmuseum inköptes på den allra första Aguéliutställningen i Stockholm 1920 till ett pris av 900 kronor, berättar Kåge Bergman.

Bakom jubileumsutställningen står Sala konstförening och Aguéli-museets vänner.

I år är det 30 år sedan Ivan Aguéelis verk fick en permanent hemvist, i det gamla biblioteket i varmbadhuset.

Förra året pågick en uppmärksammat Aguéliutställning i Millesgården på Lidingö, då ett 30-tal verk av salasonen John Gustaf Agelli visades. De 30 verken var inlånade av privatpersoner och motiven i huvudsak hämtade från Spanien, Egypten och Frankrike.

Vet det mesta

— Salautställningen kan säkert locka många, säger Kåge Bergman, som vet det mesta som är värt att veta om Ivan Aguéelis liv och verk.

— Ivan Aguéli har blivit en kompis med åren, tillägger han.

På Aguéli-museet i Sala finns landets största samling målningar och teckningar, 57 stycken.

— Det finns 255 kända verk av Ivan Aguéli och i maj kommer 90 av dem att finnas här, säger Kåge Bergman och lyser av glädje.

Den 7 maj hängs utställningen och den 9 maj är det vernissage.

Birgitta Alenius

Sju av de inlånade Aguéli-verken kommer från Västerås konstmuseum. De inköptes av herrarna Per och Billman på den första Aguéliutställningen i Stockholm 1920, berättar Kåge Bergman, f.d. intendent och en av dem som kämpat för att salasonens målningar skulle få en hemvist i födelsestaden.

Ivan Aguéli Salas son i helfigur

Redan idag har Aguélimuseet i Sala landets största samling av den hårt prövade konstnären som dödades av tåget i Barcelona 1917.

Inför museets 30-årsjubileum har konstföreningen i Sala lånat ihop ytterligare ett 30-tal verk av Ivan Aguéli från privatpersoner och museer runt om i landet.

Ett av paradnumren blir *Eoljemålningen* Stockholmsutsikt från 1892, berättar Kåge Bergman, som i nästan 40 år varit intendent vid Aguélimuseet och vid konstföreningen.

Museet är inrymt i gamla badhuset i Sala. Det öppnades 1962 och dess överlevnad har säkrats tack vare sponsorstöd. 1987 införlivades det med ett bibliotek till ett efterlängtat kulturhus.

Kåge Bergman kan det mesta om Aguélis liv och har en rik källa av anekdoter att ösa

ur. Liksom de övriga i föreningen Aguélimuseets vänner är han glad och stolt över att få visa en så stor samling av "Salasonen" Ivan Aguéli.

Någon omhuldad son av bygden var Aguéli emellertid knappast. Inte förrän efter hans död erkändes hans storhet, och hans levnadsförhållanden under fläckande vistelser i Frankrike, Egypten och Spanien var erbarmligt torftiga.

Ständiga penningbekymmer och grubblerier tonsatte hans vardag, och kråkgiftet fosfor-

Foto: LARS HÖGLUND

Aguélimuseets förra intendent Kåge Bergman kan nu visa ännu fler Aguéliverk under jubileumsutställningen i Sala.

mos var en vanlig rätt för att dämpa hängern.

Aguéli var en tid bosatt på Gotland, där han hämtade många av sina motiv. Åtta år i Egypten satte också sina spår. Aguéli konverterade där till islam och studerade diverse okulta vetenskaper.

Efter Aguélis död 1917 ombesörjde prins Eugen att hans tavlor fördes hem.

Jubileumsutställningen, som omfattar 88 målningar och teckningar, visas i Sala till och med 30 juni. (FLT)

ANN LYSTEDT

Ett 60-tal personer fick utrymma biblioteket och Aguéli-museets lokaler sedan personalen funnit en handskriven lapp med meddelandet "Det ligger en bomb bland böckerna".

FOTO: JÖRGEN PETTERSSON

Hela biblioteket utrymdes efter hot

"Det ligger en bomb bland böckerna". Dessa ord fick besökarna att snabbt utrymma bibliotekets och Aguéli-museets lokaler under fredagseftermiddagen.

Bombhotet som bestod av en handskriven lapp hittade bibliotekspersonalen uppsatt på en anslagstavla.

Det var ett 60-tal personer som under fredagseftermiddagen fick stå och huttra utan ytterkläder utanför Sala stadsbibliotek i väntan på besked.

När personalen fann lappen med bombhotet på anslagstavlan inne på barnavdelningen kvart i fyra på eftermiddagen gällde nämligen bara två saker. Att tillkalla polis samt se till att få ut alla besökare ur huset.

För Aguéli-museets vänner som samlats till årsmöte blev det minst sagt en kort sammankomst. I samband med mötet hade konstvännen Bengt Sahlström från Torstorp i Värmland inbjudits för att tala om Sahlströmska gården där flera kända konstnärer huserade under sekelskiftet. Bengt Sahlström är släkt med Anna Sahlström, konstnärinnan som Ivan Aguéli hade

ett kärleksförhållande med.

Längre än 20 minuter hann han dock inte prata förrän lokalerna måste utrymmas.

— Jag hade tänkt visa diabler också men det får väl bli en annan gång, menade Bengt Sahlström och tillade att bombhotet inte verkade riktigt klokt.

Ingen bombhund

För Salapolisen blev det en hård eftermiddag. När larmet gick fick man lov att skicka ut två civilklädda kriminalpolisier för att utreda bombhotet. Eftersom det inte fanns någon bombhund tillgänglig i länet fick man också på egen hand söka igenom lokalerna.

Frågan är dock hur stor allmänhetens säkerhet är i en sådana här situation. Medan polisen letade lyckades faktiskt hela tre personer ta sig in i biblioteket helt ovetande om bombhotet. Folksamlingen utanför hade personerna i fråga visserligen noterat men dörrarna var olåsta och inga skyltar hade satts upp om att det var förbjudet att gå in på grund av bombhot.

Nypa salt

— Naturligtvis borde dörrarna ha varit låsta och informationen bättre även om vi tog hotet med en nypa salt, säger man vid Salapolisen idag.

Nu var det som tur var inte frågan om någon bomb. Detta kunde klargöras efter att polisen hade letat igenom hela huset från golv till tak.

Terese Hedström

☐ Stolt eldsjäl. Aguéli-museets förre intendent Kåge Bergman gläds över att få visa ännu fler aguéliverk under jubileumsutställningen i Sala.

FOTO: LARS HÖGLUND

SUNDSVALLS TIPNING

Ivan Aguéli i helfigur visas på Salamuseet

92 05 13

Redan i dag har Aguéli-museet i Sala landets största samling av den hårt prövade konstnären som dödades av tåget i Barcelona 1917.

Inför museets 30-årsjubileum har konstföreningen i Sala lånat ihop ytterligare ett 30-tal av Ivan Aguélis verk från privatpersoner och museer runtom i landet.

Ett av paradnumren blir oljemålningen Stockholmsutsikt från 1892, berättar Kåge Bergman, som i nästan 40 år varit intendent vid Aguéli-museet och vid konstföreningen.

Museet är inrymt i gamla badhuset i Sala. Det öppnades 1962 och dess överlevnad har säkrats tack vare en hel del sponsorstöd. 1987 införlivades det med ett bibliotek till ett efterlängtat kulturhus.

Kåge Bergman kan det mesta om Aguélis liv och har en rik källa av anekdoter att ösa ur, vilket ger rundvandringen bland landskapsmotiv och porträtt en levande dimension.

Liksom de övriga i föreningen Aguéli-museets vänner är han

både glad och stolt över att få visa en så gedigen samling verk av "salasonen" Ivan Aguéli.

Någon omhuldad son av bygden var Aguéli emellertid knappast. Inte förrän efter hans död erkändes hans storhet, och hans levnadsförhållanden under fläckande vistelser i Frankrike, Egypten och Spanien var erbarnligt torftiga.

Ständiga penningbekymmer och grubblerier tonsatte hans vardag, och kråkgiftet fosforos var en vanlig rätt för att dämpa hungern.

Aguéli var en tid bosatt på Gotland, där han hämtade många av sina motiv.

Åtta år i Egypten satte också sina spår. Aguéli konverterade där till islam och studerade diverse ockulta vetenskaper.

Efter Aguélis död 1917 ombesörjde prins Eugen att hans tavlor fördes hem.

Jubileumsutställningen, som omfattar 88 målningar och teckningar, visas i Sala till och med 30 juni. (FLT)

ANN LYSTEDT

Aguëlmuseets i Sala förre intendent Kåge Bergman är en verklig eldsjäl när det gäller Aguëlis konst.
Foto: LARS HÖGLUND

FREDAGEN DEN 12 FEBRUARI 1993

MED MERA

En stor utställning av 40 verk av målaren Carl Wilhelmsons visas i Sala i slutet av maj. Han var en nära vän till Ivan Aguëli, men levde ett betydligt lugnare liv.

Tavlan tillhör Göteborgs konstmuseum

Utställning i Sala väcker stort intresse

Fiskarsonen och sedermera konstprofessorn Carl Wilhelmsons verk ställs ut i Aguëlimuseet i Sala i slutet av maj.

Genom ett stort arbete av Sala konstförening-Aguëlimuseet och Aguëlis vänner kan 40 verk av den folkkäre målarens visas.

Carl Wilhelmson är känd som en oöverträffad skildrare av Bohuslänns karga natur och den strävsamma fiskebefolkningen där. "Fiskekvinnor på hemväg från kyrkan" heter en av klassikerna.

Flera av tavlorna har inte ställts ut tidigare, så det kommande evenemanget har redan gett flerskall i konsttidkrifter i Sverige.

Verken är inhägnade från olika håll: Nationalmuseum, Göteborgs konstmuseum, Lunds och Borås museum, från Posthuset i Stockholm, Riksdagens konstsamling och från Sahlsrömsgården i Värmland.

Tidigt faderlös

Carl Wilhelmson föddes i Fiskebackskil, men blev tidigt faderlös.

Han studerade vid Valands konstskola för Carl Larsson. Mellan 1897 och 1910 var han själv lärare vid Valands konstskola i Göteborg.

1912 öppnade han en egen målarskola i Stockholm.

Liksom alla stora konstnärer hade han en Frankrike-tid. För Carl Wilhelmson inföll den 1890-1896. Han tog då intryck av den store Gauguins målar-teknik.

Målningarna som gjort honom till en av den svenska konstens främsta folklivsskildrare tillkom 1895-1910.

Vän till Aguëli

Det finns en koppling mellan Carl Wilhelmson och Ivan Aguëli.

De möttes under sin målar-tid i Paris, fiskarsonen från Bohuslän och veterinärsonen från Sala, ett möte som utvecklades till en livslång vänskap.

I jämförelse med Ivan Aguëli, som blev en debattlysten anarkist, förfloet Carl Wilhelmsons liv lugnare.

Han blev ledare på Valands tecknings- och målarskola och senare tf professor på Konstakademien.

Ett par somrar tillbringade Carl Wilhelmson hos familjen Sahlsröm i Värmland, där han bland annat målade "Juniafren", helgdagsklädda flickor i scharletter på väg till lördagsdansen samt "Gårdens dotter".

Mer allra mest känd är hun för sina motiv från Bohuslän.

Utställningen visas från den 24 maj till den 16 juni.

BIRGITTA ALENIUS

Doktorn som levde för konsten

"Han kom först in i en hall eller tambur där det hängde — över en dörr — en målning av Sven Erixson — X:et kallad. En alldeles strålände X:et dessutom! Strax fördes han in i ett stort ljusst galleri. In i konstens paradiset! Här stod han inför verk av konstnärer han lärt sig älska. Målningar av Ivan Aguéli, Karl Nordström, Helmer Osslund, Isaac Grünewald, ja till och med en Renoir fanns där."

Så berättar konstnären Jöran Salmson om när han som yngling besökte doktor Carl Friberg i hans privata hem vid Smedbroplan i Sala någon gång under 1930-talet.

SÅ träffade Käge Bergman, munnegod före detta intendent i Agnelimuseet, och lysnade till hans berättelse om konstnärerna Friberg och följade på Sven Norlings bilder av Carl Fribergs hem.

1922 kunde förste stadsläkare Carl Friberg, han var då i 50-årsåldern, flytta in i sin nybyggda villa vid Smedbroplan. Arkitekten John Åkerlund, som för övrigt byggde Tärna folkhögskola, stod för ritningarna.

I ett brunt fotoalbum, som ligger i Agnelimuseet, finns fotografier av alla rum i Carl Fribergs hem. Bilderna är tagna av Sven Norling, som följt Salas historia i flera decennier. Bilderna finns i Nordiska museets arkiv.

Knappt ett år efter Carl Fribergs död i juli 1949, visades

den 7 maj 1950 hans fantastiska konstsamling för allmänheten. Det var en unik utställning eftersom den ägde rum i den Fribergska villan vid Smedbroplan 2.

Kolossal tillströmning

Alla konstverk fanns på sina utspända plåtar, vilket också framgår av Sveo Norlings fotografier.

— Det blev en kolossal tillströmning av intresserade, inte bara från Sala utan från hela landet, berättar Käge Bergman.

Under den unika utställningsveckan i maj 1950 fungerade han som väkt.

Albumet skänktes till Sala konstförening 1984 av Gudrun Holmberg, som var bibliotekschef då.

SÅ strände träff med Käge Bergman, som tagit hem albumet för att förstärka fotoarkivet, och passade på att titta på bilderna med honom.

Vi fick en pratstund om doktorn och hans i renodlad ungdomstil och lite om vem han var denne doktor, vars hobby gått till eftervärlden som en kulturgärning av stort mått.

Första fotografiet är en bild av konstnärerna tillsammans.

Han ser lite sträng ut, förste stadsläkaren Carl Friberg, där vid skrivbordet i undersökningssalarna i huset på Smedbroplan 2.

— Han var en mycket vänlig och lägnad till sitt sätt, men utrustad med en stark vilja och helt klar övertid vad han ville, berättar Käge Berg-

man, som träffade honom när han flyttade till Sala 1943. Doktor Friberg hade bestämt vilka lotteripriser som skulle köpas till konstföreningen så blev det också så.

Doktors ritual

Carl Friberg blev Sala konstförenings förste ordförande och det var som sådan Käge Bergman lärde känna honom när han kom till Sala.

Föreningen bildades 1941 efter en succéerad konstutställning på Sala stads hotell. "Våra bästa tavlor" hette den och arrangerades av Kvinnornas beredningskommitté. Det var första gången doktor Friberg plockade ut några av konstverken för att visa offentligt.

Mycket väl minns Käge Bergman den gamle doktorn och hans ritual på konstutställningar.

— Först hängde han upp hatt och kläpp eller rock om det var kallt ute. Sedan tog han en pinnstol som stod i tamburen och flyttade den runt från det första konstverket till det sista, berättar Käge Bergman.

Lågt halvögt smulade han för sig själv: "Jaha, jaha, den är rasande bra den här. Jag tror så mycket öppna rörlapp på den för konstföreningen."

Efter en halvtimme återvände doktorn igen, hänger upp hatt och kläpp och sätter sig på framför några utvalda konstverk.

"Jaha, jaha, den är rasande bra den här. Jag tror vi sätter upp en rörlapp för mig."

Och så tog han sitt hatt och kläpp och gav sig ut i det vindslande folkivet i Sala.

Human mot patienter

Den 28 september 1895 kom Carl Friberg till Sala och tillträdde tjänsten som förste stadsläkare. Han hade tidigare uppträtt ett vikariat i staden och var en av de många sökande till stadsläkarsjämbeten.

Ett protokoll från den 10 juni 1895 kan man läsa på vilka grunder Carl Friberg fick tjänsten: "Han har tillväntat sig allmänt färdigaste på grund av sin noggrannhet och sin humansinnet mot patienterna."

Kyrkoherde Lindberg hade föreslagit en annan kandidat, men det blev Carl Friberg som fick tjänsten, förmodligen tack vare det goda intryck han gjort under vikariatet.

Doktor Carl Friberg vid sitt skrivbord i läkarmottagningen i villan vid Smedbroplan 2.

Tillsammans med sin hustru Hanna Helena kom han 28 september 1895 till Sala. Makarna var alldeles nygifta. Vigneten hade ägt rum den 17 september.

Carl Friberg var västgöte och född i Borås.

Mest känd är han säkerligen för sitt beaktande konstintresse och sin fantastiska konstsamling som blev en stor grundplåt till Agnelimuseet i Sala.

Men han var också en engagerad läkare, som aldrig tvekade att rycka ut vilken tid på dygnet det än var.

En hedersman

När Käge Bergman valde konstverken i maj 1950 i villan på Smedbroplan träffade han en man som upplevt doktors omsinnet på nära håll.

— Mannen var i 40-årsåldern och gick först runt och tittade på alla konstverk innan han började tala med mig, säger Käge Bergman.

— Doktorn Friberg var en hedersman, en mycket god människa, sa mannen. Jag kommer ihåg en gång när jag var pojke, vi var många barn bosade vid gravar och hade det fatigt. En natt blev morsan håfäst sjuk och blev ut i klockan var två-tre på natten måste vi kalla på doktorn.

Doktorn kom mycket riktigt, undersökte mamman och gav medicin. Han ville inte ta emot pengar utan sa att han skulle titta till henne någon dag senare.

På morgonen hittade familjen en ta under en vråkad duk på skåpen.

Doktorn intresserade sig naturligtvis för hygienien bland stadens befolkning. Tillsammans med den socialdemokratiska kvinnoföreningen köpte han för att vambadhuset, namena omgjort till blå salen och utställningslokalen Runda (in-

Villan byggdes 1922 och ritades av arkitekt Johan Åkerlund, som också stod för ritningarna till Tärna folkhögskola.

stret, skulle komma till stånd. Kvinnorna ville också ha en kommunal tvättstuga i källaren med tillhörande matvaruslag.

"Fribergs fula flickor"

Källarhuset vid Ekoby kvam kallades "Fisklären" och äppantrades säkert inte till bud.

Carl Friberg startade också tuberkulosföreningen i Sala.

Konstintresset väknade sent hos Carl Friberg. Han var en bit över 50 när han började skaffa en del oljemålningar.

Anna Agéli, Ivan Aguéli och var en av Carl Fribergs patienter.

En dag frågade hon om doktorn kunde få ut något av en tavla som soven gjort. Hon förvarade den med bildstäm mot väggen i en garderob. Det var en kvinnlig modellstudie och allför vägd enligt henne.

Till slut intog Agéli numerärt förstaplåsen i hans samling med 32 målningar och elva blyerts-teckningar.

Carl Fribergs hustru och många av vännerna skojade om "Fribergs

fula flickor".

Huset vid Smedbroplan hade ordentligt med utrymme, framfört allt vägar att fylla med konst.

På en av bilderna ser man Milles "Dödsängeln" i ett av rummen i bleksterrängen fanns en porträttbyrå av Karl Nordström.

Inköpen gjorde han i på utställningar och konstauktioner framförallt i Stockholm.

Dyrbart på väggarna

Konsten hängdes överallt i den Fribergska villan. Till och med undersökningssalarna i läkarmottagningen hade dyrbar konst på väggarna.

Jöran Salmson som besökte Carl Friberg som ung skriver så här:

"Doktorn följde mig runt och berättade om sina klenoder. Ansiktet lysade när han berättade och förklarade. Han var inte längre en banal läkare bortom det brusande konstlivet utan var själv en besjälad konstnär."

BIRGITTA ALENIS

I dagliglivet ser man många av de tavlor som nu finns i Agnelimuseets ägo.

Käge Bergman före detta intendent berättar om Carl Friberg och visar fotografierna från konstnärernas hem för SAs-reporter Birgitta Alenius.

FOTO: PER W. OLSSON

Urnomgärdad vattenskulptur till minnet av Ivan Aguéli

Till hösten, eller eventuellt till nästa vår, kan Salas nya "utsmyckning" invigas.

Det är en vattenskulptur, omgärdad av urnor, mönster i marken och växtlighet, tillägnad Ivan Aguéli.

Ivan Aguélis plats skall ligga vid Agueligatan, på gräset mellan Lällån och Sala Allehända. Konstnären Acke Oldenburgs förslag är en vattenskulptur i stengods, där vattnet hela tiden rinner över. Kring själva skulpturen skall olika markarbeten göras.

Upprinnelsen till det hela är ett uppdrag från kommunstyrelsen. Efter samordning av Sala kommuns fonder skall vissa fondbeslut verkställas. Ett är makarna Åkermans fond, där medlen skall gå till försköning av Sala.

Bara ett förslag

Kommunstyrelsen tillsatte en arbetsgrupp, bestående av kommunarkitekt Fredrik Meurman, kultur- och fritidschef Curt Hellman och stadsträdgårdsmästare Göran Söderberg.

Deras första förslag var tre - förutom Ivan Aguélis plats också en ny parkstuga eller en plantering i en

rondell. Men kommunstyrelsen ville bara ha ett förslag, och kvar är nu alltså Ivan Aguélis plats.

Täcks av fonder

Kostnaden för iordningställandet av vattenskulpturen och kringarbetena är beräknade till omkring 600 000 kronor.

Fondpengarna täcker i stort sett kostnaderna, berättar Fredrik Meurman. Vi har också ansökt om mer fondpengar i kultur- och fritidsnämnden, och en del pengar tas av parkförvaltningens medel.

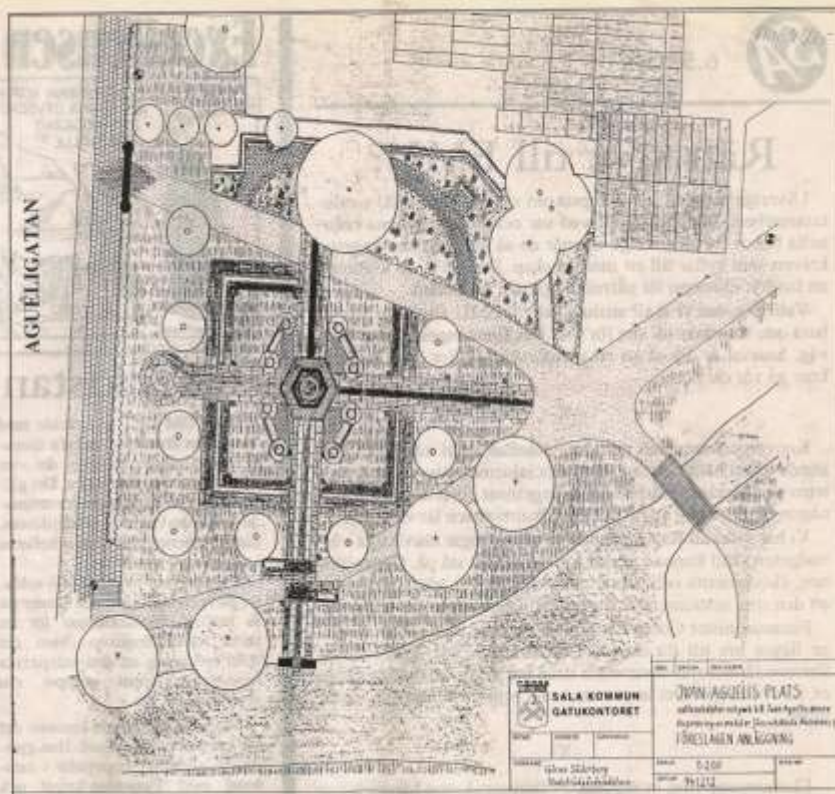
När kultur- och fritidsnämnden skulle behandla ansökan ur den fond de handlar, Sala sparbanks kulturfond, blev beslutet dock en återremiss. Nämnden ville se alla tre förslagen innan den tog beslut.

Inget att säga

Men egentligen verkar det som om kultur- och fritidsnämnden inte har speciellt mycket att säga till om när det handlar om den här utsmyckningen. Gruppen, tillsatt av kommunstyrelsen, har bestämt sig för ett förslag, och det är också kommunstyrelsen som beslutar om just de här fondmedlen.

Är det inte underligt att kultur- och fritidsnämnden inte har mer att säga till om när det handlar om en sådan här sak?

Kulturnämnden har givetvis rätt att komma med synpunkter,

En vattenskulptur omgärdad av mönster och växter. Det är så Ivan Aguélis plats är tänkt. Konstnären är Acke Oldenburg.

säger Fredrik Meurman. Och de har ju också haft sin förvaltningschef med i gruppen. På sammanträdet kom ärendet upp eftersom det var en ansökan ur den fond nämnden har.

SA har sökt kultur- och fritidsnämndens ordförande, Peter Saaw, sp. utan att lyckas. Det var han som under sammanträdet begärde att ärendet skulle återremitteras. Arbetsutskottets förslag var att tilldela projektet Ivan Aguélis plats Sala sparbanks kulturstipendium för 1995 och 1996.

ANNCI LARSON

Arrangemang

Richard Bergh-utställning

Ett 40-tal verk av Richard Bergh (1858-1919) visas på Aguélimuseet i Sala med invigningstal fredagen 19 maj kl. 17.00 av överintendent Ulf Linde, Thielska galleriet, Stockholm.

Utställningen pågår t.o.m. 31 juli.

Öppettider: tisdag-söndag kl. 12.00-16.30, måndagar stängt

Arr: Sala Konstförening Aguélimuseets vänner Kultur o. Fritid

SA 1995-05-19

Pompösa pärlor på utställning

Den stora Richard Bergh-utställningen på Aguélimuseet i Sala invigs i dag. Utställningen kommer att pågå under tio veckor och förväntas locka konstintresserade från hela landet.

Utställningen omfattar ett 50-tal verk, bland annat de imponerande målningarna *Hypnotisk seans* och *Sluten seans*. Även förstudierna till det berömda Gustaf Fröding-porträttet finns med i utställningen.

Sidan 20

Här hängs en av "pärlorna" i utställningen, den pompösa *Hypnotisk seans*. Det är konstföreningens ordförande Stig Reimersson och konstnären och ledamoten i Aguélimuseets vänner styrelse, Acke Oldenburg, som hänger tavlan.

FOTO: PER-ERIK HAGMAN

KULTUR MED MERA

'Richard Berghs betydelse för den svenska konsten kan inte överskattas'

Det var fullsatt – eller i varje fall fullt så långt stolarna räckte – i Blå salen i Augélimuseet när den stora Richard Bergh-utställningen invigdes i går eftermiddag. Huvudperson, förutom målaren, var professor Ulf Linde, som höll ett fängslande tal över Richard Berghs utveckling från rationalist till symbolist.

Bland de konstvänner som lyssnade till Ulf Linde fanns bl.a. TV-mannen och konstkännaren Bengt Lagerkvist. Där fanns givetvis också före intendenten Kåge Bergman. Och ordföranden i Augélimuseets Vänner, före landshövdingen Osborne Bartley, hälsade de talrika invigningsbesökarna, samt professor Linde, välkomna.

Intelligent målare

Ulf Linde började med att säga, att Richard Bergh inte var och är Sveriges bästa målare.

– Men den mest intelligenta genom tiderna, tillade han genast.

– Hans betydelse för den svenska konsten kan inte överskattas. Hans tankar gick in i konsten, sade han också.

Ulf Linde framhöll att Richard Bergh började som naturalist och hade Emile Zola, i litteraturen, som den stora förebilden, liksom Charles Darwin, som var den tidens största vetenskapliga auktoritet och förnuftsens banérförare.

Professor Ulf Linde höll ett fängslande tal om Richard Bergh. Här framför ett självporträtt av Bergh. FOTO: PETER WIERKOSKI

Men människan är icke förnuft allena utan även instinkter, drifter och passioner – eller med andra

ord, det omedvetna finns i oss alla, som bl.a. Sigmund Freud framhöll. Symbolism innebär att konst-

verk, med sina färgers klang, talar till hela människan och inte bara till biten förnuft. Och det var då

Richard Bergh kom, till hur hela människan hamnar i en stämning gentemot ett konstverk, så att gränsen mellan subjekt och objekt rivs.

Ulf Lindes tal är värt en större mäsia, men utrymmet medger inte detta. Dock framhöll han i slutet av sitt tal att beteckningen nationalromantiker på "pariserpojkarna", bl.a. Richard Bergh, är helt felaktig.

– De sökte sig inte tillbaka till Sverige för att måla Sverige utan för att söka sina undermedvetna rötter. Det är provinsialsymbolism, framhöll Linde.

Lysande gestalt

Han avslutade med att säga att Richard Bergh är Sveriges första verkligt moderna konstnär – och en lysande gestalt.

Han får medhåll av Bengt Lagerkvist, ledamot av styrelsen i Augélimuseets Vänner.

– Det är bra att andra än Carl Larsson och Bruno Liljefors lyfts fram, menar Lagerkvist.

Konstnärerna som just lyfts fram i Sala ska ha viss anknytning till Ivan Aguéli. Och då finns det en som har mycket stor bindning till Aguéli, nämligen Prins Eugén. Kanske nästa stora projekt?

– Inte osannolikt, säger Bengt Lagerkvist.

Men nu är det Richard Bergh som gäller. Utställningen är invigd, den öppnar för allmänheten i dag, och arrangörerna hoppas på stort intresse.

Och allt talar för detta.

BERTIL NORBERG

Annons i SA 10.5.96.

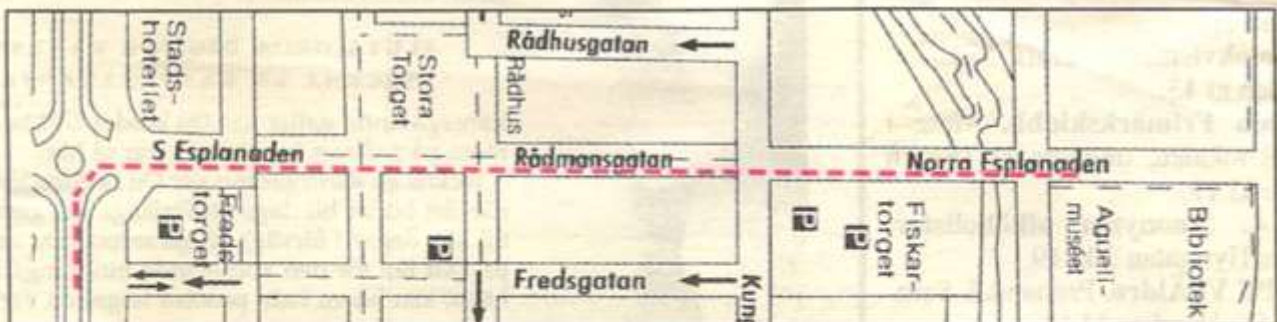
Drottningen kommer till Sala!

Drottning Silvia

På fredag den 10 maj besöker Hennes Majestät Drottningen Sala. Salapolisen kommer att eskortera drottningen och hennes följe via Södra Esplanaden, Stora Torget, Rådmanngatan, Norra Esplanaden, fram till Aguélimuséet.

Eskorten beräknas ske mellan **13.45-14.00**. För allmänheten som vill vara med och välkomna Drottning Silvia till Sala rekommenderar vi platser utefter eskortvägen i Sala Centrum.

--- Drottningens eskortväg genom Sala stad

SALA ALLEHANDA

ÖSTRA LÄNSTIDNINGEN

TEL 0224/ 561 00

Guldglans över Sala

Strax före halv två i går var allt sig likt i Sala. Men vid halv två var scenen en annan.

Människor i hundratals i väntan på en drottning.

Den iskalla nordavinden klarade inte att blåsa bort rojalismen som värmdes hela centrum i går.

Vid Aguelimuseet steg förväntansfullt sorl till ett jubel när drottning Silvia klev ur bilen, log och vinkade.

Lycklig var lilla Ingrid Lindow, sju år (bilden) som fick ricka blomsterbuketten till drottningen.

Sidorna 8-9

FOTO: JÖRGEN PETERSSON

37 som tror på sina idéer
Sidan 2

Datorn som lånekort
Sidan 11

Ett levande landskap
Sidorna 18-19

SA I dag

SALA

Sala gruv- och turismstyrelseordförande Carola Gunnarsson anser att gruvbolaget inte går att driva i dagens form. Bolaget själv dödar utan mer kommunalt stöd, säger hon. Sidan 3

FÖRETAG

Förre näringsminister Per Westerberg, m, besökte sina partibröder i Sala. Han gav bland annat sin syn på hur det går att ordna ett bättre klimat för företag. Sidan 10

HEBY

Heby kommun kan tänka sig att sälja den gamla bryggerbyggnaden mitt i samhället. Men köparen skall kunna garantera att huset bevaras. Sidan 12

INRIKES

Sju män har gripits av polisen misstänkta för vapenstölden i Kungsängen förra helgen. Polisen hittade också ett flertal av de stulna vapnen. Sidan 14

UTRIKES

Då en tredjedel av rösterna räknats såg det ut som om president Yoweri Museveni vunnit en jordskredsseger i valet i Uganda. Sidan 14

SPORT

I dag skrivs det lite damfotbollshistoria i Salatrakten. För första gången möts två division II-lag i ett derby. Det handlar förstas om Västerfärnebo AIF och Heby AIF. Sidan 21

VÄDRET

SALA • HEBY
+14 Sidan 31

Alla ville se drottningen

Strax före halv två igår var staden Sala sig alldeles lik.

En snål iskall nordanvind blåste runt torra fjolårslöv på gatorna.

En och annan Salabo stretade fram med fredagsmatkassen mot tobaksaffären för lämna in tipset.

Vid kvart i två var inget sig likt.

Silvia måste alla se.

– Ser du nåt ännu?

– Tina nu kommer en grön bil med lyktor på taket – nej den svängde in på Vasagatan.

– Men nu – nu kommer dom!

Först kom en polisbil, sedan Silvias, därefter livvakterna i egen bil och sist kom två cykelburna poli-

ser, Anders Åkesson och Stefan Johansson.

Glada barn sprang efter bilen hela vägen från Hemköp och vinkade av alla krafter in till Silvia i bilen.

Utänför Berghs blomsterhandel vinkade affärsbiterna med gulblå flagga. De hade dagen till ära satt ut blommor i de svenska färgerna.

Vid Aguelimuseet steg sorlet redan innan Silvias mörkblå Volvo stannat. När hon öppnade bildörren ökade sorlet och när hon klev ut i all sin glas (cerisefärgad Chanel-dräkt och vit yllecape) och vinkade till de flera hundra människorna, som väntade vid museet, steg sorlet till jubel.

Mottagningskommittén Sög Reimersson, Ulla-Beit Holmér, Osborn Bartley och landshövding Jan Rydell skred ut från bibliotekets foajé och gick Silvia till mötes. Blomsterflickan Ingrid Lindow, 7 år, kom med vacker blågul buket

och lämnade den till drottningen.

Jennie Rosendahl och Sandra Svensson från Lärkbacksskolan var kameraburna och hade turen att stå på första parkett alldeles intill avspärningarna.

Redan vid halv två stod tre hängivna rojalister från Hedåker och väntade på sin drottning.

– Det är värt att vänta på Silvia, sa Birgit Hedlund och fnittrade som en fliska fast hon är över 80.

Värdinnan Hanna-Greta Widén, 85, hade sett kungen när han var i Sala 1974 och kunde inte missa drottningen.

Chauffören Kerstin Josefsson, också hon i mogen ålder, var lika förvåntansfull som de två andra.

– Vi följer noga med i kungafamiljens görande och lätande.

Lyckan var fullständig, när Silvia bara stod någon meter ifrån dem.

Ingen av dem trok på republik.

BIRGITTA ALENIUS

– Det är värt att frysa för att få se drottning Silvia, sa Birgit Hedlund från Hedåker. Hon och värdinnorna hade inslagit sin plats någon timme för ögonblicket D som i drottning.

Drottning Silvia spar inte på sina vackra leenden.

FOTO: JÖRGEN PETTERSSON

Växterna puts väck

Parkförvaltningen grävde ner växter på torsdagen – och natten mot fredagen grävde någon annan upp dem!

Som SA berättade i fredagsstämningen passade parkförvaltningen

inför drottning Silvias besök på att byta ut en del skamflåde växter vid entrén till biblioteket och Aguelimuseet. När så personalen på fredagsmorgonen kom för att vattna växterna var de helt enkelt borta. Tre barväxter, två rhododendron och litet pensée hade försvunnit

tillsammans med någon växtskåde (?) person.

Det fick bli snabbutryckning.

– Vi fick skrapa ihop vad vi hade över, så att det skulle se någorlunda snyggt ut när drottningen kom, säger Christer Rodberg på parkförvaltningen.

– Nu kommer dom! Jennie Rosendahl och Sandra Svensson stod med kamerorna i högsta lugn för att få en egen bild på Silvia.

Höll tal vid invigningen

– Det känns helt självklart att prins Eugens verk visus här i Sala närmare 80 år efter Ivan Aguélls död, sade drottning Silvia i sitt korta invigningstal.

Hon knöt då an till det faktum att det var prins Eugen som räddade Aguélls konstnärliga kvarlämningskap åt eftervärlden.

Det är långtifrån alltid drottningen håller ett eget tal när hon inviger utställningar och liknande. Men den här gången var speciell. Den som målat tavlorna var en kunglig person, som till Oscar II och farfars farbror till Carl XVI Gustaf.

– Det är alltid med stor glädje jag återser prins Eugens målningar. Det är få som kan skildra den svenska naturen som han, sade drottningen och fortsatte:

– Vi ska nog alla vara tacksamma över att kung Oscar II:s barnaskara var stor och att prins Eugen befann sig långt ifrån tronen. Annars hade vi säkerligen gått miste om en stor landskapsmålare.

Innan drottningen talade och förklarade utställningen invigde hade

Waldemarsuddes överintendent Hans Henrik Brummer hållit ett föredrag om prins Eugens väg till konstnärskapet. Brummer beskrev prinsen som en radikal person, som gick sina egna vägar och intog sina egna ståndpunkter. Som konstnär var han öppen för olika influenser, men följde även där sin personlighet.

– Ta till exempel målningen Molnet. Det är många konstnärer som målat moln, men stigen som slingrar sig bortåt är prins Eugens egen. Den antyder tid, lång tid, sade Hans Henrik Brummer.

Brummer ställde själv frågan huruvida prinsens radikalism speglas i hans måleri, och svarade också på den:

– Nej, jag finner där snarast den stora friheten, där motsäringarna är upphävda.

Prins Eugens vilja var att hans konst skulle visus och spridas.

– Därför tyckte vi på Waldemarsudd att det här projektet i Sala var så viktigt att det borde få äga rum just här. Det ska ses som en tydlig markering att detta samarbete ska fortsätta, sade Hans Henrik Brummer.

INGALILL FÖRSS NORBERG

Salapolitisen och Säpo-män såg till att allmänheten hölls på behörigt avstånd. Föremålet för intresset, drottning Silvia, tog mot alla.

FOTO: MADELINE ERIKSSON

Knäpptyst i Blå Salen när Silvia steg in

När drottning Silvia stiger ur bilen och folket jubel utbryter utanför museet, då sträcker de drygt 100 speciellt inbjudna liit extra på sig inne i Blå salen.

Något jubel blir det dock inte där inne. Tvärtom, det är knäpptyst när den leende drottningen i ceriseröd dräkt stiger in i salen.

Past sedan sätter klickandet och blistrandet igång. Pocketkamerorna konkurrerar med pressfotografernas mer avancerade, ändå till drottningen slår sig ner med sin obligatoriska kudde bakom ryggen.

Säpo-män, som pratar i rockarmen och har snäckor i öronen, för tankarna till Hamilton.

Deras vaksamma ögon får över de församlade, men alla sitter snällt på sina platser och lyssnar till Osborne Barleys hälsningsanförande. Han betecknar drottningens närvaro som en glanstill höjdpunkt i Aguelimuseets verksamhet.

Sedan talar Waldemarsuddes överintendent Brummer, och därefter drottningen. Efter den varma applåd hon får går hon tillsammans med de två första stolaraderna honorarietres upp för att se själ-

va Aguelimuseet. Där visas hon runt av museets Lenn Pettersson.

På vakt

Hela tiden står Salapolitens Per Skog på vakt ute i foajén, vid trappan till övervåningen. Han ser glad och nöjd ut. Det är första gången han vaktar en kunglighet.

– Jag var med när dåvarande statsminister Ingvar Carlsson besökte Enköping i slutet av 80-talet, men det var inte alls samma sak. Det är härligt att se hur folk lyftar sin drottning. Självt tycker jag hon är en underbar person, säger han.

Nere i Blå salen får de övriga en chans att begrunda prins Eugens målari och att "mingla", det vill säga flyta runt och prata några ord med alla bekanta och eventuella obekanta. Det minglas friskt.

Eva Hellbom pratar konst med Bengt Forsberg, båda själva utövare.

Inte Venus

Carnelomonernas Björn Bohm och Johanna Romero (icke iklädd den röda vapustyrelsen) hon har som Venus på kvällstid just nu) tittar på folk och samtar kanske (mycket till kommande uppsättningar).

– Ja, det är ju faktiskt teater det här också, och då inte menat i negativ bemärkelse. Det är ju bara det

att folk inte precis betar sig som vanligt när drottningen är i närheten, säger Björn Bohm.

Kds-kvinnan Sickan Palm i gul dräkt och blå blus är beredd med kameran när drottningen återvänder, och det är hon inte ensam om. Pressfotografernas kameror blistar när drottningen vandrar runt bland prins Eugens målningar i sällskap med Hans Henrik Brummer.

Efter några minuter blistar även hovdamens ögon.

– Nu är det nog. Nu får ni inte plåta mer, säger hon till fotograferna.

När en av dem försiktigt höjer kameran får vederbörande en ännu skarpare tillsägelse:

– Jag ser dig nog!

Fotograferna ger upp, men SA vill gärna få en liten pratstund med drottningen.

– Nej. Tiden är alltför knapp, vi måste iväg strax, säger hovdamen.

Drottningen själv ler vänligt mot de inbjudna och tittar på tavlor. Strax efter halv fyra är besöket slut och allmänheten får lön för sin väntan utanför. Drottningen vinkar en sista gång och får iväg.

Lyckad invigning

Inne i Blå salen gläds medlemmarna i Sala konstförening och Aguelimuseets Vänner tillsammans över en lyckad invigning.

– Noggrann planering gav resultat, myser Sög Reimerson.

– Och vi fick beröm av säkerhetsmännen, uttalar Ingrid Holmgren.

Bland de glada är också Hans och Ingrid Agrell, som drottningen tog i hand och sade adjö till.

– Ja, vi talades vid uppe i museet och jag berättade för henne att jag varit i hennes hemstad Heidelberg och fotograferat den sommerska villan. Det gjorde henne förtjust, säger Hans Agrell.

Den som inte var inbjuden och som inte hann till Blå salen sent i går eftermiddag, efter drottningbesöket, har god sam tid på sig att se utställningen. Den visas till och med den 30 juni – fast då utan Silvia förestås.

INGALILL FORSS NORBERG

Drottning Silvia och hennes tavla – ja, målningen Parisermode ägs faktiskt av kungafamiljen själv, eller närmare bestämt Kungliga husgerådskammaren.

Drottningen visades runt på utställningen av Waldemarsuddes överintendent Hans Henrik Brummer.

En stilleben och ett kvinnoporträtt från prins Eugens tid i Paris i slutet av 1880-talet.

FOTO: JÖRGEN PETTERSSON

VLT 11. 5. 96.

Foto: MARGARETA ANDERSSON

Trängsel rådde utanför Aguellmuseet i Sala i går. Förväntansfulla människor hade samlats för att se drottning Silvia inviga utställningen med målningar av Prins Eugen. Klockan 14 anlände drottningen. Hon vinkade, tog emot blommor från barn och gjorde entré i museet med ett stort leende. Drottningen var klädd i en rosalila ylleklädnad och höll en buket med gula, vita och rosa blommor.

Hans Henrik Brummer, överintendent på Waldemarsudde berättade om Målarprinsens konstnärsgärning. Drottning Silvia sade att Prins Eugen, som få andra, skildrade den svenska naturen med vitsippsbackar på våren och nordiska sommarnätter. Han var en av landets främsta landskapsmålare.

– Han var sina vänners vän och hjälpte många konstnärer, bland annat Ivan Aguéli. Därför är det naturligt att Aguellmuseet visar prinsens målningar, sade hon.

Du kan läsa mer om utställningen i VLT på måndag. □

Höjdpunkt.

Molnet var Prins Eugens bästa målning, anser Hans Henrik Brummer, överintendent på Waldemarsudde.

Foto: MARGARETA ANDERSSON

Frid från prinsens palett

■ Prins Eugen var radikal och självständig, men i hans konst härskar frid och harmoni. Utställningen på Aguellmuseet i Sala har titeln Prinsen hos Anarkisten och består av konstverk från Prins Eugens bästa period, 1890-talet.

Sidan 8, del 1

VLT 13. 5. 96.

Drottning Silvia och prinskonsten

Oscar II hade många barn, och tur var väl det, annars hade aldrig prins Eugen haft tid att ägna sig åt sin målning.

Detta slog drottning Silvia fast då hon invigde en utställning med prinsens verk.

– SISTA SIDAN –

HEJ SALA. Drottning Silvia var en populär gäst i grannstaden. ➔

17.5.96.

Mir.
HK

UPPLANDS STORA MORGONTIDNING

2/1/0 LÖSNUMMER 8:-

Foto: Pelle Johansson

Celebert besök. Det blev ett kungligt möte på Aguëlimuseet i Sala när drottning Silvia kom för att se målarpriinsen Eugens verk.

Kungligt möte på museet

Sala och stadens Aguëlimuseum hade celebert besök på fredagen. Två kungligheter möttes när drottning Silvia invigde konstutställningen Prinsen hos anarkisten.

Utställningen, som består av ett

fyrtyotal verk av prins Eugen, kommer mestadels från samlingen i målarpriinsens hem, Waldemarsudde i Stockholm.

Inbjudna till Aguëlimuseet i Sala var 150 gäster som bevittnade invigningsceremonin.

Waldemarsuddes överintendent Hans Henrik Brummer talade om prins Eugen och hans konstnärskap och därefter höll drottningen ett anförande om prinsens konstnärskap och dess betydelse för kungahuset. Hon talade också om

prinsens roll som mecenat för många andra konstnärer.

Nu hänger prinsens och anarkistens verk sida vid sida, på samma museum i Sala.

Sidan 12

Silvia invigde Eugenutställning

Kungligheter möttes i Sala

Ett möte mellan två kungligheter skedde på fredagen i Sala. Det var när drottning Silvia invigde utställningen Prinsen hos anarkisten på Aguelimuseet.

Utställningen består av ett 40-tal verk av prins Eugen, och är till största delen inlånad från Waldemarsudde.

Prins Eugen, som föddes 1865 och var yngste son till Oscar II, visade redan i unga år konstnärliga anlag och fick tidigt epitetet Målarprinsen.

Men det skulle dröja innan han satsade helhjärtat på att utbilda sig till konstnär, ett smått uppseendeväckande yrke för en kungason under den oskarska eran.

Vad kunde väl passa bättre än att en annan kunglighet invigde utställningen, ansåg man i Sala och skrev till drottningen, som tackade ja till inbjudan.

Cerise och guld

Och efter en kortge genom Sala med hovdamer och säkerhetsvakter anlände drottningen till Aguelimuseet klockan två. Där väntade 150 inbjudna personer på det kungliga foljet med drottning Silvia klädd i cerisefärgad och guldkantad dräkt.

En av dem som tog emot var Hans Henrik Brummer, överintendent på konstmuseet Waldemarsudde i Stockholm, där Prins Eugens stora konstsamling visas alljämt.

Dit flyttade Målarprinsen år 1905 och där härbergerade han sin stora konstsamling. Han gjorde själv den första ritningen av hemmet och uppdrog sedan till arkitekten Ferdinand Boberg att genomföra hans plan.

När han dog 1947, 82 år gammal, donerade han hela egendomen till svenska staten.

Intendent Hans Henrik Brummer berättade på invigningsdagen om prinsen och hans konstnärskap, och Osborn Bartley, som är ordförande i Aguelimuseets vänner, välkomnade de inbjudna.

Efter att de två herrarna talat, höll drottning Silvia ett kort anförande om prins Eugen och hans betydelse för kungahuset, och om hans mecenatskap som i hög grad gällde Salasonen och konstnären Ivan Aguéli.

Räddade tavlorna

Det var prins Eugen som efter Aguelis hastiga dödsfall i Barcelona 1917 arrangerade och bekostade hemtransporten av hans tavlor, och därmed räddade dem från att hamna på någon spansk soptipp.

Målarprinsen stöttade även Agueli ekonomiskt och hjälpte honom när han stod åtalad i Paris för samförstå med anarkister.

Prinsen intygade då att Agueli förde ett anständigt le-

Foto: Pelle Johansson

Drottning mötte prins. Prinsen hos anarkisten heter utställningen av verk inlånade från Waldemarsudde som drottning Silvia invigde i Sala på fredagen. Prinsen var prins Eugen och anarkisten konstnären Ivan Aguéli.

verne och han frikändes därmed efter att ha suttit häktad i flera månader.

Efter invigningsceremonin serverades champagne, och drottningen och ett mindre folje guidades runt genom museets egna samlingar. Intendent Lena Pettersson berättade om den Fribergiska samlingen, som består av Ivan Aguelis konst och som donerats av Carl Friberg, konstintresserad doktor som hade Ivan Aguelis mor som patient.

När de 150 stolarna plockats bort från blå salen fick drottning Silvia också en visning av utställningen hon invigt. Efter drygt en och en halv timme på museet begav hon sig ut i blåsten och den väntande bilen.

Strax därpå öppnades Aguelimuseet för allmänheten.

På måndag kommer korsetvaren Bengt Lagerkvist, känd från TV, att hålla ett föredrag om prins Eugen och utställningen på museet. Utställningen pågår till 30 juni.

LÖTTA FRITHOF

Rosa rosor till drottningen. Som vanligt när drottningen är på besök välkomnas hon av barn och blommor. Sofia Karlsson, Lina Lindell och lilla Elin Karlsson kom med var sin ros.

S. H. K. P. J. 1895 - 1898 H. 11. 9. 96

Foto: STEIG NORLING

KORT OCH KÄRNFULLT. Hennes majestät behövde inte använda så många ord för att beskriva sina djupa känslor för prins Eugen och hans konst under sitt invignings-tal.

SILVIA I SALA

SALA (EP)

Oscar II hade många barn, och tur var väl det, annars hade aldrig prins Eugen haft tid att ägna sig åt sin målning.

Detta slog drottning Silvia fast då hon i fredags invigde en utställning med prinsens verk.

"Prinsen hos anarkisten" är mottot på den utställning av prins Eugens konst som i fredags invigdes på Agueli-museet i Sala.

Konstnären och salusömen Ivan Agueli satt fingslad i Pris 1894 åtalad för samöre

med franska anarkister men tack vare ett brev från prins Eugen frikändes han.

Liktade stöd gav prinsen Ivan Agueli ett flertal gånger och när Agueli omsköt i Barcelona 1917, han blev övekörd av ett lok, var det prinsen som såg till att hans kvarlätningskap kom hem till Sverige.

Glädjande

Utställningen som omfattar ett 40-tal verk, varav de flesta är utlånade från Waldemarsödde, invigdes av drottning Silvia.

- Det är alltid glädjande att

återse prins Eugens målningar, sa drottning Silvia i sitt invigningstal.

- Vi ska vara glada över att Oscar II barnskara var stor och att prins Eugen var långtifrån att tillträda tronen, annars hade Sverige gått miste om en av landets största landskapsmålare, fortsatte hon.

Om drottningen bidrog med själva invigningen så har hennes man hans majestät bidragit genom att ställa två av prinsens målningar till förfogande till utställningar.

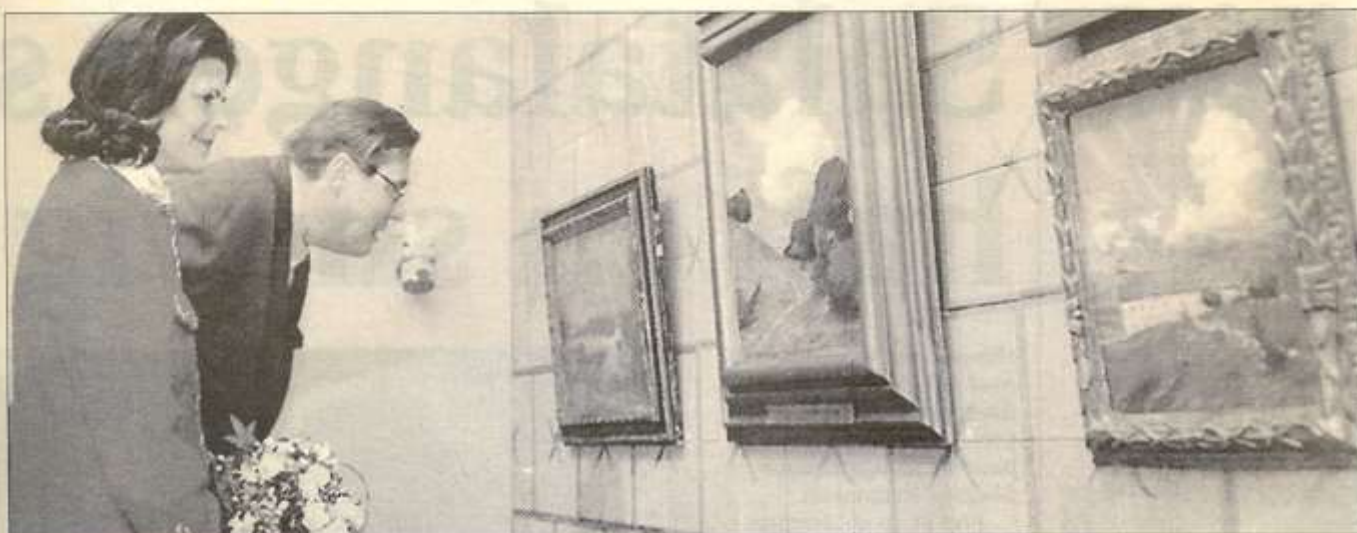
Utställningen pågår till och med den 30 juni.

Erik Pettersson

BOMBFRI BLOMMA. En speciellt utsedd flicka överlämnade en vacker bukett till hennes majestät. Innan överlämnandet hade dock buketten undersökts så att den inte innehöll några bomber.

Pampig start. Stigen som slingrar sig bortåt är prins Eugens egen, den antyder tid, lång tid, sade överintendenten från konstmuseet på Valdemarsudde, Hans Henrik Brummer, när Drottning Silvia invigde prinsens tavlor.

FOTO: MADELENE ERIKSSON

Prins Eugens stigar gav dubbelt upp

SALA

Prins Eugenutställningen sågs av 4 000 besökare.

– Det är mer än dubbelt så många som vi hade hoppats på, säger Madeleine Östlund på Augélmuseet.

Prins Eugenutställningen pågick från den 10 maj till den 30 juni. Under den tiden kom 4000 besökare, varav 3000 betalade

inträdesavgift. Resten var inbjudna gäster.

– Det är vi väldigt nöjda med. Vi hade hoppats på 1500 besökare. Förra årets utställning med Richard Bergh hade långt färre besökare, säger Madeleine Östlund.

Stor bevakning

En del av förklaringen är att Prins Eugen är ett mer välkänt namn, men också den stora

massmediabevakningen. Utställningen blev känd över hela Sverige, bland annat via artiklar i tidningen Vi och Kulturens värld.

Ökat intresse för Aguéli

Det förde också med sig ett ökat intresse för de ordinarie utställningarna.

– Nästan alla besökarna såg Augélidelen av museet och blev glatt överraskade. Sedan har de

skickat hit sina bekanta, säger Madeleine Östlund.

Hur utställningen gick ekonomiskt kommer att redovisas först i augusti.

– En sådan här utställning kostar ju ganska mycket, med försäkringar, transporter och extra personal, men vi har nog fått ett visst överskott i alla fall, säger Madeleine Östlund.

ANNICA GRENHOLM
0224-561 73

Sex miljoner till konstinköp

7/9-96

Överraskande gåva skapar glädje på Aguélimuseet

Värdepapper. Sala konstförenings ordförande Anne-Marie Skölin och Jan-Olof Olsson från Sala sparbank studerar makarna Palmes testamente. Deras donation är i dag värd nära sex miljoner kronor.
kommentar att få använda Blå salen på heltid.
Makarna Ragnhild och Tore Palm, Sala, testamenterade en stor del av sin kvarlåtenskap till Nationalmuseum. Pengarna – nära sex miljoner kronor i dag – ska användas för inköp av konst, som ska hängas på Aguélimuseet.
Sidan 10

LÖRDAGEN DEN 7 SEPTEMBER 1996

SALA ALLEHANDA

– Sala har fått en ny silvergruva!

Glädje på Aguélimuseet • Sex miljoner till konstinköp

SALA
Aguélimuseet och Sala är vinnare när en donation till Nationalmuseum nu offentliggörs. Makarna Ragnhild och Tore Palm, Sala, testamenterade nära sex miljoner kronor att användas för konstinköp till Aguélimuseet.

– Nu måste vi få Blå salen, säger Anne-Marie Skölin, ordförande i Sala konstförening.

Frédagen var en stor dag på Aguélimuseet. Två bisade flaggor vid ingången skvallrade om frände.

För ett konstmuseum, som drivs av en liten konstförening, kan knappast något vara lika mycket värt att få som kommande konstinköp för miljontals kronor.

– Donationer i den här storleksklassen är över huvud taget inte särskilt vanliga i Konstsvetige, säger Olle Granath, överintendent vid Nationalmuseum. Han var i går på plats på Aguélimuseet för att berätta om donationens innehåll och betydelse.

Konstglädje. Anne-Marie Skölin, ordförande i Sala konstförening, gläds tillsammans med Olle Granath, överintendent för Nationalmuseum, över makarna Palmes donation.

Fortsättning nästa spalt.

Ung svensk konst

–Fokus läggs på Agnell och hans samtid, men makarna Palm nöjde sig inte med det. De var vidsyniga och skrev in i testamentet att avkastningen också kan användas för inköp av ung svensk konst, berättar Olle Granath och tillägger:

–Det innebär att Aguélimuseet är på väg att växa oerentligt. Ska man ge Salaborna och deras folkydda politiker ett ord på vägen så är det att vara uppmärksamma på vad som nu hänt. Museet är inrymt i ett underbart vackert hus, men behöver expansionsmöjligheter.

Ny silvergruva

Han framhåller att förutsättningarna nu är goda för ett ännu intressantare museum, som kan locka allt fler utifrån till Sala.

–Sala har helt enkelt fått en ny silvergruva i och med den här donationen, slår Olle Granath fast.

Vill ha Blå salen

Anne-Marie Skölin valdes i maj till ny ordförande för Sala konstförening och fick redan då besked om donationen. Den första överraskningen har lagt sig, men hon är förstas befärande mycket glad.

–Det är något fantastiskt vi får vara med om i föreningen. Det är stort inte bara för oss utan för hela Sala. Vad vi nu ska göra är en framställning till kommunen om att få disponera Blå salen på heltid och inte som nu enbart vid vissa tillfällen under året, säger hon.

Aguélimuseets intendent Katarina Almqvist håller med om det.

– Blå salen är vad vi behöver.

Där är dessutom säkerheten redan ordnad. Och tänk vilka möjligheter det skulle öppna att kunna använda sofgräden under sommarhalvåret!

Snabba beslut

Vad som nu händer med donationen är att den läggs in i Statens konstmånds fondkapital, som förvaltas av Kommerskollegiet. För Nationalmuseum och Sala konstförening gäller det att hitta en samröstform där man kan handla snabbt när lämpliga

objekt för inköp dyker upp.

–Det ska inte vara så mycket av formella sammanträden, för då kan taget hinna gå förbi. En informell och snabb behandling ger den bästa utdelningen, säger Olle Granath.

Röd tråd

När det första nya konstverket i Aguélimuseets samling kan hängas upp är ännu för tidigt att säga. Förest ska Nationalmuseum och Sala konstförening tillsammans resonera sig fram till en

eventuell röd tråd, eller profil, för de kommande inköpen. Ska de leta efter konst i en måleri-tradition som ligger Agnell nära? Ska det vara lokala konstnärer? Ska det vara unga konstnärer av i dag som på något sätt står Agnell nära?

Vad svaren än blir så kliver ändock Sala konstförening och Aguélimuseet in i 2000-talet med kraft.

INGA-LILL FORSS NORBERG
0224-561499

Paret Palms donation kom som en överraskning

BAKGRUND

Få i Sala anade att det försynte paret Ragnhild och Tore Palm skulle lämna en dylik gåva efter sig till Konstsvetseriet i allmänhet och Aguélimuseet i synnerhet. Visserligen var inte minst Tore Palm mycket konstintresserad och under många år aktiv i Sala konstförening, men donationen kom ändå som en överraskning för de flesta.

Tore Palm var född 1915 och anställdes 1938 vid Sala sparbank, där han senare blev chef för låneavdelningen. Han var folkpartist och ledamot av kultur nämnden. Redan på 1950-talet engagerade han sig i konstföreningen och det blivande museet. När Aguélimuseet invigdes 1962 var han med och hängde den Fribergiska samlingen - museets stomme av framför allt Aguélimålningar.

Tore Palm avled i mars 1994.

Paret Palm. Tore och Ragnhild Palm hade inga barn utan skänkte allt till Aguélimuseet, Väsby kungsgård och släktforskarföreningen.

Ragnhild Palm var född 1910. Efter realexamen anställdes hon som bokhållare på Sala sparbank. Senare blev hon kanslist på Ekebyskolan och därpå kyrkokassör i Sala församling, där hon arbetade fram till pensioneringen 1975. Ragnhild Palms stora intresse var släktforskning och hon författa-

de en släktkrönika, som hon kallade Fragment. Hon skrev också gärna dikter.

Makarna Palm hade inga barn. I sitt testamente tänkte de inte bara på Aguélimuseet. Även Väsby kungsgård och släktforskarföreningen har kommits ihåg, då med donerade föremål.

Två kompisar ställer ut

Runda Fönstret

Det är också dags att presentera årets sista utställning i Runda Fönstret. Vernissagedagen infaller den 13 december och utställningen öppnas kl. 13.00. Vi har då den stora glädjen att få visa utställningen "Två kompisar ställer ut". "Två kompisar" är i det här fallet Kåge Bergman och Lennart Forsberg.

Kåge Bergman och Lennart Forsberg lärde känna varandra då de gick på HKS (dåvarande Konstfack) på 30-talet och har sedan dess haft fin kontakt och följt varandras liv och konstnärsskap.

Kåge Bergman är en välkänd Salaprofil vars insatser för hembygden nyligen hedrades med en medalj. Hans insatser för museet är och har varit ovärderliga och han delar mycket välvilligt med sig av sina erfarenheter i arbetet kring Sala Konstförening och Aguélimuseet. Personligen är jag mycket glad för att ha tillgång till detta "orakel".

Salaprofilen

Kåge Bergman föddes 1914 i Örebro. Han gick på den Karolinska skolan i Örebro men avbröt skolgången där på grund av en längre sjukhusvistelse. Sedan kom han in på HKS, avdelningen för tryck och bokhantverk.

Efter avslutad utbildning vid HKS frilansade han under ett par år, men med anledning

Kåge Bergman

av det besvärliga läget under de första krigsåren sökte han och fick anställning inom arbetsmarknadsverket i Västerås.

I augusti 1943 blev han tillfälligt utlånad till Arbetsförmedlingen i Sala, fick så småningom fast tjänst där och stannade i 37 år, då han gick i pension.

Kåge gick med i Sala Konstförening 1948 och från och med årsmötet 1949 blev han intendent i föreningen och up-

pehöll denna fritidssyssla i hela 39 år (fram till årsmötet 1988).

Årsarvodet för detta mycket omfattande arbete som Kåge utförde var endast 100 kronor.

1962, den 24 maj, denna dag då Aguélimuseet invigdes, anförtröddes han även uppdraget som intendent för Aguélimuseet, med oförändrat arvode.

Intressanta utställningar

På Aguélimuseet får vi ta del av Kåge Bergmans akvareller i en retrospektiv utställning.

Intresset för akvarellmålning fick Kåge Bergman redan i "frivillig teckning" vid Karolinska läroverket i Örebro av en inspirerande teckningslärare, Sven Hemmel.

Kåge Bergmans medutställare är grafikern Lennart Forsberg. Honom presenterar jag närmare i nästa nummer av

Sala Heby bladet i december.

Utställningen "Två kompisar ställer ut" visas på Aguélimuseet från den 13 december till den 11 januari 1998.

Museet är dock stängt Jul- och Nyårshelgerna 24, 25, 26 och 31 december 1997 samt den 1 januari 1998.

För närvarande visas Oscar Reutersvärd's utställning "Ändlöshetstrappor och andra omöjligheter" i Runda Fönstret.

Det är en mycket sevärd utställning som sätter igång det logiska tänkandet hos betraktaren. Oscar Reutersvärd's bilder finns på Aguélimuseet fram till söndagen den 7 december.

Julklappstips

Varför inte ge bort en reproduktion av ett Aguéilverk i julklapp? Se vårt skyltfönster vid Sparbanken eller besök oss, vi säljer även ett visst urval av bland annat konstböcker och konstkort.

Katarina Almquist
Sala Konstförening
Aguélimuseet

Vänskaplig utställning visas på Aguélimuseet

SALA

Två kompisar ställer ut – så kallar Kåge Bergman och Lennart Forsberg sin gemensamma utställning på Aguélimuseet, med vernissage i morgon lördag.

Kompisar är ett i högsta grad passande uttryck för de två, unga i sinnet som de båda är. Att de tillsammans snart uppnår den aktningsvärda åldern av 165 år är svårt att tro.

De munhugas och påminner varandra om den gången de delade lägenhet på Vasamännagatan i Stockholm. Runt 1940 var det. I den lägenheten brukade de ha kammarmusikaförar, alltså medans värdinnan höll för öronen.

Salabon och Aguélimuseets förra intendent Kåge Bergman och Stockholmskonströren Lennart Forsberg är båda födda i Örebro. Fast det var inte då de blev kompisar.

– Jag brukade köpa påsksmällare i Lennarts fars sportaffär, men Lennart själv blev jag bekant med först när vi båda gick på Högre konstindustriella skolan i Stockholm, den som sedan blev Konstfack, berättar Kåge Bergman.

Skulle blivit reklamare

Teckning för tryck och bokhantverk hette utbildningen. Reklambranschen var vad Kåge siktede på. När hans studier var avslutade ett år före Lennart skildes deras vägar. Genom åren har de dock hållit kontakten och det märks att båda gillar detta att ställa ut tillsammans.

Reklamjobb var nästan omöjligt att få under krigsåren.

– Istället fick jag chansen att bli praktikant utan lön vid arbetsförmedlingen i Stockholm, berättar han.

Den praktikmånaden ledde

Kompisar. Några år över 80 år de båda två, men still going strong och unga som få i sinnet. Lennart Forsberg (till vänster) och Kåge Bergman ställer ut tillsammans på Aguélimuseet.

FOTO: MIKAEL HOLMUDO

via Södertälje och Västerås till Sala och 37 år vid arbetsförmedlingen här. I Sala blev Kåge Bergman också redan 1949 intendent i Sala konstförening och den drivande kraften i skapandet av Aguélimuseet, som öppnades 1962.

Genom alla åren målade Kåge, företrädesvis akvareller. Det är sådana som nu, tillsammans med ett par oljor, hänger i Runda fönstret. De spänner över drygt 50 år – den äldsta är målad 1934.

Mot Kåge Bergmans lätta, luftiga akvareller kontrasterar grafikern Lennart Forsbergs svarta trägravyrer och färgmättade träsnitt. Små trägravyrer, där de små, små strecken bildar nervverk i ett blad eller mönstret på urgamla fossil. Träsnitt i större format, stilleben där färg och form får tala.

Det är tidsödande tekniker som Lennart Forsberg valt att ägna sitt konstnärskap.

– Jovisst, säger han med ett leende.

– Men fossilerna är ju många miljoner år gamla, så då kan det väl få ta sin tid att avbilda dem.

Bibliska bilder

Under många år var Lennart Forsberg tecknare hos Bonniers. På Aguélimuseet finns med ett par illustrationer till Chaucers Canterbury tales. Han visar också några av sina senaste verk, en serie bibliska bilder.

Lennart Forsberg är en av de verkliga förgrundsgestalterna inom svensk grafik, dels i kraft

av sitt eget skapande men också som organisatör i konsthvet. Han har varit ordförande i Grafiska sällskapet och i Konstnärshusets grafikgrupp.

Utställningen med dessa två "kompisar" pågår till och med den 11 januari.

INGALILL FORSS NORBERG
0224 561 69

Ivan Aguélis plats kan bli klar i höst

SALA

Nu ska den bli verklighet, Ivan Aguélis plats.

På gräsmattan mellan Sala Allehandas gård och Lillån, vid Aguéligatan, ska en minnesplats anläggas, med något som påminner om en morisk brunn, smidesräckan, sittplatser, citrusträd i krukor, med mera.

I höst kan den vara klar.

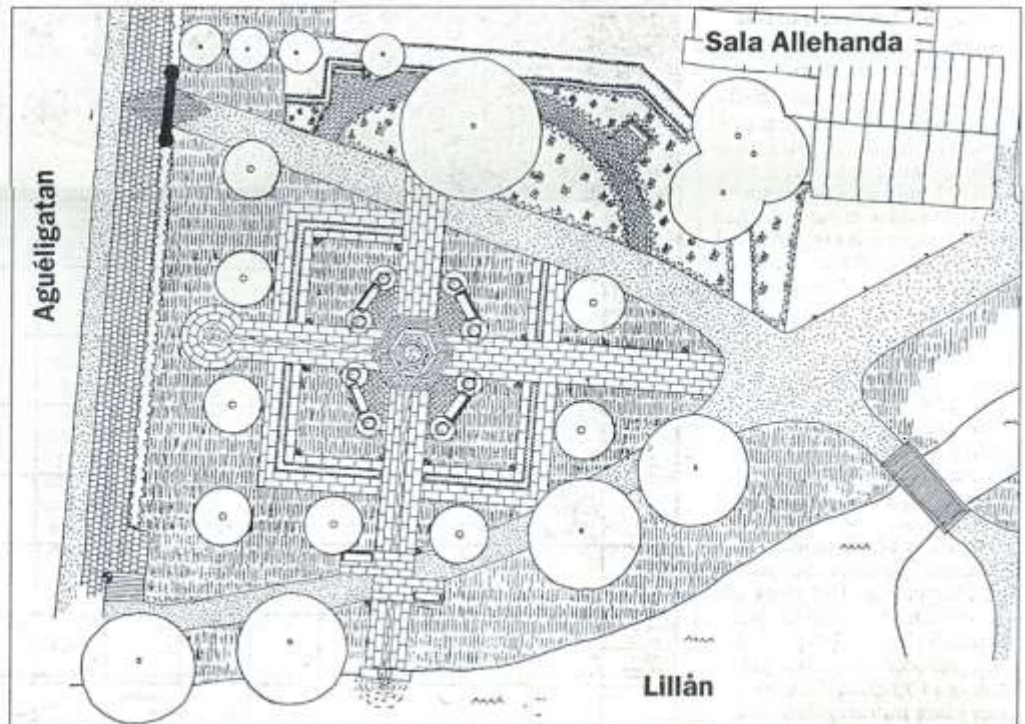
Drygt en miljon kronor beräknas det kosta att skapa denna minnesplats över Salasonen, konstnären och kosmopoliten Ivan Aguéli. Det är dock meningen att det ska klaras utan kommunala skattepengar.

Pengarna ska istället tas från Jöns och Alvida Åkermans fond, vars avkastning Sala kommun disponerar. Fonden, instiftad 1977, är till för att "förbättra miljön i den del av Sala kommun, som utgjorde gamla Sala stad". De disponibla medlen var vid årsskiftet till drygt 890 000 kronor. Fjölårets avkastning, som tillförs i sommar, beräknas till minst 200 000 kronor.

Långdraget arbete

Det var för fyra år sedan som kommunfullmäktige tillsatte en arbetsgrupp för att ta fram förslag på hur fondpengarna skulle användas. Arbetsgruppen, bestående av stadsträdgårdsmästare Göran Söderberg, kommunarkitekt Fredrik Meurman och kultur- och fritidschef Curt Hellman, kom fram till förslaget om en Ivan Aguélis plats.

Förslaget är en kombination av utvecklande av en befintlig park vid Lillån/Aguéligatan, en minnesplats över Ivan Aguéli och hans konstnärsskap, ett he-

Minnesplats. Så här är det tänkt att Ivan Aguélis plats ska se ut i fågelperspektiv. Mellan de två befintliga gångvägarna mellan Sala Allehanda och Lillån ryms minnesplatsen med en stor keramikskål, smideskonst, små kanaler med vatten, låga häckar och citrusträd i åtta krukor (de mellanstora rundfarna).

drande av de personer som betytt mycket för Ivan Aguéli och tillkomsten av denna plats samt en offentlig utsmyckning i form av ett konstverk med kvalificerad konstnärlig och hantverksmässig gestaltning, skriver stadsträdgårdsmästaren Göran Söderberg till kommunstyrelsen.

Keramik och vatten

För de konstnärliga idéerna har även konstnären Acek Oldenburg, Stockholm stått. De utgår från den moriska trädgårdsarkitekturen. Tanken är att

från Wallåkra stenkärlsfabrik i Skåne köpa in en stor keramik "skål", ungefär 1,8 meter i diameter, samt några mindre krukor för runt 175 000 kronor. Den stora skålen ska ha flödande vatten, uppumpat ur ån, samt belysning kvällstid. Två kakelklädda vattenkanaler ska gå mot gatan respektive Lillån.

Runt den keramiska skålen byggs en smideskonstruktion (beräknad kostnad 256 000 kronor) med associationer till Ivan Aguéli och personer som betytt mycket för honom eller för min-

nesplatsens tillkomst - hans mor, prins Eugen, doktor Friberg samt makarna Jöns och Alvida Åkerman. Alla "kringarbeten" samt kakelplattor, parksoffor, växter med mera, sådant som görs av kommunens Gata & Park, beräknas kosta drygt en halv miljon kronor.

INGALILL FORSS NORBERG
0224-56169

Vad händer nu?

Kommunstyrelsen behandlar ärendet på måndag.

Vitt skilda meningar om en Aguéli-plats

SALA
En minnesplats över Salasonen och konstnären Ivan Aguéli planeras utmed gatan som bär hans namn, på grasmattan mellan Sala Alehanda och Lillån.

Som SA berättade i fredags ska enligt planerna där anläggas en arkitektonisk skapelse i morrisk stil med stenläggningar, smidesarbeten, citrusträd i krukor och en "brunn" med små vattenkanaler.

En enkät som SA gjort bland Salabor visar att meningarna är minst sagt delade om den planerade minnesplatsen.

På väg bort

Redan för flera år sedan tyckte Salabor Per Sörbom, nu Sveriges blivande kulturattaché i London, att en skulptur av Aguéli vid järnvägsstationen, på väg bort från staden, vore det allra lämpligaste.

Detta med motiveringen att Aguéli inte hade mycket till övers för småstadens trängsytthet.

Nu säger Olle Nettle, bildlärare och författare med mera, att han visserligen är motståndare till planerna, men undrar ändå varför det inte utlysts en tävling om bästa förslag.

Anna-Karin Hjorth och Katrine Holm skulle båda hellre se en satsning på stadsparken, för att locka fler dit.

-Idiotiskt förslag

Eva Hellbom, själv konstnär, tycker att förslaget är "idiotiskt", medan Kåge Bergman, Salas främste Aguéli-kännare och tidigare intendent för Aguéli-museet, tror det blir en vilsam plats.

I dag ska kommunstyrelsen bestämma sig för om planerna på Ivan Aguélis plats ska förverkligas.

Olle Nettle:

- Nej, för jag tror inte Ivan Aguéli själv skulle ha gillat att bli föremål för ett sådant här passivt monument. Jag har föreslagit kulturfolket i stan att Jan-Erik Svennberg skulle få designa en moské åt Salas muslimer istället. Det vore mer i muslimen och anarkisten Ivan Aguélis anda.

- Sedan tycker jag att ska man ändå göra en sådan här plats så kunde man ha utlyst en tävling bland konstnärer och en utställning av förslagen. Då hade Salaborna haft en chans att tycka till.

Eva Hellbom:

- Nej, det är det mest idiotiska som någon hittat på i den här vägen! Vad har ett stort keramikfat med Ivan Aguéli att göra? Dessutom tycker jag platsen är alltför undanskymd.

- Jag skulle mycket hellre se en liten skulptur föreställande Ivan Aguéli, kanske utanför Aguéli-museet eller på någon annan plats där mycket folk passerar. Och framför allt kunde pengar satsas på att förbättra skyltningen till museet. Jag vill att stan ska vara full av affischer med Aguélis konst och en vägbeskrivning. Det skulle gynna Aguélis minne mer än den här minnesplatsen.

Moham-med Setkic:

- Ja, jag tycker förslaget är väldigt bra. Den här stan behöver något extraordinärt, något som inte finns någon annanstans. Visserligen är stadsparken fin, men det räcker inte med den.

- Jag tror Ivan Aguélis plats skulle kunna bli en fin samlingspunkt för människor. Det behövs platser där man kan slå sig ner och prata med varandra.

Anna-Karin Hjorth:

- Nej, jag tycker inte en sådan plats passar in i miljön vid Aguéligatan. Kommer verkligen några att slå sig ner där för att njuta av miljön? Jag tror risken är stor att det bara blir stökigt och förstört där.

- Jag skulle hellre se att man gör något av stadsparken. En servering, kanske en bar där man kan ta sig en öl på sommarkvällarna.

Katrine Holm:

- Ja, jag tror det kan bli ganska bra. Bara det inte blir någon stenöken, utan grönt och lummigt.

- Fast sedan är väl frågan om folk kommer att använda platsen. Hur många är det som verkligen använder vår fina stadspark? Men det beror förstås på att det inte finns till exempel en servering där. Jag hoppas det blir en i sommar.

Kåge Bergman:

- Ja, jag tror det blir en fin och vilsam miljö. Läget är bra, nära doktor Fribergs villa och vid Aguéligatan. Jag hoppas och tror att Ivan Aguéli skulle ha tyckt om denna plats.

- Visserligen hade han fått vara ökenvinden och de grumlande kamelerna förutan, om han kunnat slå sig ner där. Men fågelkvitter och vattenplask är inte det sämsta.

Ivan Aguéllis plats påbörjad

Arbetet beräknas vara klart till tidig höst

SALA

Raka streck, rundlar och en femkanting målade i gräset ger en liten vink om hur Ivan Aguéllis plats kommer att se ut. Nu har nämligen, efter många om och men, arbetet med minnesplatsen börjat. Tidigt i höst kan den vara färdig.

Intill ån, utanför Sala Allehandas hus, ska platsen med vattenkonst, häckar och stenläggningar växa fram under sommaren. Än så länge har de olika delarnas placering bara märkts ut på gräsmattan, men snart sätter grävandet igång. Det ska gjutas, läggas sten av olika slag, planteras häckar och träd.

Solen ska flöda

Hela platsen ska få en morisk prägel, en påminnelse om Ivan Aguéllis liv och verk söderöver och därmed en hyllning till honom.

– Här ska solen få flöda, säger stadsträdgårdsmästare Göran Söderberg där han står i majkylan och inom sig ser den färdiga Aguéliplatsen.

För att ge solen spelrum ska sex träd fallas – två björkar utmed Aguéli-gatan och två björkar och två lönnar längre in mot parken. Nya pilträd planteras sedan i anläggningen och ytterligare småträd sätts ut i stora krukor.

Väntat länge

– Det ska bli skönt att få komma igång med jobbet. Vi har väntat länge på det. Ett sådant här annorlunda jobb ser man ju alltid fram emot, säger Sören Karlsson som ska göra de olika anläggningsjobben.

Ivan Aguéllis plats. Nu startar byggandet och beräknas vara klart till tidig höst. Konstnären Acke Oldenburg, gatukontorets Sören Karlsson och Andreas Karlsson, och stadsträdgårdsmästaren Göran Söderberg diskuterar en detalj. Den vita soffan hör bara tillfälligt till scenografen.

FOTO: MIKAEL HOLMUDD

Häromdagen drog han tillsammans med Andreas Karlsson, som gör konstruktionsarbeterna, stadsträdgårdsmästaren Göran Söderberg och konstnären Acke Oldenburg på plats upp riktlinjerna för sommarens arbete.

Det smidesrälcke som Acke Oldenburg utformade – och som ska minna om Aguéli och personer som betydde mycket för honom – är färdigt. Rälcket ska omge det stora keramiska "fatet", där vatten ska flöda. Det väntar på bränning i Wallåkra stenkärlsfabrik utanför Helsingborg. Små kanaler ska dras åt två håll ut från den smidesomgärdade "brunnen". Soffor ska placeras ut.

Tanken är att det ska bli en ro-

fylld plats, där vem som helst – Salabo eller turist, intresserad eller ointresserad av Aguéli – ska kunna slå sig ner och må gott.

– Det är mycket, mycket roligt att arbetet nu kan sätta igång och att det är ett hantverk rakt igenom. Idén är ju att flytta en bit av det liv Aguéli levde hit till

Sala. Jag tror han skulle blivit glad för det, säger Acke Oldenburg.

INGALILL FORSS NORBERG
0224-56159

Pengar tas ur Jöns och Alvida Åkermans fond

BAKGRUND

Ivan Aguéllis plats, som beräknas kosta drygt en miljon kronor, bekostas med pengar från Jöns och Alvida Åkermans fond. Den instiftades 1977 och avkastningen, som disponeras av Sala kommun, ska gå till att "förbättra miljön i den del av Sala kommun, som utgjorde gattla Sala stad".

För fem år sedan tillsatte kommunfullmäktige en arbetsgrupp som skulle ta fram förslag på hur fondpengarna skulle användas.

Det slutliga förslaget blev det om en minnesplats över konstnären och Salasonen Ivan Aguéli (1869-1917).

Ärendet har sedan segat sig fram genom olika kommunala nämnder. Kultur- och fritids-

nämnden avstyrkte 1995 ett byggande av Aguéliplatsen. Och så sent som i fjol uttalade den nämnden att Ivan Aguéllis plats "inte passar in i stadsbilden ur konstnärlig synvinkel". I april förra året beslutade dock kommunstyrelsen (med sju röster mot fem och en nedlagd röst) att pengarna från makarna Åkermans fond läggs på byggandet av Ivan Aguéllis plats.

"En anspråkslös plats med doft av södern"

Tanken på en Ivan Aguélls plats väckte ordentlig debatt i Sala för några år sedan. Men i går invigdes platsen och dess utsmyckning, ritade av Acke Oldenburg: en sydlandskt inspirerad morisk brunn i en liten park som bildar avslutningen på Lillåpromenaden.

Om tio år blir detta en upp vuxen ställa plats med silvriga pälar som liknar olivträd, bokar och lindar som ger skugga och bänkar i skydd av en ligusterhäck som vore det huxhorn att sitta på och njuta, spår Acke Oldenburg när han besöker den nästan färdigställda parken.

Den runda brunnen med det femsidiga gallret står i en fyrkantig trädgård och fyller väl ett bortglömt hörn i stadsbilden. Smidespillet på brunnen ena sida är öppet och snart rinner vatten över karets blå släpor. Två strala rinnor, klädda med blå klinke för vattnet vidare dels mot än, dels mot en liten rund bassäng som kommer att förenas med en fontän.

Anspelnings på paradibrunnar som den i Sevilla är tydlig även om det i stället för fyra bara är två "floder" som rinner fram.

Brunnskaret är gjort i samarbete med keramikern Åsa Orrmell från Vallåkra mellan Helsingborg och Landskrona. För smidet står Janne Sjöblom, smed i Peter von Krusenstjerns verkstad i Stockholm där man egentligen gör helt andra saker, lastvagnar och trailers.

Egentligen är han målare, säger Acke Oldenburg om sig själv. Men, fortsätter han, han hade turen att få göra scenografi med Alf Sjöberg på Dramaten, frimärken och monumentalbelysningar på allmänna platser. Sedan 1965, då han gjorde sitt första offentliga uppdrag, en vägg i Ericksdalskolan i Skövde, har åtskilliga andra följt. För inte så länge sedan avslutade han en järnplåtskulptur på Ljiljeholmen i Stockholm. Men han har också målat och gjort grafik. En

Konst

Acke Oldenburg
Ivan Aguélls plats och Aguéllmuseet, Blå salen, Sala.

öppen och nyfiken attityd har präglat hans sätt att se på det konstnärliga arbetet ända sedan han gick på Valand med Endre Nerman som lärare kring 1960.

– Det här var en seg och märklig historia, sammanfattar Acke Oldenburg tillkommissen av platsen och utsmyckningen.

Bländ disponentparet Jöns och Alvida Åkermans efterlämnade papper från marsi 1981 ett papper som visade att de efter sin bortgång hade lämnat medel för att göra Sala vackrare. Det gav ett tillskott till den Åkermanska fonden som sonen Hjalmar hade instiftat 1977. En kommitté tillsattes och Acke Oldenburg kontaktades. Han kom med förslaget att inrätta ett nytt litet torg i stadsbilden, en Ivan Aguélls plats.

– Aguéll var ju en Salson men han äkte utomlands vid tjugoårsåldern för att aldrig komma tillbaka, berättar Acke Oldenburg som har finanslata av människan Aguélls öde. Men vad skulle han göra här? Att vara i världen var för honom att vara som en främling eller en förbipasserande.

– Därför var min tanke att göra en liten anspråkslös plats med en doft av södern där kanske också han skulle ha trivts.

Spanska och moriska brunnar hägrade när Acke Oldenburg började skissa. En liten

Acke Oldenburg framför sin skapelsa, den moriska brunnen.

Foto: MARGARETA ANDERSSON

modell med avsatat trätröskeri för smidesverket och toarule med plast över för brunnskaret från 1994 visar hans föreställning. Den och en rad andra skisser och arbeten återfinns på en utställning i Blå salen på Aguéllmuseet. Acke Oldenburg har i tio år, fram till 1998, varit medlem i styrelsen för Aguéllmuseets vänner. Det är också han som har gjort

smidespillet för fönstret i Blå salen när den blev utställningsut.

Brunnens fem hägrande slöjor anknyter till Ivan Aguélls liv. En hand som finger symboliserar den muslimska läran. Prins Eugen, som råddade konstnären måleri för eftervärlden, är med person sina nollartansiffrer och run-

da moln som han älskade att måla.

Disponent Åkerman som Äde Sala ängsäg och mekaniska snickerifabrik är med på en sida genom enkla symboler som en stor sågklinga och löst hängande skiffträcklar.

En sida är ägnad åt mecenaten Carl Frberg och en till Aguélls mor, Anna Kristina. Hon stödde sonen ekonomiskt och

kännsomligt under alla år. Ett av hennes handskrivna brev är utskuret i fastställd i järnplåt.

Trädgårdsmästarna har gjort sitt för att Ivan Aguélls plats med sin vackra brunn ska bli ett efterlängtat ställe att vila på. Det lilla ingreppet i stadsplanen har gett ett utskott resultat.

KRISTINA MEZEL

En porlande brunn till Ivan Aguélis ära

SA
26/5
2012

Sala. Ivan Aguélis monument är invigt. På konstnärens födelsedag avtäcktes springbrunnen mellan Swederii holmar och Aguéligatan. Sala har fått en ny park – Ivan Aguélis plats.

Täckelsen har fallit. Till i onsdags doldes monumentet av täckelsens säckväv, men idag kan verket beskådas i sin fulla prakt i parken.

FOTO: MATHIAS STÄHLE

Ivan Aguéli trivdes aldrig i Sala, men Salaborna älskar sin konstnär. På onsdagskvällen invigdes Aguéli-monumentet på Ivan Aguélis plats.

Konstnären Acke Oldenburg har gjort springbrunnen som omges av fem höga grindar, var och en med motiv som ska föra tankarna till Ivan Aguéli och honom närstående personer.

På den västra sidan pryds grinden av en utsträckt hand och symboler ur koranen, som var Ivan Aguélis rättensnöre.

Nästa grind är tillägnad prins Eugen, som var Aguélis sponsor.

Den åkermanska fonden har finansierat monumentet och familjen Åkerman hedras med en sågklinga som lyser likt en sol på den tredje grinden. Åkermans var sågverksägare.

Läkaren Carl Friberg såg till att Ivan Aguélis konstverk tillföll Nationalmuseums samlingar och visas i Sala. Den fjärde grinden är tillägnad honom.

Den sista grinden tillägnas Ivan Aguélis mor och har arbetats fram från ett brev hon skrev till sin son.

Parken var full av åskådare när kommunalrådet Ulla-Britt Holmér avtäckte monumentet. Och spänningen blev bara större när täckelsen vägrade falla. Den fuktiga säckväven fastnade i järngrindarna och det krävdes fem extra par armar innan duken slutligen föll.

Men till slut fick Salaborna se den belysta springbrunnen som skapats av Acke Oldenburg (smide), Åsa Örmell (keramik), Helena Björnberg (belysning), Göran Söderberg (ritning) och – inte minst – alla de hantverkare som sett till att verket blev färdigt i tid.

MATHIAS STÄHLE

0224-56156

mathias.stahle@ingress.se

SA

dag 29 maj 2000

FOTO: MATHIAS STÅLHE

En plats att visa alla

Om en ny attraktiv sevärdhet i Sala

Grattis till Sala för den fina minnesplatsen över Ivan Aguéli! Ett nytt storverk att visa turisterna i sommar, kanske finns plats för en tillfällig glasskiosk. Och ett tillfälle för att få sälja vykort.

Ett tips

Världsberömt. Det här är en del av Öyvind Fahlströms berömda verk *Sitting... six month later*, som Moderna museet köpt in för rekordpriset 1,8 miljoner kronor. Om Sala konstförening får sin vilja igenom kommer konstverket att placeras i Sala.

FOTO: BUKOWSKIS

Världsberömd konst skall placeras i Sala

Sala. En världsberömd tavla av konstnären **Öyvind Fahlström** kommer med stor sannolikhet att hänga på **Aguélimuseet** i Sala. Tavlan ropades in av **Moderna museet** på **Bukowskis auktion** till rekordpriset 1,8 miljoner kronor. Pengarna kommer från **Fribergiska fonden**.

Utgångspriset på Fahlströms verk *Sitting... six month later*, var 600 000 kronor. Bland budgivarna på Bukowskisfans både amerikaner och fransmän. Priset trissades upp och stannade på 1,8 miljoner kronor. Det högsta pris som betalats på Bukowskis. Och det var alltså Moderna museet som ropade in tavlan med hjälp av pengar från Carl Fribergers fond.

Denna fond, liksom Tore och Ragnhild Palmis fond, har sitt ursprung i Sala. Bå-

Fakta/Örjan Fahlström

Örjan Fahlström (1928–1976) är Sveriges kanske mest kände konstnär internationellt under 1900-talet.

Hans konstverk *Sitting... six month later* målades i New York 1962. Det är ett färgsprakande verk med olikformade magneter som kan flyttas och på så sätt förändra tavlan efter tycke och smak.

da fonderna kan användas för att köpa konst, men först måste samråd ske med Sala konstförening. Dessutom finns inskrivet i bestämmelserna för båda fonderna att om konst inköpes så skall den placeras i Sala.

Om det blir så återstår att se, men Sala konstförenings styrelse har enhälligt beslutat att göra allt för att få hem den fahlströmska dyrgripen. Och det finns flera konstverk hos Moderna museet som köpts in med pengar från Salafonderna och som Sala konstförening nu vill ha hem. Det är en landskapsmålning i olja av Ivan Aguéli, ytterligare ett konstverk av Öyvind Fahlström samt verk av Albin Amelin och Lena Svedberg.

–Nu skall vi ha hit konstverken så fort som möjligt. Helst före jul, säger Bengt Kebbon som är styrelseledamot i konstförenings styrelse.

Anledningen till att konstverken fortfarande finns kvar hos Moderna museet är att ledningen där inte anser att Sala kan erbjuda ett tillräckligt bra muse-

um för visning. Det handlar bland annat om att konstverken skall ha fullgod hängning.

–Vi har tagit in offert för säkrare hängningsanordningar och vi har också kontakt med sponsorer som kan hjälpa oss med finansieringen, säger Bengt Kebbon.

Vid konstföreningens styrelsemöte fick ordföranden Fredrik Meurman i uppdrag att omgående stämma av med Moderna museet när konstverken kan föras över till Sala.

–Det skulle vara fantastiskt att få visa Öyvind Fahlströms berömda tavla i Sala. Den är världsberömd idag och kommer sannolikt att locka folk från hela Sverige, säger Bengt Kebbon.

KENT KARLSSON
0224-56149

kent.karlsson@ingress.se

Vad händer nu?

Sala konstförening hoppas nu att sponsorer kan hjälpa till så att nya hängningsanordningar kan inköpas.

Fahlströms verk visas i Sala den 27 januari

Sala. Örjan Fahlströms berömda tavla **Sitting... six month later** kommer till Sala och **Aguélimuseet**. Den 27 januari, preliminärt, blir det en specialvisning för särskilt inbjudna. Sedan blir konstverket kvar i Sala.

SA
11/12
-00

Som SA tidigare berättat ropades tavlan in på Bukowskis i november av Moderna museet till rekordpriset 1,8 miljoner kronor. Pengarna kommer från Fribergsska fonden, som enligt Carl Fribergs testamente endast får användas för inköp av konst. I testamentet står vidare att all konst som köps in av fondens avkastning skall placeras i Sala.

Och så blir det nu. Sala konstförening har varit i kontakt med Moderna museet som givit klartecken. Innan konstverket kommer till Sala måste en del säkerhetsfrågor vara lösta.

Så småningom kommer också fyra andra konstverk, som Moderna museet köpt in med hjälp av Fribergsska fonden och Tore och Ragnhild Palms fond. Även den sistnämnda fonden har ett testamente som säger att avkastningen är öronmärkt för inköp av konst som skall placeras i Sala.

Det är en landskapsmålning i olja av

Fakta/Örjan Fahlström

Örjan Fahlström (1928-1976) är Sveriges kanske mest kände konstnär internationellt under 1900-talet. Tavlan **Sitting... six month later** målades i New York 1962.

Kommer till Sala. Det här är en del av Örjan Fahlströms verk **Sitting... six month later**, som visas i Sala den 27 januari.

FOTO: BUKOWSKIS

Ivan Aguéli, ytterligare en tavla av Örjan Fahlström samt verk av Albin Amelin och Lena Svedberg.

– Vi börjar nu med Örjan Fahlströms berömda verk och planerar en visning den 27 januari. Men vi har talat med Moderna museet även om övriga konstverk som köpts in av Salafonderna och fått positiva besked, säger Sala konstförenings ordförande Fredrik Meurman.

I takt med att Sala konstförening har möjligheter att ta hem övriga konstverk blir det även specialvisningar för vart

och ett av dessa.

Sala konstförening befinner sig verkligen mellan två ytterligheter. I de ovan nämnda fonderna finns åtskilliga miljoner kronor för konstinköp. Samtidigt lever föreningen och dess verksamhet under knapphetens kalla stjärna.

– Ja, ekonomin är besvärlig för oss. Vi har en sponsorgrupp som till de särskilda visningarna gör en extra insats för att få in pengar, säger Fredrik Meurman.

KENT KARLSSON
0224-561 49

kent.karlsson@ingress.se